Bilag 3. Samlede høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben mv.

Mattis Bruus Midgley

Fra:	FP Let Byrder <Letbyrder@erst.dk>
Sendt:	4. november 2025 10:13
Til:	DEP - EJI JK
Cc:	Kamilla Karina Jensen; Johan Juul-Haslund; Emilie Andersen; Katharina Lindharth Møbjerg Madsen; Antonie Sonne-Ragans
Emne:	OBR fasttrack høringssvar - Lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.
Vedhæftede filer:	031125 Høringsbrev.pdf; 031125 Høringsliste.pdf; 031125 høringsversion lovforslag.pdf

Kære modtager i Børne- og Undervisningsministeriet

Hermed OBR's fasttracksvar vedr. nedenstående høring.

Med venlig hilsen
Antonie Sonne-Ragans

Fasttracksvar vedrørende udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget lovforslaget i høring.

OBR vurderer, at forslaget ikke er erhvervsrettet og derfor ikke skal forelægges OBR, jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger.

OBR har på den baggrund ingen bemærkninger til forslaget

Såfremt Børne- og Undervisningsministeriet ikke er enig i denne vurdering, bedes I vende tilbage med henblik på, at OBR vurderer de administrative konsekvenser af erhvervsrettet regulering.

Kontaktperson vedrørende ovenstående bemærkninger:

Antonie Sonne-Ragans
Student
Tlf. direkte: 35 29 14 33
E-post: AntSon@erst.dk

Med venlig hilsen

Antonie Sonne-Ragans
Studentermedhjælper

ERHVERVSSTYRELSEN
Bedre Regulering

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Telefon: +45 35291000
Direkte: +45 35291433
E-mail: antson@erst.dk
www.erhvervsstyrelsen.dk

ERHVERVSMINISTERIET

Erhvervsstyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Læs mere om formål og lovgrundlag for

databehandlingen på erhvervsstyrelsen.dk.
Hvis du sender følsomme oplysninger, opfordrer vi til, at du bruger din digitale postkasse på Virk.

Fra: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Sendt: 3. november 2025 18:00
Til: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Cc: Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>; Emma Kalmar Møller Jensen <emma.kalmar.moeller.jensen@uvm.dk>; Line Marie Bakken Jensen <Line.Marie.Bakken.Jensen@uvm.dk>; Marie Juel Bech Nielsen <Marie.Juel.Bech.Nielsen@uvm.dk>; Lise Hjort Elmquist <Lise.Hjort.Elmquist@uvm.dk>; Anna Sofie Weigaard Jørgensen <Anna.Sofie.Weigaard.Jorgensen@uvm.dk>
Emne: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i offentlig høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag **senest onsdag den 10. december 2025 kl. 12**.

Høringssvar kan sendes til med ejijk@uvm.dk angivelse af "Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v." og afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på www.hoeringsportalen.dk.

Med venlig hilsen
Lise Hjort Elmquist
Chefkonsulent

BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Telefon: +45 33 92 50 00

Mattis Bruus Midgley

Fra: Maria Bjørklund <MBJ@da.dk>
Sendt: 4. november 2025 10:38
Til: DEP - EJI JK
Emne: Udenfor: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.
Vedhæftede filer: 031125 Høringsbrev.pdf; 031125 Høringsliste.pdf; 031125 høringsversion lovforslag.pdf; Signaturbevis.txt

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Sagsnr.: 25/26298

Til Børne- og Undervisningsministeriet

Vi takker for muligheden for at besvare jeres høring om ovenstående.

Dansk Arbejdsgiverforening har ingen bemærkninger hertil.

Med venlig hilsen

Maria Bjørklund
Administrativ koordinator

DA DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Vester Voldgade 113
København V
Direkte +45 33 38 92 84
Mobil +45 29 20 02 84
Mail mbj@da.dk
Web da.dk

Denne mail er tilsigtet en bestemt modtager og kan indeholde fortrolige oplysninger. Er du ikke den rette modtager, beder vi dig om at orientere os ved at besvare denne mail og derefter slette den. Det er ikke tilladt at beholde, kopiere, videresende eller bruge oplysninger fra denne mail, hvis du ikke er den rette modtager.

Fra: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Sendt: 3. november 2025 18:02
Til: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Cc: Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>; Emma Kalmar Møller Jensen <emma.kalmar.moeller.jensen@uvm.dk>; Line Marie Bakken Jensen <Line.Marie.Bakken.Jensen@uvm.dk>; Marie Juel Bech Nielsen <Marie.Juel.Bech.Nielsen@uvm.dk>; Lise Hjort Elmquist <Lise.Hjort.Elmquist@uvm.dk>; Anna Sofie Weigaard Jørgensen <Anna.Sofie.Weigaard.Jorgensen@uvm.dk>
Emne: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i offentlig høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag **senest onsdag den 10. december 2025 kl. 12.**

Høringssvar kan sendes til ejijk@uvm.dk med angivelse af "Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v." og afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på www.hoeringsportalen.dk.

Med venlig hilsen
Lise Hjort Elmquist
Chefkonsulent

BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Telefon: +45 33 92 50 00

Mattis Bruus Midgley

Fra: Finanstilsynet - Ministerbetjening <ministerbetjening@ftnet.dk>
Sendt: 5. november 2025 14:25
Til: DEP - EJI JK
Cc: ministerbetjening@ftnet.dk
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v Finanstilsynet
Vedhæftede filer: 031125 Høringsbrev.pdf; 031125 Høringsliste.pdf; 031125 høringsversion lovforslag.pdf; Tunnel_Marking.txt

Kære Lise Hjort
Finanstilsynet har ingen bemærkninger til denne høring.

Mvh Bente Irene
Bente Irene Johansen
Kontoret for EU-sager, kommunikation og ministerbetjening
e-mail: bij@ftnet.dk
tlf.: 33 55 84 27

FINANSTILSYNET

Strandgade 29, 1401 København K
Tlf.: +45 33 55 82 82 / Fax: +45 33 55 82 00
Direkte tlf.: +45 33 55 84 27
mailto:bij@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

Finanstilsynet er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside https://www.finanstilsynet.dk/Kontakt/Privatlivspolitik

Finanstilsynet gør opmærksom på, at denne e-mail og eventuelle vedhæftede filer er fortrolige. Hvis du har modtaget denne mail ved en fejl, bedes du straks oplyse Finanstilsynet herom ved at besvare denne e-mail og derefter slette e-mailen. Vi gør opmærksom på, at hvis du har modtaget denne e-mail ved en fejl, kan enhver form for kopiering, offentliggørelse eller distribution af denne e-mail være ulovlig.

Fra: Lone Madsby (FT) <LMA@FTNET.DK> **På vegne af** Finanstilsynets officielle postkasse (FT)
Sendt: 4. november 2025 08:39
Til: Post5 <Post5@FTNET.DK>
Emne: VS: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Fra: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Sendt: 3. november 2025 18:00
Til: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Cc: Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>; Emma Kalmar Møller Jensen <emma.kalmar.moeller.jensen@uvm.dk>; Line Marie Bakken Jensen <Line.Marie.Bakken.Jensen@uvm.dk>; Marie Juel Bech Nielsen <Marie.Juel.Bech.Nielsen@uvm.dk>; Lise Hjort Elmquist <Lise.Hjort.Elmquist@uvm.dk>; Anna Sofie Weigaard Jørgensen <Anna.Sofie.Weigaard.Jorgensen@uvm.dk>
Emne: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i offentlig høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag **senest onsdag den 10. december 2025 kl. 12.**

Høringssvar kan sendes til ejijk@uvm.dk med angivelse af "Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v." og afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på www.hoeringsportalen.dk.

Med venlig hilsen
Lise Hjort Elmquist
Chefkonsulent

BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Telefon: +45 33 92 50 00

Mattis Bruus Midgley

Fra: Tinne Hjerrild Jakobsen <thj@skaf-net.dk>
Sendt: 6. november 2025 12:48
Til: DEP - EJI JK
Emne: CFU høringssvar - lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse mv.

CFU har ingen bemærkninger til ovennævnte høring

Med venlig hilsen

Tinne Hjerrild Jakobsen
Fuldmægtig

SKAF • CO 10 • LC
CFU - Centralorganisationernes Fællesudvalg
Niels Hemmingsens Gade 10, 4.
1153 København K

Direkte telefon 4224 1698
Mail: thj@skaf-net.dk

FORTROLIGHED: Denne e-mail og evt. vedhæftede filer kan indeholde fortrolige oplysninger. Er du ikke rette modtager, bedes du venligst omgående underrette os og derefter slette e-mailen og enhver vedhæftet fil uden at beholde en kopi og uden at videregive oplysninger om indholdet.
Vores persondatapolitik fremgår af vores hjemmesider:
https://www.skaf-net.dk/persondatapolitik
https://www.lc.dk/persondatapolitik
https://www.co10.dk/persondatapolitik

Mattis Bruus Midgley

Fra: Ingegerd Loth <ingegerd@gamelaesning.dk>
Sendt: 6. november 2025 16:16
Til: DEP - EJI JK
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Værsgo:

Her er et høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse:

Dette høringssvar vedrører den kæmpe gruppe af elever, som har læsevanskeligheder i folkeskolen:

Vi ved fra forskning i flow, at mennesker, altså også børn og unge, ikke kan bruge AL deres energi på opgaver, som er for svære, for eksempel for svære tekster, og den energi SKAL ud på anden vis.
Kilde: Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi*. Dansk psykologisk Forlag.

I skolen kan de fx få den overskydende energi ud som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det er tit observeret.

I skolen er der en kæmpe gruppe af elever med store læsevanskeligheder på næsten 25 % på hele årgange, og en stor del har lidt mindre læsevanskeligheder. En voldsom stor gruppe af eleverne har således læsevanskeligheder og de har overskydende energi, som skal ud på anden vis, fx som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det betyder ikke, at den KÆMPE GRUPPE af elever med læsevanskeligheder er dårligt opdragede, men det ser ofte sådan ud, og derfor er de i risiko for at få fysisk indgriben pga. deres adfærd. Man bør derfor have pligt til at forebygge læsevanskeligheder alt det man kan i skolen, så man forebygger at elever får den negative adfærd, der også kan give fysisk indgriben. Det er bedst for den enkelte, men også for fællesskabet, og det kan gøres meget let.

- Det er også dårlig opførsel over for elever og samfundet, ikke at forebygge læsevanskeligheder, når man let kan, fordi det har så store menneskelige konsekvenser for manges skoleliv og fremtid.
De får svært ved at lære, at følge med, mister læselysten, trivslen, koncentrationen, de bliver ekskluderet fra fællesskabet i fagene, fordi teksterne er for svære for dem selv at forstå. Det betyder, at en del dumper i fag og prøver, og en del kan ikke gennemføre en ungdomsuddannelse og klare et job.
Og meget mere, som jeg fortalte om til min foretræden i Børn og Unge-udvalget i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Mattis Bruus Midgley

Fra: Ingegerd Loth <ingegerd@gamelaesning.dk>
Sendt: 7. november 2025 12:41
Til: DEP - EJI JK
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Uddybning af høringssvar

"Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs". (Fra bogen *Flow*)[1].
Flow er den bestemte måde, som alle børn og unge lærer på! Det svarer til zonen for nærmeste udvikling, Piagets assimilation, læseforsker Marie Clays læseundervisning Reading Recovery og gaming.

Folkeskolen er i dag præget af næsten 25 % med store læsevanskeligheder, og en kæmpe gruppe som har lidt mindre læsevanskeligheder. Det er kun ca. 10 % af eleverne, som er dygtige læsere, der slet ikke har læsevanskeligheder. Den store del af elever med læsevanskeligheder i folkeskolen har altså ikke de rette færdigheder i de boglige fag!
Altså - Undervisningen opleves meningsløs!

Det betyder: Så kan de ikke koncentrere sig fuldt ud, de har overskud af energi, der skal ud på anden vis. Den kan i skolen komme ud som uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Den store gruppe med store læsevanskeligheder på næsten 25 % finder i høj grad undervisningen meningsløs, for de forstår slet ikke de tekster, de arbejder med i de boglige fag. De kan ikke svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne, og engagere sig i fællesskabet om teksterne. De er ekskluderet. Isoleret.

Men ved at forebygge at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, får alle elever de rette færdigheder i læsning og sprogligt til at forstå tekster, opgaver og spørgsmål til teksterne i fagene, og fagene giver mening. Eleverne retter dermed al deres energi mod fagene. De har ikke energi til overs til uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Det forebygger igen, at der skal gribes ind fysisk over for de mange, som har læsevanskeligheder.
Derfor burde det være en pligt at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, for det kan man let.

Det har jeg specialiseret mig i. Og eleverne elsker den undervisning. Den er sjov, som leg, gaming.
Se dokumenter fra min foretræden i folketingets Børn og Undervisningsudvalg maj 2025 her, og det er omsorg for eleverne, skolen og samfundet.

To lærere på sikrer ikke, at alle elever får de rette færdigheder i fagene!

Referencer
Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 6. november 2025 16:16
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Værsgo:

Her er et høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse:

Dette høringssvar vedrører den kæmpe gruppe af elever, som har læsevanskeligheder i folkeskolen:

Vi ved fra forskning i flow, at mennesker, altså også børn og unge, ikke kan bruge AL deres energi på opgaver, som er for svære, for eksempel for svære tekster, og den energi SKAL ud på anden vis.
Kilde: Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi*. Dansk psykologisk Forlag.

I skolen kan de fx få den overskydende energi ud som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det er tit observeret.

I skolen er der en kæmpe gruppe af elever med store læsevanskeligheder på næsten 25 % på hele årgange, og en stor del har lidt mindre læsevanskeligheder. En voldsom stor gruppe af eleverne har således læsevanskeligheder og de har overskydende energi, som skal ud på anden vis, fx som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det betyder ikke, at den KÆMPE GRUPPE af elever med læsevanskeligheder er dårligt opdragede, men det ser ofte sådan ud, og derfor er de i risiko for at få fysisk indgriben pga. deres adfærd. Man bør derfor have pligt til at forebygge læsevanskeligheder alt det man kan i skolen, så man forebygger at elever får den negative adfærd, der også kan give fysisk indgriben. Det er bedst for den enkelte, men også for fællesskabet, og det kan gøres meget let.

- Det er også dårlig opførsel over for elever og samfundet, ikke at forebygge læsevanskeligheder, når man let kan, fordi det har så store menneskelige konsekvenser for manges skoleliv og fremtid.
De får svært ved at lære, at følge med, mister læselysten, trivslen, koncentrationen, de bliver ekskluderet fra fællesskabet i fagene, fordi teksterne er for svære for dem selv at forstå. Det betyder, at en del dumper i fag og prøver, og en del kan ikke gennemføre en ungdomsuddannelse og klare et job.
Og meget mere, som jeg fortalte om til min foretræden i Børn og Unge-udvalget i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

[1] Csikszentmihalyi, M. (2008, side 61). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Mattis Bruus Midgley

Fra:	Ingegerd Loth <ingegerd@gamelaesning.dk>
Sendt:	17. november 2025 15:06
Til:	DEP - EJI JK
Emne:	SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner
Vedhæftede filer:	Borgerforslag indsendt 7. 11.25 Støt En børnevenlig skole uden læsevanskeligheder.docx; Hvorfor går det så dårligt i folkeskolen og meget bedre i Singapore.docx; Flowzone billede af Hans Henrik Knoop.png

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Uddybning af høringssvar – del 3:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Hvert år starter ca. 60.000 nye elever i 0. klasse.
De glæder sig til at lære meget. Det er deres forventninger og lyst til skolen.
Det fortæller de vidt og bredt.
Men inden længe har en del erfaret, at de ikke kan lære så meget i skolen.
Derfor daler deres forventninger og lyst til skole.

Konkret skyldes det, at de er sakket bagud i lix. De har fået læsevanskeligheder.
Det gør det svært for dem at lære ret meget i de boglige fag.
De bliver urolige, utrygge, forstyrrende, ud-ad-reagerende, for de kan ikke bruge al deres energi på at lære, være aktive, engagere sig i fagene, som de så gerne vil, fordi teksterne i fagene er for svære.
Derfor får deres lærere svært ved at få alle dem med store og små læsevanskeligheder til at være rolige.
De udgør over 40 %. Næsten 25 % har store læsevanskeligheder.

Og hvorfor skal alle dem med læsevanskeligheder være rolige?
De kan jo ikke følge med i undervisningen i de boglige fag. Den er for svær, de er ekskluderet fra at lære, de kan ikke lære, det gør den meningsløs, kedelig.

Som en elev i 8.klasse sagde til mig i en undersøgelse:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Derfor mister lærere autoriteten. Eleverne går i skole for at lære. Det er deres formål med at gå i skole. Og så får de en undervisning af deres lærere, hvor de ikke kan lære.
Det betyder, at skal lærerne være en autoritet i disse mange elevers øjne, så skal lærerne kunne give dem en undervisning, hvor alle kan lære lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Så giver det mening at være stille, og eleverne er stille, for de vil gerne lære. Det er jo derfor de går i skole. Sker det ikke, så oplever eleverne, at de spilder deres lange skoledag, liv, tid, at skole er meningsløs.

En lærer med en autoritet er derfor en lærer, der kan lære alle sine elever lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Det er en lærer, elever gerne vil lytte til!

Årsagen til læsevanskeligheder og at den store andel med læsevanskeligheder ikke lærer meget

Skolens virkelighed er, at tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere på hver årgang. Det ses fx her hos bog og Ides hjemmeside. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Ellers sakker de bagud i de boglige fag, og får læsevanskeligheder, og får dermed svært ved at lære i de boglige fag af deres lærere. **Og lærerne mister deres autoritet.**
Så ved at sikre, at alle elever også lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, så kan alle selvstændigt læse og forstå teksterne i de boglige fag, hvert år. Det betyder, at de får en undervisning, hvor de alle kan følge med i de boglige fag, lære meget af deres lærere. Altså lære lidt nyt hver dag, eller meget hyppigt. **Og dermed bliver deres lærere i de boglige fag automatisk en autoritet, en de gerne vil lytte til.**

I dag lærer eleverne ikke selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, og der er stor modstand mod, at de skal lære det. Den kommer fx fra disse autoriteter, som lærerne selvfølgelig lytter til:
-1. fra fx læseforskere (det kan jeg godt dokumentere),
-2. fra fx Undervisningsministeriets læringskonsulenter, der formidler god undervisning til lærerne på skolerne (det har jeg fået på skrift i en mail fra en af konsulenterne)
- 3. fra fx www.emu.dk Her står der ikke et eneste ord om, at det er god læseundervisning at lære eleverne at læse tekster med et højere lix, selv om det netop er læseundervisning i at lære dem at blive dygtigere til at læse sværere tekster, der er det samme som at lære dem at blive dygtigere til at læse.

Derfor havde jeg foretræde for folketingets børn og undervisningsudvalg i maj 2025. For at få Børn og Undervisningsministeriet til at sikre, at alle folkeskolens elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. For det kan alle let lære, uanset baggrund og ordblindhed, når de oplever at lære det i den zone, som forskere kalder for flowzonen, der er det samme som zonen for nærmeste udvikling.
Men det mente Undervisningsministeren ikke, at de skulle lære. Det er PDO. Så i tiden frem over vil lærerne fortsat lytte til fx disse 3 autoriteter, og eleverne får fortsat ikke lært selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år. Derfor bliver lærerne fortsat ikke de autoriteter, der kan lære alle deres elever meget i deres undervisning. og alle de mange elever med læsevanskeligheder vil fortsat blive urolige, forstyrrende, ud-ad-reagerende, aggressive og de kan fortsat sige:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

I stedet mener ministeren og Undervisningsministeriet, at lærerne skal kunne gribe fysisk ind, når eleverne bliver urolige, forstyrrende, voldelige, at lærerne på den måde bliver en autoritet. Det gør bare ikke lærerne til bedre lærere, der kan lære alle deres elever meget, og dermed opfylde elevernes forventninger med at gå i skole. Så de bliver ikke troværdige autoriteter, der kan hjælpe eleverne med at blive fagligt dygtigere. Derfor vil eleverne fortsat sige eller tænke:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Det er PDO at fratage eleverne muligheden for at lære meget i skolen, som de gerne vil, når det let kan lade sig gøre. Og det giver en adfærd hos dem med læsevanskeligheder, der let bliver forstyrrende, urolig og aggressiv.

FNS børnekonvention
Skolens virkelighed er, at tekster bliver 5 lix sværere om året, se Bog og Ides hjemmeside her, og det må ministeriet og samfundet forholde sig til.
I vedhæftede dokument er et kommende borgerforslag, som netop handler om det.

I FNS børnekonvention, som Danmark har forpligtet sig til at overholde, står der, at alle børn har rettigheder. Men det er de voksne, der skal tage ansvar og kæmpe for, at de får rettigheder. Borgerforslaget og min foretræden i maj 25 handler om at sikre alle børn i folkeskolen rettigheden, at lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året i skolen, så alle kan følge med, blive inkluderede, lære meget, trives, få lyst til skole.

2-lærer-ordning:
I borgerforslaget står der også, hvorfor 2- lærere ikke nødvendigvis sikrer, at alle lærer 5 lix om året. For det er et håndværk, som lærerne skal kunne, og de skal vide, at det er vigtigt at lære eleverne det. Derfor skal modstanden mod det fjernes.
To lærere på sikrer altså ikke, at alle dem med læsevanskeligheder kan lære meget, og dermed sikrer det ikke, at de får en roligere, mindre forstyrrende adfærd.

På finansloven er der afsat 500.000 millioner til de 10 % mest fagligt svage elever i årene frem
I den gruppe har de fleste store læsevanskeligheder! Det er grunden til de er blevet fagligt meget svage – se eksemplet med Ole i borgerforslaget. De vil altså først få hjælp, når de har fået meget store læsevanskeligheder, og er blevet fagligt meget svage, fordi de ikke kan lære meget i deres undervisning, fordi lix i teksterne i undervisningen er for høj. De skal altså først udsættes for en del år i skolen, måske 7-8 år, hvor de ikke kan lære meget, og det giver angst, lav læselyst og mistrivsel, og forstyrrende, urolig og aggressiv adfærd i de år. Og nu snart fysisk indgriben, fordi de får den negative adfærd.
Og når de så endelig er blevet svage nok, kan de få hjælp. Men ikke før.

Det er ikke en børnevenlig skole!
Men en mascho-skole.

En børnevenlig skole er, når man sikrer, at alle kan lære meget dagligt, som de så gerne vil, som er deres formål med at gå i skole. Det er omsorg for den enkelte, men også for lærerne, skolen og samfundet.

Læs venligst vedhæftede, kommende borgerforslag, som uddyber dette. Især eksemplet med Ole opridser situationen helt konkret. Og bemærk, hvor dyrt det er for skolen og samfundet, at eleverne ikke lærer 5 lix om året.

Et af Tesfays argumenter imod mit forslag i min foretræden i maj 25 var, at det var vedtaget på finansloven, at give 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage. Ud fra min forståelse af hans svar. Her mente han, at så var alt godt med det forslag. Et andet argument var, at han ikke ville anvende min metode, som meget let kan lære alle elever at læse og forstå 5 lix om året. Som er den metode, som lærerne mangler, for at kunne lære alle elever 5 lix om året. Det opdagede jeg allerede i 1994, og jeg har ventet på, at ministeriet eller andre tog ansvar for at udvikle en sådan metode til lærerne og eleverne. Det skete så ikke. Derfor har jeg udviklet den, for elever skal ikke sakke bagud. Det er ikke børnevenligt og det giver en dårlig skole.
Og jeg har ikke sagt, at man skal bruge min metode på skolerne!
Men jeg har bedt om, at ministeriet tager ansvar for, og sikrer, at alle endelig lærer selvstændigt at læse og forstå 5 lix om året. Uanset baggrund og ordblindhed, for det kan alle let lære i deres zone!

Men at indføre min metode på alle skoler kan gøres for ca. 30 millioner i alt. Engangsinvestering.
Det vil spare samfundet for over 11 milliarder om året. Så det er også en ret god investering for samfundet. Inklusiv besparelse på en stor del af de 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage, og antagelig meget mere.
Men de svimlende udgifter vil ministeren så hellere pålægge skatteyderne, for at undgå at skolerne skal have min metode.

Jeg tror janteloven kigger frem her – i høj grad.
Eller også forstår han ikke betydningen af at alle lærer 5 lix om året?

Men bemærk, i mit borgerforslag står der ikke, at man skal indføre min metode!
Det sagde jeg heller ikke til min foretræden. Men alle elever skal have ret til at kunne lære meget i skolen, som de forventer og gerne vil. Derfor skal de voksne i skoleverdenen sikre, kæmpe for og tage ansvar for, at alle elever selvstændig lærer at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. Ud fra min forståelse af FNs børnekonvention. Så alle oplever at skolen er børnevenlig, og ikke mascho.
I min verden burde fx ministeriet have taget ansvar for dette for længst.

Singapore
Havde jeg været lærer i Singapore, så havde ministeriet der været taknemmelig for, at jeg som lærer tager ansvar for og kæmper for, at skolerne bliver så gode som overhovedet mulig. For eleverne er samfundets eneste råstof.
Det er ved at lytte til lærere, og deres viden som gør, at skolerne i Singapore er meget attraktive for lærere, og

eleverne lærer meget, ud over, at de sikrer, at lærerne bliver meget kompetente ved fx at tilbyde alle lærere efteruddannelse ugentlig.
Jeg har i stedet fx fået dette kolde mascho, ikke omsorgsfulde svar:. Vi gider ikke at høre på dig og din metode.
Jeg vedhæfter et kort dokument om, hvordan man gør i Singapore, for at få en god skole, hvor eleverne lærer mest mulig.

At fysisk indgriben introduceres som omsorg for den enkelte og fællesskabet og lærerne i klassen???
At sikre, at alle kan følge med i hvert fag, hvert år, er omsorg for alle elevers læring, trivsel og lyst til skole, og for at få en skole med langt mere ro og positiv adfærd. Det er også godt for lærerne. Og det forebygger denne urolige, negative adfærd, som kommer af folkeskole med mascho-værdier: Sak bare bagud i lix, få læsevanskeligheder. Vi er ligeglade. Med mindre du får dumpekarakter. Det ser ikke så godt ud, så det vil vi gerne prøve at stoppe med 2-lærer-ordninger og 500.000 millioner på finansloven årligt til de fagligt mest svage.

Og skal eleverne have en venlig, rolig adfærd og venlig tone mod alle, inklusiv til deres lærere, så skal man ikke igangsætte udtryk som PISSEDÅRLIG. Det er et ret voldsomt, aggressivt udtryk i manges ører. I mine ører næsten på linje med at råbe "luder" efter deres lærere og kammerater. Jeg har været lærer i mange år, og har hørt, når elever bliver vrede og meget vredt, højt og aggressivt forstyrrende råber: PISSEDÅRLIGT. Meget mascho. Er det virkelig den vej vi vil med skolen i Danmark?
Jeg tvivler på, at det rå, aggressive udtryk – PDO - gør folkeskolen attraktiv for en del lærere og elever. Tværtimod bidrager det til en rå, negativ adfærd og tone på skolerne.

Her kommer referencer på den store effekt af min metode, som helt sikkert kan gøre en kæmpe forskel for uro, forstyrrende og aggressiv adfærd fra alle de elever, som har læsevanskeligheder. Men jeg siger ikke, at man skal anvende min metode i skolerne! Jeg viser blot, hvad effekten er, når man er dygtig til didaktikken/ håndværket, at lære alle elever selvstændigt at læse og forstå tekster med et højere lix i deres zone.

Lidt af referencerne på min metode:

- Få måneder efter at Eckersberg Friskole havde fået et 2-timers kursus i metoden, havde den ikke længere læsekrise, og også elever i specialundervisning stiger vildt. Dokumenteret på TVSyd her den 20.12.2024 (14 min. inde til 19.54). Eleverne elsker nu at læse, skrev skolen.
- Efter seks gange 7 minutters læsning: Eleverne bliver fra **1–3,5 år bedre til at læse**. Det skete fx for disse 4 elever på TVøstjylland her fra 2. maj 2024 og de har stor læselyst (Fra 9.19 min. inde)
- Læsekonsulent Susanne Fjellerad, Næstved Kommune, har afprøvet LEVEL UP LÆSNING i 4 forskellige 9. klasser. Hun konkluderer:
  "Eleverne er begejstrede!"
  "De ordblinde oplever selvfølgelig også, at de udvikler deres læsekompetencer".

- Nikolas, ordblind dreng i 5. klasse:
  " LEVEL UP læsning er som en GPS. Nu ved jeg, hvordan jeg hurtig bliver bedre til at læse og det giver lyst til at læse".
  På kun 3 måneder gik han 2 år frem i læsning. Han fik LEVEL UP LÆSNING 10 min. hver uge.

- **Kort VIDEO, 3 min:** Se 5 elever fortælle om metoden og deres oplevelse af at "læse som at spille" her:
  Fordi de oplever at læse i deres zone jf. vedhæftede billede af flowzonen lavet af flowforsker Hans Henrik Knoop

Bilag vedhæftet
1.Kommende borgerforslag (det ligger til godkendelse i folketinget. Forhåbentlig bliver det snart godkendt).
2. Om skolerne i Singapore.
3. Billede af flowforsker Hans Henrik Knoops flowzone
4. På dette link her ses materialer fra min foretræden i Folketingets Børn og Undervisningsudvalg i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 7. november 2025 12:41
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar

"Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs". (Fra bogen *Flow*)[1].
Flow er den bestemte måde, som alle børn og unge lærer på! Det svarer til zonen for nærmeste udvikling, Piagets assimilation, læseforsker Marie Clays læseundervisning Reading Recovery og gaming.

Folkeskolen er i dag præget af næsten 25 % med store læsevanskeligheder, og en kæmpe gruppe som har lidt mindre læsevanskeligheder. Det er kun ca. 10 % af eleverne, som er dygtige læsere, der slet ikke har læsevanskeligheder. Den store del af elever med læsevanskeligheder i folkeskolen har altså ikke de rette færdigheder i de boglige fag!
Altså - Undervisningen opleves meningsløs!

Det betyder: Så kan de ikke koncentrere sig fuldt ud, de har overskud af energi, der skal ud på anden vis. Den kan i skolen komme ud som uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Den store gruppe med store læsevanskeligheder på næsten 25 % finder i høj grad undervisningen meningsløs, for de forstår slet ikke de tekster, de arbejder med i de boglige fag. De kan ikke svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne, og engagere sig i fællesskabet om teksterne. De er ekskluderet. Isoleret.

Men ved at forebygge at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, får alle elever de rette færdigheder i læsning og sprogligt til at forstå tekster, opgaver og spørgsmål til teksterne i fagene, og fagene giver mening. Eleverne retter dermed al deres energi mod fagene. De har ikke energi til overs til uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Det forebygger igen, at der skal gribes ind fysisk over for de mange, som har læsevanskeligheder.
Derfor burde det være en pligt at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, for det kan man let.

Det har jeg specialiseret mig i. Og eleverne elsker den undervisning. Den er sjov, som leg, gaming.
Se dokumenter fra min foretræden i folketingets Børn og Undervisningsudvalg maj 2025 her, og det er omsorg for eleverne, skolen og samfundet.

To lærere på sikrer ikke, at alle elever får de rette færdigheder i fagene!

Referencer

Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 6. november 2025 16:16
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Værsgo:

Her er et høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse:

Dette høringssvar vedrører den kæmpe gruppe af elever, som har læsevanskeligheder i folkeskolen:

Vi ved fra forskning i flow, at mennesker, altså også børn og unge, ikke kan bruge AL deres energi på opgaver, som er for svære, for eksempel for svære tekster, og den energi SKAL ud på anden vis.
Kilde: Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

I skolen kan de fx få den overskydende energi ud som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det er tit observeret.

I skolen er der en kæmpe gruppe af elever med store læsevanskeligheder på næsten 25 % på hele årgange, og en stor del har lidt mindre læsevanskeligheder. En voldsom stor gruppe af eleverne har således læsevanskeligheder og de har overskydende energi, som skal ud på anden vis, fx som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det betyder ikke, at den KÆMPE GRUPPE af elever med læsevanskeligheder er dårligt opdragede, men det ser ofte sådan ud, og derfor er de i risiko for at få fysisk indgriben pga. deres adfærd. Man bør derfor have pligt til at forebygge læsevanskeligheder alt det man kan i skolen, så man forebygger at elever får den negative adfærd, der også kan give fysisk indgriben. Det er bedst for den enkelte, men også for fællesskabet, og det kan gøres meget let.

- Det er også dårlig opførsel over for elever og samfundet, ikke at forebygge læsevanskeligheder, når man let kan,

fordi det har så store menneskelige konsekvenser for manges skoleliv og fremtid.
De får svært ved at lære, at følge med, mister læselysten, trivslen, koncentrationen, de bliver ekskluderet fra fællesskabet i fagene, fordi teksterne er for svære for dem selv at forstå. Det betyder, at en del dumper i fag og prøver, og en del kan ikke gennemføre en ungdomsuddannelse og klare et job.
Og meget mere, som jeg fortalte om til min foretræden i Børn og Unge-udvalget i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

[1] Csikszentmihalyi, M. (2008, side 61). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Støt En børnevenlig skole uden læsevanskeligheder – det giver trivsel, ro, inklusion, læselyst, alle kan lære meget, og sparer milliarder

ID: FT-21970

Forslag

Tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere hvert år. Se Bog og Idès hjemmeside.

Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen i deres "zone". For det forebygger de får læsevanskeligheder i fag og prøver, at elever dumper, bliver urolige, voldelige.
Og sådan kan ALLE let lære det, og det er sjovt. Det bliver leg, spil, gaming.

Det bidrager til en børnevenlig skole
- med trivsel, inklusion, følelsen jeg er god, læselyst, sejre.
- hvor alle kan lære meget i hvert fag, hvert år, tage en ungdomsuddannelse og klare et job.
- som kan leve op til FNs børnekonvention nu og FNS Verdensmål nr. 4 i 2030

Men det lærer de ikke.

Så de sakker bagud, får læsevanskeligheder i fag og prøver.

Fx Ole i 7. kl. kan kun læse tekster med lix 5-15, som Hip- serien til unge med store læsevanskeligheder, ordblinde, og dem til 1.-2. klasse.
Men hans matematikbog Kolorit 7 og fysikbog Ny Prisma 7, har lix på mindst 37. Ole er altså sakket 25 lix bagud. Han kan slet ikke selv forstå sine bøger, ikke selv svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne. Han får angst, lav læselyst, føler sig DUM, KRÆNKET, bliver ISOLERET, EKSKLUDERET fra klassens fællesskab om tekster HVER DAG.
- Og han ved ikke, hvordan han bliver bedre til at læse. Det giver stress.

Ole bliver urolig, let vred, har skolevægring.
Han dumper nok, som 12 % andre.

Næsten 25 % af hele årgange har store læsevanskeligheder som Ole.

75.000 unge under 30 år har så store læsevanskeligheder, at de ikke kan tage en ungdomsuddannelse og klare et job, fordi der er lix typisk over 34. Det kan Ole nok heller ikke.

Ca. 500.000 voksne har store læsevanskeligheder og mange svært ved at klare et job.

Alt i alt. For lavt lix giver en ikke børnevenlig skole, og kan tage fremtiden fra de unge.

Læsevanskeligheder, altså for lavt lix, koster samfundet nok over 12 milliarder om året i specialundervisning og overførselsindkomst.

Støt og del

Lærer Ingegerd Jenner

Bemærkninger til forslaget

Min far stod i skammekrogen i sine 5 første år i skolen fra 1942, fordi han var dårlig til at læse. Det vil være historisk, og BØRNEVENLIGT, når folkeskolen endelig forebygger, at SKOLEN TABER ca. 90 % af alle sine BØRN hvert år til store og små læsevanskeligheder, og alt det negative, som det medfører.

DEN INTERNATIONALE FORSKNING
Forslaget bygger på den internationale, store, anerkendte forskning om, hvordan alle børn og unge lærer. For det er den der kan fortælle, hvordan man lærer alle selvstændigt at læse og forstå 5 lix hvert år. Uanset baggrund og ordblindhed.

Den internationale forskning kaldes for flow, læring i zonen for nærmeste udvikling, assimilation, Reading Recovery og gaming (Rigby & Ryan, 2011).

Den er enig om, at børn i alle aldre lærer meget, når de OPLEVER i forvejen næsten at kunne det hele!

Denne oplevelse betyder, at man lærer inde i sin zone, også kaldet flowzonen. Det giver trivsel, lyst til at læse, lære, koncentration, lykke, mening, følelsen af at være god, og en stærk tro på snart at kunne blive endnu dygtigere, at gå 'level up' som i gaming. Og sådan lærer alle meget, så derfor udvikler alle flowzonens stejle læringskurve (se billede af flowzone på nettet).

Men "Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs". Det star i bogen "Flow" (Csikszentmihalyi, 2008, side 61).

Det indebærer, at skal alle have de rette færdigheder, MENING og den bestemte oplevelse i de boglige fag, så alle kan lære meget, så skal alle lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i deres zone. Ellers bliver teksterne i fagene for svære. Det giver meningsløshed, læsevanskeligheder, og de kommer til at læse og lære til venstre for deres zone. Det giver nederlag, utryghed, angst, lav lyst til at læse, lære, lav koncentration, næsten ingen læring, og bidrager til skolevægring.

Og når teksterne er for svære, så kan man ikke bruge al sin energi på arbejdet med teksterne i fagene, og den energi skal ud på anden vis. Fx via uro, og voldelig adfærd.

At lære alle 5 lix om året er derfor skolens vigtige fundament, så alle kan få de rette læsefærdigheder og mening, til at kunne følge helt med, blive helt inkluderet og lære meget i de boglige fag, hvert år.

Ifølge læseundersøgelserne PISA og PIRL, så bliver kun 8-12% dygtige læsere. Altså ca. 90 % har læsevanskeligheder i en eller anden grad, og næsten 25 % store læsevanskeligheder. Der er ikke noget at sige til, at der er megen uro, voldelig adfærd og en del dumper i skolen.

Den new zealandske læseforsker Marie Clay – som er udråbt til verdens bedste læseforsker, fordi hendes læseundervisning netop kan lære alle at udvikle flowzonens stejle læringskurve, samtidig med at de trives

og har stor læselyst, siger det på denne konkrete måde i hendes bog Reading Recovery:

De skal lære at " (...) climb up through the reading levels" i deres zone.

"Reading levels" svarer til de danske lix (og lettal i 1. klasse).

Ved netop at anvende Marie Clays læseundervisning i indskolingen, kan dansklærere opnå dette:

VERDENS BEDSTE LÆSERESULTAT

Resultatet står i sammenfatningen af PIRLS 2011 (Mejding & Rønberg 2012) på side 6 og lyder sådan her:

"(...) hele klasser læser på et niveau langt over de bedste lande i undersøgelsen (...)".

Dette høje niveau i hele klasser kan kun opnås, når eleverne i hele klassen på forhånd har lært selvstændigt at læse og forstå et ret højt lix, for så har de gode forudsætninger for at score højt i læseundersøgelser. Fx Ole har meget dårlige forudsætninger for at score højt.

Marie Clays læseundervisning er henvendt til indskolingen, men kan med hjælp fra ovenstående, internationale læringsforskning let anvendes i alle hele klasser på alle årgange, så alle let kan lære 5 lix om året i deres zone. Og den kan let føre til verdens bedste læseresultat i hele klasser SAMTIDIG med, at eleverne trives, elsker at læse, fordi læsningen giver stor mening.

Og undervisningen er gaming. Gaming er blot læring i zonen!

MEN HVORFOR VIRKER POLITIKERNES TILTAG IKKE?
Fx folkeskolereformen med lang skoledag, daglig motion, og nu snart mad i skolen, og 2-lærer-ordninger er også på vej. Det er rammer, ikke læring.
Ingen af disse tiltag sikrer, at alle elever lærer selvstændigt at læse og forstå sværere tekster med et højere lix i deres zone overhovedet. Det skyldes fx, at politikere ikke vil røre lærernes metodefrihed, har jeg fået oplyst på Christiansborg, og så modstand (se senere).

Men politikere og samfund er nødt til at forholde sig til, at tekster bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, så eleverne har brug for selvstændig at lære at læse og forstå 5 lix hvert år. Det er basale færdigheder, som alfabetet, for at alle kan få mening og lære meget i hvert fag, hvert år og blive inkluderede.

Eksempel
Nu har man politisk besluttet 2-lærer-ordning i dansk og matematik i 8. og 9. klasse i København.

Fx I 8. klasse er Ole sakket 30 lix bagud. Vil han få dem indhentet med to-lærere på i udskolingen?
Det bliver svært, især hvis de to lærere ikke kan håndværket – at lære hver elev et højere lix i deres zone, de ikke har tid, eller finder det vigtigt.
Ole vil nok gå ud af skolen med et lix på ca. 20, så han dumper nok ikke. Men han vil stadig få STORE læsevanskeligheder på en ungdomsuddannelse og på et job, hvor lix typisk er over 34.

Men havde Ole lært 5 lix om året, så var han gået ud af skolen med et lix på ca. 45, og ville have gode

forudsætninger i læsning til at tage en ungdomsuddannelse og klare ALLE jobs.

Desuden vil eleverne fortsat sakke bagud helt indtil 8. klasse som de plejer I København, og det er ikke børnevenligt!

MODSTANDEN
Der er modstand mod, at eleverne skal lære et højere lix.
Argumenter er:

a. Lix er ikke udviklet videnskabelig.
- Nej, men skolens virkelighed er, at tekster vejledende bliver 5 lix sværere i fag hvert år, og lærer de ikke selvstændigt 5 lix, så sakker de bagud.

b. Lix er ikke altid retvisende.
- Nej, men næsten altid, og når det ikke er, så kan man let justere, så det bliver!
Elever lærer også at bøje navneord og udsagnsord, selv om alle navneord og udsagnsord ikke er regelmæssige.

c. På ministeriets hjemmeside EMU, der vejleder lærere i god læseundervisning, står der heller ikke, at eleverne skal lære et højere lix, selv om det netop er læseundervisning i at blive dygtigere til at læse.

ANDRE PERSPEKTIVER PÅ DETTE FORSLAG
Ved at lære alle 5 lix om året kan skolen endelig bryde negativ, social arv, og dermed nok også spare de mange milliarder, som negativ social arv koster om året. For kendetegnet på negativ, social arv er, at elever scorer lavt i læseundersøgelser jf. PISA og PIRLS. At score lavt betyder blot, at de har store læsevanskeligheder.

Det stopper også let 30 år med mange dårlige læseresultater i folkeskolen (se verdens bedste læseresultat).

Det stopper fluks læsekrise! Se reference

Det forebygger, at elever bliver fagligt meget svage, så forslaget kan spare en stor del af de 500.000 millioner hvert år, som er afsat på finansloven til de fagligt meget svage.

En nyt lovforslag om fysisk indgriben er på vej, for at stoppe uro og voldelig adfærd i skolen. Skolerne bør dog have pligt til at gøre alt det de kan for at forebygge at alle får læsevanskeligheder, for så forebygger de at elever bliver urolige, voldelige, mangler mening, at der skal gribes fysisk ind og meget mere.
Det er bedst for den enkelte, men også for klassen og samfundet.

Det bidrager også til, at folkeskolen kan indfri de politiske mål:
Alle elever skal blive fagligt dygtige, så dygtige de kan blive, trives, uanset baggrund.

Det vil gøre lærerjobbet mere attraktiv.

REFERENCER

Clay, M.M. (1977). Reading: The patterning of complex behaviour. Heinemann Educational Books.

Clay, M. (1993). READING RECOVERY. A GUIDEBOOK FOR TEACHERS IN TRAINING. Heinemann.

Csikszentmihalyi, M. (2008). Flow: Optimaloplevelsens psykologi. Dansk psykologisk Forlag.

Illeris, K. (2011). Læring. Roskilde Universitetsforlag.

Jenner I (2025) Baggrundsrapport om forebyggelse af læsevanskeligheder. Børne- og Undervisningsudvalget.

McNaughton, S. (2014). CLASSROOM INSTRUCTION: The Influences of Marie Clay. The Reading Teacher, 68(2), 88–92.

Mejding J & Rønberg L (2012) PIRLS 2011. Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet.

Pressley, M., & Allington, R. (2015). Reading instruction that works. The Guildford Press.

Rigby, C. S., & Ryan, R. M. (2011). Glued to games. How video games Draw Us in and Hold Us Spellboun. ABC-CLIO.

Vygotskij, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.

Efter et Marie Clay inspireret læsekursus i august 2024 for lærerne på Eckersberg Friskole dokumenterede TVSYD efterfølgende (den 21.12.2024 fra 14 min. inde i optagelsen til 19.54), at skolen ikke længere havde læsekrise. Eleverne elsker nu at læse, oplyste de.

TV2 Østjylland rapporterede den 2.5.2024 (fra 9.19 min. inde i optagelsen), at fire elever, der har fået 6 x 7 min. Marie Clay inspireret læseundervisning med 14 dages mellemrum er steget 5-18 lix på den korte tid. Det viser, at elever let kan lære 5 lix om året, og det giver læselyst!

Læsekonsulent Susanne Fjellerad, Næstved Kommune, har afprøvet Maria Clay inspireret læseundervisning i fire forskellige 9. klasser. Hun konkluderer:
"Eleverne er begejstrede!"
"De ordblinde oplever selvfølgelig også, at de udvikler deres læsekompetencer".

Ordblind dreng i 5. klasse:
"... læsning er som en GPS. Nu ved jeg, hvordan jeg hurtig bliver bedre til at læse og det giver lyst til at læse".

STØT OG DEL

Derfor dette forslag: Alle skal lære selvstændigt at læse og forstå 5 lix hvert år i skolen i deres zone, for så

forebygger skolen ENDELIG, at alle børn får læsevanskeligheder. Det er omsorg for den enkeltes skoleliv og fremtid, men også for lærerne, skolen og samfundet.

Støt og del.

Tak.
Ingegerd Jenner
Lærer, cand. pæd. og ekspert i, hvordan børn og unge lærer.

Hvorfor går det så dårligt i folkeskolen?
Og hvorfor er skolerne i Singapore så meget bedre?

I Danmark vil vi gerne sammenligne folkeskolen med andre lande.
Et af landende er Singapore.

Singapore har i mange år ligget i toppen af undersøgelserne PISA og PIRL.
I 2022 lå de igen nr. 1.

Men hvorfor klarer de sig så godt?

Vi har nogle venner i Singapore. Hun er lærer på Jurong Primary School.
Jeg har spurgt hende om dette og her kommer hendes 3 begrundelser:

1.I Singapore prioriterer man forsvarsministeriet højest, for landet skal kunne forsvare sig selv.
Derefter kommer Undervisningsministeriet, for børn og unge er landets eneste råstof.

2. *"For one afteernoon every week, there will be professional development sessions scheduled for teachers. Professional Development is an important aspect for all teachers in Singapore. It may differ from school to School on how is schduled and conducted".*

3.Hvis en lærer finder ud af, at en bestemt aktivitet fremmer elevernes læring, så kan læreren søge penge ved Undervisningsministeriet, og ansøgningen vil blive imødekommet, for man har tillid til, at lærerens vurdering er rigtig. Og at fremme elevernes læring har høj prioritet.

Dette står i skærende kontrast til Danmark,

Ad 1. I Danmark er den vigtigste prioritering de økonomomiske ministerier, og sådan har det været i mange år: Statsministeriet, der efter finansministeriet og så økonomi og indenrigsministeriet.
Undervisningsministeriet er langt nede, som her på en 13. plads

Ad 2. I Danmark får lærere næsten aldrig kurser og efteruddannelse. For de fleste er der 10-12 år imellem.
Det er muligvis ved at vende lidt her i 2025.

Ad 3. Der er ingen penge at søge for lærere i Danmark. Lærere skal spare, og sådan har det været i hvert fald siden 1994.Intet må koste.

Jeg er uddannet lærer og har udviklet en metode, som meget let kan forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder i Danmark, samtidig med de trives og oplever stor læselyst. Det har jeg gjort, fordi jeg som ny lærer i 1994 manglede en sådan metode, og jeg observerede den tydelige sammenhæng - at læsevanskeligheder gav lav læselyst, mistrivsel, og ingen læring - og at være en god læser gav læselyst, trivsel og megen læring, og fordi en stor del af folkeskolens elever har store læsevanskeligheder. Det viste den katastrofale læseundersøgelse IEA fra 1991, og det har alle læseundersøgelser vist siden. Ca. 20 % får store læsevanskeligheder, og dermed ingen læselyst, mistrivslen angst og de lærer intet. Det er der også evidens for i forskningen om flow, der netop er den måde, alle børn og unge lærer på! (se vedhæftet billede

af flowzonen)

Og ingen i skolens top har udviklet en metode til lærerne, så de kan forebygge læsevanskeligheder, så skolen sejler fortsat i læsevanskeligheder og dens negative konsekvenser. Jeg har derfor foreslået Undervisningsministeriet en del gange at se nærmere på min metode i de sidste 5 år, for den vil også spare samfundet omkring 15 milliarder om året og meget mere.

Svaret er: ***Nej tak, vi vil ikke høre om din metode. Vi har styr på skolen.*** **Det samme svar får jeg hos kommuner.**

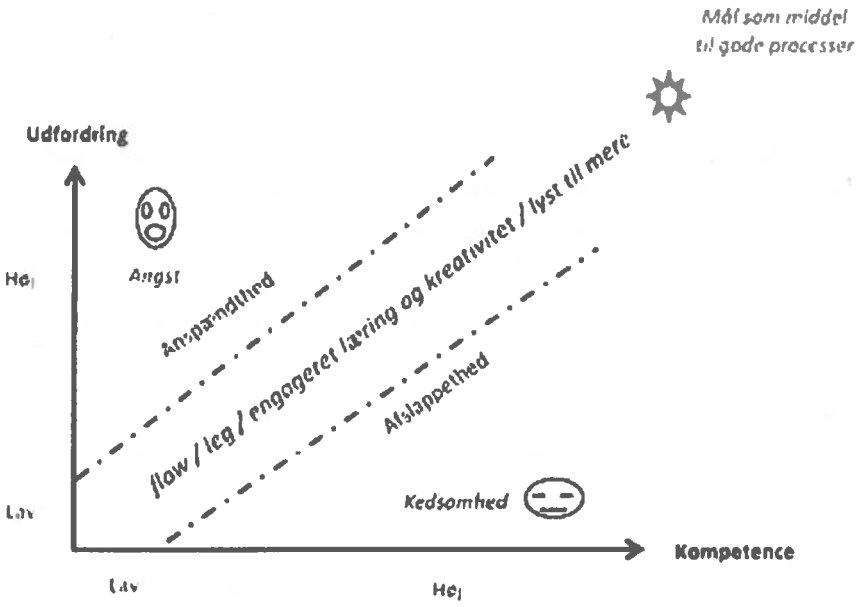
I Undervisningsministeriet i Singapore ville min metode og initiativ være blevet mødt med åbne arme og et tak, for den bidrager til en meget bedre skole for deres eneste råstof, børn og unge.

Så jeg forstår godt, at skolerne i Singapore klarer sig meget bedre end den danske folkeskole.

I Singapore er lærerjobbet og læreruddannelsen også meget attraktiv. Den prioriterer højt og bevidst, at lærerne er dygtige og kan gøre en faglig forskel. Det gør det attraktivt at være lærer.
Det fokus har den danske folkeskole slet ikke!

Ironisk nok er Singapore et diktatur, men dens skole bygger på meget mere tillid og demokrati til lærerne end den danske folkeskole. Her er der ikke demokrati, men en topstyret junta.

Mvh.
Ingegerd Jenner
Folkeskolelærer, cand. Pæd. og ekspert i, hvordan børn og unge lærer.

Figur 3: Den klassiske flow-model illustrerer den naturlige balance mellem udfordringsniveau og kompetenceniveau – her let bearbejdet og udvidet af Knoop (2002, 2022) efter Csikszentmihalyi (1990).

Mattis Bruus Midgley

Fra: Ingegerd Loth <ingegerd@gamelaesning.dk>
Sendt: 19. november 2025 15:01
Til: DEP - EJI JK
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Høringssvar – del 4

Hvordan får læreren autoritet? Og ro?

En lærer skal kunne skabe ro, for at give alle sine elever en undervisning, de kan lære af i skolen.
Men hvis en lærer kun kan skabe ro, men ikke give alle sine elever en undervisning, de kan lære af, så bliver undervisningen meningsløs for eleverne. Det giver uro, og læreren mister sin autoritet. Så hvis man kun sikrer, at læreren må gribe fysisk ind for at skabe ro, men ikke, at læreren kan lære alle sine elever noget i sin daglige undervisning, så mister læreren alligevel sin autoritet.

Se på disse resultater – de viser, at lærerne ikke er en autoritet, der kan lære alle elever noget.
- Ca. 12 % bliver pt. så fagligt svage, at de dumper i folkeskolens afgangsprøver.
- Næsten 25 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 1 eller under i læseundersøgelsen PISA 2022.
- 26 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 2 i PISA 2022. Beskrivelsen af dette niveau i PISA 2022 svarer til, at de selvstændigt, fuldt ud kan læse og forstå tekster på lix ca. 16.

Altså i alt ca. 50 % af de 15-årige elever kan selvstændigt læse og forstå tekster på ca. lix 16 eller under.
De 15-årige går generelt i 8. klasse. Her skal de læse tekster i fagene, som har lix på over 40.
Altså ca. 50 % af eleverne får et gab i lix på ca. 24. Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse har store læsevanskeligheder med selvstændigt at kunne læse og forstå de bøger de får i hvert fag på 8. årgang. Så Ca 50 % af eleverne på 8. årgang får et skoleliv som Ole i 7. klasse, som jeg har beskrevet i de tidligere høringssvar, og beskriver tydeligt i det kommende borgerforslag, jeg vedhæftede i går.

Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse får en undervisning af deres lærere i de boglige fag, hvor de ikke kan lære meget, fordi den er alt for svær, og en del af eleverne bliver urolige, forstyrrende, for de er ikke inkluderet og engageret i undervisningen. Så de skal af med deres energi på anden vis. Det kan fx ske ved en urolig, forstyrrende og voldelig adfærd.
Det viser tydeligt, at lærerne har hårdt brug for at kunne give alle deres elever en undervisning de kan lære af, så de kan blive en autoritet over for alle deres elever. Det gøres ved at sikre, at hver elev får denne oplevelse i undervisningen:

Jeg kan i forvejen det meste allerede, - for så kan alle lære (Uddybes i de forrige høringssvar omkring den internationale forskning og i borgerforslaget)

Og når lærerne kan give alle deres elever en sådan undervisning, de alle kan lære af, dag efter dag, så bliver lærerne en autoritet i elevernes øjne, og eleverne kan bruge al deres energi på at lære i stedet. Det forebygger og stopper forstyrrende, urolig, voldelig adfærd i skolen.
Og det sker, når alle elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år, for så kan alle få oplevelsen *jeg kan i forvejen det meste allerede* – i de boglige fag.

Og eleverne opdager, oplever, at de får dækket de to basale, psykologiske behov de har for at kunne trives igennem deres læreres undervisning, som er:

1. Jeg føler mig god og 2. jeg kan snart blive endnu bedre, gå LEVEL UP.
(Uddybes i det kommende borgerforslag, jeg sendte i del 3)

Det er skønt. Det giver glæde. Mening. Lykke. Derfor vil eleverne gerne være rolige, for så kan de få dækket deres to basale, psykologiske behov i skolen, hvor behov 2 netop er at lære at blive dygtigere. Præcis som i gaming. Der er eleverne også rolige, engagerede.
Og gaming er blot læring i zonen, som at lære et større lix i zonen også er.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 17. november 2025 15:06
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar – del 3:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Hvert år starter ca. 60.000 nye elever i 0. klasse.
De glæder sig til at lære meget. Det er deres forventninger og lyst til skolen.
Det fortæller de vidt og bredt.
Men inden længe har en del erfaret, at de ikke kan lære så meget i skolen.
Derfor daler deres forventninger og lyst til skole.

Konkret skyldes det, at de er sakket bagud i lix. De har fået læsevanskeligheder.
Det gør det svært for dem at lære ret meget i de boglige fag.
De bliver urolige, utrygge, forstyrrende, ud-ad-reagerende, for de kan ikke bruge al deres energi på at lære, være aktive, engagere sig i fagene, som de så gerne vil, fordi teksterne i fagene er for svære.
Derfor får deres lærere svært ved at få alle dem med store og små læsevanskeligheder til at være rolige.
De udgør over 40 %. Næsten 25 % har store læsevanskeligheder.

Og hvorfor skal alle dem med læsevanskeligheder være rolige?
De kan jo ikke følge med i undervisningen i de boglige fag. Den er for svær, de er ekskluderet fra at lære, de kan ikke lære, det gør den meningsløs, kedelig.

Som en elev i 8.klasse sagde til mig i en undersøgelse:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Derfor mister lærere autoriteten. Eleverne går i skole for at lære. Det er deres formål med at gå i skole. Og så får de en undervisning af deres lærere, hvor de ikke kan lære.
Det betyder, at skal lærerne være en autoritet i disse mange elevers øjne, så skal lærerne kunne give dem en undervisning, hvor alle kan lære lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Så giver det mening at være stille, og eleverne er stille, for de vil gerne lære. Det er jo derfor de går i skole. Sker det ikke, så oplever eleverne, at de spilder deres lange skoledag, liv, tid, at skole er meningsløs.

En lærer med en autoritet er derfor en lærer, der kan lære alle sine elever lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Det er en lærer, elever gerne vil lytte til!

Årsagen til læsevanskeligheder og at den store andel med læsevanskeligheder ikke lærer meget

Skolens virkelighed er, at tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere på hver årgang. Det ses fx her hos bog og Ides hjemmeside. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Ellers sakker de bagud i de boglige fag, og får læsevanskeligheder, og får dermed svært ved at lære i de boglige fag af deres lærere. **Og lærerne mister deres autoritet.**
Så ved at sikre, at alle elever også lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, så kan alle selvstændigt læse og forstå teksterne i de boglige fag, hvert år. Det betyder, at de får en undervisning, hvor de alle kan følge med i de boglige fag, lære meget af deres lærere. Altså lære lidt nyt hver dag, eller meget hyppigt. **Og dermed bliver deres lærere i de boglige fag automatisk en autoritet, en de gerne vil lytte til.**

I dag lærer eleverne ikke selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, og der er stor modstand mod, at de skal lære det. Den kommer fx fra disse autoriteter, som lærerne selvfølgelig lytter til:
-1. fra fx læseforskere (det kan jeg godt dokumentere),
-2. fra fx Undervisningsministeriets læringskonsulenter, der formidler god undervisning til lærerne på skolerne (det har jeg fået på skrift i en mail fra en af konsulenterne)
- 3. fra fx www.emu.dk Her står der ikke et eneste ord om, at det er god læseundervisning at lære eleverne at læse tekster med et højere lix, selv om det netop er læseundervisning i at lære dem at blive dygtigere til at læse sværere tekster, der er det samme som at lære dem at blive dygtigere til at læse.

Derfor havde jeg foretræde for folketingets børn og undervisningsudvalg i maj 2025. For at få Børn og Undervisningsministeriet til at sikre, at alle folkeskolens elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. For det kan alle let lære, uanset baggrund og ordblindhed, når de oplever at lære det i den zone, som forskere kalder for flowzonen, der er det samme som zonen for nærmeste udvikling.
Men det mente Undervisningsministeren ikke, at de skulle lære. Det er PDO. Så i tiden frem over vil lærerne fortsat lytte til fx disse 3 autoriteter, og eleverne får fortsat ikke lært selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år. Derfor bliver lærerne fortsat ikke de autoriteter, der kan lære alle deres elever meget i deres undervisning. og alle de mange elever med læsevanskeligheder vil fortsat blive urolige, forstyrrende, ud-ad-reagerende, aggressive og de kan fortsat sige:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

I stedet mener ministeren og Undervisningsministeriet, at lærerne skal kunne gribe fysisk ind, når eleverne bliver urolige, forstyrrende, voldelige, at lærerne på den måde bliver en autoritet. Det gør bare ikke lærerne til bedre lærere, der kan lære alle deres elever meget, og dermed opfylde elevernes forventninger med at gå i skole. Så de bliver ikke troværdige autoriteter, der kan hjælpe eleverne med at blive fagligt dygtigere. Derfor vil eleverne fortsat

sige eller tænke:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Det er PDO at fratage eleverne muligheden for at lære meget i skolen, som de gerne vil, når det let kan lade sig gøre. Og det giver en adfærd hos dem med læsevanskeligheder, der let bliver forstyrrende, urolig og aggressiv.

FNS børnekonvention
Skolens virkelighed er, at tekster bliver 5 lix sværere om året, se Bog og Ides hjemmeside her, og det må ministeriet og samfundet forholde sig til.
I vedhæftede dokument er et kommende borgerforslag, som netop handler om det.

I FNS børnekonvention, som Danmark har forpligtet sig til at overholde, står der, at alle børn har rettigheder. Men det er de voksne, der skal tage ansvar og kæmpe for, at de får rettigheder. Borgerforslaget og min foretræden i maj 25 handler om at sikre alle børn i folkeskolen rettigheden, at lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året i skolen, så alle kan følge med, blive inkluderede, lære meget, trives, få lyst til skole.

2-lærer-ordning:
I borgerforslaget står der også, hvorfor 2- lærere ikke nødvendigvis sikrer, at alle lærer 5 lix om året. For det er et håndværk, som lærerne skal kunne, og de skal vide, at det er vigtigt at lære eleverne det. Derfor skal modstanden mod det fjernes.
To lærere på sikrer altså ikke, at alle dem med læsevanskeligheder kan lære meget, og dermed sikrer det ikke, at de får en roligere, mindre forstyrrende adfærd.

På finansloven er der afsat 500.000 millioner til de 10 % mest fagligt svage elever i årene frem
I den gruppe har de fleste store læsevanskeligheder! Det er grunden til de er blevet fagligt meget svage – se eksemplet med Ole i borgerforslaget. De vil altså først få hjælp, når de har fået meget store læsevanskeligheder, og er blevet fagligt meget svage, fordi de ikke kan lære meget i deres undervisning, fordi lix i teksterne i undervisningen er for høj. De skal altså først udsættes for en del år i skolen, måske 7-8 år, hvor de ikke kan lære meget, og det giver angst, lav læselyst og mistrivsel, og forstyrrende, urolig og aggressiv adfærd i de år. Og nu snart fysisk indgriben, fordi de får den negative adfærd.
Og når de så endelig er blevet svage nok, kan de få hjælp. Men ikke før.

Det er ikke en børnevenlig skole!
Men en mascho-skole.

En børnevenlig skole er, når man sikrer, at alle kan lære meget dagligt, som de så gerne vil, som er deres formål med at gå i skole. Det er omsorg for den enkelte, men også for lærerne, skolen og samfundet.

Læs venligst vedhæftede, kommende borgerforslag, som uddyber dette. Især eksemplet med Ole opridser situationen helt konkret. Og bemærk, hvor dyrt det er for skolen og samfundet, at eleverne ikke lærer 5 lix om året.

Et af Tesfays argumenter imod mit forslag i min foretræden i maj 25 var, at det var vedtaget på finansloven, at give 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage. Ud fra min forståelse af hans svar. Her mente han, at så var alt godt med det forslag. Et andet argument var, at han ikke ville anvende min metode, som meget let kan lære alle elever at læse og forstå 5 lix om året. Som er den metode, som lærerne mangler, for at kunne lære alle elever 5 lix om året. Det opdagede jeg allerede i 1994, og jeg har ventet på, at ministeriet eller andre tog ansvar for at udvikle en sådan metode til lærerne og eleverne. Det skete så ikke. Derfor har jeg udviklet den, for elever skal ikke sakke bagud. Det er ikke børnevenligt og det giver en dårlig skole.
Og jeg har ikke sagt, at man skal bruge min metode på skolerne!
Men jeg har bedt om, at ministeriet tager ansvar for, og sikrer, at alle endelig lærer selvstændigt at læse og forstå 5 lix om året. Uanset baggrund og ordblindhed, for det kan alle let lære i deres zone!

Men at indføre min metode på alle skoler kan gøres for ca. 30 millioner i alt. Engangsinvestering.
Det vil spare samfundet for over 11 milliarder om året. Så det er også en ret god investering for samfundet. Inklusiv besparelse på en stor del af de 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage, og antagelig meget mere.

Men de svimlende udgifter vil ministeren så hellere pålægge skatteyderne, for at undgå at skolerne skal have min metode.

Jeg tror janteloven kigger frem her – i høj grad.
Eller også forstår han ikke betydningen af at alle lærer 5 lix om året?

Men bemærk, i mit borgerforslag står der ikke, at man skal indføre min metode!
Det sagde jeg heller ikke til min foretræden. Men alle elever skal have ret til at kunne lære meget i skolen, som de forventer og gerne vil. Derfor skal de voksne i skoleverdenen sikre, kæmpe for og tage ansvar for, at alle elever selvstændig lærer at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. Ud fra min forståelse af FNs børnekonvention. Så alle oplever at skolen er børnevenlig, og ikke mascho.
I min verden burde fx ministeriet have taget ansvar for dette for længst.

Singapore
Havde jeg været lærer i Singapore, så havde ministeriet der været taknemmelig for, at jeg som lærer tager ansvar for og kæmper for, at skolerne bliver så gode som overhovedet mulig. For eleverne er samfundets eneste råstof.
Det er ved at lytte til lærere, og deres viden som gør, at skolerne i Singapore er meget attraktive for lærere, og eleverne lærer meget, ud over, at de sikrer, at lærerne bliver meget kompetente ved fx at tilbyde alle lærere efteruddannelse ugentlig.
Jeg har i stedet fx fået dette kolde mascho, ikke omsorgsfulde svar:. Vi gider ikke at høre på dig og din metode.
Jeg vedhæfter et kort dokument om, hvordan man gør i Singapore, for at få en god skole, hvor eleverne lærer mest mulig.

At fysisk indgriben introduceres som omsorg for den enkelte og fællesskabet og lærerne i klassen???
At sikre, at alle kan følge med i hvert fag, hvert år, er omsorg for alle elevers læring, trivsel og lyst til skole, og for at få en skole med langt mere ro og positiv adfærd. Det er også godt for lærerne. Og det forebygger denne urolige, negative adfærd, som kommer af folkeskole med mascho-værdier: Sak bare bagud i lix, få læsevanskeligheder. Vi er ligeglade. Med mindre du får dumpekarakter. Det ser ikke så godt ud, så det vil vi gerne prøve at stoppe med 2-lærer-ordninger og 500.000 millioner på finansloven årligt til de fagligt mest svage.

Og skal eleverne have en venlig, rolig adfærd og venlig tone mod alle, inklusiv til deres lærere, så skal man ikke igangsætte udtryk som PISSEDÅRLIG. Det er et ret voldsomt, aggressivt udtryk i manges ører. I mine ører næsten på linje med at råbe "luder" efter deres lærere og kammerater. Jeg har været lærer i mange år, og har hørt, når elever bliver vrede og meget vredt, højt og aggressivt forstyrrende råber: PISSEDÅRLIGT. Meget mascho. Er det virkelig den vej vi vil med skolen i Danmark?
Jeg tvivler på, at det rå, aggressive udtryk – PDO - gør folkeskolen attraktiv for en del lærere og elever. Tværtimod bidrager det til en rå, negativ adfærd og tone på skolerne.

Her kommer referencer på den store effekt af min metode, som helt sikkert kan gøre en kæmpe forskel for uro, forstyrrende og aggressiv adfærd fra alle de elever, som har læsevanskeligheder. Men jeg siger ikke, at man skal anvende min metode i skolerne! Jeg viser blot, hvad effekten er, når man er dygtig til didaktikken/ håndværket, at lære alle elever selvstændigt at læse og forstå tekster med et højere lix i deres zone.

Lidt af referencerne på min metode:

- Få måneder efter at Eckersberg Friskole havde fået et 2-timers kursus i metoden, havde den ikke længere læsekrise, og også elever i specialundervisning stiger vildt. Dokumenteret på TVSyd her den 20.12.2024 (14 min. inde til 19.54). Eleverne elsker nu at læse, skrev skolen.
- Efter seks gange 7 minutters læsning: Eleverne bliver fra **1–3,5 år bedre til at læse**. Det skete fx for disse 4 elever på TVøstjylland her fra 2. maj 2024 og de har stor læselyst (Fra 9.19 min. inde)
- Læsekonsulent Susanne Fjellerad, Næstved Kommune, har afprøvet LEVEL UP LÆSNING i 4 forskellige 9. klasser. Hun konkluderer:
  "Eleverne er begejstrede!"
  "De ordblinde oplever selvfølgelig også, at de udvikler deres læsekompetencer".

- Nikolas, ordblind dreng i 5. klasse:
  " LEVEL UP læsning er som en GPS. Nu ved jeg, hvordan jeg hurtig bliver bedre til at læse og det giver lyst til at læse".
  På kun 3 måneder gik han 2 år frem i læsning. Han fik LEVEL UP LÆSNING 10 min. hver uge.

- **Kort VIDEO, 3 min:** Se 5 elever fortælle om metoden og deres oplevelse af at "læse som at spille" her:
  Fordi de oplever at læse i deres zone jf. vedhæftede billede af flowzonen lavet af flowforsker Hans Henrik Knoop

Bilag vedhæftet
1.Kommende borgerforslag (det ligger til godkendelse i folketinget. Forhåbentlig bliver det snart godkendt).
2. Om skolerne i Singapore.
3. Billede af flowforsker Hans Henrik Knoops flowzone
4. På dette link her ses materialer fra min foretræden i Folketingets Børn og Undervisningsudvalg i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 7. november 2025 12:41
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar

"Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs".
(Fra bogen *Flow*)[1].
Flow er den bestemte måde, som alle børn og unge lærer på! Det svarer til zonen for nærmeste udvikling, Piagets assimilation, læseforsker Marie Clays læseundervisning Reading Recovery og gaming.

Folkeskolen er i dag præget af næsten 25 % med store læsevanskeligheder, og en kæmpe gruppe som har lidt mindre læsevanskeligheder. Det er kun ca. 10 % af eleverne, som er dygtige læsere, der slet ikke har læsevanskeligheder. Den store del af elever med læsevanskeligheder i folkeskolen har altså ikke de rette færdigheder i de boglige fag!
Altså - Undervisningen opleves meningsløs!

Det betyder: Så kan de ikke koncentrere sig fuldt ud, de har overskud af energi, der skal ud på anden vis. Den kan i skolen komme ud som uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Den store gruppe med store læsevanskeligheder på næsten 25 % finder i høj grad undervisningen meningsløs, for de forstår slet ikke de tekster, de arbejder med i de boglige fag. De kan ikke svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne, og engagere sig i fællesskabet om teksterne. De er ekskluderet. Isoleret.

Men ved at forebygge at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, får alle elever de rette færdigheder i læsning og sprogligt til at forstå tekster, opgaver og spørgsmål til teksterne i fagene, og fagene giver mening. Eleverne retter dermed al deres energi mod fagene. De har ikke energi til overs til uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Det forebygger igen, at der skal gribes ind fysisk over for de mange, som har læsevanskeligheder.
Derfor burde det være en pligt at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, for det kan man let.

Det har jeg specialiseret mig i. Og eleverne elsker den undervisning. Den er sjov, som leg, gaming.
Se dokumenter fra min foretræden i folketingets Børn og Undervisningsudvalg maj 2025 her, og det er omsorg for eleverne, skolen og samfundet.

To lærere på sikrer ikke, at alle elever får de rette færdigheder i fagene!

Referencer

Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 6. november 2025 16:16
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Værsgo:

Her er et høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse:

Dette høringssvar vedrører den kæmpe gruppe af elever, som har læsevanskeligheder i folkeskolen:

Vi ved fra forskning i flow, at mennesker, altså også børn og unge, ikke kan bruge AL deres energi på opgaver, som er for svære, for eksempel for svære tekster, og den energi SKAL ud på anden vis.
Kilde: Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi*. Dansk psykologisk Forlag.

I skolen kan de fx få den overskydende energi ud som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det er tit observeret.

I skolen er der en kæmpe gruppe af elever med store læsevanskeligheder på næsten 25 % på hele årgange, og en stor del har lidt mindre læsevanskeligheder. En voldsom stor gruppe af eleverne har således læsevanskeligheder og de har overskydende energi, som skal ud på anden vis, fx som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det betyder ikke, at den KÆMPE GRUPPE af elever med læsevanskeligheder er dårligt opdragede, men det ser ofte sådan ud, og derfor er de i risiko for at få fysisk indgriben pga. deres adfærd. Man bør derfor have pligt til at forebygge læsevanskeligheder alt det man kan i skolen, så man forebygger at elever får den negative adfærd, der også kan give fysisk indgriben. Det er bedst for den enkelte, men også for fællesskabet, og det kan gøres meget let.

- Det er også dårlig opførsel over for elever og samfundet, ikke at forebygge læsevanskeligheder, når man let kan, fordi det har så store menneskelige konsekvenser for manges skoleliv og fremtid.
De får svært ved at lære, at følge med, mister læselysten, trivslen, koncentrationen, de bliver ekskluderet fra fællesskabet i fagene, fordi teksterne er for svære for dem selv at forstå. Det betyder, at en del dumper i fag og prøver, og en del kan ikke gennemføre en ungdomsuddannelse og klare et job.
Og meget mere, som jeg fortalte om til min foretræden i Børn og Unge-udvalget i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

[1] Csikszentmihalyi, M. (2008, side 61). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi*. Dansk psykologisk Forlag.

Mattis Bruus Midgley

Fra: Ingegerd Loth <ingegerd@gamelaesning.dk>
Sendt: 21. november 2025 14:54
Til: DEP - EJI JK
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Høringssvar del 5

Skolen er ikke børnevenlig, så længe eleverne får læsevanskeligheder!
Og skolens problemer er ikke nye! De er over 75 år gamle. For ingen politiker løser og vil løse dem.
Men de kan let stoppes, forebygges, hvis man vil?

Ca. 20 % af eleverne i folkeskolen har haft store læsevanskeligheder siden 1991. Det er dokumenteret i læseundersøgelser. Fra 50-erne blev den kæmpe gruppe med store læsevanskeligheder kaldt ikke bogligt begavede, ikke bogligt egnede og ordblinde. Alligevel er der ikke taget et eneste politisk tiltag, der forebygger læsevanskeligheder i alle de 75 år. Og læsevanskeligheder er netop årsagen til mange af folkeskolens problemer, og de er ikke nye.

1. **Problem, som ikke er nyt: Uro, forstyrrende adfærd**
   Elever med store læsevanskeligheder kan blive urolige, forstyrrende, aggressive. Det har man vidst i mange år. Man har derfor grebet fysisk ind med skammekrog, spanskrør, sendt dem tidligt ud at tjene, på praktisk linje, og senere på folkeskolens grundkursus, for at få ro i den boglige undervisning. I dag vil man igen gribe fysisk ind.

2. **problem, som ikke er nyt: Elever lærer for lidt.**
   Man kaldte dem fx ikke bogligt begavede, fordi de havde svært ved at lære fra skolens tekster. I dag bliver den samme gruppe kaldt fagligt meget svage, og en del af dem dumper i de boglige fag.

Som ny lærer i 1994 erfarede jeg første gang, at **når man gav elever for svære tekster i undervisningen, så fik de læsevanskeligheder, lav læselyst, blev kede af det,** utrygge, angste, urolige, aggressive, ukoncentrerede, fordi de ikke forstod teksterne. Og de blev ekskluderet fra at kunne lære, og fra klassens fællesskab om teksterne.
Alt dette er der også evidens for i forskningen om flow, og flow er netop den måde, som alle børn og unge lærer på.
Læsevanskeligheder betyder, at eleverne lærer til venstre for deres flowzone (se billede),
De koster skole og samfund ca. 11 milliarder om året, og folkeskolen mister elever til privatskolen.

Skolens virkelighed og Løsningen
Tekster til børn bliver 5 lix sværere hvert år. Se bog og ides hjemmeside **her**. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Det forebygger at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, og dermed ovennævnte problemer!

Og jeg har derfor specialiseret mig i, hvordan man let lærer alle elever selvstændig at læse og forstå tekster med et højere lix, så alle let kan lære 5 lix om året, uanset baggrund og ordblindhed.
Det er ved tide at politikerne løser folkeskolens problemer, i stedet for at symptombehandle, som med fysisk indgriben.

Og hvis I ikke forstår det jeg siger, så se på mine referencer og hav tillid til det jeg siger. For det er sandt.
Jeg har brugt næsten 30 år af mit liv på at forstå, hvordan folkeskolen og dens værdier hænger tæt sammen. Jeg har 3 uddannelser i didaktik. Folkeskolelærer, skolebibliotekar og cand. Pæd. i læring.
Og det hele har afsæt i den måde, som alle børn og unge lærer på, jf. den internationale, tidligere omtalte forskning (se fx i det kommende borgerforslag).

Jeg er også nødt til at sige, at forebygger man ikke at eleverne får læsevanskeligheder, så får en stor del svært ved at lære ret meget fortsat. Og så kan folkeskolen ikke leve op til FNS verdensmål 4 i 2030. For så får alt for mange elever et stor lix-gab, og de kan derfor ikke få oplevelsen: Jeg kan i forvejen næsten det meste allerede i de boglige fag– og dermed kan de ikke lære meget jf. den internationale læringsforskning. Og dermed kan undervisningen og skolen ikke leve op til FNS verdensmål nr. 4.

Læring bygger ikke på meninger og debat, men på, at eleverne får oplevelsen: Jeg kan i forvejen næsten det hele, for så kan alle let lære meget.

Der er snakket og debateret rigeligt i de sidste 30 år i skoleverdenen. **Det er tid til action** – endelig at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, så alle kan få ovennævnte oplevelse, dag efter dag i skolen, så alle kan lære meget, og fordi det medfører så meget positivt for den enkelte, skolen og samfundet, og skolen bliver meget mere børnevenlig. Som omtalt i fx det kommende, vedhæftede borgerforslag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 19. november 2025 15:01
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Høringssvar – del 4

Hvordan får læreren autoritet? Og ro?

En lærer skal kunne skabe ro, for at give alle sine elever en undervisning, de kan lære af i skolen.
Men hvis en lærer kun kan skabe ro, men ikke give alle sine elever en undervisning, de kan lære af, så bliver undervisningen meningsløs for eleverne. Det giver uro, og læreren mister sin autoritet. Så hvis man kun sikrer, at læreren må gribe fysisk ind for at skabe ro, men ikke, at læreren kan lære alle sine elever noget i sin daglige undervisning, så mister læreren alligevel sin autoritet.

Se på disse resultater – de viser, at lærerne ikke er en autoritet, der kan lære alle elever noget.
- Ca. 12 % bliver pt. så fagligt svage, at de dumper i folkeskolens afgangsprøver.
- Næsten 25 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 1 eller under i læseundersøgelsen PISA 2022.
- 26 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 2 i PISA 2022. Beskrivelsen af dette niveau i PISA 2022 svarer til, at de selvstændigt, fuldt ud kan læse og forstå tekster på lix ca. 16.

Altså i alt ca. 50 % af de 15-årige elever kan selvstændigt læse og forstå tekster på ca. lix 16 eller under.
De 15-årige går generelt i 8. klasse. Her skal de læse tekster i fagene, som har lix på over 40.
Altså ca. 50 % af eleverne får et gab i lix på ca. 24. Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse har store læsevanskeligheder med selvstændigt at kunne læse og forstå de bøger de får i hvert fag på 8. årgang. Så Ca 50 % af eleverne på 8. årgang får et skoleliv som Ole i 7. klasse, som jeg har beskrevet i de tidligere høringssvar, og beskriver tydeligt i det kommende borgerforslag, jeg vedhæftede i går.

Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse får en undervisning af deres lærere i de boglige fag, hvor de ikke kan lære meget, fordi den er alt for svær, og en del af eleverne bliver urolige, forstyrrende, for de er ikke inkluderet og engageret i undervisningen. Så de skal af med deres energi på anden vis. Det kan fx ske ved en urolig, forstyrrende og voldelig adfærd.
Det viser tydeligt, at lærerne har hårdt brug for at kunne give alle deres elever en undervisning de kan lære af, så de kan blive en autoritet over for alle deres elever. Det gøres ved at sikre, at hver elev får denne oplevelse i undervisningen:

Jeg kan i forvejen det meste allerede, - for så kan alle lære (Uddybes i de forrige høringssvar omkring den internationale forskning og i borgerforslaget)

Og når lærerne kan give alle deres elever en sådan undervisning, de alle kan lære af, dag efter dag, så bliver lærerne en autoritet i elevernes øjne, og eleverne kan bruge al deres energi på at lære i stedet. Det forebygger og stopper forstyrrende, urolig, voldelig adfærd i skolen.
Og det sker, når alle elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år, for så kan alle få oplevelsen *jeg kan i forvejen det meste allerede* – i de boglige fag.

Og eleverne opdager, oplever, at de får dækket de to basale, psykologiske behov de har for at kunne trives igennem deres læreres undervisning, som er:
1. Jeg føler mig god og 2. jeg kan snart blive endnu bedre, gå LEVEL UP.
(Uddybes i det kommende borgerforslag, jeg sendte i del 3)

Det er skønt. Det giver glæde. Mening. Lykke. Derfor vil eleverne gerne være rolige, for så kan de få dækket deres to basale, psykologiske behov i skolen, hvor behov 2 netop er at lære at blive dygtigere. Præcis som i gaming. Der er eleverne også rolige, engagerede.
Og gaming er blot læring i zonen, som at lære et større lix i zonen også er.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 17. november 2025 15:06
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar – del 3:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Hvert år starter ca. 60.000 nye elever i 0. klasse.
De glæder sig til at lære meget. Det er deres forventninger og lyst til skolen.
Det fortæller de vidt og bredt.
Men inden længe har en del erfaret, at de ikke kan lære så meget i skolen.
Derfor daler deres forventninger og lyst til skole.

Konkret skyldes det, at de er sakket bagud i lix. De har fået læsevanskeligheder.
Det gør det svært for dem at lære ret meget i de boglige fag.
De bliver urolige, utrygge, forstyrrende, ud-ad-reagerende, for de kan ikke bruge al deres energi på at lære, være aktive, engagere sig i fagene, som de så gerne vil, fordi teksterne i fagene er for svære.
Derfor får deres lærere svært ved at få alle dem med store og små læsevanskeligheder til at være rolige.
De udgør over 40 %. Næsten 25 % har store læsevanskeligheder.

Og hvorfor skal alle dem med læsevanskeligheder være rolige?
De kan jo ikke følge med i undervisningen i de boglige fag. Den er for svær, de er ekskluderet fra at lære, de kan ikke lære, det gør den meningsløs, kedelig.

Som en elev i 8.klasse sagde til mig i en undersøgelse:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Derfor mister lærere autoriteten. Eleverne går i skole for at lære. Det er deres formål med at gå i skole. Og så får de en undervisning af deres lærere, hvor de ikke kan lære.
Det betyder, at skal lærerne være en autoritet i disse mange elevers øjne, så skal lærerne kunne give dem en undervisning, hvor alle kan lære lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Så giver det mening at være stille, og eleverne er stille, for de vil gerne lære. Det er jo derfor de går i skole. Sker det ikke, så oplever eleverne, at de spilder deres lange skoledag, liv, tid, at skole er meningsløs.

En lærer med en autoritet er derfor en lærer, der kan lære alle sine elever lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Det er en lærer, elever gerne vil lytte til!

Årsagen til læsevanskeligheder og at den store andel med læsevanskeligheder ikke lærer meget

Skolens virkelighed er, at tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere på hver årgang. Det ses fx her hos bog og Ides hjemmeside. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Ellers sakker de bagud i de boglige fag, og får læsevanskeligheder, og får dermed svært ved at lære i de boglige fag af deres lærere. **Og lærerne mister deres autoritet.**

Så ved at sikre, at alle elever også lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, så kan alle selvstændigt læse og forstå teksterne i de boglige fag, hvert år. Det betyder, at de får en undervisning, hvor de alle kan følge med i de boglige fag, lære meget af deres lærere. Altså lære lidt nyt hver dag, eller meget hyppigt. **Og dermed bliver deres lærere i de boglige fag automatisk en autoritet, en de gerne vil lytte til.**

I dag lærer eleverne ikke selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, og der er stor modstand mod, at de skal lære det. Den kommer fx fra disse autoriteter, som lærerne selvfølgelig lytter til:
-1. fra fx læseforskere (det kan jeg godt dokumentere),
-2. fra fx Undervisningsministeriets læringskonsulenter, der formidler god undervisning til lærerne på skolerne (det har jeg fået på skrift i en mail fra en af konsulenterne)
- 3. fra fx www.emu.dk Her står der ikke et eneste ord om, at det er god læseundervisning at lære eleverne at læse tekster med et højere lix, selv om det netop er læseundervisning i at lære dem at blive dygtigere til at læse sværere tekster, der er det samme som at lære dem at blive dygtigere til at læse.

Derfor havde jeg foretræde for folketingets børn og undervisningsudvalg i maj 2025. For at få Børn og Undervisningsministeriet til at sikre, at alle folkeskolens elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. For det kan alle let lære, uanset baggrund og ordblindhed, når de oplever at lære det i den zone, som forskere kalder for flowzonen, der er det samme som zonen for nærmeste udvikling.
Men det mente Undervisningsministeren ikke, at de skulle lære. Det er PDO. Så i tiden frem over vil lærerne fortsat lytte til fx disse 3 autoriteter, og eleverne får fortsat ikke lært selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år. Derfor bliver lærerne fortsat ikke de autoriteter, der kan lære alle deres elever meget i deres undervisning. og alle de mange elever med læsevanskeligheder vil fortsat blive urolige, forstyrrende, ud-ad-reagerende, aggressive og de kan fortsat sige:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

I stedet mener ministeren og Undervisningsministeriet, at lærerne skal kunne gribe fysisk ind, når eleverne bliver urolige, forstyrrende, voldelige, at lærerne på den måde bliver en autoritet. Det gør bare ikke lærerne til bedre lærere, der kan lære alle deres elever meget, og dermed opfylde elevernes forventninger med at gå i skole. Så de bliver ikke troværdige autoriteter, der kan hjælpe eleverne med at blive fagligt dygtigere. Derfor vil eleverne fortsat sige eller tænke:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Det er PDO at fratage eleverne muligheden for at lære meget i skolen, som de gerne vil, når det let kan lade sig gøre. Og det giver en adfærd hos dem med læsevanskeligheder, der let bliver forstyrrende, urolig og aggressiv.

FNS børnekonvention
Skolens virkelighed er, at tekster bliver 5 lix sværere om året, se Bog og Ides hjemmeside her, og det må ministeriet og samfundet forholde sig til.
I vedhæftede dokument er et kommende borgerforslag, som netop handler om det.

I FNS børnekonvention, som Danmark har forpligtet sig til at overholde, står der, at alle børn har rettigheder. Men det er de voksne, der skal tage ansvar og kæmpe for, at de får rettigheder. Borgerforslaget og min foretræden i maj 25 handler om at sikre alle børn i folkeskolen rettigheden, at lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året i skolen, så alle kan følge med, blive inkluderede, lære meget, trives, få lyst til skole.

2-lærer-ordning:

I borgerforslaget står der også, hvorfor 2- lærere ikke nødvendigvis sikrer, at alle lærer 5 lix om året. For det er et håndværk, som lærerne skal kunne, og de skal vide, at det er vigtigt at lære eleverne det. Derfor skal modstanden mod det fjernes.
To lærere på sikrer altså ikke, at alle dem med læsevanskeligheder kan lære meget, og dermed sikrer det ikke, at de får en roligere, mindre forstyrrende adfærd.

På finansloven er der afsat 500.000 millioner til de 10 % mest fagligt svage elever i årene frem
I den gruppe har de fleste store læsevanskeligheder! Det er grunden til de er blevet fagligt meget svage – se eksemplet med Ole i borgerforslaget. De vil altså først få hjælp, når de har fået meget store læsevanskeligheder, og er blevet fagligt meget svage, fordi de ikke kan lære meget i deres undervisning, fordi lix i teksterne i undervisningen er for høj. De skal altså først udsættes for en del år i skolen, måske 7-8 år, hvor de ikke kan lære meget, og det giver angst, lav læselyst og mistrivsel, og forstyrrende, urolig og aggressiv adfærd i de år. Og nu snart fysisk indgriben, fordi de får den negative adfærd.
Og når de så endelig er blevet svage nok, kan de få hjælp. Men ikke før.

Det er ikke en børnevenlig skole!
Men en mascho-skole.

En børnevenlig skole er, når man sikrer, at alle kan lære meget dagligt, som de så gerne vil, som er deres formål med at gå i skole. Det er omsorg for den enkelte, men også for lærerne, skolen og samfundet.

Læs venligst vedhæftede, kommende borgerforslag, som uddyber dette. Især eksemplet med Ole opridser situationen helt konkret. Og bemærk, hvor dyrt det er for skolen og samfundet, at eleverne ikke lærer 5 lix om året.

Et af Tesfays argumenter imod mit forslag i min foretræden i maj 25 var, at det var vedtaget på finansloven, at give 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage. Ud fra min forståelse af hans svar. Her mente han, at så var alt godt med det forslag. Et andet argument var, at han ikke ville anvende min metode, som meget let kan lære alle elever at læse og forstå 5 lix om året. Som er den metode, som lærerne mangler, for at kunne lære alle elever 5 lix om året. Det opdagede jeg allerede i 1994, og jeg har ventet på, at ministeriet eller andre tog ansvar for at udvikle en sådan metode til lærerne og eleverne. Det skete så ikke. Derfor har jeg udviklet den, for elever skal ikke sakke bagud. Det er ikke børnevenligt og det giver en dårlig skole.
Og jeg har ikke sagt, at man skal bruge min metode på skolerne!
Men jeg har bedt om, at ministeriet tager ansvar for, og sikrer, at alle endelig lærer selvstændigt at læse og forstå 5 lix om året. Uanset baggrund og ordblindhed, for det kan alle let lære i deres zone!

Men at indføre min metode på alle skoler kan gøres for ca. 30 millioner i alt. Engangsinvestering.
Det vil spare samfundet for over 11 milliarder om året. Så det er også en ret god investering for samfundet. Inklusiv besparelse på en stor del af de 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage, og antagelig meget mere.
Men de svimlende udgifter vil ministeren så hellere pålægge skatteyderne, for at undgå at skolerne skal have min metode.

Jeg tror janteloven kigger frem her – i høj grad.
Eller også forstår han ikke betydningen af at alle lærer 5 lix om året?

Men bemærk, i mit borgerforslag står der ikke, at man skal indføre min metode!
Det sagde jeg heller ikke til min foretræden. Men alle elever skal have ret til at kunne lære meget i skolen, som de forventer og gerne vil. Derfor skal de voksne i skoleverdenen sikre, kæmpe for og tage ansvar for, at alle elever selvstændig lærer at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. Ud fra min forståelse af FNs børnekonvention. Så alle oplever at skolen er børnevenlig, og ikke mascho.
I min verden burde fx ministeriet have taget ansvar for dette for længst.

Singapore
Havde jeg været lærer i Singapore, så havde ministeriet der været taknemmelig for, at jeg som lærer tager ansvar for og kæmper for, at skolerne bliver så gode som overhovedet mulig. For eleverne er samfundets eneste råstof.
Det er ved at lytte til lærere, og deres viden som gør, at skolerne i Singapore er meget attraktive for lærere, og eleverne lærer meget, ud over, at de sikrer, at lærerne bliver meget kompetente ved fx at tilbyde alle lærere efteruddannelse ugentlig.
Jeg har i stedet fx fået dette kolde mascho, ikke omsorgsfulde svar:. Vi gider ikke at høre på dig og din metode.
Jeg vedhæfter et kort dokument om, hvordan man gør i Singapore, for at få en god skole, hvor eleverne lærer mest mulig.

At fysisk indgriben introduceres som omsorg for den enkelte og fællesskabet og lærerne i klassen???
At sikre, at alle kan følge med i hvert fag, hvert år, er omsorg for alle elevers læring, trivsel og lyst til skole, og for at få en skole med langt mere ro og positiv adfærd. Det er også godt for lærerne. Og det forebygger denne urolige, negative adfærd, som kommer af folkeskole med mascho-værdier: Sak bare bagud i lix, få læsevanskeligheder. Vi er ligeglade. Med mindre du får dumpekarakter. Det ser ikke så godt ud, så det vil vi gerne prøve at stoppe med 2-lærer-ordninger og 500.000 millioner på finansloven årligt til de fagligt mest svage.

Og skal eleverne have en venlig, rolig adfærd og venlig tone mod alle, inklusiv til deres lærere, så skal man ikke igangsætte udtryk som PISSEDÅRLIG. Det er et ret voldsomt, aggressivt udtryk i manges ører. I mine ører næsten på linje med at råbe "luder" efter deres lærere og kammerater. Jeg har været lærer i mange år, og har hørt, når elever bliver vrede og meget vredt, højt og aggressivt forstyrrende råber: PISSEDÅRLIGT. Meget mascho. Er det virkelig den vej vi vil med skolen i Danmark?
Jeg tvivler på, at det rå, aggressive udtryk – PDO - gør folkeskolen attraktiv for en del lærere og elever. Tværtimod bidrager det til en rå, negativ adfærd og tone på skolerne.

Her kommer referencer på den store effekt af min metode, som helt sikkert kan gøre en kæmpe forskel for uro, forstyrrende og aggressiv adfærd fra alle de elever, som har læsevanskeligheder. Men jeg siger ikke, at man skal anvende min metode i skolerne! Jeg viser blot, hvad effekten er, når man er dygtig til didaktikken/ håndværket, at lære alle elever selvstændigt at læse og forstå tekster med et højere lix i deres zone.

Lidt af referencerne på min metode:

- Få måneder efter at Eckersberg Friskole havde fået et 2-timers kursus i metoden, havde den ikke længere læsekrise, og også elever i specialundervisning stiger vildt. Dokumenteret på TVSyd her den 20.12.2024 (14 min. inde til 19.54). Eleverne elsker nu at læse, skrev skolen.
- Efter seks gange 7 minutters læsning: Eleverne bliver fra **1–3,5 år bedre til at læse**. Det skete fx for disse 4 elever på TVøstjylland her fra 2. maj 2024 og de har stor læselyst (Fra 9.19 min. inde)
- Læsekonsulent Susanne Fjellerad, Næstved Kommune, har afprøvet LEVEL UP LÆSNING i 4 forskellige 9. klasser. Hun konkluderer:
  "Eleverne er begejstrede!"
  "De ordblinde oplever selvfølgelig også, at de udvikler deres læsekompetencer".

- Nikolas, ordblind dreng i 5. klasse:
  " LEVEL UP læsning er som en GPS. Nu ved jeg, hvordan jeg hurtig bliver bedre til at læse og det giver lyst til at læse".
  På kun 3 måneder gik han 2 år frem i læsning. Han fik LEVEL UP LÆSNING 10 min. hver uge.

- **Kort VIDEO, 3 min:** Se 5 elever fortælle om metoden og deres oplevelse af at "læse som at spille" her:
  Fordi de oplever at læse i deres zone jf. vedhæftede billede af flowzonen lavet af flowforsker Hans Henrik Knoop

Bilag vedhæftet
1.Kommende borgerforslag (det ligger til godkendelse i folketinget. Forhåbentlig bliver det snart godkendt).
2. Om skolerne i Singapore.
3. Billede af flowforsker Hans Henrik Knoops flowzone
4. På dette link her ses materialer fra min foretræden i Folketingets Børn og Undervisningsudvalg i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 7. november 2025 12:41
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar

"Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs".
(Fra bogen *Flow*)[1].
Flow er den bestemte måde, som alle børn og unge lærer på! Det svarer til zonen for nærmeste udvikling, Piagets assimilation, læseforsker Marie Clays læseundervisning Reading Recovery og gaming.

Folkeskolen er i dag præget af næsten 25 % med store læsevanskeligheder, og en kæmpe gruppe som har lidt mindre læsevanskeligheder. Det er kun ca. 10 % af eleverne, som er dygtige læsere, der slet ikke har læsevanskeligheder. Den store del af elever med læsevanskeligheder i folkeskolen har altså ikke de rette færdigheder i de boglige fag!
Altså - Undervisningen opleves meningsløs!

Det betyder: Så kan de ikke koncentrere sig fuldt ud, de har overskud af energi, der skal ud på anden vis. Den kan i skolen komme ud som uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Den store gruppe med store læsevanskeligheder på næsten 25 % finder i høj grad undervisningen meningsløs, for de forstår slet ikke de tekster, de arbejder med i de boglige fag. De kan ikke svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne, og engagere sig i fællesskabet om teksterne. De er ekskluderet. Isoleret.

Men ved at forebygge at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, får alle elever de rette færdigheder i læsning og sprogligt til at forstå tekster, opgaver og spørgsmål til teksterne i fagene, og fagene giver mening. Eleverne retter dermed al deres energi mod fagene. De har ikke energi til overs til uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Det forebygger igen, at der skal gribes ind fysisk over for de mange, som har læsevanskeligheder.
Derfor burde det være en pligt at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, for det kan man let.

Det har jeg specialiseret mig i. Og eleverne elsker den undervisning. Den er sjov, som leg, gaming.
Se dokumenter fra min foretræden i folketingets Børn og Undervisningsudvalg maj 2025 her, og det er omsorg for eleverne, skolen og samfundet.

To lærere på sikrer ikke, at alle elever får de rette færdigheder i fagene!

Referencer
Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 6. november 2025 16:16
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Værsgo:

Her er et høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse:

Dette høringssvar vedrører den kæmpe gruppe af elever, som har læsevanskeligheder i folkeskolen:

Vi ved fra forskning i flow, at mennesker, altså også børn og unge, ikke kan bruge AL deres energi på opgaver, som er for svære, for eksempel for svære tekster, og den energi SKAL ud på anden vis.
Kilde: Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi*. Dansk psykologisk Forlag.

I skolen kan de fx få den overskydende energi ud som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det er tit observeret.

I skolen er der en kæmpe gruppe af elever med store læsevanskeligheder på næsten 25 % på hele årgange, og en stor del har lidt mindre læsevanskeligheder. En voldsom stor gruppe af eleverne har således læsevanskeligheder og de har overskydende energi, som skal ud på anden vis, fx som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det betyder ikke, at den KÆMPE GRUPPE af elever med læsevanskeligheder er dårligt opdragede, men det ser ofte sådan ud, og derfor er de i risiko for at få fysisk indgriben pga. deres adfærd. Man bør derfor have pligt til at forebygge læsevanskeligheder alt det man kan i skolen, så man forebygger at elever får den negative adfærd, der også kan give fysisk indgriben. Det er bedst for den enkelte, men også for fællesskabet, og det kan gøres meget let.

- Det er også dårlig opførsel over for elever og samfundet, ikke at forebygge læsevanskeligheder, når man let kan, fordi det har så store menneskelige konsekvenser for manges skoleliv og fremtid.
De får svært ved at lære, at følge med, mister læselysten, trivslen, koncentrationen, de bliver ekskluderet fra fællesskabet i fagene, fordi teksterne er for svære for dem selv at forstå. Det betyder, at en del dumper i fag og

prøver, og en del kan ikke gennemføre en ungdomsuddannelse og klare et job.
Og meget mere, som jeg fortalte om til min foretræden i Børn og Unge-udvalget i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

[1] Csikszentmihalyi, M. (2008, side 61). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Mattis Bruus Midgley

Fra:	Ingegerd Loth <ingegerd@gamelaesning.dk>
Sendt:	24. november 2025 13:55
Til:	DEP - EJI JK
Emne:	SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Høringssvar del 6

Lærerne skal tage autoriteten tilbage ved at være gode didaktikere, der kan lære alle elever noget, så alle elever oplever at lære noget nyt hver dag, som er det, de forventer af deres daglige, lange skoledag på ca. 6 timer. Og politikere skal anse lærere som autoriteter, der godt ved, hvad de taler om.

Dette emne er helt overset. At alle elever skal lære noget, og at lærerne skal have kompetence til at kunne lære alle elever noget.
Man har i årevis blot drøftet rammer og taget politiske tiltag, som lang skoledag, daglig motion, klare mål, klasseledelse, nu to-lærer-ordning, snart fysisk indgriben, nu også det nye børnesyn, og at man nu også kan smide elever ud af folkeskolen.
Men hvis lærerne ikke kan lære alle elever noget i skolen hver dag, så er de ovennævnte rammer og tiltag ligegyldige. Eleverne kommer for at lære noget – at de på hver lange skoledag på ca. 6 timer også kan lære noget nyt. Ellers er skolen og undervisningen meningsløs for eleverne, og lærerne mister deres autoritet.

Og ovennævnte mange tiltag og rammer sikrer ikke, at lærerne kan lære alle elever noget hver dag i deres undervisning.
Og lærerne kan kun lære alle elever noget hver dag, hvis de kan tilrettelægge en undervisning, hvor

alle elever oplever, at de næsten i forvejen kan det meste.

For det er den bestemte oplevelse som gør, at den enkelte kan lære noget i dag jf. den internationale, anerkendte forskning, som har studeret, hvordan alle børn og unge lærer, som er: Forskningen i zonen for nærmeste udvikling, flow, assimilation og gaming.
Og den bestemte oplevelse får alle elever netop, når de hvert år lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år. For så kan alle generelt forstå teksterne i hvert fag, fordi de har samme lix-læsefærdigheder som teksternes lix i fagene. Det gør, at de kan få oplevelsen –
jeg kan i forvejen næsten det meste, når de læser teksterne i hvert fag, hvert år.

Det eneste de ikke kan i forvejen, er det nye, faglige indhold, som står i teksterne, som de skal lære i fagene. Men det kan de let lære, når de i forvejen oplever, at de næsten kan læse og forstå det hele allerede.
Da teksterne i skolens fag vejledende bliver 5 lix sværere hvert år, så skal eleverne også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere, ellers sakker de bagud i lix. Dermed bliver teksterne for svære, og de kan ikke få oplevelsen: *Jeg kan i forvejen det meste allerede.*
Og så kan de ikke lære!
Og det er netop sådan at skolen er og har været i de sidste 75 år for en kæmpe gruppe af elever: . Alt for mange kan ikke lære i fagene, fordi de har for lavt lix, som er årsagen til at de får læsevanskeligheder i fagene, og så kan de ikke få oplevelsen,

jeg kan i forvejen det meste.

Og lærerne mister autoriteten. Eleverne bliver urolige, for de går i skole i ca. 6 timer om dagen, uden at kunne lære. Derfor siger mange elever også, at deres undervisning er kedelig. For dette er kedeligt og meningsløst for eleverne, at bruge 6 timer om dagen på at gå i skole, uden at lære noget, blive bedre til noget.
Og et tydeligt tegn på, at alt for mange elever ikke lærer meget i deres daglige undervisning er, at de får store læsevanskeligheder, og en del bliver fagligt meget svage og dumper. Lav læselyst og uro fortæller det samme. For det betyder, at eleverne skal lære for svære tekster i de boglige fag, og det betyder igen, at de læser til venstre for deres flowzone. Det giver lav læselyst, uro og forstyrrende adfærd. Det er der evidens for i fx flowteorien.
Som ny lærer i 1994 opdagede jeg hurtigt, at elever får læsevanskeligheder, når de får en for svær bog, og så kan de ikke forstå den, og dermed ikke få den bestemte oplevelse, og dermed lære nyt fra bogen. Men ved at give dem en let nok bog, så stopper deres læsevanskeligheder straks. Men jeg erfarede også, at lærerne ikke har en metode, der kan lære alle elever at læse sværere tekster, så derfor kan lærerne ikke stoppe eller forebygge at alle elever får læsevanskeligheder i hvert fag, hvert år, og sådan er det stadig.
Det er ved tide politisk at sikre, at alle elever også kan lære noget hver dag i skolen. Når politikerne har besluttet, at de har undervisningspligt i 10 år. Det er PDO, at det ikke er sikret. Fordi det giver angst, ydmygelse, krænker, lav selvtillid, lav læselyst, en del bliver fagligt meget svage og dumper i fag og prøver. Og en gruppe får så store læsevanskeligheder, at de ikke kan tage en ungdomsuddannelse og klare et job, så de ender på overførselsindkomst, og får smadret deres drømme og fremtid. Det gælder 75.000 unge under 30 år jf. ordblindepakke V. Hertil kommer mange andre voksne over 30 år.
Det er så stor en skamplet for Danmark og den danske folkeskole – på linje med
Spiralsagen på Grønland
De Grønlandske "eksperimentbørn
Godhavnsdrengene og børnehjemsbørn

I 75 år har man vidst, og især siden 1994, hvor læseundersøgelsen IEA1991 blev offentliggjort, at en kæmpe gruppe af elever fik læsevanskeligheder i skolens fag. Alligevel har man ikke politisk undersøgt, hvad den konkrete årsag er til, at elever får læsevanskeligheder i skolens fag, så man kan forebygge det. Det er PDO! Og man er pisseligeglad.
Skolen er en lærende organisation, og læring og didaktik udvikles netop af disse to didaktiske spørgsmål:
1. Hvad og 2. hvordan, som
Hvad skal alle lære, for at forebygge, at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, hvert år?
Hvordan lærer man alle det bestemte, didaktiske indhold, som forebygger, at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, hvert år?

De to didaktiske spørgsmål har man kendt lige siden det gamle Grækenland, og alligevel har man ikke fået besvaret disse didaktiske spørgsmål officielt i skolens store organisation. Derfor har jeg besvaret disse didaktiske spørgsmål og udviklet en didaktik ud fra disse svar.

Svaret på spørgsmål 1 er:

1. alle skal lære selvstændig at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året i skolen, så forebygger det, at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, hvert år.

Svaret på spørgsmål 2 er:
Alle skal lære selvstændig at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i deres zone, for sådan kan alle let lære selvstændig at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen.
Det giver netop den enkelte oplevelsen – jeg kan i forvejen det meste.

Jeg kan forsikre om, at min far fik smadret hans skoleliv og det gik hårdt ud overe hans fremtid og hans familie, at han stod i skammekrogen i de 5 første år i folkeskolen, fordi han havde store læsevanskeligheder. Heldigvis fandt min farfar en privatlærer, der kunne lære ham at blive god til at læse, så han blev både student og tandlæge, og han lærte at læse 6 sprog. Og det viste sig, han var ordblind. Men det var ikke folkeskolens skyld, at han kom til at klare sig godt arbejdsmæssigt. Den havde gjort hvad den kunne, for at smadre ham og hans liv total. Det gør folkeskolen desværre fortsat jf. alle dem, der får store læsevanskeligheder og ender på overførselsindkomst.

Ikke af ond vilje, men fordi man ikke tager didaktisk ansvar for alle elever og deres læring i skolen. Man er ret ligeglad. Desværre. Stort set ingen vil forholde sig til, hvad der sker for eleverne og deres læring, når elevernes tekster generelt bliver 5 lix sværere i skolens fag, hvert år.

Hvad sker der for eksemplet Ole i 7. klasse, når han kun kan læse og forstå tekster på lix 5-15, som Hipserien, der er skrevet til unge med store læsevanskeligheder og dysleksi, og hans matematikbog Kolorit 7 og fysikbog Ny Prisma 7 har lix på mindst 37? Han får giga læsevanskeligheder. Han kan slet ikke læse og forstå hans matematikbog og fysikbog. Det forholder de fleste sig desværre ikke til. De vil ikke.

Men skal lærerne igen have deres autoritet tilbage, så skal de netop træde frem og tage ansvar for skolens udvikling, elevernes læring jf. Finn Wiedemanns debatindlæg her. Det samme sagde Stefan Hermann i et dagbladsinterview for nylig i forbindelse med udgivelsen af sin nye bog 'Læreren i midten'. Det er præcis det, som jeg gør i mit høringssvar og mit kommende borgerforslag: Træder frem som didaktikker og fortæller, hvad der skal til, for at alle kan lære meget og man let forebygger, at alle får læsevanskeligheder i skolens fag, hvert år. Uanset baggrund og ordblindhed.

Jeg ved godt, hvad jeg taler om. Det dokumenterer mine referencer også.
Så lyt, kære politikere og hav tillid til det jeg siger og skriver. Jeg har specialiseret mig i forebyggelse af læsevanskeligheder gennem mange år. Nok som den eneste i Danmark, så vidt jeg ved.
Så hjælp med at sikre, at alle elever kommer til at lære det hurtigst muligt, så det stopper at læsevanskeligheder giver uro, forstyrrende og aggressiv adfærd i skolen.

På Folkeskolen.dk i artiklen *"10 år med dygtige skolelærere, og så kan vi ikke få dem op på et 2-tal"* fra 19. august 2025 her fortæller en lærer, som har været lærer i 29 år, at hun stadig ikke kan lære sine elever med store læsevanskeligheder at blive bedre til at læse. Dette er desværre situationen på skolerne for mange lærere, og årsagen til så mange får store læsevanskeligheder. Og hun tror, at kunne hun det, så ville det gøre en stor faglig forskel for disse elever. Det har hun helt ret i! De kan endelig begynde at lære noget i deres undervisning i fagene. Men en ekspertgruppe og ministeren har mere fidus til 2-lærer-ordninger, står der også i artiklen. Der er også besluttet 2-lærerordning i København nu i udskolingen. Ekspertgruppen og ministeren viser tydeligt, at de ikke anser at denne lærer er en autoritet! At det hun siger har værdi. Sådan er det desværre. Og så alligevel ønsker ministeren, at lærere skal have deres autoritet tilbage. Så skal han altså starte med sig selv, gå forrest. Som de gør i Singapore, som jeg tidligere har skrevet.

Men forskere har undersøgt og kommet frem til, at 2-lærer-ordninger har en effekt for elevernes læring og inklusion. Andre mener noget andet. Men Forskere har desværre ikke undersøgt effekten af, at dansklæreren kan lære alle sine elever at læse tekster, der bliver 5 lix sværere om året. Men jeg kan så fortælle, at det betyder, at alle bliver dygtige til at læse, hvert år, uanset baggrund og ordblindhed. Og det betyder, at alle kan følge med i de boglige fag, hvert år, og dermed blive inkluderet i de boglige fag, alle kan lære meget, få læselyst og trives. Jeg har beskrevet effekten på en lang liste i et af de forrige høringssvar. Så effekten er langt større end 2-lærer-ordning, og langt billigere. Og det kan let føre til verdens bedste læseresultat, som jeg også har skrevet i vedhæftede, kommende borgerforslag.

Denne lærer fortæller, at hun ikke kan lære eleverne med store læsevanskeligheder at blive dygtigere til at læse. Det betyder konkret, at hun ikke kan lære eleverne selvstændigt at læse sværere tekster med et højere lix i deres zone. For tegnet på, at elever bliver dygtigere til at læse er netop, at de selvstændig kan læse og forstå sværere tekster end de kunne før. Og teksters sværhedsgrad angives i lix, så de bliver netop dygtigere til at læse, når de lærer selvstændig at læse sværere tekster med et højere lix.

Jeg beklager mine mange høringssvar. Men jeg har ikke tiltro til, at I, systemet lytter, at man lytter og har tillid til mit høringssvar. Det er min erfaring gennem mange år. Jeg er kun en lærer, som ministeriet og politikere ikke anser som en autoritet – lige som læreren i den omtalte artikel. Selv om mine referencer viser, at jeg faktisk godt ved, hvad jeg taler om. Og selv om jeg har 3 didaktiske uddannelser bag mig. Folkeskolelærer, skolebibliotekar og cand. Pæd. i læring, og et år på New Zealand, hvor jeg blev oplært i læseforsker Marie Clays læseundervisning.
Det er vildt frusterende, for jeg ved, at jeg har ret! Og jeg har vidst alt dette i en del år, men får fuck-fingeren, fordi ministeriet og politikere netop ikke anerkender lærere som autoriteter, der kan noget.
Men de tager fejl. Jeg er en yderst dygtig og ansvarlig didaktikker!

Jeg har observeret og været vidne til 30 år med en politisk ledelse i skolens organisation, som absolut ikke ved noget om læring og didaktik og ingen af de politiske tiltag der er kommet i de mange år har gjort en faglig forskel for eleverne. Ingen har gjort noget ved skolens problemer – det største problem – læsevanskeligheder – i alle de år. Jeg undres meget. For det var jo dokumenteret, at en stor del af eleverne havde store læsevanskeligheder. Og så er det altså med at gå i gang med at besvare de to omtalte didaktiske spørgsmål, så man kan ændre det.

Hvorfor skal skolens organisation, som er en lærende institution, ledes af folk, som absolut ikke ved noget om læring, eller kan dokumentere, at de er gode didaktikkere i praksis? Det er uintelligent ledelse – set med mine øjne. De famler jo i blinde, og resultatet er desværre – en folkeskole, som er tæt på kollaps mange steder jf. DLFs formand i medierne i sommers. Jeg undres meget og har undret mig i mange år.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 21. november 2025 14:54
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Høringssvar del 5

Skolen er ikke børnevenlig, så længe eleverne får læsevanskeligheder!
Og skolens problemer er ikke nye! De er over 75 år gamle. For ingen politiker løser og vil løse dem.
Men de kan let stoppes, forebygges, hvis man vil?

Ca. 20 % af eleverne i folkeskolen har haft store læsevanskeligheder siden 1991. Det er dokumenteret i læseundersøgelser. Fra 50-erne blev den kæmpe gruppe med store læsevanskeligheder kaldt ikke bogligt begavede, ikke bogligt egnede og ordblinde. Alligevel er der ikke taget et eneste politisk tiltag, der forebygger læsevanskeligheder i alle de 75 år. Og læsevanskeligheder er netop årsagen til mange af folkeskolens problemer, og de er ikke nye.

1. **Problem, som ikke er nyt: Uro, forstyrrende adfærd**
   Elever med store læsevanskeligheder kan blive urolige, forstyrrende, aggressive. Det har man vidst i mange år. Man har derfor grebet fysisk ind med skammekrog, spanskrør, sendt dem tidligt ud at tjene, på praktisk linje, og senere på folkeskolens grundkursus, for at få ro i den boglige undervisning. I dag vil man igen gribe fysisk ind.

2. **problem, som ikke er nyt: Elever lærer for lidt.**
   Man kaldte dem fx ikke bogligt begavede, fordi de havde svært ved at lære fra skolens tekster. I dag bliver den samme gruppe kaldt fagligt meget svage, og en del af dem dumper i de boglige fag.

Som ny lærer i 1994 erfarede jeg første gang, at **når man gav elever for svære tekster i undervisningen, så fik de læsevanskeligheder, lav læselyst, blev kede af det,** utrygge, angste, urolige, aggressive, ukoncentrerede, fordi de ikke forstod teksterne. Og de blev ekskluderet fra at kunne lære, og fra klassens fællesskab om teksterne.
Alt dette er der også evidens for i forskningen om flow, og flow er netop den måde, som alle børn og unge lærer på.
Læsevanskeligheder betyder, at eleverne lærer til venstre for deres flowzone (se billede),
De koster skole og samfund ca. 11 milliarder om året, og folkeskolen mister elever til privatskolen.

Skolens virkelighed og Løsningen
Tekster til børn bliver 5 lix sværere hvert år. Se bog og ides hjemmeside **her**. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Det forebygger at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, og dermed ovennævnte problemer!

Og jeg har derfor specialiseret mig i, hvordan man let lærer alle elever selvstændig at læse og forstå tekster med et højere lix, så alle let kan lære 5 lix om året, uanset baggrund og ordblindhed.
Det er ved tide at politikerne løser folkeskolens problemer, i stedet for at symptombehandle, som med fysisk indgriben.

Og hvis I ikke forstår det jeg siger, så se på mine referencer og hav tillid til det jeg siger. For det er sandt.
Jeg har brugt næsten 30 år af mit liv på at forstå, hvordan folkeskolen og dens værdier hænger tæt sammen. Jeg har 3 uddannelser i didaktik. Folkeskolelærer, skolebibliotekar og cand. Pæd. i læring.
Og det hele har afsæt i den måde, som alle børn og unge lærer på, jf. den internationale, tidligere omtalte forskning (se fx i det kommende borgerforslag).

Jeg er også nødt til at sige, at forebygger man ikke at eleverne får læsevanskeligheder, så får en stor del svært ved at lære ret meget fortsat. Og så kan folkeskolen ikke leve op til FNS verdensmål 4 i 2030. For så får alt for mange elever et stor lix-gab, og de kan derfor ikke få oplevelsen: Jeg kan i forvejen næsten det meste allerede i de boglige fag– og dermed kan de ikke lære meget jf. den internationale læringsforskning. Og dermed kan undervisningen og skolen ikke leve op til FNS verdensmål nr. 4.

Læring bygger ikke på meninger og debat, men på, at eleverne får oplevelsen: Jeg kan i forvejen næsten det hele, for så kan alle let lære meget.

Der er snakket og debateret rigeligt i de sidste 30 år i skoleverdenen. **Det er tid til action** – endelig at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, så alle kan få ovennævnte oplevelse, dag efter dag i skolen, så alle kan lære meget, og fordi det medfører så meget positivt for den enkelte, skolen og samfundet, og skolen bliver meget mere børnevenlig. Som omtalt i fx det kommende, vedhæftede borgerforslag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 19. november 2025 15:01
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Høringssvar – del 4

Hvordan får læreren autoritet? Og ro?

En lærer skal kunne skabe ro, for at give alle sine elever en undervisning, de kan lære af i skolen.
Men hvis en lærer kun kan skabe ro, men ikke give alle sine elever en undervisning, de kan lære af, så bliver undervisningen meningsløs for eleverne. Det giver uro, og læreren mister sin autoritet. Så hvis man kun sikrer, at læreren må gribe fysisk ind for at skabe ro, men ikke, at læreren kan lære alle sine elever noget i sin daglige undervisning, så mister læreren alligevel sin autoritet.

Se på disse resultater – de viser, at lærerne ikke er en autoritet, der kan lære alle elever noget.
- Ca. 12 % bliver pt. så fagligt svage, at de dumper i folkeskolens afgangsprøver.
- Næsten 25 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 1 eller under i læseundersøgelsen PISA 2022.
- 26 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 2 i PISA 2022. Beskrivelsen af dette niveau i PISA 2022 svarer til, at de selvstændigt, fuldt ud kan læse og forstå tekster på lix ca. 16.

Altså i alt ca. 50 % af de 15-årige elever kan selvstændigt læse og forstå tekster på ca. lix 16 eller under.
De 15-årige går generelt i 8. klasse. Her skal de læse tekster i fagene, som har lix på over 40.
Altså ca. 50 % af eleverne får et gab i lix på ca. 24. Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse har store læsevanskeligheder med selvstændigt at kunne læse og forstå de bøger de får i hvert fag på 8. årgang. Så Ca 50 % af eleverne på 8. årgang får et skoleliv som Ole i 7. klasse, som jeg har beskrevet i de tidligere høringssvar, og beskriver tydeligt i det kommende borgerforslag, jeg vedhæftede i går.

Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse får en undervisning af deres lærere i de boglige fag, hvor de ikke kan lære meget, fordi den er alt for svær, og en del af eleverne bliver urolige, forstyrrende, for de er ikke inkluderet og engageret i undervisningen. Så de skal af med deres energi på anden vis. Det kan fx ske ved en urolig, forstyrrende og voldelig adfærd.
Det viser tydeligt, at lærerne har hårdt brug for at kunne give alle deres elever en undervisning de kan lære af, så de kan blive en autoritet over for alle deres elever. Det gøres ved at sikre, at hver elev får denne oplevelse i undervisningen:

Jeg kan i forvejen det meste allerede, - for så kan alle lære (Uddybes i de forrige høringssvar omkring den internationale forskning og i borgerforslaget)

Og når lærerne kan give alle deres elever en sådan undervisning, de alle kan lære af, dag efter dag, så bliver lærerne en autoritet i elevernes øjne, og eleverne kan bruge al deres energi på at lære i stedet. Det forebygger og stopper forstyrrende, urolig, voldelig adfærd i skolen.
Og det sker, når alle elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år, for så kan alle få oplevelsen *jeg kan i forvejen det meste allerede* – i de boglige fag.

Og eleverne opdager, oplever, at de får dækket de to basale, psykologiske behov de har for at kunne trives igennem deres læreres undervisning, som er:
1. Jeg føler mig god og 2. jeg kan snart blive endnu bedre, gå LEVEL UP.
(Uddybes i det kommende borgerforslag, jeg sendte i del 3)

Det er skønt. Det giver glæde. Mening. Lykke. Derfor vil eleverne gerne være rolige, for så kan de få dækket deres to basale, psykologiske behov i skolen, hvor behov 2 netop er at lære at blive dygtigere. Præcis som i gaming. Der er eleverne også rolige, engagerede.
Og gaming er blot læring i zonen, som at lære et større lix i zonen også er.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 17. november 2025 15:06
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar – del 3:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Hvert år starter ca. 60.000 nye elever i 0. klasse.
De glæder sig til at lære meget. Det er deres forventninger og lyst til skolen.
Det fortæller de vidt og bredt.
Men inden længe har en del erfaret, at de ikke kan lære så meget i skolen.
Derfor daler deres forventninger og lyst til skole.

Konkret skyldes det, at de er sakket bagud i lix. De har fået læsevanskeligheder.
Det gør det svært for dem at lære ret meget i de boglige fag.
De bliver urolige, utrygge, forstyrrende, ud-ad-reagerende, for de kan ikke bruge al deres energi på at lære, være aktive, engagere sig i fagene, som de så gerne vil, fordi teksterne i fagene er for svære.
Derfor får deres lærere svært ved at få alle dem med store og små læsevanskeligheder til at være rolige.
De udgør over 40 %. Næsten 25 % har store læsevanskeligheder.

Og hvorfor skal alle dem med læsevanskeligheder være rolige?
De kan jo ikke følge med i undervisningen i de boglige fag. Den er for svær, de er ekskluderet fra at lære, de kan ikke lære, det gør den meningsløs, kedelig.

Som en elev i 8.klasse sagde til mig i en undersøgelse:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Derfor mister lærere autoriteten. Eleverne går i skole for at lære. Det er deres formål med at gå i skole. Og så får de en undervisning af deres lærere, hvor de ikke kan lære.
Det betyder, at skal lærerne være en autoritet i disse mange elevers øjne, så skal lærerne kunne give dem en undervisning, hvor alle kan lære lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Så giver det mening at være stille, og eleverne er stille, for de vil gerne lære. Det er jo derfor de går i skole. Sker det ikke, så oplever eleverne, at de spilder deres lange skoledag, liv, tid, at skole er meningsløs.

En lærer med en autoritet er derfor en lærer, der kan lære alle sine elever lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Det er en lærer, elever gerne vil lytte til!

Årsagen til læsevanskeligheder og at den store andel med læsevanskeligheder ikke lærer meget

Skolens virkelighed er, at tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere på hver årgang. Det ses fx her hos bog og Ides hjemmeside. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Ellers sakker de bagud i de boglige fag, og får læsevanskeligheder, og får dermed svært ved at lære i de boglige fag af deres lærere. **Og lærerne mister deres autoritet.**
Så ved at sikre, at alle elever også lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, så kan alle selvstændigt læse og forstå teksterne i de boglige fag, hvert år. Det betyder, at de får en undervisning, hvor de alle kan følge med i de boglige fag, lære meget af deres lærere. Altså lære lidt nyt hver dag, eller meget hyppigt. **Og dermed bliver deres lærere i de boglige fag automatisk en autoritet, en de gerne vil lytte til.**

I dag lærer eleverne ikke selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, og der er stor modstand mod, at de skal lære det. Den kommer fx fra disse autoriteter, som lærerne selvfølgelig lytter til:
-1. fra fx læseforskere (det kan jeg godt dokumentere),
-2. fra fx Undervisningsministeriets læringskonsulenter, der formidler god undervisning til lærerne på skolerne (det har jeg fået på skrift i en mail fra en af konsulenterne)
- 3. fra fx www.emu.dk Her står der ikke et eneste ord om, at det er god læseundervisning at lære eleverne at læse tekster med et højere lix, selv om det netop er læseundervisning i at lære dem at blive dygtigere til at læse sværere tekster, der er det samme som at lære dem at blive dygtigere til at læse.

Derfor havde jeg foretræde for folketingets børn og undervisningsudvalg i maj 2025. For at få Børn og Undervisningsministeriet til at sikre, at alle folkeskolens elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. For det kan alle let lære, uanset baggrund og ordblindhed, når de oplever at lære det i den zone, som forskere kalder for flowzonen, der er det samme som zonen for nærmeste udvikling.
Men det mente Undervisningsministeren ikke, at de skulle lære. Det er PDO. Så i tiden frem over vil lærerne fortsat lytte til fx disse 3 autoriteter, og eleverne får fortsat ikke lært selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år. Derfor bliver lærerne fortsat ikke de autoriteter, der kan lære alle deres elever meget i deres undervisning. og alle de mange elever med læsevanskeligheder vil fortsat blive urolige, forstyrrende, ud-ad-reagerende, aggressive og de kan fortsat sige:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

I stedet mener ministeren og Undervisningsministeriet, at lærerne skal kunne gribe fysisk ind, når eleverne bliver urolige, forstyrrende, voldelige, at lærerne på den måde bliver en autoritet. Det gør bare ikke lærerne til bedre lærere, der kan lære alle deres elever meget, og dermed opfylde elevernes forventninger med at gå i skole. Så de bliver ikke troværdige autoriteter, der kan hjælpe eleverne med at blive fagligt dygtigere. Derfor vil eleverne fortsat sige eller tænke:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Det er PDO at fratage eleverne muligheden for at lære meget i skolen, som de gerne vil, når det let kan lade sig gøre. Og det giver en adfærd hos dem med læsevanskeligheder, der let bliver forstyrrende, urolig og aggressiv.

FNS børnekonvention
Skolens virkelighed er, at tekster bliver 5 lix sværere om året, se Bog og Ides hjemmeside her, og det må ministeriet og samfundet forholde sig til.
I vedhæftede dokument er et kommende borgerforslag, som netop handler om det.

I FNS børnekonvention, som Danmark har forpligtet sig til at overholde, står der, at alle børn har rettigheder. Men det er de voksne, der skal tage ansvar og kæmpe for, at de får rettigheder. Borgerforslaget og min foretræden i maj 25 handler om at sikre alle børn i folkeskolen rettigheden, at lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året i skolen, så alle kan følge med, blive inkluderede, lære meget, trives, få lyst til skole.

2-lærer-ordning:
I borgerforslaget står der også, hvorfor 2- lærere ikke nødvendigvis sikrer, at alle lærer 5 lix om året. For det er et håndværk, som lærerne skal kunne, og de skal vide, at det er vigtigt at lære eleverne det. Derfor skal modstanden mod det fjernes.
To lærere på sikrer altså ikke, at alle dem med læsevanskeligheder kan lære meget, og dermed sikrer det ikke, at de får en roligere, mindre forstyrrende adfærd.

På finansloven er der afsat 500.000 millioner til de 10 % mest fagligt svage elever i årene frem
I den gruppe har de fleste store læsevanskeligheder! Det er grunden til de er blevet fagligt meget svage – se eksemplet med Ole i borgerforslaget. De vil altså først få hjælp, når de har fået meget store læsevanskeligheder, og er blevet fagligt meget svage, fordi de ikke kan lære meget i deres undervisning, fordi lix i teksterne i undervisningen er for høj. De skal altså først udsættes for en del år i skolen, måske 7-8 år, hvor de ikke kan lære meget, og det giver angst, lav læselyst og mistrivsel, og forstyrrende, urolig og aggressiv adfærd i de år. Og nu snart fysisk indgriben, fordi de får den negative adfærd.
Og når de så endelig er blevet svage nok, kan de få hjælp. Men ikke før.

Det er ikke en børnevenlig skole!
Men en mascho-skole.

En børnevenlig skole er, når man sikrer, at alle kan lære meget dagligt, som de så gerne vil, som er deres formål med at gå i skole. Det er omsorg for den enkelte, men også for lærerne, skolen og samfundet.

Læs venligst vedhæftede, kommende borgerforslag, som uddyber dette. Især eksemplet med Ole opridser situationen helt konkret. Og bemærk, hvor dyrt det er for skolen og samfundet, at eleverne ikke lærer 5 lix om året.

Et af Tesfays argumenter imod mit forslag i min foretræden i maj 25 var, at det var vedtaget på finansloven, at give 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage. Ud fra min forståelse af hans svar. Her mente han, at så var alt godt med det forslag. Et andet argument var, at han ikke ville anvende min metode, som meget let kan lære alle elever at læse og forstå 5 lix om året. Som er den metode, som lærerne mangler, for at kunne lære alle elever 5 lix om året. Det opdagede jeg allerede i 1994, og jeg har ventet på, at ministeriet eller andre tog ansvar for at udvikle en sådan metode til lærerne og eleverne. Det skete så ikke. Derfor har jeg udviklet den, for elever skal ikke sakke bagud. Det er ikke børnevenligt og det giver en dårlig skole.
Og jeg har ikke sagt, at man skal bruge min metode på skolerne!
Men jeg har bedt om, at ministeriet tager ansvar for, og sikrer, at alle endelig lærer selvstændigt at læse og forstå 5 lix om året. Uanset baggrund og ordblindhed, for det kan alle let lære i deres zone!

Men at indføre min metode på alle skoler kan gøres for ca. 30 millioner i alt. Engangsinvestering.
Det vil spare samfundet for over 11 milliarder om året. Så det er også en ret god investering for samfundet. Inklusiv besparelse på en stor del af de 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage, og antagelig meget mere.
Men de svimlende udgifter vil ministeren så hellere pålægge skatteyderne, for at undgå at skolerne skal have min metode.

Jeg tror janteloven kigger frem her – i høj grad.
Eller også forstår han ikke betydningen af at alle lærer 5 lix om året?

Men bemærk, i mit borgerforslag står der ikke, at man skal indføre min metode!
Det sagde jeg heller ikke til min foretræden. Men alle elever skal have ret til at kunne lære meget i skolen, som de forventer og gerne vil. Derfor skal de voksne i skoleverdenen sikre, kæmpe for og tage ansvar for, at alle elever selvstændig lærer at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. Ud fra min forståelse af FNs børnekonvention. Så alle oplever at skolen er børnevenlig, og ikke mascho.
I min verden burde fx ministeriet have taget ansvar for dette for længst.

Singapore
Havde jeg været lærer i Singapore, så havde ministeriet der været taknemmelig for, at jeg som lærer tager ansvar for og kæmper for, at skolerne bliver så gode som overhovedet mulig. For eleverne er samfundets eneste råstof.
Det er ved at lytte til lærere, og deres viden som gør, at skolerne i Singapore er meget attraktive for lærere, og eleverne lærer meget, ud over, at de sikrer, at lærerne bliver meget kompetente ved fx at tilbyde alle lærere efteruddannelse ugentlig.
Jeg har i stedet fx fået dette kolde mascho, ikke omsorgsfulde svar:. Vi gider ikke at høre på dig og din metode.
Jeg vedhæfter et kort dokument om, hvordan man gør i Singapore, for at få en god skole, hvor eleverne lærer mest mulig.

At fysisk indgriben introduceres som omsorg for den enkelte og fællesskabet og lærerne i klassen???
At sikre, at alle kan følge med i hvert fag, hvert år, er omsorg for alle elevers læring, trivsel og lyst til skole, og for at få en skole med langt mere ro og positiv adfærd. Det er også godt for lærerne. Og det forebygger denne urolige, negative adfærd, som kommer af folkeskole med mascho-værdier: Sak bare bagud i lix, få læsevanskeligheder. Vi er ligeglade. Med mindre du får dumpekarakter. Det ser ikke så godt ud, så det vil vi gerne prøve at stoppe med 2-lærer-ordninger og 500.000 millioner på finansloven årligt til de fagligt mest svage.

Og skal eleverne have en venlig, rolig adfærd og venlig tone mod alle, inklusiv til deres lærere, så skal man ikke igangsætte udtryk som PISSEDÅRLIG. Det er et ret voldsomt, aggressivt udtryk i manges ører. I mine ører næsten på linje med at råbe "luder" efter deres lærere og kammerater. Jeg har været lærer i mange år, og har hørt, når elever bliver vrede og meget vredt, højt og aggressivt forstyrrende råber: PISSEDÅRLIGT. Meget mascho. Er det virkelig den vej vi vil med skolen i Danmark?
Jeg tvivler på, at det rå, aggressive udtryk – PDO - gør folkeskolen attraktiv for en del lærere og elever. Tværtimod bidrager det til en rå, negativ adfærd og tone på skolerne.

Her kommer referencer på den store effekt af min metode, som helt sikkert kan gøre en kæmpe forskel for uro, forstyrrende og aggressiv adfærd fra alle de elever, som har læsevanskeligheder. Men jeg siger ikke, at man skal anvende min metode i skolerne! Jeg viser blot, hvad effekten er, når man er dygtig til didaktikken/ håndværket, at lære alle elever selvstændigt at læse og forstå tekster med et højere lix i deres zone.

Lidt af referencerne på min metode:

- Få måneder efter at Eckersberg Friskole havde fået et 2-timers kursus i metoden, havde den ikke længere læsekrise, og også elever i specialundervisning stiger vildt. Dokumenteret på TVSyd her den 20.12.2024 (14 min. inde til 19.54). Eleverne elsker nu at læse, skrev skolen.
- Efter seks gange 7 minutters læsning: Eleverne bliver fra **1–3,5 år bedre til at læse**. Det skete fx for disse 4 elever på TVøstjylland her fra 2. maj 2024 og de har stor læselyst (Fra 9.19 min. inde)
- Læsekonsulent Susanne Fjellerad, Næstved Kommune, har afprøvet LEVEL UP LÆSNING i 4 forskellige 9. klasser. Hun konkluderer:
  "Eleverne er begejstrede!"
  "De ordblinde oplever selvfølgelig også, at de udvikler deres læsekompetencer".

- Nikolas, ordblind dreng i 5. klasse:
  " LEVEL UP læsning er som en GPS. Nu ved jeg, hvordan jeg hurtig bliver bedre til at læse og det giver lyst til

at læse".
På kun 3 måneder gik han 2 år frem i læsning. Han fik LEVEL UP LÆSNING 10 min. hver uge.

- **Kort VIDEO, 3 min:** Se 5 elever fortælle om metoden og deres oplevelse af at "læse som at spille" her: Fordi de oplever at læse i deres zone jf. vedhæftede billede af flowzonen lavet af flowforsker Hans Henrik Knoop

Bilag vedhæftet
1.Kommende borgerforslag (det ligger til godkendelse i folketinget. Forhåbentlig bliver det snart godkendt).
2. Om skolerne i Singapore.
3. Billede af flowforsker Hans Henrik Knoops flowzone
4. På dette link her ses materialer fra min foretræden i Folketingets Børn og Undervisningsudvalg i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 7. november 2025 12:41
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar

"Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs".
(Fra bogen *Flow*)[1].
Flow er den bestemte måde, som alle børn og unge lærer på! Det svarer til zonen for nærmeste udvikling, Piagets assimilation, læseforsker Marie Clays læseundervisning Reading Recovery og gaming.

Folkeskolen er i dag præget af næsten 25 % med store læsevanskeligheder, og en kæmpe gruppe som har lidt mindre læsevanskeligheder. Det er kun ca. 10 % af eleverne, som er dygtige læsere, der slet ikke har læsevanskeligheder. Den store del af elever med læsevanskeligheder i folkeskolen har altså ikke de rette færdigheder i de boglige fag!
Altså - Undervisningen opleves meningsløs!

Det betyder: Så kan de ikke koncentrere sig fuldt ud, de har overskud af energi, der skal ud på anden vis. Den kan i skolen komme ud som uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Den store gruppe med store læsevanskeligheder på næsten 25 % finder i høj grad undervisningen meningsløs, for de

forstår slet ikke de tekster, de arbejder med i de boglige fag. De kan ikke svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne, og engagere sig i fællesskabet om teksterne. De er ekskluderet. Isoleret.

Men ved at forebygge at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, får alle elever de rette færdigheder i læsning og sprogligt til at forstå tekster, opgaver og spørgsmål til teksterne i fagene, og fagene giver mening. Eleverne retter dermed al deres energi mod fagene. De har ikke energi til overs til uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Det forebygger igen, at der skal gribes ind fysisk over for de mange, som har læsevanskeligheder.
Derfor burde det være en pligt at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, for det kan man let.

Det har jeg specialiseret mig i. Og eleverne elsker den undervisning. Den er sjov, som leg, gaming.
Se dokumenter fra min foretræden i folketingets Børn og Undervisningsudvalg maj 2025 her, og det er omsorg for eleverne, skolen og samfundet.

To lærere på sikrer ikke, at alle elever får de rette færdigheder i fagene!

Referencer
Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 6. november 2025 16:16
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Værsgo:

Her er et høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse:

Dette høringssvar vedrører den kæmpe gruppe af elever, som har læsevanskeligheder i folkeskolen:

Vi ved fra forskning i flow, at mennesker, altså også børn og unge, ikke kan bruge AL deres energi på opgaver, som er for svære, for eksempel for svære tekster, og den energi SKAL ud på anden vis.
Kilde: Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi*. Dansk psykologisk Forlag.

I skolen kan de fx få den overskydende energi ud som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det er tit observeret.

I skolen er der en kæmpe gruppe af elever med store læsevanskeligheder på næsten 25 % på hele årgange, og en stor del har lidt mindre læsevanskeligheder. En voldsom stor gruppe af eleverne har således læsevanskeligheder og de har overskydende energi, som skal ud på anden vis, fx som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det betyder ikke, at den KÆMPE GRUPPE af elever med læsevanskeligheder er dårligt opdragede, men det ser ofte sådan ud, og derfor er de i risiko for at få fysisk indgriben pga. deres adfærd. Man bør derfor have pligt til at forebygge læsevanskeligheder alt det man kan i skolen, så man forebygger at elever får den negative adfærd, der også kan give fysisk indgriben. Det er bedst for den enkelte, men også for fællesskabet, og det kan gøres meget let.

- Det er også dårlig opførsel over for elever og samfundet, ikke at forebygge læsevanskeligheder, når man let kan, fordi det har så store menneskelige konsekvenser for manges skoleliv og fremtid.
De får svært ved at lære, at følge med, mister læselysten, trivslen, koncentrationen, de bliver ekskluderet fra fællesskabet i fagene, fordi teksterne er for svære for dem selv at forstå. Det betyder, at en del dumper i fag og prøver, og en del kan ikke gennemføre en ungdomsuddannelse og klare et job.
Og meget mere, som jeg fortalte om til min foretræden i Børn og Unge-udvalget i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

[1] Csikszentmihalyi, M. (2008, side 61). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Mattis Bruus Midgley

Fra:	Ingegerd Loth <ingegerd@gamelaesning.dk>
Sendt:	26. november 2025 11:57
Til:	DEP - EJI JK
Emne:	SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner
Vedhæftede filer:	Høringssvar del 6 "Alt hvad du fortalte holder stik" og det er vigtigt i forhold til ny lov!.docx; Borgerforslag indsendt 7. 11.25 Støt En børnevenlig skole uden læsevanskeligheder.docx; Flowzone billede af Hans Henrik Knoop.png

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Høringssvar del 7 "Alt hvad du fortalte holder stik" og det er vigtigt i forhold til ny lov!
"Alt hvad du fortalte holder stik". Sådan skrev en lærer på Eckersberg Friskole til mig, kun 4 måneder efter at jeg havde holdt kursus for skolens lærere om, hvordan de let forebygger læsevanskeligheder, og eleverne elskede nu at læse. Skolen havde ikke længere læsekrise, selv eleverne der fik specialundervisning i læsning havde fået en tårnhøj læseudvikling. Det blev dokumenteret på TVSyd her fra 20.12.2024 (14 min. inde til 19.54).

- Og det jeg siger er vigtigt og relevant, i forhold til Undervisningsministeriets kommende lov om fysisk indgriben, og for at få en bedre folkeskole for alle.

Alt, hvad jeg fortalte holder stik, fordi jeg har studeret, og forsket i, hvordan virkeligheden hænger sammen i 30 år! Det jeg siger er sandt. Det passer til virkeligheden. Det er ikke hvad jeg mener, synes og tror.
Skolen har store problemer, fordi den styres af meninger, hvad dem der bestemmer tror, og af forskning, der undersøger meninger og antagelser. Men skolens virkelighed hænger sammen på en helt bestemt måde! Det er der også evidens for i forskningen om flow, som er den bestemte måde, alle børn og unge lærer på.
Derfor lyt til mig, så vi kan få en meget bedre folkeskole for eleverne, skolen, lærerne og samfundet!

Forebyggelse af læsevanskeligheder er skolens vigtige fundament!
Det uddyber jeg i vedhæftede dokument, og det er vildt vigtigt at forstå og tage alvorligt, også i forhold til den nye lov.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 24. november 2025 13:55
Til: ejijk@uvm.dk
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Høringssvar del 6

Lærerne skal tage autoriteten tilbage ved at være gode didaktikere, der kan lære alle elever noget, så alle elever oplever at lære noget nyt hver dag, som er det, de forventer af deres daglige, lange skoledag på ca. 6 timer. Og politikere skal anse lærere som autoriteter, der godt ved, hvad de taler om.

Dette emne er helt overset. At alle elever skal lære noget, og at lærerne skal have kompetence til at kunne lære alle elever noget.
Man har i årevis blot drøftet rammer og taget politiske tiltag, som lang skoledag, daglig motion, klare mål, klasseledelse, nu to-lærer-ordning, snart fysisk indgriben, nu også det nye børnesyn, og at man nu også kan smide elever ud af folkeskolen.
Men hvis lærerne ikke kan lære alle elever noget i skolen hver dag, så er de ovennævnte rammer og tiltag ligegyldige. Eleverne kommer for at lære noget – at de på hver lange skoledag på ca. 6 timer også kan lære noget nyt. Ellers er skolen og undervisningen meningsløs for eleverne, og lærerne mister deres autoritet.

Og ovennævnte mange tiltag og rammer sikrer ikke, at lærerne kan lære alle elever noget hver dag i deres undervisning.
Og lærerne kan kun lære alle elever noget hver dag, hvis de kan tilrettelægge en undervisning, hvor

alle elever oplever, at de næsten i forvejen kan det meste.

For det er den bestemte oplevelse som gør, at den enkelte kan lære noget i dag jf. den internationale, anerkendte forskning, som har studeret, hvordan alle børn og unge lærer, som er: Forskningen i zonen for nærmeste udvikling, flow, assimilation og gaming.
Og den bestemte oplevelse får alle elever netop, når de hvert år lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år. For så kan alle generelt forstå teksterne i hvert fag, fordi de har samme lix-læsefærdigheder som teksternes lix i fagene. Det gør, at de kan få oplevelsen –
jeg kan i forvejen næsten det meste, når de læser teksterne i hvert fag, hvert år.

Det eneste de ikke kan i forvejen, er det nye, faglige indhold, som står i teksterne, som de skal lære i fagene. Men det kan de let lære, når de i forvejen oplever, at de næsten kan læse og forstå det hele allerede.
Da teksterne i skolens fag vejledende bliver 5 lix sværere hvert år, så skal eleverne også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere, ellers sakker de bagud i lix. Dermed bliver teksterne for svære, og de kan ikke få oplevelsen: *Jeg kan i forvejen det meste allerede.*
Og så kan de ikke lære!
Og det er netop sådan at skolen er og har været i de sidste 75 år for en kæmpe gruppe af elever: . Alt for mange kan ikke lære i fagene, fordi de har for lavt lix, som er årsagen til at de får læsevanskeligheder i fagene, og så kan de ikke få oplevelsen,

jeg kan i forvejen det meste.

Og lærerne mister autoriteten. Eleverne bliver urolige, for de går i skole i ca. 6 timer om dagen, uden at kunne lære. Derfor siger mange elever også, at deres undervisning er kedelig. For dette er kedeligt og meningsløst for eleverne, at bruge 6 timer om dagen på at gå i skole, uden at lære noget, blive bedre til noget.
Og et tydeligt tegn på, at alt for mange elever ikke lærer meget i deres daglige undervisning er, at de får store læsevanskeligheder, og en del bliver fagligt meget svage og dumper. Lav læselyst og uro fortæller det samme. For

det betyder, at eleverne skal lære for svære tekster i de boglige fag, og det betyder igen, at de læser til venstre for deres flowzone. Det giver lav læselyst, uro og forstyrrende adfærd. Det er der evidens for i fx flowteorien.
Som ny lærer i 1994 opdagede jeg hurtigt, at elever får læsevanskeligheder, når de får en for svær bog, og så kan de ikke forstå den, og dermed ikke få den bestemte oplevelse, og dermed lære nyt fra bogen. Men ved at give dem en let nok bog, så stopper deres læsevanskeligheder straks. Men jeg erfarede også, at lærerne ikke har en metode, der kan lære alle elever at læse sværere tekster, så derfor kan lærerne ikke stoppe eller forebygge at alle elever får læsevanskeligheder i hvert fag, hvert år, og sådan er det stadig.
Det er ved tide politisk at sikre, at alle elever også kan lære noget hver dag i skolen. Når politikerne har besluttet, at de har undervisningspligt i 10 år. Det er PDO, at det ikke er sikret. Fordi det giver angst, ydmygelse, krænker, lav selvtillid, lav læselyst, en del bliver fagligt meget svage og dumper i fag og prøver. Og en gruppe får så store læsevanskeligheder, at de ikke kan tage en ungdomsuddannelse og klare et job, så de ender på overførselsindkomst, og får smadret deres drømme og fremtid. Det gælder 75.000 unge under 30 år jf. ordblindepakke V. Hertil kommer mange andre voksne over 30 år.
Det er så stor en skamplet for Danmark og den danske folkeskole – på linje med
Spiralsagen på Grønland
De Grønlandske "eksperimentbørn
Godhavnsdrengene og børnehjemsbørn

I 75 år har man vidst, og især siden 1994, hvor læseundersøgelsen IEA1991 blev offentliggjort, at en kæmpe gruppe af elever fik læsevanskeligheder i skolens fag. Alligevel har man ikke politisk undersøgt, hvad den konkrete årsag er til, at elever får læsevanskeligheder i skolens fag, så man kan forebygge det. Det er PDO! Og man er pisseligeglad.
Skolen er en lærende organisation, og læring og didaktik udvikles netop af disse to didaktiske spørgsmål:
1. Hvad og 2. hvordan, som
Hvad skal alle lære, for at forebygge, at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, hvert år?
Hvordan lærer man alle det bestemte, didaktiske indhold, som forebygger, at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, hvert år?

De to didaktiske spørgsmål har man kendt lige siden det gamle Grækenland, og alligevel har man ikke fået besvaret disse didaktiske spørgsmål officielt i skolens store organisation. Derfor har jeg besvaret disse didaktiske spørgsmål og udviklet en didaktik ud fra disse svar.

Svaret på spørgsmål 1 er:

1. alle skal lære selvstændig at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året i skolen, så forebygger det, at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, hvert år.

Svaret på spørgsmål 2 er:
Alle skal lære selvstændig at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i deres zone, for sådan kan alle let lære selvstændig at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen.
Det giver netop den enkelte oplevelsen – jeg kan i forvejen det meste.

Jeg kan forsikre om, at min far fik smadret hans skoleliv og det gik hårdt ud overe hans fremtid og hans familie, at han stod i skammekrogen i de 5 første år i folkeskolen, fordi han havde store læsevanskeligheder. Heldigvis fandt min farfar en privatlærer, der kunne lære ham at blive god til at læse, så han blev både student og tandlæge, og han lærte at læse 6 sprog. Og det viste sig, han var ordblind. Men det var ikke folkeskolens skyld, at han kom til at klare sig godt arbejdsmæssigt. Den havde gjort hvad den kunne, for at smadre ham og hans liv total. Det gør folkeskolen desværre fortsat jf. alle dem, der får store læsevanskeligheder og ender på overførselsindkomst.
Ikke af ond vilje, men fordi man ikke tager didaktisk ansvar for alle elever og deres læring i skolen. Man er ret ligeglad. Desværre. Stort set ingen vil forholde sig til, hvad der sker for eleverne og deres læring, når elevernes tekster generelt bliver 5 lix sværere i skolens fag, hvert år.

Hvad sker der for eksemplet Ole i 7. klasse, når han kun kan læse og forstå tekster på lix 5-15, som Hipserien, der er skrevet til unge med store læsevanskeligheder og dysleksi, og hans matematikbog Kolorit 7 og fysikbog Ny Prisma 7 har lix på mindst 37? Han får giga læsevanskeligheder. Han kan slet ikke læse og forstå hans matematikbog og fysikbog. Det forholder de fleste sig desværre ikke til. De vil ikke.

Men skal lærerne igen have deres autoritet tilbage, så skal de netop træde frem og tage ansvar for skolens udvikling, elevernes læring jf. Finn Wiedemanns debatindlæg her. Det samme sagde Stefan Hermann i et dagbladsinterview for nylig i forbindelse med udgivelsen af sin nye bog 'Læreren i midten'. Det er præcis det, som jeg gør i mit høringssvar og mit kommende borgerforslag: Træder frem som didaktikker og fortæller, hvad der skal til, for at alle kan lære meget og man let forebygger, at alle får læsevanskeligheder i skolens fag, hvert år. Uanset baggrund og ordblindhed.

Jeg ved godt, hvad jeg taler om. Det dokumenterer mine referencer også.
Så lyt, kære politikere og hav tillid til det jeg siger og skriver. Jeg har specialiseret mig i forebyggelse af læsevanskeligheder gennem mange år. Nok som den eneste i Danmark, så vidt jeg ved.
Så hjælp med at sikre, at alle elever kommer til at lære det hurtigst muligt, så det stopper at læsevanskeligheder giver uro, forstyrrende og aggressiv adfærd i skolen.

På Folkeskolen.dk i artiklen *"10 år med dygtige skolelærere, og så kan vi ikke få dem op på et 2-tal"* fra 19. august 2025 her fortæller en lærer, som har været lærer i 29 år, at hun stadig ikke kan lære sine elever med store læsevanskeligheder at blive bedre til at læse. Dette er desværre situationen på skolerne for mange lærere, og årsagen til så mange får store læsevanskeligheder. Og hun tror, at kunne hun det, så ville det gøre en stor faglig forskel for disse elever. Det har hun helt ret i! De kan endelig begynde at lære noget i deres undervisning i fagene. Men en ekspertgruppe og ministeren har mere fidus til 2-lærer-ordninger, står der også i artiklen. Der er også besluttet 2-lærerordning i København nu i udskolingen. Ekspertgruppen og ministeren viser tydeligt, at de ikke anser at denne lærer er en autoritet! At det hun siger har værdi. Sådan er det desværre. Og så alligevel ønsker ministeren, at lærere skal have deres autoritet tilbage. Så skal han altså starte med sig selv, gå forrest. Som de gør i Singapore, som jeg tidligere har skrevet.

Men forskere har undersøgt og kommet frem til, at 2-lærer-ordninger har en effekt for elevernes læring og inklusion. Andre mener noget andet. Men Forskere har desværre ikke undersøgt effekten af, at dansklæreren kan lære alle sine elever at læse tekster, der bliver 5 lix sværere om året. Men jeg kan så fortælle, at det betyder, at alle bliver dygtige til at læse, hvert år, uanset baggrund og ordblindhed. Og det betyder, at alle kan følge med i de boglige fag, hvert år, og dermed blive inkluderet i de boglige fag, alle kan lære meget, få læselyst og trives. Jeg har beskrevet effekten på en lang liste i et af de forrige høringssvar. Så effekten er langt større end 2-lærer-ordning, og langt billigere. Og det kan let føre til verdens bedste læseresultat, som jeg også har skrevet i vedhæftede, kommende borgerforslag.

Denne lærer fortæller, at hun ikke kan lære eleverne med store læsevanskeligheder at blive dygtigere til at læse. Det betyder konkret, at hun ikke kan lære eleverne selvstændigt at læse sværere tekster med et højere lix i deres zone. For tegnet på, at elever bliver dygtigere til at læse er netop, at de selvstændig kan læse og forstå sværere tekster end de kunne før. Og teksters sværhedsgrad angives i lix, så de bliver netop dygtigere til at læse, når de lærer selvstændig at læse sværere tekster med et højere lix.

Jeg beklager mine mange høringssvar. Men jeg har ikke tiltro til, at I, systemet lytter, at man lytter og har tillid til mit høringssvar. Det er min erfaring gennem mange år. Jeg er kun en lærer, som ministeriet og politikere ikke anser som en autoritet – lige som læreren i den omtalte artikel. Selv om mine referencer viser, at jeg faktisk godt ved, hvad jeg taler om. Og selv om jeg har 3 didaktiske uddannelser bag mig. Folkeskolelærer, skolebibliotekar og cand. Pæd. i læring, og et år på New Zealand, hvor jeg blev oplært i læseforsker Marie Clays læseundervisning.
Det er vildt frusterende, for jeg ved, at jeg har ret! Og jeg har vidst alt dette i en del år, men får fuck-fingeren, fordi ministeriet og politikere netop ikke anerkender lærere som autoriteter, der kan noget.
Men de tager fejl. Jeg er en yderst dygtig og ansvarlig didaktikker!

Jeg har observeret og været vidne til 30 år med en politisk ledelse i skolens organisation, som absolut ikke ved noget om læring og didaktik og ingen af de politiske tiltag der er kommet i de mange år har gjort en faglig forskel for eleverne. Ingen har gjort noget ved skolens problemer – det største problem – læsevanskeligheder – i alle de år. Jeg undres meget. For det var jo dokumenteret, at en stor del af eleverne havde store læsevanskeligheder. Og så er det altså med at gå i gang med at besvare de to omtalte didaktiske spørgsmål, så man kan ændre det.

Hvorfor skal skolens organisation, som er en lærende institution, ledes af folk, som absolut ikke ved noget om læring, eller kan dokumentere, at de er gode didaktikkere i praksis? Det er uintelligent ledelse – set med mine øjne.

De famler jo i blinde, og resultatet er desværre – en folkeskole, som er tæt på kollaps mange steder jf. DLFs formand i medierne i sommers. Jeg undres meget og har undret mig i mange år.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 21. november 2025 14:54
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Høringssvar del 5

Skolen er ikke børnevenlig, så længe eleverne får læsevanskeligheder!
Og skolens problemer er ikke nye! De er over 75 år gamle. For ingen politiker løser og vil løse dem.
Men de kan let stoppes, forebygges, hvis man vil?

Ca. 20 % af eleverne i folkeskolen har haft store læsevanskeligheder siden 1991. Det er dokumenteret i læseundersøgelser. Fra 50-erne blev den kæmpe gruppe med store læsevanskeligheder kaldt ikke bogligt begavede, ikke bogligt egnede og ordblinde. Alligevel er der ikke taget et eneste politisk tiltag, der forebygger læsevanskeligheder i alle de 75 år. Og læsevanskeligheder er netop årsagen til mange af folkeskolens problemer, og de er ikke nye.

1. **Problem, som ikke er nyt: Uro, forstyrrende adfærd**
   Elever med store læsevanskeligheder kan blive urolige, forstyrrende, aggressive. Det har man vidst i mange år. Man har derfor grebet fysisk ind med skammekrog, spanskrør, sendt dem tidligt ud at tjene, på praktisk linje, og senere på folkeskolens grundkursus, for at få ro i den boglige undervisning. I dag vil man igen gribe fysisk ind.

2. **problem, som ikke er nyt: Elever lærer for lidt.**
   Man kaldte dem fx ikke bogligt begavede, fordi de havde svært ved at lære fra skolens tekster. I dag bliver den samme gruppe kaldt fagligt meget svage, og en del af dem dumper i de boglige fag.

Som ny lærer i 1994 erfarede jeg første gang, at **når man gav elever for svære tekster i undervisningen, så fik de læsevanskeligheder, lav læselyst, blev kede af det,** utrygge, angste, urolige, aggressive, ukoncentrerede, fordi de ikke forstod teksterne. Og de blev ekskluderet fra at kunne lære, og fra klassens fællesskab om teksterne.

Alt dette er der også evidens for i forskningen om flow, og flow er netop den måde, som alle børn og unge lærer på. Læsevanskeligheder betyder, at eleverne lærer til venstre for deres flowzone (se billede),
De koster skole og samfund ca. 11 milliarder om året, og folkeskolen mister elever til privatskolen.

Skolens virkelighed og Løsningen
Tekster til børn bliver 5 lix sværere hvert år. Se bog og ides hjemmeside **her**. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Det forebygger at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, og dermed ovennævnte problemer!

Og jeg har derfor specialiseret mig i, hvordan man let lærer alle elever selvstændig at læse og forstå tekster med et højere lix, så alle let kan lære 5 lix om året, uanset baggrund og ordblindhed.
Det er ved tide at politikerne løser folkeskolens problemer, i stedet for at symptombehandle, som med fysisk indgriben.

Og hvis I ikke forstår det jeg siger, så se på mine referencer og hav tillid til det jeg siger. For det er sandt.
Jeg har brugt næsten 30 år af mit liv på at forstå, hvordan folkeskolen og dens værdier hænger tæt sammen. Jeg har 3 uddannelser i didaktik. Folkeskolelærer, skolebibliotekar og cand. Pæd. i læring.
Og det hele har afsæt i den måde, som alle børn og unge lærer på, jf. den internationale, tidligere omtalte forskning (se fx i det kommende borgerforslag).

Jeg er også nødt til at sige, at forebygger man ikke at eleverne får læsevanskeligheder, så får en stor del svært ved at lære ret meget fortsat. Og så kan folkeskolen ikke leve op til FNS verdensmål 4 i 2030. For så får alt for mange elever et stor lix-gab, og de kan derfor ikke få oplevelsen: Jeg kan i forvejen næsten det meste allerede i de boglige fag– og dermed kan de ikke lære meget jf. den internationale læringsforskning. Og dermed kan undervisningen og skolen ikke leve op til FNS verdensmål nr. 4.

Læring bygger ikke på meninger og debat, men på, at eleverne får oplevelsen: Jeg kan i forvejen næsten det hele, for så kan alle let lære meget.

Der er snakket og debateret rigeligt i de sidste 30 år i skoleverdenen. **Det er tid til action** – endelig at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, så alle kan få ovennævnte oplevelse, dag efter dag i skolen, så alle kan lære meget, og fordi det medfører så meget positivt for den enkelte, skolen og samfundet, og skolen bliver meget mere børnevenlig. Som omtalt i fx det kommende, vedhæftede borgerforslag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 19. november 2025 15:01

Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Høringssvar – del 4

Hvordan får læreren autoritet? Og ro?

En lærer skal kunne skabe ro, for at give alle sine elever en undervisning, de kan lære af i skolen.
Men hvis en lærer kun kan skabe ro, men ikke give alle sine elever en undervisning, de kan lære af, så bliver undervisningen meningsløs for eleverne. Det giver uro, og læreren mister sin autoritet. Så hvis man kun sikrer, at læreren må gribe fysisk ind for at skabe ro, men ikke, at læreren kan lære alle sine elever noget i sin daglige undervisning, så mister læreren alligevel sin autoritet.

Se på disse resultater – de viser, at lærerne ikke er en autoritet, der kan lære alle elever noget.
- Ca. 12 % bliver pt. så fagligt svage, at de dumper i folkeskolens afgangsprøver.
- Næsten 25 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 1 eller under i læseundersøgelsen PISA 2022.
- 26 % af de 15-årige elever ligger på det lave niveau 2 i PISA 2022. Beskrivelsen af dette niveau i PISA 2022 svarer til, at de selvstændigt, fuldt ud kan læse og forstå tekster på lix ca. 16.

Altså i alt ca. 50 % af de 15-årige elever kan selvstændigt læse og forstå tekster på ca. lix 16 eller under.
De 15-årige går generelt i 8. klasse. Her skal de læse tekster i fagene, som har lix på over 40.
Altså ca. 50 % af eleverne får et gab i lix på ca. 24. Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse har store læsevanskeligheder med selvstændigt at kunne læse og forstå de bøger de får i hvert fag på 8. årgang. Så Ca 50 % af eleverne på 8. årgang får et skoleliv som Ole i 7. klasse, som jeg har beskrevet i de tidligere høringssvar, og beskriver tydeligt i det kommende borgerforslag, jeg vedhæftede i går.

Det betyder, at ca. 50 % af eleverne i 8. klasse får en undervisning af deres lærere i de boglige fag, hvor de ikke kan lære meget, fordi den er alt for svær, og en del af eleverne bliver urolige, forstyrrende, for de er ikke inkluderet og engageret i undervisningen. Så de skal af med deres energi på anden vis. Det kan fx ske ved en urolig, forstyrrende og voldelig adfærd.
Det viser tydeligt, at lærerne har hårdt brug for at kunne give alle deres elever en undervisning de kan lære af, så de kan blive en autoritet over for alle deres elever. Det gøres ved at sikre, at hver elev får denne oplevelse i undervisningen:

Jeg kan i forvejen det meste allerede, - for så kan alle lære (Uddybes i de forrige høringssvar omkring den internationale forskning og i borgerforslaget)

Og når lærerne kan give alle deres elever en sådan undervisning, de alle kan lære af, dag efter dag, så bliver lærerne en autoritet i elevernes øjne, og eleverne kan bruge al deres energi på at lære i stedet. Det forebygger og stopper forstyrrende, urolig, voldelig adfærd i skolen.
Og det sker, når alle elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år, for så kan alle få oplevelsen *jeg kan i forvejen det meste allerede* – i de boglige fag.

Og eleverne opdager, oplever, at de får dækket de to basale, psykologiske behov de har for at kunne trives igennem deres læreres undervisning, som er:
1. Jeg føler mig god og 2. jeg kan snart blive endnu bedre, gå LEVEL UP.
(Uddybes i det kommende borgerforslag, jeg sendte i del 3)

Det er skønt. Det giver glæde. Mening. Lykke. Derfor vil eleverne gerne være rolige, for så kan de få dækket deres to basale, psykologiske behov i skolen, hvor behov 2 netop er at lære at blive dygtigere. Præcis som i gaming. Der er eleverne også rolige, engagerede.
Og gaming er blot læring i zonen, som at lære et større lix i zonen også er.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 17. november 2025 15:06
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar – del 3:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Hvert år starter ca. 60.000 nye elever i 0. klasse.
De glæder sig til at lære meget. Det er deres forventninger og lyst til skolen.
Det fortæller de vidt og bredt.
Men inden længe har en del erfaret, at de ikke kan lære så meget i skolen.
Derfor daler deres forventninger og lyst til skole.

Konkret skyldes det, at de er sakket bagud i lix. De har fået læsevanskeligheder.
Det gør det svært for dem at lære ret meget i de boglige fag.
De bliver urolige, utrygge, forstyrrende, ud-ad-reagerende, for de kan ikke bruge al deres energi på at lære, være aktive, engagere sig i fagene, som de så gerne vil, fordi teksterne i fagene er for svære.
Derfor får deres lærere svært ved at få alle dem med store og små læsevanskeligheder til at være rolige.
De udgør over 40 %. Næsten 25 % har store læsevanskeligheder.

Og hvorfor skal alle dem med læsevanskeligheder være rolige?
De kan jo ikke følge med i undervisningen i de boglige fag. Den er for svær, de er ekskluderet fra at lære, de kan ikke lære, det gør den meningsløs, kedelig.

Som en elev i 8.klasse sagde til mig i en undersøgelse:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Derfor mister lærere autoriteten. Eleverne går i skole for at lære. Det er deres formål med at gå i skole. Og så får de en undervisning af deres lærere, hvor de ikke kan lære.

Det betyder, at skal lærerne være en autoritet i disse mange elevers øjne, så skal lærerne kunne give dem en undervisning, hvor alle kan lære lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Så giver det mening at være stille, og eleverne er stille, for de vil gerne lære. Det er jo derfor de går i skole. Sker det ikke, så oplever eleverne, at de spilder deres lange skoledag, liv, tid, at skole er meningsløs.

En lærer med en autoritet er derfor en lærer, der kan lære alle sine elever lidt nyt, dag efter dag, eller meget hyppigt. Det er en lærer, elever gerne vil lytte til!

Årsagen til læsevanskeligheder og at den store andel med læsevanskeligheder ikke lærer meget

Skolens virkelighed er, at tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere på hver årgang. Det ses fx her hos bog og Ides hjemmeside. Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen. Ellers sakker de bagud i de boglige fag, og får læsevanskeligheder, og får dermed svært ved at lære i de boglige fag af deres lærere. **Og lærerne mister deres autoritet.**
Så ved at sikre, at alle elever også lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, så kan alle selvstændigt læse og forstå teksterne i de boglige fag, hvert år. Det betyder, at de får en undervisning, hvor de alle kan følge med i de boglige fag, lære meget af deres lærere. Altså lære lidt nyt hver dag, eller meget hyppigt. **Og dermed bliver deres lærere i de boglige fag automatisk en autoritet, en de gerne vil lytte til.**

I dag lærer eleverne ikke selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, og der er stor modstand mod, at de skal lære det. Den kommer fx fra disse autoriteter, som lærerne selvfølgelig lytter til:
-1. fra fx læseforskere (det kan jeg godt dokumentere),
-2. fra fx Undervisningsministeriets læringskonsulenter, der formidler god undervisning til lærerne på skolerne (det har jeg fået på skrift i en mail fra en af konsulenterne)
- 3. fra fx www.emu.dk Her står der ikke et eneste ord om, at det er god læseundervisning at lære eleverne at læse tekster med et højere lix, selv om det netop er læseundervisning i at lære dem at blive dygtigere til at læse sværere tekster, der er det samme som at lære dem at blive dygtigere til at læse.

Derfor havde jeg foretræde for folketingets børn og undervisningsudvalg i maj 2025. For at få Børn og Undervisningsministeriet til at sikre, at alle folkeskolens elever lærer selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. For det kan alle let lære, uanset baggrund og ordblindhed, når de oplever at lære det i den zone, som forskere kalder for flowzonen, der er det samme som zonen for nærmeste udvikling.
Men det mente Undervisningsministeren ikke, at de skulle lære. Det er PDO. Så i tiden frem over vil lærerne fortsat lytte til fx disse 3 autoriteter, og eleverne får fortsat ikke lært selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år. Derfor bliver lærerne fortsat ikke de autoriteter, der kan lære alle deres elever meget i deres undervisning. og alle de mange elever med læsevanskeligheder vil fortsat blive urolige, forstyrrende, ud-ad-reagerende, aggressive og de kan fortsat sige:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

I stedet mener ministeren og Undervisningsministeriet, at lærerne skal kunne gribe fysisk ind, når eleverne bliver urolige, forstyrrende, voldelige, at lærerne på den måde bliver en autoritet. Det gør bare ikke lærerne til bedre lærere, der kan lære alle deres elever meget, og dermed opfylde elevernes forventninger med at gå i skole. Så de bliver ikke troværdige autoriteter, der kan hjælpe eleverne med at blive fagligt dygtigere. Derfor vil eleverne fortsat sige eller tænke:

Hvorfor skal jeg være stille? Min lærer kan jo ikke lære mig noget. Hans undervisning er for svær.

Det er PDO at fratage eleverne muligheden for at lære meget i skolen, som de gerne vil, når det let kan lade sig gøre. Og det giver en adfærd hos dem med læsevanskeligheder, der let bliver forstyrrende, urolig og aggressiv.

FNS børnekonvention
Skolens virkelighed er, at tekster bliver 5 lix sværere om året, se Bog og Ides hjemmeside her, og det må ministeriet og samfundet forholde sig til.
I vedhæftede dokument er et kommende borgerforslag, som netop handler om det.

I FNS børnekonvention, som Danmark har forpligtet sig til at overholde, står der, at alle børn har rettigheder. Men det er de voksne, der skal tage ansvar og kæmpe for, at de får rettigheder. Borgerforslaget og min foretræden i maj 25 handler om at sikre alle børn i folkeskolen rettigheden, at lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året i skolen, så alle kan følge med, blive inkluderede, lære meget, trives, få lyst til skole.

2-lærer-ordning:
I borgerforslaget står der også, hvorfor 2- lærere ikke nødvendigvis sikrer, at alle lærer 5 lix om året. For det er et håndværk, som lærerne skal kunne, og de skal vide, at det er vigtigt at lære eleverne det. Derfor skal modstanden mod det fjernes.
To lærere på sikrer altså ikke, at alle dem med læsevanskeligheder kan lære meget, og dermed sikrer det ikke, at de får en roligere, mindre forstyrrende adfærd.

På finansloven er der afsat 500.000 millioner til de 10 % mest fagligt svage elever i årene frem
I den gruppe har de fleste store læsevanskeligheder! Det er grunden til de er blevet fagligt meget svage – se eksemplet med Ole i borgerforslaget. De vil altså først få hjælp, når de har fået meget store læsevanskeligheder, og er blevet fagligt meget svage, fordi de ikke kan lære meget i deres undervisning, fordi lix i teksterne i undervisningen er for høj. De skal altså først udsættes for en del år i skolen, måske 7-8 år, hvor de ikke kan lære meget, og det giver angst, lav læselyst og mistrivsel, og forstyrrende, urolig og aggressiv adfærd i de år. Og nu snart fysisk indgriben, fordi de får den negative adfærd.
Og når de så endelig er blevet svage nok, kan de få hjælp. Men ikke før.

Det er ikke en børnevenlig skole!
Men en mascho-skole.

En børnevenlig skole er, når man sikrer, at alle kan lære meget dagligt, som de så gerne vil, som er deres formål med at gå i skole. Det er omsorg for den enkelte, men også for lærerne, skolen og samfundet.

Læs venligst vedhæftede, kommende borgerforslag, som uddyber dette. Især eksemplet med Ole opridser situationen helt konkret. Og bemærk, hvor dyrt det er for skolen og samfundet, at eleverne ikke lærer 5 lix om året.

Et af Tesfays argumenter imod mit forslag i min foretræden i maj 25 var, at det var vedtaget på finansloven, at give 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage. Ud fra min forståelse af hans svar. Her mente han, at så var alt godt med det forslag. Et andet argument var, at han ikke ville anvende min metode, som meget let kan lære alle elever at læse og forstå 5 lix om året. Som er den metode, som lærerne mangler, for at kunne lære alle elever 5 lix om året. Det opdagede jeg allerede i 1994, og jeg har ventet på, at ministeriet eller andre tog ansvar for at udvikle en sådan metode til lærerne og eleverne. Det skete så ikke. Derfor har jeg udviklet den, for elever skal ikke sakke bagud. Det er ikke børnevenligt og det giver en dårlig skole.
Og jeg har ikke sagt, at man skal bruge min metode på skolerne!
Men jeg har bedt om, at ministeriet tager ansvar for, og sikrer, at alle endelig lærer selvstændigt at læse og forstå 5 lix om året. Uanset baggrund og ordblindhed, for det kan alle let lære i deres zone!

Men at indføre min metode på alle skoler kan gøres for ca. 30 millioner i alt. Engangsinvestering.
Det vil spare samfundet for over 11 milliarder om året. Så det er også en ret god investering for samfundet. Inklusiv besparelse på en stor del af de 500.000 millioner om året til de fagligt meget svage, og antagelig meget mere.
Men de svimlende udgifter vil ministeren så hellere pålægge skatteyderne, for at undgå at skolerne skal have min metode.

Jeg tror janteloven kigger frem her – i høj grad.
Eller også forstår han ikke betydningen af at alle lærer 5 lix om året?

Men bemærk, i mit borgerforslag står der ikke, at man skal indføre min metode!
Det sagde jeg heller ikke til min foretræden. Men alle elever skal have ret til at kunne lære meget i skolen, som de forventer og gerne vil. Derfor skal de voksne i skoleverdenen sikre, kæmpe for og tage ansvar for, at alle elever selvstændig lærer at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere om året. Ud fra min forståelse af FNs børnekonvention. Så alle oplever at skolen er børnevenlig, og ikke mascho.

I min verden burde fx ministeriet have taget ansvar for dette for længst.

Singapore
Havde jeg været lærer i Singapore, så havde ministeriet der været taknemmelig for, at jeg som lærer tager ansvar for og kæmper for, at skolerne bliver så gode som overhovedet mulig. For eleverne er samfundets eneste råstof.
Det er ved at lytte til lærere, og deres viden som gør, at skolerne i Singapore er meget attraktive for lærere, og eleverne lærer meget, ud over, at de sikrer, at lærerne bliver meget kompetente ved fx at tilbyde alle lærere efteruddannelse ugentlig.
Jeg har i stedet fx fået dette kolde mascho, ikke omsorgsfulde svar:. Vi gider ikke at høre på dig og din metode.
Jeg vedhæfter et kort dokument om, hvordan man gør i Singapore, for at få en god skole, hvor eleverne lærer mest mulig.

At fysisk indgriben introduceres som omsorg for den enkelte og fællesskabet og lærerne i klassen???
At sikre, at alle kan følge med i hvert fag, hvert år, er omsorg for alle elevers læring, trivsel og lyst til skole, og for at få en skole med langt mere ro og positiv adfærd. Det er også godt for lærerne. Og det forebygger denne urolige, negative adfærd, som kommer af folkeskole med mascho-værdier: Sak bare bagud i lix, få læsevanskeligheder. Vi er ligeglade. Med mindre du får dumpekarakter. Det ser ikke så godt ud, så det vil vi gerne prøve at stoppe med 2-lærer-ordninger og 500.000 millioner på finansloven årligt til de fagligt mest svage.

Og skal eleverne have en venlig, rolig adfærd og venlig tone mod alle, inklusiv til deres lærere, så skal man ikke igangsætte udtryk som PISSEDÅRLIG. Det er et ret voldsomt, aggressivt udtryk i manges ører. I mine ører næsten på linje med at råbe "luder" efter deres lærere og kammerater. Jeg har været lærer i mange år, og har hørt, når elever bliver vrede og meget vredt, højt og aggressivt forstyrrende råber: PISSEDÅRLIGT. Meget mascho. Er det virkelig den vej vi vil med skolen i Danmark?
Jeg tvivler på, at det rå, aggressive udtryk – PDO - gør folkeskolen attraktiv for en del lærere og elever. Tværtimod bidrager det til en rå, negativ adfærd og tone på skolerne.

Her kommer referencer på den store effekt af min metode, som helt sikkert kan gøre en kæmpe forskel for uro, forstyrrende og aggressiv adfærd fra alle de elever, som har læsevanskeligheder. Men jeg siger ikke, at man skal anvende min metode i skolerne! Jeg viser blot, hvad effekten er, når man er dygtig til didaktikken/ håndværket, at lære alle elever selvstændigt at læse og forstå tekster med et højere lix i deres zone.

Lidt af referencerne på min metode:

- Få måneder efter at Eckersberg Friskole havde fået et 2-timers kursus i metoden, havde den ikke længere læsekrise, og også elever i specialundervisning stiger vildt. Dokumenteret på TVSyd her den 20.12.2024 (14 min. inde til 19.54). Eleverne elsker nu at læse, skrev skolen.
- Efter seks gange 7 minutters læsning: Eleverne bliver fra **1–3,5 år bedre til at læse**. Det skete fx for disse 4 elever på TVøstjylland her fra 2. maj 2024 og de har stor læselyst (Fra 9.19 min. inde)
- Læsekonsulent Susanne Fjellerad, Næstved Kommune, har afprøvet LEVEL UP LÆSNING i 4 forskellige 9. klasser. Hun konkluderer:
  "Eleverne er begejstrede!"
  "De ordblinde oplever selvfølgelig også, at de udvikler deres læsekompetencer".

- Nikolas, ordblind dreng i 5. klasse:
  " LEVEL UP læsning er som en GPS. Nu ved jeg, hvordan jeg hurtig bliver bedre til at læse og det giver lyst til at læse".
  På kun 3 måneder gik han 2 år frem i læsning. Han fik LEVEL UP LÆSNING 10 min. hver uge.

- **Kort VIDEO, 3 min:** Se 5 elever fortælle om metoden og deres oplevelse af at "læse som at spille" her:
  Fordi de oplever at læse i deres zone jf. vedhæftede billede af flowzonen lavet af flowforsker Hans Henrik Knoop

Bilag vedhæftet
1.Kommende borgerforslag (det ligger til godkendelse i folketinget. Forhåbentlig bliver det snart godkendt).
2. Om skolerne i Singapore.
3. Billede af flowforsker Hans Henrik Knoops flowzone
4. På dette link her ses materialer fra min foretræden i Folketingets Børn og Undervisningsudvalg i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 7. november 2025 12:41
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: SV: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Uddybning af høringssvar

"Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs". (Fra bogen *Flow*)[1].
Flow er den bestemte måde, som alle børn og unge lærer på! Det svarer til zonen for nærmeste udvikling, Piagets assimilation, læseforsker Marie Clays læseundervisning Reading Recovery og gaming.

Folkeskolen er i dag præget af næsten 25 % med store læsevanskeligheder, og en kæmpe gruppe som har lidt mindre læsevanskeligheder. Det er kun ca. 10 % af eleverne, som er dygtige læsere, der slet ikke har læsevanskeligheder. Den store del af elever med læsevanskeligheder i folkeskolen har altså ikke de rette færdigheder i de boglige fag!
Altså - Undervisningen opleves meningsløs!

Det betyder: Så kan de ikke koncentrere sig fuldt ud, de har overskud af energi, der skal ud på anden vis. Den kan i skolen komme ud som uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Den store gruppe med store læsevanskeligheder på næsten 25 % finder i høj grad undervisningen meningsløs, for de forstår slet ikke de tekster, de arbejder med i de boglige fag. De kan ikke svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne, og engagere sig i fællesskabet om teksterne. De er ekskluderet. Isoleret.

Men ved at forebygge at alle får læsevanskeligheder i de boglige fag, får alle elever de rette færdigheder i læsning og sprogligt til at forstå tekster, opgaver og spørgsmål til teksterne i fagene, og fagene giver mening. Eleverne retter dermed al deres energi mod fagene. De har ikke energi til overs til uro, forstyrrelser og voldelig adfærd.

Det forebygger igen, at der skal gribes ind fysisk over for de mange, som har læsevanskeligheder.

Derfor burde det være en pligt at forebygge, at alle elever får læsevanskeligheder, for det kan man let.

Det har jeg specialiseret mig i. Og eleverne elsker den undervisning. Den er sjov, som leg, gaming.
Se dokumenter fra min foretræden i folketingets Børn og Undervisningsudvalg maj 2025 her, og det er omsorg for eleverne, skolen og samfundet.

To lærere på sikrer ikke, at alle elever får de rette færdigheder i fagene!

Referencer
Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

Fra: Ingegerd Loth
Sendt: 6. november 2025 16:16
Til: 'ejijk@uvm.dk' <ejijk@uvm.dk>
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. afsendt af Ingegerd Jenner

Værsgo:

Her er et høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse:

Dette høringssvar vedrører den kæmpe gruppe af elever, som har læsevanskeligheder i folkeskolen:

Vi ved fra forskning i flow, at mennesker, altså også børn og unge, ikke kan bruge AL deres energi på opgaver, som er for svære, for eksempel for svære tekster, og den energi SKAL ud på anden vis.
Kilde: Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

I skolen kan de fx få den overskydende energi ud som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det er tit observeret.

I skolen er der en kæmpe gruppe af elever med store læsevanskeligheder på næsten 25 % på hele årgange, og en

stor del har lidt mindre læsevanskeligheder. En voldsom stor gruppe af eleverne har således læsevanskeligheder og de har overskydende energi, som skal ud på anden vis, fx som uro, forstyrrende, voldelig og aggressiv adfærd. Det betyder ikke, at den KÆMPE GRUPPE af elever med læsevanskeligheder er dårligt opdragede, men det ser ofte sådan ud, og derfor er de i risiko for at få fysisk indgriben pga. deres adfærd. Man bør derfor have pligt til at forebygge læsevanskeligheder alt det man kan i skolen, så man forebygger at elever får den negative adfærd, der også kan give fysisk indgriben. Det er bedst for den enkelte, men også for fællesskabet, og det kan gøres meget let.

- Det er også dårlig opførsel over for elever og samfundet, ikke at forebygge læsevanskeligheder, når man let kan, fordi det har så store menneskelige konsekvenser for manges skoleliv og fremtid.
De får svært ved at lære, at følge med, mister læselysten, trivslen, koncentrationen, de bliver ekskluderet fra fællesskabet i fagene, fordi teksterne er for svære for dem selv at forstå. Det betyder, at en del dumper i fag og prøver, og en del kan ikke gennemføre en ungdomsuddannelse og klare et job.
Og meget mere, som jeg fortalte om til min foretræden i Børn og Unge-udvalget i maj 2025.

Med venlig hilsen / Best regards

Ingegerd Jenner Løth

ingegerd@gamelaesning.dk | +45 22339180

GameLæsningDanmark
VIDENCENTERET FOREBYGGELSE AF
LÆSEPROBLEMER OG
MANGLENDE LÆSELYST

Videncenteret *Forebyggelse af læsevanskeligheder og manglende læselyst*, GameLæsningDanmark
v. Ingegerd Jenner Løth
Filmbyen, Dokk 23, 2. Tv.,
8000 Aarhus C.

www.gamelaesning.dk

[1] Csikszentmihalyi, M. (2008, side 61). *Flow: Optimaloplevelsens psykologi.* Dansk psykologisk Forlag.

Høringssvar del 7 "Alt hvad du fortalte holder stik" og det er vigtigt i forhold til ny lov!

"Alt hvad du fortalte holder stik". Sådan skrev en lærer på Eckersberg Friskole til mig, kun 4 måneder efter at jeg havde holdt kursus for skolens lærere om, hvordan de let forebygger læsevanskeligheder, og eleverne elskede nu at læse. Skolen havde ikke længere læsekrise, selv eleverne der fik specialundervisning i læsning havde fået en tårnhøj læseudvikling. Det blev dokumenteret på TVSyd her fra 20.12.2024 (14 min. inde til 19.54).
- Og det jeg siger er vigtigt og relevant, i forhold til Undervisningsministeriets kommende lov om fysisk indgriben, og for at få en bedre folkeskole for alle.

Alt, hvad jeg fortalte holder stik, fordi jeg har studeret, og forsket i, hvordan virkeligheden hænger sammen i 30 år! Det jeg siger er sandt. Det passer til virkeligheden. Det er ikke hvad jeg mener, synes og tror.

Skolen har store problemer, fordi den styres af meninger, hvad dem der bestemmer tror, og af forskning, der undersøger meninger og antagelser. Men skolens virkelighed hænger sammen på en helt bestemt måde! Det er der også evidens for i forskningen om flow, som er den bestemte måde, alle børn og unge lærer på. Derfor lyt til mig, så vi kan få en meget bedre folkeskole for eleverne, skolen, lærerne og samfundet!

Forebyggelse af læsevanskeligheder er skolens vigtige fundament!

Folkeskolen har i 30 år haft en kæmpe gruppe på ca. 20 %, som får store læsevanskeligheder i skolen. Det er dokumenteret i læseundersøgelser. Og kun de ca. 12 % som bliver dygtige læsere, har ikke læsevanskeligheder i en eller anden grad!

Men der har ikke været et eneste tiltag, der kan og skal forebygge læsevanskeligheder i alle de år. Man har ikke engang undersøgt, hvorfor eleverne får læsevanskeligheder i de boglige fag. Danmarks Lærerforening og ministeren MENER heller ikke, at det er så vigtigt at forebygge læsevanskeligheder, men det er det. For forebyggelse af læsevanskeligheder er skolens vigtige fundament fordi:

Elever UDEN læsevanskeligheder kan lære meget. De bliver inkluderet, fordi de forstår skolens tekster, kan svare rigtig på spørgsmål og opgaver, kan engagere sig i fællesskabet om teksterne, fordi de føler sig gode, og ved de let kan lære. Det giver mening, lykke, trivsel, lyst til at læse, lære, gå i skole, og de får en rolig, positiv adfærd. Det skyldes, at de får en undervisning, som er tilpas udfordrende, hverken for svær eller for let. Det betyder, at de oplever at læse og lære inde i den zone, som forskere kalder for flowzonen (se vedhæftede billede).

Men elever med læsevanskeligheder har sværere og svært ved at lære. De læser til venstre for deres flowzone. Dem med store læsevanskeligheder forstår slet ikke noget af skolens tekster. De bliver derfor isolerede, ekskluderede fra fællesskabet om teksterne. Dag efter dag i skolen. De lærer ikke noget. De får angst, føler sig dårlige, får svært ved at koncentrere sig, ingen lyst til at læse, lære og gå i skole. Det giver meningsløshed, skoletræthed, skolevægring. Og de kan ikke bruge al deres energi på opgaver og spørgsmål til teksterne. Deres overskydende energi skal derfor ud på anden måde. Fx ved urolig, forstyrrende og voldelig adfærd.
Og en del dumper i fag og prøver. Nogle får så store læsevanskeligheder, at de ikke kan tage en ungdomsuddannelse og klare et job, så de ender på overførselsindkomst. De får altså både smadret deres

skoleliv og fremtid. Og det koster samfundet ca. 11 milliarder om året i overførselsindkomst og specialundervisning.

Snart ny lov om fysisk indgriben
For det mener ministeren og lærerforening vil stoppe uro, forstyrrende og voldelig adfærd.
Men dem med læsevanskeligheder har stadig overskydende energi, der skal ud på anden vis! Så det stopper ikke, at en del af den store gruppe bliver urolige, forstyrrende og voldelige. Det stopper først, når man forebygger alle får læsevanskeligheder. Hvad vil ministeren gøre ved det? Bortvise dem? Sende dem i juniormesterlære? Det løser bare ikke det virkelige problem!

En skole med læsevanskeligheder er ikke en børnevenlig skole.
Systemet mener altså, at det er ok at ødelægge elevers skoleliv og fremtid, og alligevel skal eleverne opføre sig pænt, være stille. Ellers bliver systemet vred, og vil bruge fysisk magt.

Systemet har besluttet, at elever har 10 års undervisningspligt, men systemet vil ikke sikre alle en undervisning, som forebygger læsevanskeligheder, så alle får et godt skoleliv, selv om man let kan!
Danmarks skolesystem er hårdt, brutal, mascho.
Nok især, fordi systemet ikke ved, at virkeligheden hænger sammen på en bestemt måde, og er ret ligeglad!

Hjælp og medier
Og systemet får hjælp af eksperter og forskere, som heller ikke har studeret, forsket i, hvordan virkeligheden hænger sammen, men som har stærke meninger og antagelser.

Medier lytter og formidler især også eksperter, forskere og politikeres meninger, fordi de nok tror, håber, at de har ret, taler sandt. Det betyder, at det er deres meninger, som beslutningstagere lytter til, og ikke sandheden om, hvordan virkeligheden hænger sammen.

Skolens virkelighed og resultater
Tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere hvert år. Se Bog og Idès hjemmeside.

Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen i deres "zone". For det forebygger de får læsevanskeligheder i fag og prøver, at elever dumper, bliver urolige, voldelige.
Og sådan kan ALLE let lære det, og det er sjovt. Det bliver leg, spil, gaming.

Det bidrager til en børnevenlig skole
- med trivsel, inklusion, følelsen jeg er god, læselyst, sejre.
- hvor alle kan lære meget i hvert fag, hvert år, tage en ungdomsuddannelse og klare et job.
- som kan leve op til FNs børnekonvention nu og FNS Verdensmål nr. 4 i 2030

Men det lærer de ikke.

Så de sakker bagud, får læsevanskeligheder i fag og prøver.

Fx Ole i 7. kl. kan kun læse tekster med lix 5-15, som Hip- serien til unge med store læsevanskeligheder, ordblinde, og dem til 1.-2. klasse.
Men hans matematikbog Kolorit 7 og fysikbog Ny Prisma 7, har lix på mindst 37. Ole er altså sakket 25 lix bagud. Han kan slet ikke selv forstå sine bøger, ikke selv svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne. Han får angst, lav læselyst, føler sig DUM, KRÆNKET, bliver ISOLERET, EKSKLUDERET fra klassens fællesskab om tekster HVER DAG.
- Og han ved ikke, hvordan han bliver bedre til at læse. Det giver stress.

Ole bliver urolig, let vred, har skolevægring.
Han dumper nok, som 12 % andre.

Næsten 25 % af hele årgange har store læsevanskeligheder som Ole.

75.000 unge under 30 år har så store læsevanskeligheder, at de ikke kan tage en ungdomsuddannelse og klare et job, fordi der er lix typisk over 34. Det kan Ole nok heller ikke.

Ca. 500.000 voksne har store læsevanskeligheder og mange svært ved at klare et job.

Alt i alt. For lavt lix giver en ikke børnevenlig skole, og kan tage fremtiden fra de unge.

Læsevanskeligheder, altså for lavt lix, koster samfundet nok over 12 milliarder om året i specialundervisning og overførselsindkomst.

MODSTANDEN
Der er modstand mod, at eleverne skal lære et højere lix fra fx læseforskere og Undervisningsministeriets folk:
Meninger og argumenter er:

a. Lix er ikke udviklet videnskabelig.
- Nej, men skolens virkelighed er, at tekster vejledende bliver 5 lix sværere i fag hvert år, og lærer de ikke selvstændigt 5 lix, så sakker de bagud.

b. Lix er ikke altid retvisende.
- Nej, men næsten altid, og når det ikke er, så kan man let justere, så det bliver!
Elever lærer også at bøje navneord og udsagnsord, selv om alle navneord og udsagnsord ikke er regelmæssige.

c. På ministeriets hjemmeside EMU, der vejleder lærere i god læseundervisning, står der heller ikke, at eleverne skal lære et højere lix, selv om det netop er

læseundervisning i at blive dygtigere til at læse.

Og disse autoriteter lytter lærere selvfølgelig til.

Det hele uddybes i et borgerforslag, som er på vej – se vedhæftede. For det er pt. den eneste måde, jeg kan prøve at få sandheden om skolens virkelighed ud på.

Med venlig hilsen

Ingegerd Jenner, folkeskolelærer, skolebibliotekar og cand. Pæd. i læring og ekspert i, hvordan alle børn og unge lærer i skolens virkelighed
Tlf. 22339180
E-mail. Ingegerd@gamelaesning.dk

Støt En børnevenlig skole uden læsevanskeligheder – det giver trivsel, ro, inklusion, læselyst, alle kan lære meget, og sparer milliarder

ID: FT-21970

Forslag

Tekster til børn og unge bliver 5 lix sværere hvert år. Se Bog og Idès hjemmeside.

Derfor skal alle elever også lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i skolen i deres "zone". For det forebygger de får læsevanskeligheder i fag og prøver, at elever dumper, bliver urolige, voldelige.
Og sådan kan ALLE let lære det, og det er sjovt. Det bliver leg, spil, gaming.

Det bidrager til en børnevenlig skole
- med trivsel, inklusion, følelsen jeg er god, læselyst, sejre.
- hvor alle kan lære meget i hvert fag, hvert år, tage en ungdomsuddannelse og klare et job.
- som kan leve op til FNs børnekonvention nu og FNS Verdensmål nr. 4 i 2030

Men det lærer de ikke.

Så de sakker bagud, får læsevanskeligheder i fag og prøver.

Fx Ole i 7. kl. kan kun læse tekster med lix 5-15, som Hip- serien til unge med store læsevanskeligheder, ordblinde, og dem til 1.-2. klasse.
Men hans matematikbog Kolorit 7 og fysikbog Ny Prisma 7, har lix på mindst 37. Ole er altså sakket 25 lix bagud. Han kan slet ikke selv forstå sine bøger, ikke selv svare rigtig på spørgsmål og opgaver til teksterne. Han får angst, lav læselyst, føler sig DUM, KRÆNKET, bliver ISOLERET, EKSKLUDERET fra klassens fællesskab om tekster HVER DAG.
- Og han ved ikke, hvordan han bliver bedre til at læse. Det giver stress.

Ole bliver urolig, let vred, har skolevægring.
Han dumper nok, som 12 % andre.

Næsten 25 % af hele årgange har store læsevanskeligheder som Ole.

75.000 unge under 30 år har så store læsevanskeligheder, at de ikke kan tage en ungdomsuddannelse og klare et job, fordi der er lix typisk over 34. Det kan Ole nok heller ikke.

Ca. 500.000 voksne har store læsevanskeligheder og mange svært ved at klare et job.

Alt i alt. For lavt lix giver en ikke børnevenlig skole, og kan tage fremtiden fra de unge.

Læsevanskeligheder, altså for lavt lix, koster samfundet nok over 12 milliarder om året i specialundervisning og overførselsindkomst.

Støt og del

Lærer Ingegerd Jenner

Bemærkninger til forslaget

Det vil være historisk, og BØRNEVENLIGT, når folkeskolen endelig forebygger, at SKOLEN TABER ca. 90 % af alle sine BØRN hvert år til store og små læsevanskeligheder, og alt det negative, som det medfører.

DEN INTERNATIONALE FORSKNING
Forslaget bygger på den internationale, store, anerkendte forskning om, hvordan alle børn og unge lærer. For det er den der kan fortælle, hvordan man lærer alle selvstændigt at læse og forstå 5 lix hvert år. Uanset baggrund og ordblindhed.

Den internationale forskning kaldes for flow, læring i zonen for nærmeste udvikling, assimilation, Reading Recovery og gaming (Rigby & Ryan, 2011).

Den er enig om, at børn i alle aldre lærer meget, når de OPLEVER i forvejen næsten at kunne det hele!

Denne oplevelse betyder, at man lærer inde i sin zone, også kaldet flowzonen. Det giver trivsel, lyst til at læse, lære, koncentration, lykke, mening, følelsen af at være god, og en stærk tro på snart at kunne blive endnu dygtigere, at gå 'level up' som i gaming. Og sådan lærer alle meget, så derfor udvikler alle flowzonens stejle læringskurve (se billede af flowzone på nettet).

Men "Hvis man ikke har de rette færdigheder, er aktiviteten (læringen) ikke en udfordring. Så er den blot meningsløs". Det star i bogen "Flow" (Csikszentmihalyi, 2008, side 61).

Det indebærer, at skal alle have de rette færdigheder, MENING og den bestemte oplevelse i de boglige fag, så alle kan lære meget, så skal alle lære selvstændigt at læse og forstå tekster, der bliver 5 lix sværere hvert år i deres zone. Ellers bliver teksterne i fagene for svære. Det giver meningsløshed, læsevanskeligheder, og de kommer til at læse og lære til venstre for deres zone. Det giver nederlag, utryghed, angst, lav lyst til at læse, lære, lav koncentration, næsten ingen læring, og bidrager til skolevægring.

Og når teksterne er for svære, så kan man ikke bruge al sin energi på arbejdet med teksterne i fagene, og den energi skal ud på anden vis. Fx via uro, og voldelig adfærd.

At lære alle 5 lix om året er derfor skolens vigtige fundament, så alle kan få de rette læsefærdigheder og mening, til at kunne følge helt med, blive helt inkluderet og lære meget i de boglige fag, hvert år.

Ifølge læseundersøgelserne PISA og PIRL, så bliver kun 8-12% dygtige læsere. Altså ca. 90 % har læsevanskeligheder i en eller anden grad, og næsten 25 % store læsevanskeligheder. Der er ikke noget at sige til, at der er megen uro, voldelig adfærd og en del dumper i skolen.

Den new zealandske læseforsker Marie Clay – som er udråbt til verdens bedste læseforsker, fordi hendes læseundervisning netop kan lære alle at udvikle flowzonens stejle læringskurve, samtidig med at de trives og har stor læselyst, siger det på denne konkrete måde i hendes bog Reading Recovery:

De skal lære at " (...) climb up through the reading levels" i deres zone.

"Reading levels" svarer til de danske lix (og lettal i 1. klasse).

Ved netop at anvende Marie Clays læseundervisning i indskolingen, kan dansklærere opnå dette:

VERDENS BEDSTE LÆSERESULTAT

Resultatet står i sammenfatningen af PIRLS 2011 (Mejding & Rønberg 2012) på side 6 og lyder sådan her:

"(...) hele klasser læser på et niveau langt over de bedste lande i undersøgelsen (...)".

Dette høje niveau i hele klasser kan kun opnås, når eleverne i hele klassen på forhånd har lært selvstændigt at læse og forstå et ret højt lix, for så har de gode forudsætninger for at score højt i læseundersøgelser. Fx Ole har meget dårlige forudsætninger for at score højt.

Marie Clays læseundervisning er henvendt til indskolingen, men kan med hjælp fra ovenstående, internationale læringsforskning let anvendes i alle hele klasser på alle årgange, så alle let kan lære 5 lix om året i deres zone. Og den kan let føre til verdens bedste læseresultat i hele klasser SAMTIDIG med, at eleverne trives, elsker at læse, fordi læsningen giver stor mening.

Og undervisningen er gaming. Gaming er blot læring i zonen!

MEN HVORFOR VIRKER POLITIKERNES TILTAG IKKE?
Fx folkeskolereformen med lang skoledag, daglig motion, og nu snart mad i skolen, og 2-lærer-ordninger er også på vej. Det er rammer, ikke læring.
Ingen af disse tiltag sikrer, at alle elever lærer selvstændigt at læse og forstå sværere tekster med et højere lix i deres zone overhovedet. Det skyldes fx, at politikere ikke vil røre lærernes metodefrihed, har jeg fået oplyst på Christiansborg, og så modstand (se senere).

Men politikere og samfund er nødt til at forholde sig til, at tekster bliver 5 lix sværere hvert år i skolen, så eleverne har brug for selvstændig at lære at læse og forstå 5 lix hvert år. Det er basale færdigheder, som alfabetet, for at alle kan få mening og lære meget i hvert fag, hvert år og blive inkluderede.

Eksempel
Nu har man politisk besluttet 2-lærer-ordning i dansk og matematik i 8. og 9. klasse i København.

Fx I 8. klasse er Ole sakket 30 lix bagud. Vil han få dem indhentet med to-lærere på i udskolingen?
Det bliver svært, især hvis de to lærere ikke kan håndværket – at lære hver elev et højere lix i deres zone, de ikke har tid, eller finder det vigtigt.
Ole vil nok gå ud af skolen med et lix på ca. 20, så han dumper nok ikke. Men han vil stadig få STORE læsevanskeligheder på en ungdomsuddannelse og på et job, hvor lix typisk er over 34.

Men havde Ole lært 5 lix om året, så var han gået ud af skolen med et lix på ca. 45, og ville have gode forudsætninger i læsning til at tage en ungdomsuddannelse og klare ALLE jobs.

Desuden vil eleverne fortsat sakke bagud helt indtil 8. klasse som de plejer I København, og det er ikke børnevenligt!

MODSTANDEN
Der er modstand mod, at eleverne skal lære et højere lix.
Argumenter er:

a. Lix er ikke udviklet videnskabelig.
- Nej, men skolens virkelighed er, at tekster vejledende bliver 5 lix sværere i fag hvert år, og lærer de ikke selvstændigt 5 lix, så sakker de bagud.

b. Lix er ikke altid retvisende.
- Nej, men næsten altid, og når det ikke er, så kan man let justere, så det bliver!
Elever lærer også at bøje navneord og udsagnsord, selv om alle navneord og udsagnsord ikke er regelmæssige.

c. På ministeriets hjemmeside EMU, der vejleder lærere i god læseundervisning, står der heller ikke, at eleverne skal lære et højere lix, selv om det netop er læseundervisning i at blive dygtigere til at læse.

ANDRE PERSPEKTIVER PÅ DETTE FORSLAG
Ved at lære alle 5 lix om året kan skolen endelig bryde negativ, social arv, og dermed nok også spare de mange milliarder, som negativ social arv koster om året. For kendetegnet på negativ, social arv er, at elever scorer lavt i læseundersøgelser jf. PISA og PIRLS. At score lavt betyder blot, at de har store læsevanskeligheder.

Det stopper også let 30 år med mange dårlige læseresultater i folkeskolen (se verdens bedste læseresultat).

Det stopper fluks læsekrise! Se reference

Det forebygger, at elever bliver fagligt meget svage, så forslaget kan spare en stor del af de 500.000 millioner hvert år, som er afsat på finansloven til de fagligt meget svage.

En nyt lovforslag om fysisk indgriben er på vej, for at stoppe uro og voldelig adfærd i skolen. Skolerne bør dog have pligt til at gøre alt det de kan for at forebygge at alle får læsevanskeligheder, for så forebygger de at elever bliver urolige, voldelige, mangler mening, at der skal gribes fysisk ind og meget mere.
Det er bedst for den enkelte, men også for klassen og samfundet.

Det bidrager også til, at folkeskolen kan indfri de politiske mål:
Alle elever skal blive fagligt dygtige, så dygtige de kan blive, trives, uanset baggrund.

Det vil gøre lærerjobbet mere attraktiv.

REFERENCER

Clay, M.M. (1977). Reading: The patterning of complex behaviour. Heinemann Educational Books.

Clay, M. (1993). READING RECOVERY. A GUIDEBOOK FOR TEACHERS IN TRAINING. Heinemann.

Csikszentmihalyi, M. (2008). Flow: Optimaloplevelsens psykologi. Dansk psykologisk Forlag.

Illeris, K. (2011). Læring. Roskilde Universitetsforlag.

Jenner I (2025) Baggrundsrapport om forebyggelse af læsevanskeligheder. Børne- og Undervisningsudvalget.

McNaughton, S. (2014). CLASSROOM INSTRUCTION: The Influences of Marie Clay. The Reading Teacher, 68(2), 88–92.

Mejding J & Rønberg L (2012) PIRLS 2011. Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet.

Pressley, M., & Allington, R. (2015). Reading instruction that works. The Guildford Press.

Rigby, C. S., & Ryan, R. M. (2011). Glued to games. How video games Draw Us in and Hold Us Spellboun. ABC-CLIO.

Vygotskij, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.

Efter et Marie Clay inspireret læsekursus i august 2024 for lærerne på Eckersberg Friskole dokumenterede TVSYD efterfølgende (den 21.12.2024 fra 14 min. inde i optagelsen til 19.54), at skolen ikke længere havde læsekrise. Eleverne elsker nu at læse, oplyste de.

TV2 Østjylland rapporterede den 2.5.2024 (fra 9.19 min. inde i optagelsen), at fire elever, der har fået 6 x 7 min. Marie Clay inspireret læseundervisning med 14 dages mellemrum er steget 5-18 lix på den korte tid. Det viser, at elever let kan lære 5 lix om året, og det giver læselyst!

Læsekonsulent Susanne Fjellerad, Næstved Kommune, har afprøvet Maria Clay inspireret læseundervisning i fire forskellige 9. klasser. Hun konkluderer:
"Eleverne er begejstrede!"
"De ordblinde oplever selvfølgelig også, at de udvikler deres læsekompetencer".

Ordblind dreng i 5. klasse:
"... læsning er som en GPS. Nu ved jeg, hvordan jeg hurtig bliver bedre til at læse og det giver lyst til at læse".

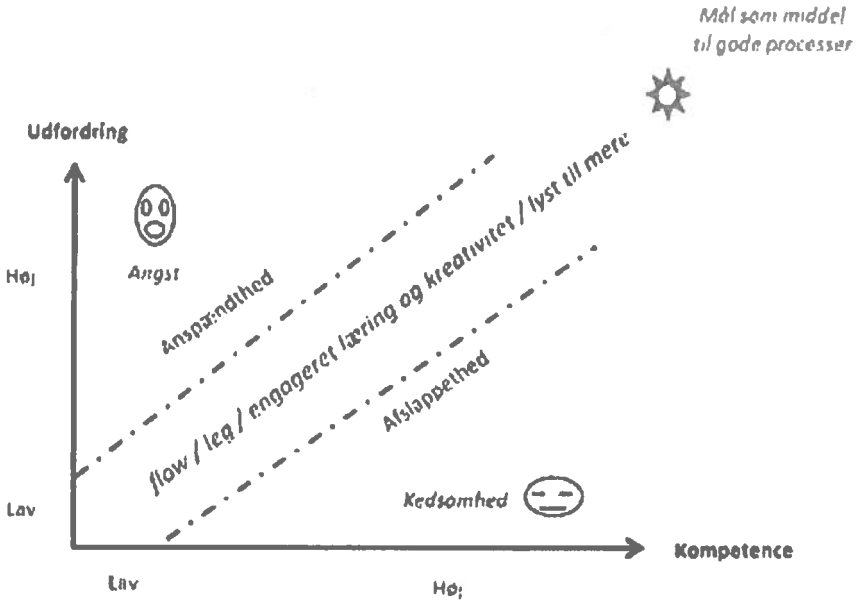
STØT OG DEL

Derfor dette forslag: Alle skal lære selvstændigt at læse og forstå 5 lix hvert år i skolen i deres zone, for så forebygger skolen ENDELIG, at alle børn får læsevanskeligheder. Det er omsorg for den enkeltes skoleliv og

fremtid, men også for lærerne, skolen og samfundet.

Støt og del.

Tak.
Ingegerd Jenner
Lærer, cand. pæd. og ekspert i, hvordan børn og unge lærer.

Figur 3: Den klassiske flow-model illustrerer den naturlige balance mellem udfordringsniveau og kompetenceniveau – her let bearbejdet og udvidet af Knoop (2002, 2022) efter Csikszentmihalyi (1990).

Klagenævnet for
Specialundervisning

Børne- og Undervisnings- ministeriet (BUVM)
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Klagenævnet for Specialundervisning har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Klagenævnet for Specialundervisning

7. november 2025

J.nr. 25-115593
Cpr.nr.

Ankestyrelsen
Nytorv 7, 2. sal
9000 Aalborg

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr.:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid - reception:
man-tors kl. 9.00-15.00
fre kl. 9.00-13.00

Åbningstid - telefon:
man-tors kl. 9.00-15.00
fre kl. 9.00-12.00

Ankenævnet for Statens
Uddannelsesstøtteordninger

Børne- og Undervisnings- ministeriet (BUVM)
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger

7. november 2025

J.nr. 25-115593
Cpr.nr.

Ankestyrelsen
Nytorv 7, 2. sal
9000 Aalborg

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr.:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid - reception:
man-tors kl. 9.00-15.00
fre kl. 9.00-13.00

Åbningstid - telefon:
man-tors kl. 9.00-15.00
fre kl. 9.00-12.00

Mattis Bruus Midgley

Fra: Susan <susanlejsgaard@gmail.com>
Sendt: 9. november 2025 10:50
Til: DEP - EJI JK
Emne: Kommentarer til lovforslag om fysisk indgriben og magtanvendelse i folkeskolen

---
[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Til Undervisningsministeriet
Det er første gang, jeg blander mig i debat om folkeskolen, men jeg har haft et langt liv i den videregående uddannelsesverdenen.

Vores undervisningsminister er en modig mand og meget dygtig til at udtrykke sig konkret og eksemplificeret, men i denne vigtige sag savner jeg konkrete eksempler på, hvad der lægges i begreber som fysisk indgriben og fysisk magtanvendelse? Vi må huske på, at fysisk indgriben og magtanvendelse har en historisk betydning og praksis, set i et skolehistorisk perspektiv, der forhåbentlig ikke skal genindføres i folkeskolen. Fx skrives i lovforslaget: "fysisk indgriben skal udøves så skånsomt og kortvarigt som omstændighederne tillader", det kan godt hentyde til en øretæve i ny og næ! Og er det virkeligt det, der indgår i lovforslaget? Og har det mon en opdragende og dannende effekt? Jeg tvivler.

Jeg håber, I vil tage disse betragtninger med i drøftelserne om lovforslaget, så det kan vejlede de undervisere, der skal bruge loven i praksis. Ingen tvivl om, at der skal ske noget med adfærden blandt folkeskolens elever.
Tak for jeres tid.
Venlig hilsen Susan Lejsgaard
Sygeplejerske, cand.pæd pæd, lektor og studiekoordinator ved UCL og studievejleder.

Sendt fra min iPad

DANMARKS STATISTIK

5. november 2025

Angående: " Høring – lov-forslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v."

Til
Børne- og Undervisningsministeriet

Angående 2.3.3

Danmarks Statistik støtter, at der foretages digitale registreringer og indberetninger om magtanvendelse i forbindelse med afrapportering til kommunalbestyrelserne. Vi opfordrer til, at disse specificeres og standardiseres på nationalt plan, fx af Børne- og undervisningsministeriet. Det sikrer, at de derved registrerede data kan indsamles og anvendes til løbende evaluering, statistik og forskning.

danske ERHVERVSSKOLER OG -GYMNASIER

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Den 10. 11 2025

Vedrørende sagsnr.: 25/26298

Høringssvar vedr. lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – B og L har ingen bemærkninger til ovenstående høring.

På vegne af Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier

Søren Melcher | Chefkonsulent - Gymnasieområdet | Rådgivning og politikudvikling

Mattis Bruus Midgley

Fra: Jesper Enemark Christiansen <jech@dm.dk>
Sendt: 11. november 2025 13:03
Til: DEP - EJI JK
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v

Kategorier: Blå kategori

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

DM takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget, men har ikke bemærkninger.

Venlig hilsen

Jesper Enemark Christiansen
Politisk seniorrådgiver
Mobil +45 61 68 07 37

Peter Bangs Vej 30
2000 Frederiksberg
+45 38 15 66 00
dm.dk

Mattis Bruus Midgley

Fra: Christian Bille-Sandø <cbs@rigsrevisionen.dk>
Sendt: 12. november 2025 12:30
Til: DEP - EJI JK
Emne: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Kategorier: Blå kategori

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Til Børne- og Undervisningsministeriet

Ministerium har 3. november 2025 sendt udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i høring.

Ministeriernes forpligtelse til at høre Rigsrevisionen er fastlagt af rigsrevisorloven, §§ 7 og 10 (Lovbekendtgørelse nr. 101 af 19/01/2012) og angår revisions- og/eller regnskabsforhold, der kan have betydning for Rigsrevisionens opgaver.

Vi har gennemgået lovforslaget og kan konstatere, at det ikke omhandler revisions- eller regnskabsforhold i staten eller andre offentlige virksomheder, der revideres af Rigsrevisionen.

Vi har derfor ikke behandlet henvendelsen yderligere.

Med venlig hilsen

Christian Bille-Sandø
Specialkonsulent

Landgreven 4
DK-1301 København K

Tlf. +45 33 92 84 00
Dir. +45 33 92 86 50
cbs@rigsrevisionen.dk

www.rigsrevisionen.dk

Læs om Rigsrevisionens behandling af personoplysninger her

Bekræft venligst, at denne e-mail er modtaget.
Please confirm receipt of this e-mail.

Mattis Bruus Midgley

Fra: Robert Barrit Sørensen - PLF <rbs@plejefamilierne.dk>
Sendt: 17. november 2025 15:09
Til: DEP - EJI JK
Emne: Fra Plejefamiliernes Landsforening: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Til Børne- og Undervisningsministeriet

Hermed høringssvar fra Plejefamiliernes Landsforening til lovforslag om øget adgang til fysisk indgriben mv. i grundskolen.

Plejefamiliernes Landsforening takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovudkastet om udvidet hjemmel til magtanvendelse og fysisk indgriben i grundskolen.

Vi finder det foreslåede lovudkast problematisk og uhensigtsmæssigt. Det vil blot få situationer til at eskalere. Vi tilslutter os således kritikerne af forslaget som mener, at en udvidelse af adgangen til fysisk indgriben i skolen risikerer at gøre mere skade end gavn.

Vi mener, at en bredere adgang til fysisk indgriben vil skabe flere situationer med gråzoner, hvor personalet er usikre på grænserne, og hvor børn ikke nødvendigvis beskyttes af klare retssikkerhedsgarantier.

Med venlig hilsen

Inge Neander
Formand
Plejefamiliernes Landsforening

Mattis Bruus Midgley

Fra: Maiken Michelsen
Sendt: 19. november 2025 09:59
Til: DEP - EJI JK
Emne: SV: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til Børne- og Undervisningsministeriet

Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedkunstskoler har ikke bemærkninger til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Venlig hilsen
Maiken Michelsen

Maiken Michelsen
JURA

Maiken.michelsen@kunstakademiet.net
+45 3374 4605

DET KONGELIGE DANSKE KUNSTAKADEMI, Billedkunstskolerne
KUNSTHAL CHARLOTTENBORG

Kongens Nytorv 1, 1050 København K
+45 3374 4600

Fra: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Sendt: 3. november 2025 18:00
Til: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Cc: Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>; Emma Kalmar Møller Jensen <emma.kalmar.moeller.jensen@uvm.dk>; Line Marie Bakken Jensen <Line.Marie.Bakken.Jensen@uvm.dk>; Marie Juel Bech Nielsen <Marie.Juel.Bech.Nielsen@uvm.dk>; Lise Hjort Elmquist <Lise.Hjort.Elmquist@uvm.dk>; Anna Sofie Weigaard Jørgensen <Anna.Sofie.Weigaard.Jorgensen@uvm.dk>
Emne: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i offentlig høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag **senest onsdag den 10. december 2025 kl. 12.**

Høringssvar kan sendes til ejijk@uvm.dk med angivelse af "Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v." og afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på www.hoeringsportalen.dk.

Med venlig hilsen
Lise Hjort Elmquist
Chefkonsulent

Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Telefon: +45 33 92 50 00

Høringssvar fra Ligeværd

Vedrørende: Lovforslag om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben

Børnene og deres perspektiver skal være udgangspunktet

Når vi i Ligeværd taler med børn og unge med særlige behov, møder vi igen og igen fortællinger, der indeholder sætningen: *"De voksne forstod mig ikke...."*

Lovforslaget om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben berører en af skolens mest grundlæggende opgaver: at skabe tryghed og tillid mellem børn og voksne, mellem hjem og skole og mellem system og menneske. Vi anerkender den virkelighed, mange skoler og fagprofessionelle står i, hvor komplekse situationer og stigende mistrivsel udfordrer den daglige praksis.

Men vi ser også, at når magt bliver det sidste middel, skyldes det ofte, at alt det, der skulle komme før, relationen, nysgerrigheden og den tidlige indsats, ikke har fået tilstrækkelig faglig opmærksomhed.

Dette høringssvar tager udgangspunkt i de erfaringer og stemmer, der sjældent høres i høringer. De stemmer som vi i Ligeværd hører fra børnene selv og deres forældre. Deres fortællinger peger på en skolehverdag, der for mange er præget af støj, uforudsigelighed, høje krav og manglende forståelse for deres individuelle behov.

Rammer og ansvar kræver et solidt pædagogisk fundament

Det er afgørende, at skolen har klare retningslinjer for, hvordan der skal handles i situationer, hvor børn eller voksne er i fare. Det er lige så afgørende, at disse retningslinjer ikke står alene.

Hvis loven giver mulighed for fysisk indgriben, må det modsvares af lige så klare krav til forebyggelse, relationel praksis, dialog og systematisk børneinddragelse. Uden dette risikerer loven at adressere symptomerne frem for årsagerne.

Børn i mistrivsel reagerer ikke positivt på autoritet – de reagerer på relationer. De har brug for voksne, der har tid og kompetencer til at forstå deres perspektiv.

Uklarheder i lovforslaget kan underminere tillid og skabe uens praksis

Vi vil samtidig pege på en væsentlig risiko, som udspringer af de uklarheder, der fortsat findes i lovforslagets formuleringer – særligt i relation til, hvornår, i hvilke situationer og på hvilken måde fysisk guidning og indgriben må anvendes.

Hvis kriterierne ikke beskrives tydeligt og praksisnært, vil skolerne stå tilbage med for stort et fortolkningsrum. Det kan føre til uensartet praksis på tværs af landet og situationer, hvor lærere og pædagoger føler sig nødsaget til at handle uden klar faglig eller juridisk retning.

Sådanne situationer øger risikoen for uhensigtsmæssige indgreb og kan samtidig svække de tillidsfulde relationer, der er helt afgørende mellem elev, forældre og skole. For børn med særlige behov, som ofte er særligt sårbare over for misforståelser, ændrede signaler eller uforudsigelig praksis, kan uklarhed i reglerne få vidtrækkende konsekvenser for deres trivsel og oplevelse af tryghed.

Det er derfor væsentligt, at lovgivningen ledsages af klare definitioner, tydelige faglige kriterier og praksisnære retningslinjer, som kan omsættes til konsekvent og forudsigelig praksis. Kun sådan kan loven styrke, og ikke kompromitere, mulighederne for at opbygge og bevare tillid.

Forældrene som en central kilde til tidlig indsats

Skolens omsorgsansvar bæres i praksis i et tæt samspil mellem skole og hjem. I Ligeværd møder vi mange forældre, der, ofte længe før en konflikt udvikler sig, ser tegn på, at deres barn er overbelastet, misforstået eller på vej ind i mistrivsel. Disse erfaringer og bekymringer bør ikke ses og behandles som kritik, men som en værdifuld kilde til tidlig indsats.

Forældrenes viden om deres barns behov kan være afgørende for at forebygge misforståelser og undgå de situationer, hvor børn reagerer så kraftigt, at fysisk indgriben kommer i spil. Når skolen lytter aktivt til forældrenes perspektiver og integrerer deres viden i den pædagogiske praksis, styrker det både forståelsen, relationen og mulighederne for rettidig handling.

Det er derfor væsentligt, at lovgivningen understøtter et reelt og forpligtende samarbejde mellem skole og forældre som en del af den forebyggende indsats.

Børnenes erfaringer viser et tydeligt mønster

På baggrund af hundredvis af samtaler med børn og unge og deres forældre tegner der sig et gentaget oplevet mønster:

- **Der er for få voksne.** Mange børn oplever, at ingen opdager deres signaler i tide. Især de stille børn overses.
- **Der mangler tryghed og forudsigelighed.** Skiftende voksne, store klasser, ustrukturerede klasserum og højt støjniveau skaber utryghed og forstærker mistrivsel.
- **Forskellighed har for lidt plads.** Børn med autisme, angst eller opmærksomhedsudfordringer mødes ofte med krav før støtte.
- **Trivsel ses stadig som noget sekundært.** For mange børn er trivsel ikke integreret som en forudsætning for læring – men som noget, der først kommer efter.
- **Social læring på skoleskemaet.** Der er brug for et større fokus på at træne fællesskaber og sociale kompetencer hos børnene.
- **Der spørges for sjældent ind til børnenes egne oplevelser.** Når konflikter opstår, efterspørges barnets perspektiv alt for sjældent.

Lovgivningen må tage udgangspunkt i at børns adfærd har altid en årsag. Det er de voksnes ansvar at forstå den.

Ligeværds anbefalinger

1. Gør børns perspektiver til en integreret del af skolens omsorgsansvar
Loven bør indeholde en tydelig forpligtelse til, at elever høres og inddrages efter enhver form for fysisk indgriben.
Dette skal være en del af skolens pædagogiske praksis – ikke blot en administrativ øvelse.
Inddragelsen bør ske roligt, respektfuldt og i samarbejde med en voksen, barnet har tillid til.

2. Sæt forebyggelse og relationel praksis i centrum

Hjemmel til fysisk indgriben kan aldrig stå alene.
Der må stilles krav til, at skoler arbejder systematisk med forebyggelse, supervision, tværfagligt samarbejde og inkluderende læringsmiljøer.

3. Etabler en evalueringskultur, der bygger på børnenes erfaringer
En national opfølgning på magtanvendelser bør ikke alene måle hyppighed, men også omstændighederne før og effekten efter.
Her bør elevernes egne oplevelser være en afgørende del af evalueringen.

4. Giv skolerne de nødvendige forudsætninger for at lykkes
Ingen lov kan fungere efter hensigten uden de nødvendige ressourcer.
Der må investeres i flere veluddannede voksne, mindre klasser og specialiseret viden, der kan støtte samarbejdet med konkrete og praksisnære anvisninger på, hvordan der skal handles i både forebyggende og akutte situationer.
Uden dette risikerer loven at pålægge skolerne et ansvar, som de reelt ikke kan løfte.

5. Gør tidlig og løbende forældreinddragelse til almindelig praksis
Forældre bør inddrages tidligt og systematisk som en central del af skolens omsorgs- og forebyggelsesarbejde.
Deres viden om barnets behov kan forebygge konflikter og mindske risikoen for, at fysisk indgriben bliver nødvendig, og et tæt samarbejde styrker både tryghed og rettidig indsats.

Et menneskesyn i praksis

Vi anerkender behovet for tydelige rammer og beskyttelse af både børn og medarbejdere.
Men skolen skal være et sted, hvor børn trygt kan lære, udvikle sig og begå fejl.

I Ligeværd arbejder vi for en skole, hvor børn mødes med forståelse frem for sanktioner, og hvor magtanvendelser forebygges gennem tillid, struktur og samarbejde.

Lovgivningen bør bygge på et centralt princip:
Barnets stemme skal ikke først høres, når konflikten opstår – men gennem hele forløbet op til.

Fra lovtekst til børneliv

Lovforslaget rummer mange problematiske elementer. Et meget stærkere fokus på inddragelse af børns stemmer, samarbejde med forældre og tidlige indsatser båret af forståelse og relationer vil kunne give forslaget potentiale til at styrke tilliden mellem børn og voksne i skolen.
Det kræver dog, at loven understøtter de rammer, der skaber trivsel – ikke kun regulerer den adfærd, der opstår, når trivsel mangler.

Vi opfordrer derfor ministeriet til at lade både børnenes og forældrenes erfaringer være ledende for lovens udmøntning.

Lad os skabe en skole, hvor forståelsen kommer først.

Med venlig hilsen
Ligeværd
Esben Kullberg, direktør

Dansk Industri

3. december 2025
JMB
2025-00517

Børne- og Undervisningsministeriet
Att.: Lise Hjort Elmquist
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Dansk Industris svar på høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

DI takker for muligheden for at afgive høringssvar til ovennævnte lovforslag.

DI støtter lovforslagets intention om bl.a. at fremme elevernes udbytte af undervisningen. DI har ikke yderligere bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Jeppe Mulvad Behrend
Chefkonsulent
Dansk Industri

H. C. Andersens Boulevard 18
1553 København V
Danmark

(+45) 3377 3377
di@di.dk
di.dk

CVR-nr.: 16077593

INSTITUT FOR MENNESKE RETTIGHEDER

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Send til ejijk@uvm.dk

Wilders Plads 8K
1403 København K
Telefon 3269 8888
Direkte 9132 5616
majb@humanrights.dk
menneskeret.dk

Dok. nr. 25/02467-2

4. december 2025

Høringssvar over udkast til lovforslag om magtanvendelse i grundskolen

Børne- og Undervisningsministeriet har ved e-mail af 3. november 2025 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse mv.

Instituttet har følgende bemærkninger:

1. Sammenfatning

Børne- og Undervisningsministeriet foreslår at fastsætte regler for grundskolers personales magtanvendelse over for elever. Disse regler skal udformes med respekt for barnets rettigheder efter FN's børnekonvention og handicapkonvention og den europæiske menneskerettighedskonvention. Navnlig skal lovgivningen understøtte, at magtanvendelse forebygges mest muligt. Der bør være udelt opmærksomhed på, at en lovregulering ikke fører til, at der bliver anvendt mere magt.

Magtanvendelse over for børn skal først og fremmest ske med respekt for deres ret til at være fri for umenneskelig og nedværdigende behandling og til personlig integritet. Myndighedspersoners magtanvendelse over for borgere kan få karakter af umenneskelig og nedværdigende behandling, hvis magtanvendelsen ikke tjener noget sagligt formål eller går videre end nødvendigt. En lovregulering skal således understøtte, at magtanvendelse begrænses til det strengt nødvendige.

Lovreguleringen skal desuden bidrage til at sikre børnenes øvrige rettigheder, navnlig retten til beskyttelse og omsorg, uddannelse og ikke at blive diskrimineret.

Instituttet vurderer, at lovudkastet ikke har tilstrækkeligt fokus på forebyggelse af magtanvendelse gennem pædagogiske indsatser og uddannelse, at det er for vidtgående og upræcist på flere punkter, og at barnets retssikkerhed ikke er beskyttet i tilstrækkelig grad. Instituttet er navnlig bekymret for, at det vil føre til, at især børn med handicap vil blive udsat for magtanvendelse i disproportionalt omfang som følge af, at de ikke har fået tilstrækkelig støtte.

Instituttet fremsætter derfor en række anbefalinger med henblik på, at magtanvendelse forebygges mest muligt, og at børn beskyttes mod at få krænket deres grundlæggende rettigheder.

Institut for Menneskerettigheders hovedanbefalinger er:

- At Børne- og Undervisningsministeriet går i dialog med relevante aktører, organisationer og eksperter i forhold til, om de støttemuligheder, der findes i dag, er tilstrækkelige og tilgængelige, så det sikres, at magtanvendelse aldrig kommer til at erstatte omsorg og pædagogisk indsats.

- At Børne- og Undervisningsministeriet sikrer, at skolepersonale bliver klædt på til at forebygge og gennemføre magtanvendelse.

- At Børne- og Undervisningsministeriet præciserer og indsnævrer, hvornår og hvordan skolepersonalet kan anvende magt efter lovudkastets § X5, nr. 2-3, over for børn, som alene er til væsentlig gene eller forstyrrelse for andre.

- At Børne- og Undervisningsministeriet ændrer lovudkastet, så barnets retssikkerhed og kontrollen med magtanvendelsernes lovlighed styrkes.

- At Børne- og Undervisningsministeriet tager initiativ til, at lovens konsekvenser – blandt andet for børn med handicap – bliver evalueret løbende og systematisk med tæt inddragelse af relevante aktører, organisationer og eksperter, heriblandt relevante børne- og handicaporganisationer.

I det følgende vil instituttet først redegøre for den menneskeretlige ramme for lovforslaget (afsnit 2). På dette grundlag kommer instituttet med konkrete anbefalinger til justeringer af lovudkastet. Instituttets anbefalinger kredser navnlig om forebyggelse af magtanvendelse (afsnit 3-4), behovet for at præcisere og indkredse, hvornår det er tilladt at anvende magt (afsnit 5-8), samt opfølgning på magtanvendelse og barnets retssikkerhed (afsnit 9-12).

2. Den menneskeretlige ramme

Det er et fundamentalt menneskeretligt princip, at myndighedernes indgreb i borgernes rettigheder skal have klar og præcis hjemmel i lov.[1] Derfor anser instituttet det for positivt, at der arbejdes for at skabe klarere rammer for magtanvendelse over for elever i grundskolen.

Den lovgivningsmæssige ramme skal udformes med respekt for barnets rettigheder. Navnlig skal lovgivningen understøtte, at magtanvendelse forebygges mest muligt. Der bør være udelt opmærksomhed fra alle parters side på, at en lovregulering ikke fører til, at der bliver anvendt mere magt.

Barnets bedste skal komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn.[2] Barnets bedste vil dog sjældent være entydigt i de situationer, hvor skolens personale anvender eller overvejer at anvende fysisk magt over for et barn. Dels vil

barnets ret til selvbestemmelse og integritet skulle afvejes over for dets ret til omsorg og beskyttelse. Dels vil der som regel være andre børn at tage hensyn til. Barnets bedste må således fastlægges i den konkrete situation i lyset af børnenes grundlæggende rettigheder som nærmere uddybet i det følgende.[3]

En anden gennemgående rettighed er, at børn, som er i stand til at udforme deres egne synspunkter, skal sikres ret til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører dem, og at barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Børn skal sikres handicap- og alderssvarende bistand for at virkeliggøre denne ret.[4] Der gælder ikke nogen nedre aldersgrænse for denne rettighed. Kan barnet ikke selv udtrykke sine synspunkter, skal de belyses på anden vis, for eksempel med inddragelse af barnets forældre og andre omsorgspersoner.[5]

Magtanvendelse over for børn skal først og fremmest ske med respekt for deres ret til at være fri for umenneskelig og nedværdigende behandling[6] og til personlig integritet.[7] Myndighedspersoners magtanvendelse over for borgere i deres varetægt kan få karakter af umenneskelig og nedværdigende behandling, hvis magtanvendelsen ikke tjener noget sagligt formål eller går videre end nødvendigt.[8]

FN's Børnekomité har slået fast, at forældre og andre voksne kan have en legitim begrundelse for at anvende magt over for børn for at beskytte dem selv og andre. Om skolepersonales magtanvendelse har Børnekomitéen udtalt:

> "[T]here are exceptional circumstances in which teachers and others [...] may be confronted by dangerous behaviour which justifies the use of reasonable restraint to control it. Here too there is a clear distinction between the use of force motivated by the need to protect a child or others and the use of force to punish. The principle of the minimum necessary use of force for the shortest necessary period of time must always apply. Detailed guidance and training is also required, both to minimize the necessity to use restraint and to ensure that any methods used are safe and proportionate to the situation and do not involve the deliberate infliction of pain as a form of control."[9]

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ses ikke at have taget stilling til skolepersonales magtanvendelse over for elever. Den har dog en omfattende praksis vedrørende myndigheders magtanvendelse over for borgere i deres varetægt, for eksempel indsatte i fængsler og patienter i psykiatrien. Gennemgående for denne praksis er, at magtanvendelse skal forfølge et sagligt formål, være strengt nødvendigt, stå i rimeligt forhold til det forfulgte mål og ikke opretholdes i længere tid end nødvendigt. Hertil har Domstolen lagt vægt på, at der er relevante og effektive processuelle garantier i national ret, så ulovlig og unødvendig magtanvendelse undgås og eventuelt retsforfølges, hvis der er grundlag for det.[10]

Samtidig skal skolens personale så vidt muligt beskytte børn mod at skade sig selv eller andre. Det følger dels af børns ret til beskyttelse og omsorg,[11] dels af deres ret

til beskyttelse mod alle former for fysisk og psykisk vold.[12] Personalet skal således i visse tilfælde skride ind med fysisk magt, hvis det er nødvendigt for at afværge, at et barn udsætter sig selv eller andre for umiddelbar eller nærliggende fare, for eksempel ved at holde fast i et barn, der er ved at løbe ud foran en bil.

Alle børn har desuden ret og pligt til at modtage undervisning på grundskoleniveau.[13] Magtanvendelsens konsekvenser for børns skolegang er instituttet bekendt ikke blevet undersøgt systematisk. Instituttet kan dog være bekymret for, om anvendelsen af magt kan føre til, at nogle børn, som allerede oplever brud i deres skolegang, vil få endnu sværere ved at gå i skole. Samtidig har skolen et ansvar for at sikre retten til uddannelse for hele elevgruppen. Foruden pædagogiske værktøjer kan personalet i visse tilfælde have behov for disciplinære reaktionsmuligheder for at kunne skabe et godt undervisningsmiljø. Instituttet vurderer, at det undtagelsesvis vil kunne være tilladt at anvende mildere former for magt for at sikre undervisningsmiljøet, såsom at føre en elev ud af klasselokalet med en hånd på deres ryg. Det forudsætter blandt andet, at magt anvendes sidste udvej og udøves så skånsomt som muligt. Dette uddybes nedenfor.

Endelig har alle børn ret til at få respekteret og sikret deres rettigheder uden nogen form for diskrimination.[14] I denne sammenhæng er det især væsentligt at være opmærksom på børn med handicap. En norsk undersøgelse fra 2019 viste, at magtanvendelse i norske skoler især blev anvendt over for børn, der modtog specialundervisning.[15] Samtidig har andelen af elever i specialklasser markant højere skolefravær sammenlignet med andre elever,[16] ligesom andelen af personer i alderen 16-39 år, som alene har fuldført en grundskoleuddannelse, er væsentligt højere blandt mennesker med et større handicap (41 procent) end personer uden handicap (12 procent).[17] Der er således behov for særskilt opmærksomhed på lovudkastets konsekvenser for børn med handicap, både i forhold til om de udsættes for magtanvendelse i øget omfang, og hvilke konsekvenser det vil have for deres skolegang og trivsel i øvrigt. Også dette uddybes nedenfor.

3. Forebyggelse af magtanvendelse

Det følger af FN's Børnekomités og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at magtanvendelse over for børn kun må anvendes, når det er strengt nødvendigt. Derfor skal magtanvendelse så vidt muligt forebygges.

Det forudsættes også i lovudkastet, at magtanvendelse kun må ske undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og pædagogisk indsats (lovudkastets § X3, stk. 1). Lovudkastet indeholder imidlertid ikke nogen nærmere beskrivelse af, hvilke redskaber personalet har til rådighed i forhold til at forebygge magtanvendelse.

En ny undersøgelse fra Danmarks Lærerforening viser, at fire ud af fem lærere oplever, at en eller flere elever i deres klasse ikke får den særlige støtte, de har behov for, og at deres skole ikke har tilstrækkelige ressourcer til inklusionsopgaven. Desuden oplever flere lærere, at inklusionsopgaven (under disse forhold) fører til mere støj og uro i klassen (77 procent), højere konfliktniveau (52 procent) og højere niveau af vold og trusler (22 procent).[18]

På denne baggrund vurderer instituttet, at det i praksis vil være vanskeligt at realisere lovens intention om, at magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg og den pædagogiske indsats. Det understøttes af den ovennævnte norske undersøgelse, som tillige viste, at personalets kompetencer og ressourcer samt graden af systematisk arbejde med eleverne havde betydning for, hvor meget magt der blev anvendt, og at der var store forskelle mellem skolerne.[19]

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet går i dialog med relevante aktører, organisationer og eksperter i forhold til, om de støttemuligheder, der findes i dag, er tilstrækkelige og tilgængelige, så det sikres, at magtanvendelse aldrig kommer til at erstatte omsorg og pædagogisk indsats.

- At Børne- og Undervisningsministeriet i lovudkastets bemærkninger eller en tilhørende vejledning beskriver, hvilke redskaber og ressourcer personalet kan trække på i forhold til at sikre, at alle børn får den rette og tilstrækkelig pædagogiske støtte.

4. Uddannelse af personale

Det stiller store faglige og personlige krav til skolepersonale at skulle deeskalere tilspidsede situationer, forebygge magtanvendelse og udøve magt korrekt. Det kræver blandt andet et indgående kendskab til det enkelte barn, til deeskalering og konflikthåndtering og til lovgivningen. Samtidig vil beslutninger om at anvende magt ofte skulle træffes i akutte situationer på få minutter eller sekunder.

FN's Børnekomité har som nævnt udtalt, at detaljeret vejledning og træning er nødvendig både for at forebygge magtanvendelse og for at sikre, at magtanvendelse foretages sikkert og proportionelt.[20]

For børne- og ungehjem er et af kerneelementerne i Social- og Boligstyrelsens model for forebyggelse og håndtering af voldsomme situationer og magtanvendelse, at personalet har viden og de rette kompetencer inden for relevante metoder og redskaber.[21]

Lovudkastet indeholder ikke nærmere bestemmelser om, hvordan skolens personale skal klædes på til at håndtere og deeskalere situationer, der kan føre til magtanvendelse, eller til at foretage magtanvendelse. Det anføres blot i slutningen af lovudkastets afsnit 2.3.2, at personalet "stadig [vil] skulle arbejde ud fra en pædagogisk tilgang, der forebygger magtanvendelser, så de så vidt mulig undgås".

Instituttet anser det for nødvendigt, at skolepersonale bliver klædt på til at håndtere de foreslåede regler om magtanvendelse i grundskolen. Det gælder både i forhold til at forebygge og gennemføre magtanvendelse. Instituttet kan ikke vurdere, hvem denne uddannelse bør udbydes til, eller hvordan den tilrettelægges. Dette bør efter instituttets opfattelse afsøges nærmere i dialog med relevante

aktører, organisationer og eksperter, heriblandt Danmarks Lærerforening og civilsamfundsorganisationer, som repræsenterer børnenes interesser.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet sikrer, at skolepersonale bliver klædt på til at forebygge og gennemføre magtanvendelse.

5. Afklaring af retstilstanden

Lovudkastet begrundes navnlig i, at parter på skoleområdet har efterspurgt klare regler for, hvornår og hvordan de kan gribe fysisk ind over for elever i tilspidsede situationer (lovudkastets afsnit 1).

I dag er personalets magtanvendelse reguleret af reglerne om nødværge og nødret i straffelovens §§ 13-14 og uskrevne anstaltsforhold (lovudkastets afsnit 2.1.1 og 2.1.2). Det har i praksis skabt usikkerhed om, hvad personalet må og ikke må.[22]

Lovudkastet tilsigter således at skabe større klarhed. Som anført i afsnit 2 ovenfor er det i god tråd med det menneskeretlige princip om, at myndighedernes indgreb i borgernes rettigheder skal have klar og præcis hjemmel i lov.

Det lykkes givetvis et stykke hen ad vejen, men instituttet bemærker, at lovudkastet fortsat efterlader en lang række fortolkningsspørgsmål og usikkerhedsmomenter.

For eksempel anføres det i bemærkningerne til § X3, at magt kun må anvendes "som en sidste udvej i forsøget på at hjælpe en elev efter alle pædagogiske muligheder er udtømt." Lovudkastet indeholder imidlertid ikke nogen nærmere beskrivelse af, hvilke pædagogiske muligheder som personalet forventes at anvende.

Som et andet eksempel beskriver lovudkastet overordnet, hvad der skal forstås ved, at barnet er til fare for sig selv eller andre, og kommer med en række konkrete eksempler herpå (bemærkningerne til § X5). Det vil imidlertid fortsat være op til personalet at vurdere, hvornår der er tale om en egentlig "fare", og hvornår denne fare er så alvorlig og nærliggende, at det er berettiget at skride til magtanvendelse.

Lovudkastet er udformet med inspiration fra voksenansvarsloven,[23] som regulerer personalets magtanvendelse over for anbragte børn og unge i plejefamilier og på børne- og ungehjem. En evaluering af voksenansvarsloven fra 2020 viste, at mellem 29 og 46 procent af medarbejderne på anbringelsesstederne indimellem er i tvivl om, hvilket ansvar og hvilke handlemuligheder loven giver dem.[24]

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet nærmere præciserer rammerne for, hvornår det er tilladt at anvende magt, i en vejledning til loven, som løbende opdateres og vedligeholdes.

6. Magtanvendelse ved chikanerende eller krænkende adfærd og væsentlige forstyrrelser af undervisningen

Børne- og Undervisningsministeriet foreslår at skabe mulighed for at anvende magt, hvis eleven udviser en adfærd, der i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv eller andre, eller hvis eleven væsentligt forstyrrer undervisningen for andre (lovudkastets § X5, nr. 2-3).

Ministeriet anfører, at dette forslag vil medføre en udvidelse af muligheden for at anvende magt, da det i dag ikke vil være tilladt at anvende magt i disse situationer inden for grænserne af lovligt nødværge og nødret (lovudkastets afsnit 2.3.2).

Som anført ovenfor har FN's Børnekomité udtalt, at anvendelse af magt kan være tilladt i exceptionelle tilfælde, hvor lærere og andet personale konfronteres med farlig adfærd, som retfærdiggør brug af magt.[25] Retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om myndighedernes magtanvendelse over for personer i deres varetægt har ligeledes kredset om den situation, hvor borgeren er til umiddelbar eller nærliggende fare for sig selv eller andre.[26]

Det er instituttets opfattelse, at også andre tungtvejende hensyn end fare for eleven selv eller andre undtagelsesvis vil kunne retfærdiggøre magtanvendelse. Det kan for eksempel være at afværge, at barnet udsætter sig selv eller andre for alvorlig ydmygelse eller krænkelse, såsom ministeriets eksempel med at en elev optager en anden elev, der bliver mobbet eller er i bad (lovudkastets afsnit 2.3.2).

Ministeriet foreslår imidlertid, at magt også skal kunne anvendes i situationer, hvor barnet alene er til væsentlig gene eller forstyrrelse for andre, såsom at en elev råber krænkende eller ubehagelige ting efter andre elever, forstyrrer undervisningen med høje lyde eller kaster med mad (lovudkastets afsnit 2.3.2).

I sådanne situationer er det efter instituttets opfattelse mere tvivlsomt, om anvendelse af magt vil kunne anses som strengt nødvendigt. Da der ikke er nogen akut eller overhængende fare for fysisk skade eller psykisk krænkelse, må disse situationer som den klare hovedregel kunne håndteres med pædagogiske værktøjer eller disciplinære midler.

På dette punkt savner lovudkastet desuden en vurdering af, om alternative pædagogiske tiltag kunne opnå det samme formål – et bedre undervisningsmiljø med færre forstyrrelser – uden behov for at skride til magtanvendelse. I den forbindelse vil det relevant at vurdere, om det vil være mere effektivt at styrke skolernes adgang til at iværksætte eksisterende pædagogiske tiltag eller åbne for flere tiltag frem for at give ansatte i skolen en øget adgang til at bruge magt.

Selv hvis alle andre midler er udtømte, vil personalet stadigvæk skulle overveje, om der er et rimeligt forhold mellem anvendelsen af magt og hensynet til at stoppe den adfærd, barnet udviser.

Hvis magt udøves, vil det også være afgørende, at måden, den udøves på, er proportional i forhold til elevens adfærd og så skånsom som mulig. For eksempel vil det i visse situationer kunne retfærdiggøres at føre en elev ud af et klasseværelse med en hånd på dets ryg, men ikke at bære eleven.

Instituttet vurderer, at der er behov for at tydeliggøre disse forhold i lovforslaget, herunder forskellene i, hvornår og hvordan det er tilladt at anvende magt i de forskelligartede situationer, som er opregnet i lovudkastets § X5. Det kunne også overvejes, om disse situationer er så forskellige, at bestemmelsen burde deles op.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet præciserer og indsnævrer, hvornår og hvordan skolepersonalet kan anvende magt efter lovudkastets § X5, nr. 2-3, over for børn, som alene er til væsentlig gene eller forstyrrelse for andre.

7. Præcisering af hvordan magtanvendelse udøves så skånsomt som muligt

Børne- og Undervisningsministeriet foreslår i lovudkastets § X3, at magt kun må anvendes, når det er strengt nødvendigt, og skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt.

Dette er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Instituttet bemærker imidlertid, at lovudkastet kun indeholder få anvisninger for, hvordan magt konkret må gennemføres, herunder hvordan magt udøves på den mest skånsomme måde. Eksempelvis anføres det i bemærkningerne til § X5:

> "Ved fastholdelse forstås, at en elev kan fastholdes fysisk f.eks. ved at holde fast om eleven. Fastholdelse af eleven må aldrig omfatte vold, herunder voldelige førergreb, slag eller spark. Ved føren væk forstås, at et eleven kan føres til et andet lokale på skolen. Når det drejer sig om yngre elever vil fastholdelse og føren kunne ske ved, at eleven bæres til et andet lokale. Når det drejer sig om ældre elever vil fastholdelse og føren f.eks. kunne ske ved, at eleven holdes fast om hånden og føres til det andet lokale."

Lovudkastet indeholder derimod ikke konkrete anvisninger for, om personalet for eksempel må lægge et barn ned på gulvet og holde det i den position, hvilke greb personalet må anvende, om personalet må bære ældre elever og så videre.

Hvis magtanvendelse ikke udføres korrekt, risikerer både barnet og personalet at komme til skade.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet i lovudkastets bemærkninger, en vejledning eller en håndbog nærmere præciserer, hvordan magt konkret må gennemføres, herunder hvordan magt udøves på den mest skånsomme måde.

8. Præcisering af hvem som må udøve magt

Lovudkastet bestemmer, at det er "skolens personale", som kan anvende magt over for eleverne (lovudkastets §§ X4-X5). Det uddybes ikke, hvem det præcist omfatter, eller om Børne- og Undervisningsministeriet har forholdt sig til, om det er hensigtsmæssigt, at hele personalegruppen skal kunne udøve magt.

Instituttet bemærker, at magtanvendelse kun bør udøves af personer med kompetencer inden for konfliktdeeskalering, forebyggelse og udøvelse af magt.

Derfor er det relevant at forholde sig til og præcisere, hvilke personer blandt personalet som kan anvende magt, herunder om det for eksempel kun skal være lærere og pædagogisk personale eller også andre personalegrupper. Desuden er det relevant at forholde sig til, om vikarer uden lærer- eller pædagoguddannelse skal kunne anvende magt.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet præciserer, hvilket personale der må anvende magt med udgangspunkt i, at magtanvendelse kun bør udøves af personer med kompetencer inden for konfliktdeeskalering, forebyggelse og udøvelse af magt.

9. Opfølgning på og forebyggelse af ny magtanvendelse

Lovudkastet forholder sig kun i begrænset omfang til, hvordan der skal følges op på de konkrete magtanvendelser, og hvordan det skal forebygges, at der gentagne gange anvendes magt over for den samme elev. Det anføres blot kortfattet, at personalet skal "følge op på eventuelle magtanvendelser med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen" (lovudkastets afsnit 2.3.2). Det omtales heller ikke, hvordan barnet, dets forældre, den pædagogisk-psykologisk rådgivning, kommunen eller andre relevante aktører inddrages i det opfølgende og forebyggende arbejde.

Instituttet anser det for afgørende, at der bliver fulgt systematisk op på samtlige magtanvendelser, både for at tage hånd om magtanvendelsens konsekvenser for barnet og resten af børnegruppen, for at forebygge nye magtanvendelser over for det samme barn og for at drage læring og forbedring ud af forløbet.

Det er afgørende, at et barn ikke kan komme ind i en ond spiral, hvor der bliver anvendt magt over for det igen og igen. Det kunne for eksempel være, hvis magtanvendelsen er udslag af nogle underliggende problemer, som ikke adresseres, såsom at barnet får utilstrækkelig støtte i skolen.

Det er også nødvendigt for at sikre, at magtanvendelse kun sker undtagelsesvist og aldrig erstatter omsorg og pædagogisk indsats som forudsat i lovudkastets § X3, stk. 1. Barnet, dets forældre, den pædagogisk-psykologiske rådgivning, kommunen og andre relevante aktører bør konsekvent inddrages i dette arbejde.

FN's Børnekomité har som nævnt udtalt, at detaljeret vejledning og træning er nødvendig både for at forebygge magtanvendelse og for at sikre, at magtanvendelse foretages sikkert og proportionelt.[27]

For børne- og ungehjem er et af kerneelementerne i Social- og Boligstyrelsens model for forebyggelse og håndtering af voldsomme situationer og magtanvendelse, at anbringelsesstederne løbende følger op på og lærer af indsatsen. Modellen understreger, at der skal ske opfølgning både for det pågældende barn, resten af børnegruppen, involverede medarbejdere og resten af personalegruppen.[28]

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet uddyber skolens forpligtelse til at følge op på magtanvendelse med henblik på at forebygge ny magtanvendelse.

10. Barnets retssikkerhed og efterprøvelse af magtanvendelsernes lovlighed
Børne- og Undervisningsministeriet foreslår, at grundskolerne skal indberette deres magtanvendelse til kommunalbestyrelsen. Det gælder dog ikke frie grundskoler og efterskoler, som alene skal registrere magtanvendelsen internt (lovudkastets § X6).

Kommunalbestyrelsen skal ikke træffe afgørelse om lovligheden af de magtanvendelser, der indberettes. Den skal blot "vurdere magtanvendelsen på kommunens skoler, og herunder om der kan være særlige ressourceudfordringer lokalt mv." (bemærkningerne til § X6).

Det anføres videre, at eleverne og deres forældre (som hidtil) "vil have mulighed for efterfølgende via en eventuel politianmeldelse at få prøvet indgrebets retmæssighed ved domstolene." (lovudkastets afsnit 3.1.1).

Instituttet bemærker, at enhver, som har en rimeligt begrundet påstand om, at deres menneskerettigheder er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler.[29] Som nærmere beskrevet ovenfor kan myndighedernes magtanvendelse få karakter af umenneskelig og nedværdigende behandling, hvis magtanvendelsen går længere end nødvendigt. I sager om påstået disproportional magtanvendelse, hvor der er en rimeligt begrundet klage om, at magtanvendelsen har udgjort umenneskelig eller nedværdigende behandling, skal myndighederne således iværksætte en effektiv undersøgelse af hændelsen, herunder om individets rettigheder er blevet krænket, og hvem der er ansvarlig herfor.[30]

Instituttet anser Børne- og Undervisningsministeriets forslag til kontrol- og efterprøvelsesmekanismer for utilstrækkelige. Kommunerne vil ikke skulle efterprøve lovligheden af de magtanvendelser, der indberettes til dem, og vil slet ikke modtage indberetninger fra frie grundskoler og efterskoler. Barnet og dets forældre vil i stedet kunne indgive politianmeldelse, men de risikerer, at politiet eller anklagemyndigheden ikke vil rejse sagen for domstolene.

I praksis vil der desuden være et retligt tomrum for de magtanvendelser, som kan have været disproportionale, men som dog ikke har karakter af strafbar vold eller lignende. For at få efterprøvet lovligheden af sådanne magtanvendelser vil barnet og dets forældre selv skulle rejse en civil sag ved domstolene, hvilket er en tung og omkostningsfuld proces.

Instituttet anser det derfor for nødvendigt, at barnets retssikkerhed og kontrollen med magtanvendelsernes lovlighed bliver styrket. Dette kan gøres på forskellig vis.

Det kan for eksempel overvejes at etablere en individuel klagemulighed til en uafhængig instans, såsom Ankestyrelsen.

En anden mulighed kunne være, at alle grundskoler (inklusive frie grundskoler og efterskoler) indberetter deres magtanvendelser til socialtilsynet. Opgaven kunne eventuelt forankres hos ét af socialtilsynene.

Socialtilsynene fører i dag det driftsorienterede tilsyn med sociale tilbud og plejefamilier. Som led heri modtager socialtilsynene alle indberetninger om magtanvendelse og fører tilsyn med arbejdet med at forebygge og håndtere magtanvendelse. Socialtilsynene har således erfaring med at vurdere magtanvendelser og sikre, at der arbejdes for at forebygge magtanvendelse og håndtere det korrekt. Socialtilsynene har dog ikke til opgave at kontrollere, om den enkelte magtanvendelse er lovlig.

Socialtilsynene kunne varetage en lignende funktion over for grundskolerne ved at modtage samtlige indberetninger, få indsigt i praksisser på de enkelte skoler, danne sig et overblik på tværs af landet og skride ind, hvis der opstår problematiske mønstre og tendenser. Det vil ikke styrke barnets individuelle ret til at få efterprøvet den konkrete magtanvendelses lovlighed, men dog sikre et generelt tilsyn og kontrol med, at skolerne anvender magt inden for lovens rammer.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet ændrer lovudkastet, så barnets retssikkerhed og kontrollen med magtanvendelsernes lovlighed styrkes.

11. Registrering og indberetning af magtanvendelse

Børne- og Undervisningsministeriet foreslår, at magtanvendelse efter lovudkastets §§ X4-X5 skal registreres og indberettes af skolens leder til kommunalbestyrelsen. Frie grundskoler og efterskoler vil også skulle registrere magtanvendelsen internt, men vil ikke skulle indberette den til kommunalbestyrelsen eller andre (lovudkastets § X6).

Instituttet finder det betænkeligt, at det ikke bliver muligt at skabe sig et samlet overblik over omfanget af og udviklingen i brugen af magt i grundskolen. Dels fordi frie grundskoler og efterskoler ikke vil skulle indberette deres brug af magt. Dels

fordi de øvrige grundskoler kun indberetter deres magtanvendelse til deres egen kommune.

Uden disse tal vil det være vanskeligt at opdage problematiske tendenser og udviklinger, herunder at sammenligne skoler på landsplan.

Børne- og ungehjem skal indberette deres brug af magt til både kommunen og socialtilsynet.[31] Oplysninger om omfanget af og udviklingen i magtanvendelse på landsplan indsamles af Social- og Boligstyrelsen og offentliggøres årligt.[32]

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet ændrer lovudkastet, så frie grundskoler og efterskoler også forpligtes til at indberette magtanvendelse.

- At Børne- og Undervisningsministeriet sikrer, at der systematisk bliver indsamlet og offentliggjort pålidelige data på landsplan om magtanvendelse i grundskolen. Data bør indsamles på et individniveau, så de kan danne grundlag for undersøgelser af mønstre og tendenser blandt de børn, som der anvendes magt over for.

12. Lovens konsekvenser navnlig for børn med handicap

Instituttet anser det for afgørende, at lovens konsekvenser bliver undersøgt og evalueret. Instituttet er især bekymret for, hvilke konsekvenser loven vil få for børn med handicap.

En norsk undersøgelse fra 2019 viste som tidligere nævnt, at magtanvendelse i skolen især blev anvendt over for børn, der modtager specialundervisning. Undersøgelsen viste desuden, at personalets kompetencer og ressourcer samt graden af systematisk arbejde med eleverne havde betydning for, hvor meget magt der blev anvendt, og at der var store forskelle mellem skolerne.[33]

Børn med handicap oplever en større grad af skolefravær, og mennesker med handicap har generelt et lavere uddannelsesniveau end resten af befolkningen. Der er således grund til at være særlig opmærksom på, hvilke konsekvenser en eventuel øget brug af magt vil få for skolegangen og trivslen blandt børn med handicap.

Lovudkastet tilstræber at adressere udfordringer omkring blandt andet flere konflikter og mere støj og uro i skolen.

Som tidligere nævnt viser en ny undersøgelse fra Danmarks Lærerforening, at fire ud af fem lærere oplever, at en eller flere elever i deres klasse ikke får den særlige støtte, de har behov for, og at deres skole ikke har tilstrækkelige ressourcer til inklusionsopgaven. Desuden oplever flere lærere, at inklusionsopgaven (under disse forhold) fører til mere støj og uro i klassen (77 procent), højere konfliktniveau (52 procent) og højere niveau af vold og trusler (22 procent).[34]

Den ovennævnte norske undersøgelse kædede som anført personalets kompetencer og ressourcer samt graden af systematisk arbejde med eleverne sammen med, hvor meget magt der blev anvendt.

På denne baggrund er instituttet bekymret for, om især børn med handicap vil blive udsat for magtanvendelse i disproportionalt omfang som følge af, at de ikke har fået tilstrækkelig støtte. Instituttet er samtidig bekymret for, om disse børn i højere grad vil opleve negative konsekvenser for deres skolegang og deres trivsel i øvrigt.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor:

- At Børne- og Undervisningsministeriet tager initiativ til, at lovens konsekvenser – blandt andet for børn med handicap – bliver evalueret løbende og systematisk med tæt inddragelse af relevante aktører, organisationer og eksperter, heriblandt relevante børne- og handicaporganisationer.

Der henvises til Børne- og Undervisningsministeriets sagsnummer 25/26298.

Med venlig hilsen

Louise Holck
Direktør

Noter

[1] Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 5. udgave, 2024, side 98 ff.

[2] FN's børnekonventions artikel 3, stk. 1. Se også handicapkonventionens artikel 7, stk. 2, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols storkammerdom af 3. oktober 2014 i Jeunesse mod Nederlandene, afsnit 109.

[3] FN's Børnekomité, General comment no. 14: The right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration, 29. maj 2013, tilgængelig her: https://docs.un.org/en/CRC/C/GC/14.

[4] FN's børnekonventions artikel 12, stk. 1, og handicapkonventions artikel 7, stk. 3.

[5] FN's Børnekomité, General comment no. 12: The right of the child to be heard, 20. juli 2009, tilgængelig her: https://docs.un.org/en/CRC/C/GC/12.

[6] FN's børnekonventions artikel 37, litra a, og den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 3.
[7] FN's børnekonventions artikel 19 og den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 8.
[8] Om magtanvendelse over for psykiatriske patienter og indsatte i fængsler, se Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15. september 2020 i Aggerholm mod Danmark, afsnit 110-114 og dom af 3. oktober 2023 i El-Asmar mod Danmark, afsnit 77-80.
[9] FN's Børnekomité, General comment no. 8: The right of the child to protection from corporal punishment and other cruel or degrading forms of punishment, 2. marts 2007, afsnit 15, tilgængelig her: https://docs.un.org/en/CRC/C/GC/8.
[10] Jon Fridrik Kjølbro, Den europæiske menneskerettighedskonvention – for praktikere, 6. udgave, 2023, side 303 ff.
[11] FN's børnekonventions artikel 3, stk. 2.
[12] FN's børnekonventions artikel 19, stk. 1.
[13] Grundlovens § 76, FN's børnekonventions artikel 28, stk. 1, litra a, og artikel 2 i 1. tillægsprotokol til den europæiske menneskerettighedskonvention.
[14] FN's børnekonventions artikel 2 og handicapkonventions artikel 7, stk. 1, samt den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 14.
[15] Deloitte, Bruk av tvang og makt i skolen: Kunnskapsinnhenting på oppdrag for Utdanningsdirektoratet, november 2019, side 31 ff., tilgængelig her: https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/bruk-av-tvang-og-makt-i-skolen/.
[16] Børne- og Undervisningsministeriet, Afrapportering fra den lovforberedende ekspertgruppe om regler på inklusions- og specialundervisningsområde, juni 2025, side 14, tilgængelig her: https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2025/juni/250624-lovforberedende-ekspertgruppe-giver-anbefalinger.
[17] Vibeke Jakobsen m.fl., Handicap og beskæftigelse 2023, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, november 2024, side 93, tilgængelig her: https://www.vive.dk/da/udgivelser/qz5583bz/.
[18] Danmarks Lærerforening, Inklusion og voldelige episoder i folkeskolen, november 2025, tilgængelig her: https://www.dlf.org/politik-og-presse/tal-og-analyser/.
[19] Deloitte, Bruk av tvang og makt i skolen: Kunnskapsinnhenting på oppdrag for Utdanningsdirektoratet, november 2019, side 31 ff., tilgængelig her: https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/bruk-av-tvang-og-makt-i-skolen/.
[20] FN's Børnekomité, General comment no. 8: The right of the child to protection from corporal punishment and other cruel or degrading forms of punishment, 2. marts 2007, afsnit 15, tilgængelig her: https://docs.un.org/en/CRC/C/GC/8.
[21] Social- og Boligstyrelsen, Model for forebyggelse og håndtering af voldsomme situationer og magtanvendelse på børne- og ungehjem, april 2025, side 30 og 37, tilgængelig her: https://www.sbst.dk/udgivelser/2025/model-for-forebyggelse-og-haandtering-af-voldsomme-situationer-og-magtanvendelse-paa-boerne-og-ungehjem. For voksenområdet, se tilsvarende Social- og Boligstyrelsen, Håndbog til fagpersoner: Regler om brug af magt over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, opdateret version 2025, side 10, tilgængelig her:

https://www.sbst.dk/tvaergaende-omrader/magtanvendelse/haandboeger-om-reglerne-om-reglerne-om-brug-af-magt.

[22] Jørn Vestergaard, Fysisk indgriben og andre foranstaltninger til fremme af god orden i grundskolen – veje til en bedre retstilstand, maj 2024, tilgængelig her: https://www.ft.dk/samling/20231/almdel/buu/bilag/211/index.htm.

[23] Lovbekendtgørelse nr. 1006 af 30. august 2024 om voksenansvar for anbragte børn og unge.

[24] Rambøll, Evaluering af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, februar 2020, side 24-26, tilgængelig her: https://www.sbst.dk/udgivelser/2021/evaluering-af-lov-om-voksenansvar-for-anbragte-boern-og-unge.

[25] FN's Børnekomité, General comment no. 8: The right of the child to protection from corporal punishment and other cruel or degrading forms of punishment, 2. marts 2007, afsnit 15, tilgængelig her: https://docs.un.org/en/CRC/C/GC/8.

[26] Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15. september 2020 i Aggerholm mod Danmark, afsnit 110-114 og dom af 3. oktober 2023 i El-Asmar mod Danmark, afsnit 77-80. Se mere generelt Jon Fridrik Kjølbro, Den europæiske menneskerettighedskonvention – for praktikere, 6. udgave, 2023, side 303 ff.

[27] FN's Børnekomité, General comment no. 8: The right of the child to protection from corporal punishment and other cruel or degrading forms of punishment, 2. marts 2007, afsnit 15, tilgængelig her: https://docs.un.org/en/CRC/C/GC/8.

[28] Social- og Boligstyrelsen, Model for forebyggelse og håndtering af voldsomme situationer og magtanvendelse på børne- og ungehjem, april 2025, side 31-35 samt side 44-45, tilgængelig her: https://www.sbst.dk/udgivelser/2025/model-for-forebyggelse-og-haandtering-af-voldsomme-situationer-og-magtanvendelse-paa-boerne-og-ungehjem.

[29] Den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 13.

[30] Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 3. oktober 2023 i El-Asmar mod Danmark, afsnit 49. Se mere generelt Jon Fridrik Kjølbro, Den europæiske menneskerettighedskonvention – for praktikere, 6. udgave, 2023, side 310 ff.

[31] Voksenansvarslovens § 21, stk. 1.

[32] Social- og boligministerens svar af 21. august 2025 på Folketingets Socialudvalgs spørgsmål nr. 698 (alm. del, 2024-25), tilgængeligt her: https://www.ft.dk/samling/20241/almdel/sou/spm/698/index.htm.

[33] Deloitte, Bruk av tvang og makt i skolen: Kunnskapsinnhenting på oppdrag for Utdanningsdirektoratet, november 2019, side 31 ff., tilgængelig her: https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/bruk-av-tvang-og-makt-i-skolen/.

[34] Danmarks Lærerforening, Inklusion og voldelige episoder i folkeskolen, november 2025, tilgængelig her: https://www.dlf.org/politik-og-presse/tal-og-analyser/.

Høringssvar fra LFS, Landsforeningen For Socialpædagoger, vedr. lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Overordnet

Vi vil som pædagogisk fagforening først og fremmest understrege, at vi er bekymrede for den politiske kontekst omkring dette lovforslag. Den politiske lancering af forslaget har ikke handlet om bekymring for danske skolebørn eller for medarbejdernes retssikkerhed. Forslaget er derimod stillet på baggrund af en forforståelse om dårlig opdragelse og manglende forældreevner.

Fysisk magtanvendelse

LFS kan ikke støtte en udvidelse af retten til fysisk magtanvendelse i skoler, SFO'er og fritidshjem/klubber – og i særdeleshed ikke hvis begrundelsen er forstyrrelse af undervisningen, da dette giver et alt for stort rum for fortolkning.

Pædagogiske medarbejdere som lærere, pædagoger m.m. kan allerede i dag lovligt anvende fysisk magtanvendelse i tilfælde, hvor et barn udsætter sig selv eller andre for fare, eller hvis barnet er i færd med at skabe betydelige ødelæggelser. Reglerne for nødværge, nødret og lovlig retshåndhævelse giver efter vores mening de pædagogiske medarbejdere det nødvendige handlerum.

LFS støtter ønsket om at gøre regler og principper mere tydelige for alle de medarbejdere, der arbejder på skole- og fritidsområdet.

Vi ønsker derfor, at man via efteruddannelse og informationsmateriale styrker kendskabet til grænserne for magtanvendelse – og især – anviser alternative handlemuligheder. Et godt eksempel på en sådan informationsindsats fandt sted i forbindelse med implementering af Voksenansvarsloven.

Forebyggelse

LFS opfordrer til, at man i stedet for at udvide retten til magtanvendelse forholder sig til årsagerne til de udadreagerende børn, og at man sætter forebyggende tiltag i værk.

- For dårlige normeringer i dagtilbud skaber børn, der allerede ved skolestart har et overbelastet nervesystem, og som derfor er svære at regulere.

- Store klassekvotienter, for få klasser med to-voksenundervisning og manglen på uddannede lærere skaber dårlige rammer for alle børn – og de mest sårbare børn vil reagere med udadreagerende adfærd.
- Et stigende antal børn med behov, der ikke kan inkluderes i folkeskolen, hvis der ikke sker den nødvendige tilførsel af ressourcer og kompetencer.
- Længere skoledage og mere test- og læringsmålsstyret undervisning presser alle elever – og igen vil de mest sårbare elever reagere eksplicit.
- Kreative fag, sociale aktiviteter som lejrskoler samt fritidspædagogik er reduceret til et minimum, hvilket går ud over fællesskab, inklusion og trivsel.

Registrering

LFS mener, at enhver magtanvendelse skal registreres i en form, så dokumentationen kan bruges til faglig refleksion og læring. Vi mener derfor, at der bør udvikles nationale indberetningsskemaer med fokus på læring og refleksion, som der allerede i dag findes på socialområdet.

Vi mener også, at registrering skal ske til en central myndighed, da retssikkerheden for børn og unge bør følges på nationalt niveau og ikke variere fra kommune til kommune.

Vi finder det helt afgørende vigtigt, at fri grundskoler og efterskoler skal være omfattet af samme registreringspligt som kommunale skoler. Vi mener, at magtanvendelse over for børn er en så alvorligt indgreb, at det ikke er tilstrækkeligt med interne registreringer, og at man bør undgå enhver risiko for, at private institutioner udvikler uhensigtsmæssige normer og kulturer.

På vegne af LFS, Landsforeningen For Socialpædagoger

Kirsten Gunvor Løth, forkvinde

LFS

Rosenvængets Allé 16

2100 København Ø

kigl@foa.dk

SKOLELEDER FORENINGEN

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Skolelederforeningen takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Præambel
Diskussionen om fysisk indgriben i skolen udfolder sig i et krydsfelt af politiske udmeldinger, skærpet retorik og nye lovinitiativer, der gensidigt forstærker hinanden og risikerer at skabe et forvrænget billede af både skolens udfordringer og løsninger. Den offentlige debat kan komme til at fremstille indgribende tiltag som den primære vej til ro og orden, selvom erfaringer peger på, at forebyggelse, pædagogik og stærke fællesskaber er det, der virker. På baggrund af denne diskussion kan der også opstå et forventningspres fra forældre om, at skolen skal "skille sig af" med børn, der udfordrer fællesskabet – særligt i lyset af parallelle lovforslag om øget adgang til udskrivning. Polariseringen og de tilhørende misforståelser risikerer at ramme børnene hårdest. Det er afgørende, at lovgivningen ikke bliver et redskab, der utilsigtet skubber skolerne i retning af mere kontrol fremfor mere pædagogik.

Ja tak til fysisk guidning – nej tak til udvidelse af fysisk magtanvendelse
Helt overordnet bakker Skolelederforeningen op om lovgivning, der præciserer, hvornår og hvordan fagpersoner kan bruge fysisk kontakt i pædagogisk øjemed. Derfor bakker vi op om fysisk guidning, idet vi mener, det giver lovhjemmel til pædagogiske omsorgshandlinger, der bidrager til konfliktnedtrappende adfærd og kan forhindre, at en situation udvikler sig og ender i egentlig magtanvendelse. Fysisk guidning kan være nødvendig både af omsorg for det enkelte barn og for fællesskabet, herunder også i forbindelse med "psykiske krænkelser" og "væsentlige forstyrrelser".

Vi er derimod stærkt bekymrede for, at lovforslaget lægger op til fysisk magtanvendelse i situationer, der betegnes som "psykiske krænkelser" eller "væsentlige forstyrrelser", og vi kan ikke støtte denne del af forslaget. Begreberne er brede og åbne for fortolkning, og dermed opstår en reel risiko for, at skolens praksis forskydes mod mere forråelse, kontrol og sanktioner – på bekostning af forebyggelse, pædagogik og dialog, som fortsat bør være skolens bærende elementer. Dermed øges risikoen for, at fysisk magtanvendelse bruges i situationer, der burde håndteres gennem relationer, konflikthåndtering og faglig forståelse, med betydelige konsekvenser for både elever, personale og skolekultur.

Skolelederforeningen bakker op om fysisk guidning som en del af skolens omsorgsansvar, men vurderer, at den nuværende lovgivning om magtanvendelse allerede dækker de situationer, hvor der kan være behov for indgriben – og at yderligere magtbeføjelser hverken er nødvendige eller ønskelige i folkeskolen.

Konsekvenser og bekymringer forbundet med udvidelse af magtbeføjelser

- Magtanvendelser er ikke et redskab til at sikre ro og orden. De virksomme greb er pædagogik og didaktik med blik for klassens dynamikker, stærke relationer og konflikthåndtering. På den baggrund har vi en særskilt bekymring for vikarer og ufaglærte i forbindelse med magtanvendelser.
- Magtanvendelse slider på relationen mellem lærere og elever og tillid nedbrydes. Det skaber dårlige forudsætninger for at vende situationer til pædagogisk læring for elever og hjælpe elever til at handle anderledes i fremtidige lignende situationer.
- De nye beføjelser kan komme til at ramme elever med særlige behov uforholdsmæssigt hårdt, så denne gruppe oftere involveres i magtanvendelser og tages ud af klassefællesskabet – uden at det står klart, hvor de placeres, og hvilke pædagogiske rammer, der skal bære dem videre.
- Fysisk magtanvendelse kan øge risikoen for forråelse blandt skolens personale, fordi gentagne indgreb kan forskyde kultur og adfærd og normalisere handlinger, man tidligere ville have afvist som uetiske, ufølsomme eller uprofessionelle.
- For lederne kan fysisk magtanvendelse skabe et markant større pres, fordi de skal håndtere dokumentation, opfølgning og dialog med elever, forældre og lærere, samtidig med at de bærer ansvaret for kultur, retssikkerhed og forebyggelse af forråelse i personalegruppen mv.
- Den nye lovhjemmel kan komme til at udhule lederens faglige vurdering af, hvornår en medarbejders handling over for en elev overskrider grænserne for god pædagogisk praksis.
- Den nye lovgivning har et individfokus og tager ikke højde for, at samspilsdynamikker kan være den udløsende faktor for problemadfærd.

Hvis lovgivningen alligevel udvides, er det afgørende, at de følgende tekstnære bemærkninger indarbejdes som et absolut minimum og at en række forudsætninger er på plads for at begrænse de negative konsekvenser.

Tekstnære bemærkninger

- Vi savner en sprogliggørelse af fritidsområdet. Det er alene skole og skoletid, der anvendes som begreber i lovudkastet.
- Pædagogikken skal altid gå forud for fysisk kontakt. Derfor skal lovgivningen præcisere en pligt til forebyggelse ligesom i Norge.

- §X1- Omsorgsansvar.

- Skolelederforeningen finder det nødvendigt at afklare, hvad det indebærer på anvendelsesområdet at overtage ansvaret for at varetage omsorgen for eleven, da vi formoder, at skolen ikke overtager ansvaret for fx mad og medicin, passende tøj til årstiderne, bind mv til personlig hygiejne og lægehjælp.

- Skolelederforeningen er af den opfattelse, at skole-hjem-samarbejde er afgørende for at kunne varetage elevens interesser, hvorfor vi anbefaler at tilføje følgende:
    - "Stk. 3. Skolens ansvar for at varetage omsorgen for eleven i skoletiden, når forældrene ikke er til stede, ændrer ikke ved skolens og forældrenes pligt til skole-hjem-samarbejde, også under vanskelige omstændigheder, fx hvis elever løber væk fra skolen."
    - "Stk. 4. Skolens ansvar for at varetage omsorgen for eleven i skoletiden, når forældrene ikke er til stede, ophører i de tilfælde hvor en elev udelukkes fra undervisningen jf. *"Bekendtgørelse om fremme af god ro og orden i folkeskolen"*, da eleven ikke overholder skolens ordensregler, værdiregelsæt eller i øvrigt almindelige former for god opførsel."

- §X3. Proportionalitet.
  Skolelederforeningen bifalder, at proportionalitet er skrevet tydeligt frem, da vi er optagede af at nedbringe antallet af fysiske magtanvendelser. Vi anbefaler derfor at tilføje følgende:

    - "Stk. 5. Skolens ledelse er ansvarlig for – når det er nødvendigt – at vurdere, om personalet har handlet i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, og for at iværksætte de nødvendige ledelsesmæssige tiltag, hvis dette ikke er tilfældet jf. ledelsesretten."

- **§ X5.***Fysisk magtanvendelse*
  - Begrebet "væsentlige forstyrrelser" er meget åben for fortolkning. Vi anbefaler, som minimum at præcisere begrebet til "vedvarende forstyrrelser, der umuliggør gennemførelse af undervisningen"

- **§ X6.** *Registrering og indberetning*
  - Vi foreslår, at indberetninger registreres på skolen, men drøftes som del af de lovpligtige skoleudviklingssamtaler med forvaltningen i stedet for en bureaukratisk procedure, hvor registreringer skal indberettes til kommunalbestyrelsen.

  - Frie grundskoler og efterskoler er i lovforslaget ikke omfattet af indberetningspligten, men skal foretage en intern registrering af hændelsen. Vi forslår samme registreringspraksis som på folkeskoler.

Forudsætninger

- Skolelederforeningen vurderer, at der er behov for midler til 1) kompetenceudvikling, 2) genoprettelse af relationer, supervision og debriefing, 3) øget ledelsestid, og 4) organisatoriske rammer, der understøtter forebyggende indsatser og professionelle skøn.

  1) Kompetenceudvikling: Forebyggende og pædagogiske indsatser, der skal gå forud for brug af nye beføjelser, kræver kompetenceløft i fx konflikthåndtering, relationsarbejde, mentalisering og low arousal. Behovet på den enkelte skole kan drøftes på skoleudviklingssamtaler. Det er forventningen, at staten tilfører de nødvendige midler til kompetenceudvikling.

  2) Genoprettelse af relationer, supervision og debriefing: Fysisk afværgehjælp og magtanvendelse slider på relationer og tilliden og kan efterlade de involverede, herunder klassekammerater utrygge. Det kalder på viden om genoprettende processer samt systematisk supervision og debriefing – som kendt fra døgninstitutioner m.v.

  3) Øget ledelsestid:

  - Opfølgning og dialog: realisering af lovforslaget skaber behov for konsekvent opfølgning på hændelser, dialog med forældre, elever og forvaltning samt skriftlig dokumentation. Det øger ledelsesopgaven.

    - Ledelse tæt på praksis: Desuden vil lovgivningen intensivere behovet for ledelse tæt på praksis. Der bliver behov for at evaluere og lære af de situationer der opstår, samt opbygge en kultur, hvor pædagogik har forrang.

- Organisatoriske rammer: Vi kommer heller ikke uden om, at ressourcer og tid er en afgørende faktor for de fagprofessionelles mulighed for at opbygge stærke relationer, konflikthåndtere og aflæse, hvad der er på spil, inden de foretager et professionelt skøn.

Med venlig hilsen

Dorte Andreas
Formand

Mattis Bruus Midgley

Fra: Martine Lind Krebs <martine@lindkrebs.dk>
Sendt: 6. december 2025 15:23
Til: DEP - EJI JK
Emne: "Høring – lov- forslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og ad- gang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanven- delse m.v." af Martine Lind Krebs

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Som mor til tre neurodivergente børn finder jeg det relevant med et høringssvar til nærværende lovforslag.
Min søn, som i dag er 16 år, fik som 10-årig en depression, udløst af at hans skolemiljø var for angstbetinget. I psykiatrien vurderede de senere, at hans skoelgang havde udløst angst hos ham, der år efter år voksede sig større, indtil han til sidst blev syg af depression.
Min søn er en høflig og korrekt og pligtopfyldende dreng. Til alle skolehjemsamtaler blev han rost til skyerne. Han forstyrrede aldrig i timerne og passede altid sine ting.
Til gengæld var der en del uro i timerne. Hans klasse var stor og temmelig urolig, og lærernes forsøg på at skabe ro, er det, der udløste min søns angst. Han har senere beskrevet hvordan han havde en oplevelse af, at skæld ud kunne regne ned over klassen som bomberegn, og at han aldrig vidste, hvor den ville ramme næste gang. Selv om det aldrig var ham, der var i centrum for irettesættelserne, skabte de en dyb følelse af utryghed hos ham.
Gennem hans år i folkeskolen havde han lærere, som med deres undervisning skabte et trygt og nærværende miljø i klasselokalet og kunne skabe ro uden at skælde ud. Det var bare ikke dem alle.
I dag er min søn tilknyttet et specialiseret dagbehandlingstilbud, hvor de forsøger at hjælpe ham af med alle de traumer, som årene i folkeskolen påførte ham.
Jeg er dybt bekymret for nærværende lovforslag. Magtanvendelser rammer ikke bare det barn, som er i centrum for den. En øget brug af magtanvendelser i folkeskolerne vil blot føre til et mere angstbetinget læringsmiljø og flere børn, der bliver syge af det som min søn.

I stedet burde man kigge nærmere på de strukturelle rammer og lærernes kompetencer og undersøge, hvordan der på en god og tryg måde kan skabes ro i klasselokalet.

Jeg håber derfor paragraf 5x stk. 3 fjernes fra lovforslaget.

Med venlig hilsen

Martine Lind Krebs

Høringssvar – Lovforslag om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben mv.

Til: Børne- og Undervisningsministeriet

Fra: Inklusionsalliancen – for bedre skoletrivsel

Underskrivende organisationer: Børnesagens Fællesråd, Lev, Social Talks, BHOV, For Lige Vilkår, Ligeværd, Autismeforeningen, Center for ADHD+, Jysk Børneforsorg/Fredehjem, ADHD foreningen, Angst- og StressForeningen.

Dato: 8. december 2025

Indledning

På vegne af *Inklusionsalliancen for bedre skoletrivsel* – et tværgående samarbejde mellem civilsamfundsorganisationer samt videns- og praksisorganisationer med fokus på inklusion, trivsel og læring i grundskolen – afgiver vi hermed høringssvar til lovudkastet om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben.

Vi anerkender det alvorlige pædagogiske pres, som mange skoler står i: stigende mistrivsel, uro, fravær og personaler, der dagligt skal balancere omsorg, undervisning og fællesskab. Udkastet indeholder vigtige skridt i retning af tydeligere retssikkerhed og fælles forståelse for skolens ansvar.

Samtidig mener vi, at enhver lovgivning på dette felt må tage afsæt i børnenes oplevelser af skolen. De seneste års fortællinger fra børn og unge med skolefravær, mistrivsel og eksklusion viser et klart mønster: børn mister ikke lysten til læring. De mister tillid, når voksne ikke har tid, blik og nærvær.

Lovgivning bør derfor styrke skolens mulighed for at skabe tryghed og relationer – ikke give hjemmel til indgriben.

Alliancen mener grundlæggende ikke, at der bør gives udvidede hjemler til fysisk indgriben, idet vi ser en risiko for, at det samlet set vil få negativ betydning for børnene, læringsmiljø mv., samt at det især risikerer at ramme sårbare børn med funktionsnedsættelser.

1. Styrker i lovudkastet

Vi anerkender,

- at forslaget tydeliggør skolens omsorgsansvar,
- at der skabes klarere rammer for proportionalitet og dokumentation ved fysisk indgriben og guidning,
- og at registreringspligt kan bidrage til læring og transparens.

Det er vigtige elementer for at beskytte både elever og personale.

2. Bekymringer og forbehold

a) Risiko for magtfokus frem for relationsfokus

Erfaringer fra praksis viser, at børn reagerer negativt på magt og samspillet risikerer at blive tiltagende tvingende og dysfunktionelt. Børn reagerer derimod positivt på tydelige, venlige og proaktive voksne, som engagerer sig i positive relationer.

Et lovgrundlag, der fremhæver indgriben uden tilsvarende fokus på forebyggelse og omsorg, risikerer derfor at ændre kulturen fra nærvær til kontrol.

b) Mangel på kompetencer og specialiseret viden

Børn peger på, at der er for få voksne og for lidt tid. Mange lærere og pædagoger efterlyser også bedre redskaber til at håndtere komplekse elevsammensætninger, angst, autisme og konflikter. Uden investering i bedre pædagogisk og specialpædagogisk kvalitet kan en lov om fysisk indgriben blive en løsning, der øger presset i stedet for at lette det.

c) Manglende inddragelse af børns perspektiv

De børn, der oplever mistrivsel eller utryghed, fortæller, at de sjældent bliver spurgt, hvad der faktisk skete – eller hvorfor de reagerede, som de gjorde. Når deres stemme ikke indgår i skolens læring efter en konflikt, går en væsentlig viden tabt.

d) Risiko for ulighed og stigmatisering

Børn med funktionsnedsættelser, diagnoser eller psykisk sårbarhed er særligt udsatte for at blive mødt med misforståelser frem for forståelse. En udvidet adgang til fysisk indgriben kan forstærke følelsen af "ikke at høre til".

3. Anbefalinger til udvikling og implementering

A. Forebyggelse og pædagogisk kvalitet

Lovgivning bør i stedet fokusere på, at skoler arbejder systematisk med forebyggelse: relationskompetence, klasseledelse, supervision, tryghed og ro i læringsmiljøet.
Spørgsmålet *"hvad kan vi gøre for at undgå, at indgriben bliver nødvendig?"* bør være centralt i alle vejledninger.

B. Involvering af børn og forældre

Ved registrering og opfølgning bør det være obligatorisk at inddrage elevens perspektiv – ikke som kontrol, men som læring. Barnet skal have mulighed for at blive hørt og for at give sin version.
Forældre skal informeres og inddrages som partnere, ikke blot som orienterede. Det skaber tillid og fælles ansvar.

C. Bedre data og opfølgning

Registrering bør ikke stå alene. Der bør udvikles national monitorering, som følger udviklingen i indgreb, årsager, opfølgning og læring på tværs af kommuner.
Særligt bør man følge sammenhængen mellem magtanvendelser, fravær og mistrivsel – for at kunne forstå, hvor kæden hopper af.

D. Klarhed i retssikkerhed og efterbehandling

Vi anbefaler tydelig vejledning om, hvornår et indgreb er relevant, og hvordan efterbehandling skal foregå: elevsamtale, fælles refleksion og plan for støtte.
Magtanvendelse skal ikke være slutpunktet – men begyndelsen på et lærings- og forandringsforløb for både elev og skole.

E. En børneorienteret kultur

Sproget i vejledninger og formålsparagraffer bør understrege, at indgriben altid er sidste udvej.
Vi foreslår, at implementeringen ledsages af fælles initiativer, hvor elever, forældre og fagfolk mødes om, hvordan tryghed, medvirkning og respekt kan omsættes i skolens hverdag.

Afsluttende bemærkning

Inklusionsalliancen arbejder for en skole, hvor alle børn – uanset forudsætninger – oplever at høre til. Lovgivningen om skolens omsorgsansvar kan blive et vigtigt redskab til at styrke både tryghed og læring, hvis den tager udgangspunkt i børnenes egne erfaringer: behovet for flere voksne, stabile relationer, forudsigelighed og tid til at blive lyttet til.

Hvis vi formår at indrette loven, så den styrker netop disse elementer, kan vi mindske behovet for indgriben og i stedet fremme trivsel, tillid og læringslyst.
Vi håber derfor, at lovforslaget i sin endelige udformning bliver en investering i forebyggelse frem for reaktion. Og i børns stemmer frem for børns sager.

Med venlig hilsen
Inklusionsalliancen – for bedre skoletrivsel

Høringssvar fra Ligeværd

Vedrørende: Lovforslag om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben

---

Børnene og deres perspektiver skal være udgangspunktet

Når vi i Ligeværd taler med børn og unge med særlige behov, møder vi igen og igen fortællinger, der indeholder sætningen: *"De voksne forstod mig ikke...."*

Lovforslaget om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben berører en af skolens mest grundlæggende opgaver: at skabe tryghed og tillid mellem børn og voksne, mellem hjem og skole og mellem system og menneske. Vi anerkender den virkelighed, mange skoler og fagprofessionelle står i, hvor komplekse situationer og stigende mistrivsel udfordrer den daglige praksis.

Men vi ser også, at når magt bliver det sidste middel, skyldes det ofte, at alt det, der skulle komme før, relationen, nysgerrigheden og den tidlige indsats, ikke har fået tilstrækkelig faglig opmærksomhed.

Dette høringssvar tager udgangspunkt i de erfaringer og stemmer, der sjældent høres i høringer. De stemmer som vi i Ligeværd hører fra børnene selv og deres forældre. Deres fortællinger peger på en skolehverdag, der for mange er præget af støj, uforudsigelighed, høje krav og manglende forståelse for deres individuelle behov.

Rammer og ansvar kræver et solidt pædagogisk fundament

Det er afgørende, at skolen har klare retningslinjer for, hvordan der skal handles i situationer, hvor børn eller voksne er i fare. Det er lige så afgørende, at disse retningslinjer ikke står alene.

Hvis loven giver mulighed for fysisk indgriben, må det modsvares af lige så klare krav til forebyggelse, relationel praksis, dialog og systematisk børneinddragelse. Uden dette risikerer loven at adressere symptomerne frem for årsagerne.

Børn i mistrivsel reagerer ikke positivt på autoritet – de reagerer på relationer. De har brug for voksne, der har tid og kompetencer til at forstå deres perspektiv.

Uklarheder i lovforslaget kan underminere tillid og skabe uens praksis

Vi vil samtidig pege på en væsentlig risiko, som udspringer af de uklarheder, der fortsat findes i lovforslagets formuleringer – særligt i relation til, hvornår, i hvilke situationer og på hvilken måde fysisk guidning og indgriben må anvendes.

Hvis kriterierne ikke beskrives tydeligt og praksisnært, vil skolerne stå tilbage med for stort et fortolkningsrum. Det kan føre til uensartet praksis på tværs af landet og situationer, hvor lærere og pædagoger føler sig nødsaget til at handle uden klar faglig eller juridisk retning.

Sådanne situationer øger risikoen for uhensigtsmæssige indgreb og kan samtidig svække de tillidsfulde relationer, der er helt afgørende mellem elev, forældre og skole. For børn med særlige behov, som ofte er særligt sårbare over for misforståelser, ændrede signaler eller uforudsigelig praksis, kan uklarhed i reglerne få vidtrækkende konsekvenser for deres trivsel og oplevelse af tryghed.

LIGEVÆRD

Det er derfor væsentligt, at lovgivningen ledsages af klare definitioner, tydelige faglige kriterier og praksisnære retningslinjer, som kan omsættes til konsekvent og forudsigelig praksis. Kun sådan kan loven styrke, og ikke kompromittere mulighederne for at opbygge og bevare tillid.

Forældrene som en central kilde til tidlig indsats

Skolens omsorgsansvar bæres i praksis i et tæt samspil mellem skole og hjem. I Ligeværd møder vi mange forældre, der, ofte længe før en konflikt udvikler sig, ser tegn på, at deres barn er overbelastet, misforstået eller på vej ind i mistrivsel. Disse erfaringer og bekymringer bør ikke ses og behandles som kritik, men som en værdifuld kilde til tidlig indsats.

Forældrenes viden om deres barns behov kan være afgørende for at forebygge misforståelser og undgå de situationer, hvor børn reagerer så kraftigt, at fysisk indgriben kommer i spil. Når skolen lytter aktivt til forældrenes perspektiver og integrerer deres viden i den pædagogiske praksis, styrker det både forståelsen, relationen og mulighederne for rettidig handling.

Det er derfor væsentligt, at lovgivningen understøtter et reelt og forpligtende samarbejde mellem skole og forældre som en del af den forebyggende indsats.

Børnenes erfaringer viser et tydeligt mønster

På baggrund af hundredvis af samtaler med børn og unge og deres forældre tegner der sig et gentaget oplevet mønster:

- **Der er for få voksne.** Mange børn oplever, at ingen opdager deres signaler i tide. Især de stille børn overses.
- **Der mangler tryghed og forudsigelighed.** Skiftende voksne, store klasser, ustrukturerede klasserum og højt støjniveau skaber utryghed og forstærker mistrivsel.
- **Forskellighed har for lidt plads.** Børn med autisme, angst eller opmærksomhedsudfordringer mødes ofte med krav før støtte.
- **Trivsel ses stadig som noget sekundært.** For mange børn er trivsel ikke integreret som en forudsætning for læring – men som noget, der først kommer efter.
- **Social læring på skoleskemaet.** Der er brug for et større fokus på at træne fællesskaber og sociale kompetencer hos børnene.
- **Der spørges for sjældent ind til børnenes egne oplevelser.** Når konflikter opstår, efterspørges barnets perspektiv alt for sjældent.

Lovgivningen må tage udgangspunkt i at børns adfærd har altid en årsag. Det er de voksnes ansvar at forstå den.

Ligeværds anbefalinger

1. Gør børns perspektiver til en integreret del af skolens omsorgsansvar
Loven bør indeholde en tydelig forpligtelse til, at elever høres og inddrages efter enhver form for fysisk indgriben.
Dette skal være en del af skolens pædagogiske praksis – ikke blot en administrativ øvelse.
Inddragelsen bør ske roligt, respektfuldt og i samarbejde med en voksen, barnet har tillid til.

2. Sæt forebyggelse og relationel praksis i centrum

Hjemmel til fysisk indgriben kan aldrig stå alene.
Der må stilles krav til, at skoler arbejder systematisk med forebyggelse, supervision, tværfagligt samarbejde og inkluderende læringsmiljøer.

3. Etabler en evalueringskultur, der bygger på børnenes erfaringer
En national opfølgning på magtanvendelser bør ikke alene måle hyppighed, men også omstændighederne før og effekten efter.
Her bør elevernes egne oplevelser være en afgørende del af evalueringen.

4. Giv skolerne de nødvendige forudsætninger for at lykkes
Ingen lov kan fungere efter hensigten uden de nødvendige ressourcer.
Der må investeres i flere veluddannede voksne, mindre klasser og specialiseret viden, der kan støtte samarbejdet med konkrete og praksisnære anvisninger på, hvordan der skal handles i både forebyggende og akutte situationer.
Uden dette risikerer loven at pålægge skolerne et ansvar, som de reelt ikke kan løfte.

5. Gør tidlig og løbende forældreinddragelse til almindelig praksis
Forældre bør inddrages tidligt og systematisk som en central del af skolens omsorgs- og forebyggelsesarbejde.
Deres viden om barnets behov kan forebygge konflikter og mindske risikoen for, at fysisk indgriben bliver nødvendig, og et tæt samarbejde styrker både tryghed og rettidig indsats.

Et menneskesyn i praksis

Vi anerkender behovet for tydelige rammer og beskyttelse af både børn og medarbejdere.
Men skolen skal være et sted, hvor børn trygt kan lære, udvikle sig og begå fejl.

I Ligeværd arbejder vi for en skole, hvor børn mødes med forståelse frem for sanktioner, og hvor magtanvendelser forebygges gennem tillid, struktur og samarbejde.

Lovgivningen bør bygge på et centralt princip:
Barnets stemme skal ikke først høres, når konflikten opstår – men gennem hele forløbet op til.

Fra lovtekst til børneliv

Lovforslaget rummer mange problematiske elementer. Et meget stærkere fokus på inddragelse af børns stemmer, samarbejde med forældre og tidlige indsatser båret af forståelse og relationer vil kunne give forslaget potentiale til at styrke tilliden mellem børn og voksne i skolen.
Det kræver dog, at loven understøtter de rammer, der skaber trivsel – ikke kun regulerer den adfærd, der opstår, når trivsel mangler.

Vi opfordrer derfor ministeriet til at lade både børnenes og forældrenes erfaringer være ledende for lovens udmøntning.

Lad os skabe en skole, hvor forståelsen kommer først.

Med venlig hilsen
Ligeværd
Esben Kullberg, direktør
Aarhus, d. 8. december 2025

LIGEVÆRD

De Anbragtes Vilkår

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Høringssvar fra De Anbragtes Vilkår

De Anbragtes Vilkår (DAV) har den 3. november 2025 modtaget et høringsbrev vedrørende udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

DAV vil indledningsvis gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget. I DAV arbejder vi for at skabe et skolesystem, som møder alle elever, uanset deres baggrund, med positive forventninger, ser deres adfærd i relation til den kontekst og situation, de befinder sig i, og hjælper med at skabe tryghed og trivsel for alle.

DAV har en række bemærkninger og anbefalinger til lovforslaget, som uddybes i det følgende.

Inspirationen fra voksenansvarsloven risikerer at øge magtanvendelse på skoleområdet

Med forslaget om at gøre det muligt at anvende både fysisk guidning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse i skolen flyttes voksenansvarsloven, som er en del af socialområdet, over til skoleområdet. Ansvaret for at varetage omsorgen for eleven i skoletiden overgår således til skolens personale, når forældrene eller andre primære omsorgspersoner har forladt skolen. Tilsammen udgør disse ændringer i loven en markant udvidelse af personalets magtbeføjelser over for eleverne. Og ikke nok med, at voksenansvarsloven flyttes over til skoleområdet, så udvides beføjelserne yderligere. Lovforslaget vil også give mulighed for at anvende fysisk magt ved uro og forstyrrelse af undervisningen. I DAV stiller vi os særligt stærkt kritisk overfor denne ændring. Øget brug af magt og eksklusion fra undervisningen er ikke løsningen på pædagogiske udfordringer med uro og konflikter i skolen.

Regler i lovforslaget er ikke blevet mere klare

I DAV er vi enige i, at det med de nuværende regler ikke er tydeligt nok, hvornår personalet må gøre brug af fysisk magt. Vi mener dog ikke, at svaret på denne uklarhed, som med rette kan skabe usikkerhed blandt personalet, er øgede magtbeføjelser. Brug af fysisk guidning og fysisk magtanvendelse i skolen, giver ikke den tydelighed, som lærerne har efterspurgt. Det er derimod fornuftigt, at reglerne præciseres og at der investeres i at udbrede viden om betydningen af dette til skoleledere og lærere.

Når reglerne i lovforslaget fortsat er uklare, er vi bekymrede for, at grænsen mellem de forskellige handlemuligheder udviskes, så personalet på skolerne fortsat havner i gråzoner, der stiller alle involverede parter dårligt. Det bliver således en individuel vurdering for personalet hvad en "kortvarig fastholdelse" betyder og dermed også uklart, hvornår en situation ændres til at blive en fysisk magtanvendelse. Det samme gælder for vurderingen af, hvad der ligger i begrebet "gør fysisk modstand". Denne uklarhed svækker elevernes retssikkerhed, da det kan blive svært at vurdere, hvornår en fysisk magtanvendelse var unødig og ude af proportioner. DAV opfordrer derfor i høj grad til, at man i stedet for at øge magtbeføjelserne i skolen arbejder med at få præciseret de eksisterende regler og sørger for, at alt personale på skolerne er bekendt med dem.

Magtanvendelse påvirker også de børn og unge som ser på

En udvidelse af muligheden for at anvende fysisk magt i skolen beskytter ikke skolens fællesskab, snarere tværtimod. Vi ved fra vores bagland af unge og voksne med anbringelseserfaring, at magtanvendelser i høj grad også påvirker de børn og unge, som overværer hændelsen. Det skaber utryghed blandt eleverne, som i sidste ende skader fællesskabet og relationen til personalet. DAV opfordrer derfor til, at det bliver indskrevet i loven, at skolerne skal formulere en procedure for, hvordan der tages hånd om de elever, som har overværet en magtanvendelse.

Udbredt brug af vikarer risikerer at øge brugen af magtanvendelser

I DAV er vi stærkt bekymrede for, at den udbredte brug af vikarer i skolerne risikerer at øge brugen af fysisk magt. Ifølge en analyse fra Danmarks Statistik fra 2025 blev 42,8 pct. af timer i folkeskolen varetaget af vikarer. Antallet af vikarer er næsten fordoblet på 10 år. Mange af disse vikarer har ikke de tilstrækkelige kompetencer og den uddannelse, der skal til, og de kender ikke eleverne, så de ved ikke hvad der kan forebygge konflikter i den enkelte klasse. For at begrænse risikoen for unødvendige magtanvendelser anbefaler DAV derfor, at der igangsættes en indsats for at nedbringe brugen af vikarer.

Registrering af magtanvendelse bør gøres mere omfattende og præcis

Magtanvendelse er en voldsom og indgribende handling, som sætter spor. I DAV har vi desværre mange eksempler på, hvor voldsomt det opleves, når voksne anvender magt overfor børn og unge. Netop fordi magtanvendelse er så alvorligt et indgreb i barnets eller de unges integritet og selvbestemmelsesret, er det afgørende, at reglerne ledsages af eksplicitte retssikkerhedsgarantier. Det gælder bl.a. partshøringspligt, begrundelses- og dokumentationspligt, klagemulighed og eksternt tilsyn. Det er garantier og krav, der skal beskytte elevernes retssikkerhed. DAV opfordrer derfor kraftigt til, at disse retssikkerhedsgarantier indskrives i loven. Det er ikke tilstrækkeligt at gøre eleven og dennes omsorgspersoner "bekendt med" med registreringen.

Brug af magt bør desuden altid følges op med vejledning af det involverede personale, så uundgåelige magtanvendelser altid fører til læring og styrker forudsætningerne for at forebygge og nedbringe antallet af magtanvendelser.

For at få bearbejdet hændelsen, genoprette tryghed og relationen til personalet efter en magtanvendelse, mener DAV, at det bør være et krav i loven, at skolen forpligtes til at sikre, at eleven får (mulighed for) at tale hændelsen igennem med en voksen på skolen. Der skal være en klar og fast procedure for dette. Eleven skal ikke efterlades med ansvaret for at komme videre efter magtanvendelsen. Børn og unge, der enten er i anbringelse eller står i en anden udsat position, risikerer i højere grad ikke at få talt om magtanvendelsen med en voksen – det gælder både, hvis de selv har været udsat for magtanvendelse eller har overværet, at det sker for en anden elev. I DAV opfordrer vi derfor til, at skolerne forpligtes til at være særligt opmærksomme på denne gruppe elever.

Registreringer og kommunalt tilsyn bør ikke stå alene. DAV anbefaler derfor, at ministeriet forpligter sig til at evaluere på virkningen af en ny lov og fastsætter, hvad der skal ske, hvis antallet af magtanvendelser stiger. Det bør ikke være op til den enkelte kommune at beslutte, hvad de gør

med indberettede magtanvendelser og hvordan de skal agere, hvis antallet af magtanvendelser, stiger på de enkelte skoler.

Skolerne bør forpligtes til at arbejde forebyggende

I DAV mener vi generelt, at de forebyggende og tidlige indsatser i skolen skal styrkes. Desværre nævnes forebyggelse og tidlig indsats intet sted i selve lovforslaget. Det undrer os, da forskning viser, at forebyggelse virker. Derudover er det forebyggende arbejde en vigtig del af den norske lovgivning, som lovforslaget er inspireret af. I DAV opfordrer vi derfor til, at skolernes arbejde med forebyggelse indskrives som en forpligtelse i lovforslaget. Det forebyggende arbejde bør foregå i den enkelte klasse mellem lærere og elever. Vi opfordrer til, at hver skole opretter et konflikthåndterings- og forebyggelsesteam, som kan rådgive skolens øvrige personale.

Det er ikke tilstrækkeligt, at samtaler om forebyggende arbejde ender med kun at foregå ved de årlige skoleudviklingssamtaler i skolen, hvor eleverne ikke får mulighed for at komme til orde. Og det er heller ikke tilstrækkeligt, at der kun sættes ind på de skoler som allerede har udfordringer med vold og uro.

Ved tegn på mistrivsel hos elever skal skolerne skride tidligt ind, så man undgår at voldsomme situationer opstår. Det betyder, at den enkelte skole bør forpligtes til at udvikle personalets kompetencer indenfor specialpædagogik og håndtering af konfliktsituationer. Forebyggende og tidlige indsatser kræver desuden, at der afsættes ressourcer til at reducere ventetiderne i PPR, så elever som mistrives ikke skal vente for længe på den støtte, de har brug for, og derfor kan ende med at reagere uhensigtsmæssigt. Lærerne skal ikke stå alene med at løse disse udfordringer. Det kræver et stærkt tværfagligt samarbejde, og et kontinuerligt fokus på at sikre en god og tryg klassekultur. Vi ved, at dette alt sammen kræver ressourcer, men alternativet er hverken menneskeligt eller økonomisk gangbart.

Elever på frie grundskoler og efterskoler stilles ekstra dårligt mht. deres retssikkerhed

Loven lægger op til, at frie grundskoler og efterskoler kan nøjes med at foretage en intern registrering, når der anvendes fysisk magt. Det stiller elever på disse skoleformer dårligere mht. deres retssikkerhed. Tegn på unødigt brug af magtanvendelse skal tydeliggøres overfor kommunen. Hvis det bliver nødvendigt at anvende fysisk magt på frie grundskoler og efterskoler, anbefaler DAV derfor, at disse skoleformer forpligtes til at følge samme procedure som i folkeskolen. En ny lov om magtanvendelse bør derfor kobles til Friskoleloven og Lov om efterskoler og frie fagskoler.

Elever med særlige specialpædagogiske behov

DAV har tidligere kritiseret, at voksenansvarsloven kunne komme til at gælde for alle elever på SBU og BOS samt i specialklasser og på andre specialskoler. Det er derfor bekymrende at læse, at lovforslaget også kommer til at gælde for elever i disse skoler, specialklasser mv. Elever med funktionsnedsættelser som fx autisme eller ADHD og med specialpædagogiske behov skal mødes med forståelse, positive forventninger og den rette faglige støtte. Det kræver personale med viden om de særlige behov. Uro og voldsomme reaktioner blandt elever med funktionsnedsættelser bør ikke løses med magtanvendelse.

I DAV har vi svært ved at se, hvordan en lærer og ikke mindst en vikar i en konfliktsituation skal kunne skelne mellem, hvad statsministeren kalder "at være udadreagerende på den sunde måde" og så

uroskabende eller udadreagerende på en forkert måde. Vi er derfor stærkt bekymrede for, at forslaget vil føre til en stigning i antallet af magtanvendelser overfor denne elevgruppe.

Anbefaling om sproglig justering i lovforslaget

Ordet "forældre" bruges som en gennemgående term i lovforslaget. For også at inkludere de børn og unge, som har andre voksne end deres forældre til at varetage deres daglige omsorg, anbefaler DAV at lovforslaget justeres sprogligt, så der tilføjes "eller andre primære omsorgspersoner", når forældre nævnes.

De Anbragtes Vilkår står gerne til rådighed ved ønske om uddybelse af ovenstående. Kontakt politisk seniorkonsulent, Marie Mortensøn, Marie@deanbragtesvilkar.dk

Med venlig hilsen

Fransiska Mannerup
Forperson i De Anbragtes Vilkår

Camilla M. Kronborg
Sekretariatsleder i De Anbragtes Vilkår

Ankenævnet for Statens
Uddannelsesstøtteordninger

Børne- og Undervisnings- ministeriet (BUVM)
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Høring over udkast til lovforslag om en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne.

Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger

8. december 2025

J.nr. 25-117880
Cpr.nr.

Ankestyrelsen
Nytorv 7, 2. sal
9000 Aalborg

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr.:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid - reception:
man-tors kl. 9.00-15.00
fre kl. 9.00-13.00

Åbningstid - telefon:
man-tors kl. 9.00-15.00
fre kl. 9.00-12.00

Risskov, 8. december 2025

Høringssvar fra Frie Skolers Lærerforening

Vedr. udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v."

Frie Skolers Lærerforening takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Foreningen glæder sig over, at Børne- og Undervisningsministeriet med det fremsendte lovforslag vil skabe ensrettede regler på hele grundskoleområdet, herunder de frie grundskoler og efterskolerne. Det er godt. I dag er retstilstanden på de frie skoler uklar.

Terminologisk afklaring

I det følgende anvender vi begrebet fysisk indgriben som en fællesbetegnelse for fysisk guidning, afværgehjælp og magtanvendelse. Det mener vi, ligger i forlængelse af lovudkastets sprogpraksis.

Dog mener vi, at terminologien ikke er hensigtsmæssig (jf. afsnittet Magtanvendelse). Uhensigtsmæssigheden underbygges yderligere af, at begreberne ikke anvendes konsekvent i bemærkningerne.

Indledende overvejelser om behovet for forebyggelse

Fysisk indgriben er i en pædagogisk sammenhæng symptombehandling. Når en lærer finder fysisk indgriben uundgåelig, er det et udtryk for, at skolen, klassen eller eleven har en anden og større udfordring, som skolen bør håndtere og forebygge.

Frie Skolers Lærerforening opfordrer derfor til, at skolerne sammen med hjemlen til fysisk indgriben pålægges en forpligtelse til at arbejde aktivt og systematisk på at forebygge situationer, hvor lærerne ser sig nødsaget til at anvende fysisk indgriben.

Det bør i den forbindelse præciseres, at ansvaret for at forebygge fysisk indgriben ligger på skolen som helhed og ikke hos den enkelte lærer.

Frie Skolers Lærerforening mener, at det vil styrke det forebyggende arbejde og udviklingen af et godt, trygt og motiverende undervisningsmiljø, at der indføres en opfølgnings- og handlepligt efter hændelser, hvor læreren har været nødt til at bruge reglerne om fysisk indgriben (især magtanvendelse og afværgehjælp). Opfølgnings- og handlepligten bør sigte mod at forebygge, at tilsvarende hændelser opstår i fremtiden. Et element i opfølgningen kan være at sørge for, at relationen mellem læreren, klassen og eleven genoprettes efter en hændelse med fysisk indgriben.

RAVNSØVEJ 6
8240 RISSKOV
FSL@FSL.DK
+45 87 46 91 10

Det bør altid være skolens ledelse, som har ansvaret for at dokumentere og følge op på hændelser med fysisk indgriben. Og det bør være skolen selv, som bestemmer, hvordan den bedst dokumenterer og følger op.

Oplysning om loven

Frie skolers Lærerforening mener, at det er afgørende, at lærerne løbende oplyses grundigt om og instrueres i de nye regler, som vil gælde, hvis lovforslaget vedtages.

Foreningen mener desuden, at den enkelte skole bør udarbejde en politik eller retningslinjer for fysisk indgriben, som gør det klart for lærerne, hvor de står, og hvad der forventes af dem.

Magtanvendelse

Frie Skolers Lærerforening finder det misvisende, at loven betegnes som en *"udvidet hjemmel til magtanvendelse"*.

Frie Skolers Lærerforening opfordrer til, at ministeriet generelt går væk fra at anvende begrebet *"magtanvendelse"* og i stedet bruger betegnelsen *"fysisk indgreb"*, sådan som man gør i de norske regler.

Udførlige vejledninger

Frie Skolers Lærerforening mener, at loven udløser et behov for gode vejledninger med eksempler fra en almindelig skolehverdag. Vejledningerne skal være så klare, at både lærere, elever og forældre kan forstå, hvornår reglerne kan bringes i brug.

Omsorgsansvar § X1

Ifølge bemærkninger til lovforslaget har forældrene omsorgsansvaret i forbindelse med aflevering.

Frie Skolers Lærerforening savner en stillingtagen til de situationer, hvor barnet ikke vil afleveres og holder fast i sin forælder. Hvordan skal en lærer forholde sig i denne situation?

Som vi læser bemærkningerne, har lærerne ingen hjemmel til fysisk guidning eller magtanvendelse, så længe forældrene er på skolen. Hvis en forælder beder en lærer om at guide barnet lidt væk, så forælderen kan komme videre på arbejde, må læreren sige nej, for læreren har ikke omsorgsansvaret, og dermed er der ikke hjemmel til fysisk guidning og endnu mindre til magtanvendelse.

En så klar regel beskytter læreren, og det er godt. Men det stiller også lærerne i et vanskeligt dilemma, da mange forældre har en forventning om, at lærerne kan hjælpe i afleveringssituationen, og at det ikke er et problem, så længe barnet frivilligt følger med, hvis læreren tager barnet i hånden eller lignende.

Se Frie Skolers Lærerforenings bemærkninger til § X1, stk. 2 under § X3.

Om fysisk guidning og magtanvendelse §§ X2 og 5
Ifølge bemærkninger til lovforslaget kan en lærer "kortvarigt" fastholde en elev i forbindelse med fysisk guidning. Begrebet "kortvarigt" bruges også til at begrænse i udkastets beskrivelser af magtanvendelse og afværgehjælp.

Frie Skolers Lærerforening anbefaler, at begrebet "kortvarigt" erstattes af et andet mere hensigtsmæssigt begreb, der refererer til formål frem for tid.

Begrebet kortvarig er så upræcist, at Frie Skolers Lærerforening frygter, at lærerne vil opleve, at deres retsstilling på dette punkt er lige så uklar som før lovudkastet. Uanset begreb er det afgørende, at dette præciseres gennem eksempler i bemærkningerne eller vejledningen.

Guidningen stopper
Ifølge bemærkninger til lovforslaget er det ikke længere fysisk guidning, hvis en elev gør modstand. Frie Skolers Lærerforening forstår det sådan, at læreren så skal stoppe den fysiske kontakt og vurdere, om situationen kan begrunde fysisk magtanvendelse efter § X5.

Frie Skolers Lærerforening mener, at det kan være uhyrligt vanskeligt i en igangværende tilspidset situation straks at afgøre, om kriterierne for magtanvendelse er opfyldte.

Det er Frie Skolers Lærerforenings opfattelse, at loven her bør levne et større handlerum i forhold til lærerens skøn og professionelle dømmekraft. Vi tænker, at der kan opstå nogle virkelig svære situationer, hvis en lærer for eksempel guider en elev væk fra en spisesituation, og eleven så pludselig yder modstand.

Det er både godt og nødvendigt, at der er opmærksomhed på forskellen mellem fysisk guidning og magtanvendelse, men vi ønsker en præcisering af, i hvilke situationer den eskalation betyder, at læreren skal stoppe den fysiske indgriben, og i hvilke læreren kan fortsætte, fordi betingelserne er til stede.

Frie Skolers Lærerforening savner desuden, at udkastet forholder sig til de situationer, hvor modstanden fra eleven er verbal. Skal læreren vurdere situationen efter reglerne om fysisk magtanvendelse, eller er det fysisk guidning? Er verbal modstand fra eleven at sidestille med fysisk modstand, også i situationer, hvor der måske er verbal modstand men ingen fysisk modstand?

Se Frie Skolers Lærerforenings bemærkninger til § X2, stk. 2 under § X3.

Proportionalitet § X3
Frie Skolers Lærerforening savner en klar præcisering, når det i lovudkastets stk. 2 står, at personalet skal *"afsøge alle muligheder"*.

Frie Skoler Lærerforening er enig i det, vi opfatter som intentionen i formuleringen. Men vi er usikre på, hvad det betyder i praksis for den lærer, som står i en situation, hvor der kan være behov for og hjemmel til fysisk indgriben. Hvordan skal den enkelte lærer afklare, om "personalet" har afsøgt alle muligheder? Og hvad menes der: alle muligheder i den konkrete situation? Alle muligheder for forebyggelse forud for den konkrete situation? Alle muligheder for at ansætte ekstra personale, som måske ville kunne have gjort situationen overflødig osv.?

Det er især uklart, fordi det i bemærkningerne fremhæves, at det er "personalet" og senere "skolen", som skal have afsøgt alle muligheder. Det må efter vores mening være den enkelte lærer, som vurderer, om han/hun har gjort, hvad der i situationen er muligt og nødvendigt for at udgå fysisk indgriben.

Frie Skolers Lærerforening efterlyser, at det i bemærkningerne eller vejledningen præciseres – gerne med eksempler – hvordan fysisk indgriben skal udøves *"skånsomt"* og *"kortvarig"* (jf. lovforslagets stk. 4). Vi savner også en præcisering af, hvordan *"ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling"* defineres i disse situationer, og hvem der definerer det.

Frie Skolers Lærerforening vil samtidig opfordre til, at der, som nævnt ovenfor, indføres et større handlerum i forhold til lærerens skøn og dømmekraft, når der skal handles hurtigt.

Afværgehjælp X 4

Frie Skolers Lærerforening savner ligeledes her en vejledning med eksempler fra en almindelig skolehverdag på, hvornår en fastholdelse er *"kortvarig"* (jf. i øvrigt foreningens svar ovenfor om kortvarig).

Frie Skolers Lærerforening mener, at frie grundskoler og efterskoler skal forpligte sig på at udarbejde en plan for, hvem der har tilsynspligten, hvis en elev føres væk fra en situation. Det kan være umuligt for læreren at overholde tilsynspligten både med den elev der bliver ført væk, og de elever, som sidder tilbage i klassen. Det bør skolerne præcisere. Det gælder i øvrigt ved alle former for fysisk indgriben: Hvem har tilsynspligten, hvis det ikke er muligt at have tilsyn med både den enkelte elev og resten af klassen?

Ifølge bemærkninger til lovforslaget kan *"gentagen ødelæggelse af ting af mindre værdi også være omfattet af bestemmelsen"*. Frie Skolers Lærerforening savner en præcisering heraf. Hvem holder regnskab med, hvad der tidligere er ødelagt af mindre værdi? Og hvor mange gentagelser skal der til, før vi er inde i bestemmelsen?

Foreningen mener også, at der i vejledningen eller bemærkningerne skal være en præcisering med eksempler på, hvad *"ejendom i et ubetydeligt omfang"* er.

Fysisk magtanvendelse § X 5

Se ovennævnte bemærkninger til betegnelsen *"magtanvendelse"*.

Som omtalt ovenfor savner Frie Skolers Lærerforening en vejledning med eksempler fra en almindelig skolehverdag. Vejledningen skal være så klar, at både lærere, elever og forældre kan forstå, hvornår reglerne kan bringes i brug.

Frie Skolers Lærerforening mener, at frie grundskoler og efterskoler skal forpligte sig på at udarbejde en plan for, hvem der har tilsynspligten – både med den elev der bliver ført væk og de tilbageværende i klassen - hvis en elev føres væk fra en situation.

Frie Skolers Lærerforening savner desuden en præcisering af og eksempler på, hvornår en elev er *"chikanerende eller krænkende"*, og hvornår eleven *"væsentlig forstyrrer undervisningen"*, da det ellers kan føre til subjek-

tive vurderinger og dermed en usikker retssikkerhed for læreren. Eksemplificeringer kan fremgå af bemærkningerne eller vejledningerne. I samme forbindelse vil foreningen gentage sin opfordring til, at der i loven og de efterlyste eksempler levnes plads til lærerens professionelle dømmekraft.

Registrering og indberetning § X 6

Ifølge lovforslaget skal de frie grundskoler og efterskoler alene foretage en intern registrering. Det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, at indberetningen på folkeskolerne skal bruges til at sætte fokus på særlige ressourceudfordringer lokalt.

Frie Skolers Lærerforening ønsker, at det præciseres, at skolelederen på de frie skoler har ansvaret for at dokumentere og registrere indrapporterede hændelser om magtanvendelse og afværgehjælp. Og det bør præciseres, at lærerne skal indrapportere de pågældende hændelser til skolelederen.

Vi savner en præcisering af, om hændelser der falder uden for lovforslaget, for eksempel fordi læreren handler i nødværge eller nødret, skal registreres eller ej.

Det kan blive udfordrende at få *"elevens perspektiv og eventuelle synspunkter"* på en foretagen magtanvendelse eller afværgehjælp, sådan som det fremgår af lovbestemmelsen. Frie Skolers Lærerforening mener, at det bør præciseres, som det er beskrevet i bemærkninger til lovforslaget, at dette udelukkende består af en samtale med eleven om hændelsen og årsagen. Altså at eleven kan sætte ord på, hvordan denne har oplevet situationen, så en lignende situation kan undgås.

Frie Skolers Lærerforening mener, at det bør tydeliggøres, at lovlige hændelser, f.eks. gentagelser, i henhold til lovforslaget ikke kan få ansættelsesretlige konsekvenser for den enkelte lærer, så lærerne ikke er i tvivl om, at en hændelse efter §§ X 3, 4 og 5 ikke resulter i en ansættelsesretlig sanktion.

Der er ikke afsat penge til implementering og økonomiske konsekvenser som følge af lovforslaget til frie grundskoler og efterskoler. På det kommunale område skønnes en indfasning at udgøre ca. 8 mio. årligt. Begrundelsen er ifølge bemærkningerne, at der er en meropgave forbundet med krav om registrering og indberetning, herunder at skolen skal gøre forældre og elever bekendt med episoden, der udløste magtanvendelsen.

Frie Skolers Lærerforening mener, at de samme argumenter er til stede for frie grundskoler og efterskoler, og at der derfor skal afsættes midler til implementerings- og økonomiske konsekvenser.

Frie Skolers Lærerforening står gerne til rådighed med yderligere kommentarer eller for evt. spørgsmål.

Venlig hilsen

Morten Secher
Formand for Frie Skolers Lærerforening
M:4040 1078
E: mse@fsl.dk

Børne-
og Kulturchefforeningen

8. december 2025

Til Børne- og Undervisningsministeriet

Høringssvar

Børne- og Kulturchefforeningen takker for muligheden for at afgive høringssvar på udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i offentlig høring.

Positivt med styrket retssikkerhed for alle på området
Børne- og Kulturchefforeningen er tilfredse med, at der sker en tydeliggørelse af de allerede eksisterende regler på området, da tydeligere regler om brug af fysisk indgriben skal være med til at styrke retssikkerheden i forbindelse med, at der foretages fysiske indgreb over for elever.

Positivt med registrering og indberetning
Det er positivt, at afværgehjælp og fysisk indgriben skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen (forvaltningen), så også elevens perspektiv og eventuelle synspunkter vedrørende indgrebet alt efter elevens alder og modenhed kan medtages og dermed tilvejebringer en gennemsigtighed i dokumentationen, der kan styrke retsfølelsen hos alle involverede.

Eksemplificeringen kan af proportionalitetshensynet også omfatte mere vidtgående karakter
Der nævnes i lovforslagets almindelige bemærkninger blandt andet, at et fysisk indgreb kan være "relevant" i en situation, hvor en elev spærrer for adgangen til klasseværelset eller bliver ved med at tænde og slukke lyset. Det er Børne- og Kulturchefforeningens opfattelse, at fysiske indgreb kan indebære en risiko for at en situation kommer yderligere ude af kontrol og derfor fortsat kun bør ske for at bringe en aktuel situation til ophør. Som supplement til nævnte eksempler kan evt. også nævnes eksempler med mere vidtgående karakter.

Tydelighed om hvilke ansatte, der må gribe ind
Det fremstår uklart, hvilke ansatte på skolen som lovforslaget omfatter. Om det er alle personaler dvs. også ikke-pædagogisk personale, om det er alt pædagogisk personale, eller om det er pædagogisk personale med et grundlæggende kendskab til barnet mv.

Psykologiske omkostninger, omkostninger for fællesskabet og opfølgning med barnet
Der bør i vejledningsmaterialet til lovgivningen være et supplerende fokus på de potentielle psykologiske eftervirkninger hos barnet, herunder hvilken opfølgning på indgrebet der kan være relevant for at undgå at en lignende situation kan opstå igen. Dertil kan der være overvejelser om, hvordan dialogen i klassen og den i bemærkningerne nævnte fælles refleksion blandt skolens personale kan være efter en situation med fysisk indgriben, så fællesskabet understøttes og fælles læring uddrages bedst muligt.

Med venlig hilsen

Lars Sloth
Direktør, Thisted Kommune
Formand for BKF

Michael Gravesen
Direktør, Kalundborg Kommune
Formand for BKFs Skolenetværk

Hærvejsskolen

Høringssvar – "Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v."

Skolebestyrelsen på Hærvejsskolen takker for muligheden for at afgive høringssvar. Vi anerkender behovet for tydelige rammer for skolens omsorgsansvar, men finder det afgørende, at lovgivningen balancerer mellem sikkerhed, faglighed og elevernes retssikkerhed.

1. Forebyggelse som grundprincip
Lovforslaget fokuserer primært på rammen for fysisk indgriben. Vi anbefaler, at der – i lighed med den norske model – indføres en klar, lovfæstet forpligtelse til forebyggelse. I Norge er det et centralt princip, at konflikter forebygges systematisk gennem fællesskabsopbyggende og pædagogiske indsatser, før fysisk indgriben overhovedet kan komme på tale. Forebyggelse virker, og det giver bedre betingelser for både børn og personale.

2. Udvidelse af magtbeføjelser kræver tydelige grænser
Forslaget introducerer begreber som fysisk guidning, afværgehjælp og fysisk indgriben i nye sammenhænge – herunder ved forstyrrelse af undervisningen. Dette giver risiko for usikkerhed i praksis og vilkårlig anvendelse, som også en række organisationer påpeger. Fysisk indgriben bør fortsat være absolut sidste udvej, og der bør være særlig opmærksomhed på sårbare elever og relationens betydning.

3. Retssikkerhed og administrative krav
Vi støtter behovet for dokumentation, men peger på risikoen for unødig administrativ belastning. Særligt ønsker vi klarhed om proceduren for indberetning til kommunen. Hvis indberetning skal fremme læring og kvalitet, bør der etableres tydelige rammer for, hvordan kommunen følger op med støtte – ikke blot kontrol. Klare retningslinjer for begrundelse, registrering og opfølgning er nødvendige for både personalets og elevernes retssikkerhed.

4. Implementering og kompetenceudvikling
Regler alene skaber ikke mere ro. Det gør kompetenceudvikling og fælles praksis. Vi anbefaler derfor, at lovforslaget ledsages af:
- finansiering til efteruddannelse i konfliktnedtrapning og forebyggelse
- tydelige lokale retningslinjer
- løbende faglig sparring og opfølgning

Disse elementer reducerer risikoen for magtanvendelser og styrker arbejdsmiljøet.

Afslutning
Skolebestyrelsen på Hærvejsskolen anerkender intentionen om klare rammer, men finder det afgørende, at forebyggelse, pædagogik og retssikkerhed prioriteres forud for magtanvendelse. Vi opfordrer til, at lovgiver indarbejder forebyggelsesforpligtelse, tydelig dokumentationspraksis samt reel kommunal støtte, så loven kan implementeres til gavn for både elever og personale.

Med venlig hilsen

Skolebestyrelsen på Hærvejsskolen i Rødekro.

0.-9. årgang: Skovbrynet 2 · Tlf. 7376 6120
DK-6230 Rødekro · www.haervejsskolen.dk · https://haervejsskolen.aula.dk/

Høringssvar fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening vedr. forslag om udvidelse af læreres magtbeføjelser

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening ønsker at udtrykke alvorlig bekymring over forslaget om at udvide læreres adgang til fysisk indgriben i situationer, hvor en elev "forstyrrer undervisningen". Lærere har allerede mulighed for at handle, når der er fare for elever eller andre. En udvidelse til også at dække almindelige forstyrrelser risikerer at skabe mere uro, øge konfliktniveauet og skade de professionelle relationer, som er afgørende for børn og unges trivsel og læring.

Baggrundene for uroen i skolen er mangfoldige og knytter sig primært til strukturelle forhold: for få voksne i dagtilbud og skoler, manglende tid til relationsarbejde og kvalificeret undervisningsforberedelse, flere elever med komplekse behov, en stigende andel uuddannede lærere samt læringsmiljøer præget af testkrav, lange skoledage og færre fællesskabsaktiviteter. Hertil kommer øget skærmbrug og eftervirkningerne af coronanedlukningerne. Disse vilkår påvirker børn og unges evne til at regulere sig selv – og dermed også undervisningssituationen.

Efter vores opfattelse forebygger kontrol, sanktioner og fysisk magt ikke problemadfærd, men tværtimod kan disse ting forværre den. Fysisk indgriben belaster relationen mellem elev og lærer, øger stress og kan skabe affektreaktioner, som underminerer både tryghed og læringsmiljø. Desuden udsættes fagpersoner for øget risiko for voldsom modreaktion, og skole-hjem-samarbejdet kan svækkes, hvis fysisk magt opleves som legitim praksis.

I stedet bør fokus rettes at ansætte flere velkvalificerede voksne omkring børn og unge, styrkede tværfaglige forebyggelses- og konflikthåndteringsteams, supervision samt mere fleksible fysiske rammer, der giver elever mulighed for at trække sig og regulere sig selv. Dette er tiltag, som skaber ro, udvikler fællesskaber og styrker elevernes deltagelse i skolelivet.

Konflikter er en naturlig del af et børne- og ungeliv, og de håndteres bedst gennem pædagogisk lederskab, positive forventninger og meningsfuld undervisning – ikke gennem øget magtudøvelse. En lovændring, der normaliserer fysisk indgriben ved forstyrrelser, risikerer at ramme netop de elever, der har størst behov for stabile, trygge relationer.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anbefaler derfor, at forslaget ikke gennemføres, og at indsatsen i stedet rettes mod at styrke de rammer, der faktisk forebygger uro: flere kvalificerede fagpersoner, bedre tid, faglige fællesskaber og pædagogiske miljøer, der giver plads til både trivsel og faglig udvikling. Dette vil gavne både elever, lærere og skolens samlede læringsmiljø.

På vegne af Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening

Benny Wielandt og Lotte Klein

BUPDK
Børne- og Ungdoms Psykiatrisk Selskab i Danmark

Høringssvar fra Børne- og ungdomspsykiatrisk selskab vedrørende høringsudkast

" Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v." svarfrist 10.12.25

Børne- og ungdomspsykiatrien ser med stor bekymring på det fremsatte lovforslag om øgede magtbeføjelser i folkeskolen.

Vi anerkender de udfordringer, som lærere og pædagogisk personale står over for, i en hverdag hvor flere børn og unge mistrives, og hvor konfliktniveauet i nogle klasser kan være højt. Vi deler ønsket om at skabe ro, tryghed og læringsmuligheder for både elever og personale. Det er imidlertid vores faglige vurdering, at øgede magtbeføjelser ikke er det rette – og heller ikke et virksomt – svar på disse udfordringer.

Den nugældende lovgivning giver allerede mulighed for magtanvendelse i ekstraordinære situationer, hvor der er umiddelbar fare for barnet selv eller andre. Den foreslåede udvidelse, herunder punkterne 2 og 3, udgør efter vores vurdering et alvorligt brud med proportionalitetsprincippet, idet verbal eller grænseoverskridende adfærd i højere grad vil kunne mødes af fysisk magtanvendelse. Dette forstærkes yderligere af, at magtanvendelsen udøves i en grundlæggende ulige relation, hvor den part, der i forvejen har definitions- og myndighedsmagt, nu får udvidet lovhjemmel til fysisk indgriben.

Børn og unge, der udviser udadreagerende eller grænseoverskridende adfærd, gør det ofte på baggrund af mistrivsel, neuropsykiatriske problemstillinger eller traumatiske erfaringer. En udvidelse af de fysiske magtbeføjelser over for denne gruppe rummer en betydelig risiko for at forværre deres tilstand, øge deres utryghed og bidrage til yderligere eskalation frem for regulering.

Fra et børnepsykiatrisk perspektiv ved vi desuden, at vi som professionelle – også i psykiatrien – kan være med til at skabe de situationer, hvor tvang og magtanvendelse kommer i spil, hvis vi møder barnet med bestemte forventninger, rammesætninger og opstillinger, der reproducerer utrygge mønstre. Det må forventes, at samme mekanismer vil gøre sig gældende – og potentielt blive forstærket – i skoleregi, hvis lovforslaget vedtages.

Vi finder endvidere formuleringerne i lovudkastet bekymrende vage. Der er uklarhed om, hvornår magtanvendelse konkret kan bringes i anvendelse, hvor længe den må vare, og hvad der præcist forstås ved, at "alle" muligheder for frivillig medvirken samt "alle" pædagogiske virkemidler skal være afprøvet forud herfor. Denne uklarhed svækker børns retssikkerhed betydeligt.

Det er samtidig utydeligt, hvorvidt både afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal indrapporteres, og hvad sådanne registreringer konkret skal anvendes til – og med hvilket kompetenceløft for øje. Det bør overvejes, om enhver indberetning af magtanvendelse i skolen automatisk bør udløse inddragelse af PPR og tværfaglig vurdering af barnets behov og skolens rammer.

Vi er samlet set bekymrede for, at en lovgivning, der eksplicit øger retten til magtanvendelse i skolen, kan føre til en normalisering af tvang som pædagogisk redskab – særligt over for de mest sårbare børn. Dette rejser alvorlige spørgsmål i forhold til børns retssikkerhed, børnekonventionens princip om barnets bedste og risikoen for yderligere marginalisering af børn med psykiske vanskeligheder og andre former for sårbarhed.

Det er vores faglige overbevisning, at vejen frem ikke går gennem flere magtbeføjelser, men gennem flere kompetencer, flere ressourcer og stærkere tværfaglige fællesskaber omkring barnet. Hvis målet er mere ro i skolen, bør indsatsen rettes mod tidlig indsats, bedre normeringer, adgang til specialpædagogisk støtte, supervision til personale og øget samarbejde med børne- og ungdomspsykiatrien, når det skønnes nødvendigt.

På vegne af Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskabs bestyrelse

Pernille Darling, overlæge og næstperson
Dorte Linde-Bech, overlæge og næstforperson

Til:

Børne- og Undervisningsministeriet

Frederiksholms Kanal 25

1220 København K

10/12-2025

Fra:

Danske Skoleelever

Sindalsvej 9

8240 Risskov, Aarhus

Der henvises til Børne- og Undervisningsministeriets sagsnummer 25/26298.

Høringssvar til høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Danske Skoleelever takker ministeriet for at invitere os til at afgive høringssvar forud for de politiske forhandlinger, og Danske Skoleelever håber, at vores anbefalinger vil blive benyttet til at udarbejde et mere færdigt udkast til nye bestemmelser, der skal sikre tydelige regler for anvendelse af magt i skolen samt et mere hensigtsmæssigt børnesyn.

Danske Skoleelever mener, at den kommende politiske forhandling og lovgivningsproces giver anledning til at foretage en række nødvendige ændringer af det aktuelle lovforslag, og vi bidrager gerne til processen.

Nedenfor gennemgås Danske Skoleelevers bemærkninger og anbefalinger til lovforslaget, både generelle anbefalinger og anbefalingerne til lovforslagets enkelte dele.

Opsummerende

Danske Skoleelever mener, at dette lovforslag grundlæggende udfordrer elevers retssikkerhed. Danske Skoleelever vurderer ikke, at lovudkastet har tilstrækkeligt fokus på forebyggelse af magtanvendelse gennem pædagogiske indsatser og uddannelse af personale i skolen. Derudover mener vi, at bestemmelserne er alt for vidtgående og upræcise på flere punkter, som forværrer elevers retssikkerhed markant. Endvidere mener vi ikke, at elever beskyttes i tilstrækkelig grad mod uretmæssige fysiske indgreb og magtanvendelse. Det opfatter vi som meget problematisk og alvorligt.

Danske Skoleelever håber, at lovgiver vil tage vores bekymringer og anbefalinger alvorligt.

1. Forebyggelse bør skrives ind i lovforslaget

Danske Skoleelever mener, at det er helt afgørende, at forebyggelse skrives ind i lovforslaget. Vi anbefaler, at der i lovforslaget skrives en tydelig forebyggelsesforpligtigelse ind. Det følger af FN's Børnekomités og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at magtanvendelse over for børn kun må anvendes, når det er strengt nødvendigt. Derfor er det problematisk, at forebyggelse ikke indgår i lovforslaget. Det fremgår af lovforslaget, at magtanvendelse kun må ske undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og pædagogiske indsatser, jf. § X3, stk. 1. Trods dette fremgår det ikke nogen steder i lovforslaget, hvad der skal iværksættes forud for en magtanvendelse. Danske Skoleelever foreslår dermed, at der indsættes en bestemmelse, der tydeliggør og giver pligt til forebyggelse forud for andre iværksættelser. For at denne pligt kan efterleves, kræver det, at skolerne modtager vejledning og uddannelse, der sikrer en generel forståelse af, hvordan bestemmelserne i lovforslaget anvendes mest hensigtsmæssigt og skånsomt samt alle skridt, der skal gå forud. Vi anbefaler ydermere, at der tilføres ressourcer til at løfte forpligtelsen.

- Danske Skoleelever anbefaler således, at der indsættes en explicit forebyggelsespligt med tydelige krav i loven.

- Vi anbefaler derudover, at der tilføres ressourcer til vejledning og uddannelse til skolerne, der beskriver, hvordan bestemmelserne i lovforslaget anvendes mest skånsomt, og hvordan forebyggelse skal finde sted.

2. Lovhjemlen til magtanvendelse bør præciseres og anvendelsesområdet bør indsnævres

§ X5

Overordnet er det vigtigt for Danske Skoleelever at tydeliggøre, at vi ikke mener, at mere magtanvendelse i skolen og dermed denne lovhjemmel vil løse de udfordringer, som er formålet. Uro, konflikter og udadreagerende adfærd løses gennem pædagogiske ressourcer, støtte og et kontinuerligt arbejde med trivsel. Det ønsker vi at understrege inden vores anbefalinger.

§ X5, nr. 2 – Psykiske krænkelser bør ikke i sig selv udgøre et magtudøvelsesgrundlag

Danske Skoleelever vurderer, at lovhjemlen til fysisk indgriben i lovforslaget er alt for vidtrækkende i forhold til lovforslagets formål og lovgivers hensigt. Lovforslaget udvider med forslaget til § X5 det undervisende personales adgang til at anvende fysisk magt i tilfælde, hvor eleven "i et ikke betydeligt omfang er chikanerende eller krænkende", og hvor eleven "væsentligt forstyrre undervisningen for andre". Danske Skoleelever er særligt bekymret over, at § X5, nr. 2 tillader lærere at gribe ind med fysisk magt i forbindelse med verbale ytringer. Danske Skoleelever mener ikke, at de voksne i skolen skal kunne reagere fysisk på verbale ytringer. De voksne bør være gode rollemodeller, der viser andre veje til konfliktløsning. Danske Skoleelever anerkender, at ord kan påvirke både elever og lærere negativt, men finder det problematisk, særligt i relation til proportionalitetsprincippet, at fysisk magt kan være en reaktion fra læreren. Vi er bekymrede for, hvilket signal det sender til elever, at fysiske indgreb med det aktuelle forslag er et svar på ord. Her opfordrer vi i stedet til at henvise til pædagogiske veje.

- Danske Skoleelever anbefaler derfor på det kraftigste, at fysisk magt ikke kan anvendes ved verbale ytringer.

- Subsidiært anbefaler vi, at vejledningsmaterialet til de nye bestemmelser indhegner, at nedsættende eller krænkende ytringer kun i meget ekstraordinære tilfælde vil kunne udgøre et magtanvendelsesgrundlag. Vejledningsmaterialet bør også henvise til alle de pædagogiske tiltag, der skal være iværksat før, der kan benyttes magtanvendelse.

§ X5, nr. 3 – Forstyrrelser af undervisningen bør ikke udgøre et magtanvendelsesgrundlag

Danske Skoleelever mener, at § X5, nr. 3 udgør en meget vidtgående og bekymrende udvidelse af reglerne for, hvornår det undervisende personale kan anvende magt. Som følge af proportionalitetsprincippet vil en magtanvendelse som konsekvens af "forstyrrelser af undervisningen" kræve, at indgrebet vurderes til at være nødvendigt, egnet og ikke går videre end formålet tilsiger.

Danske Skoleelever vurderer ikke, at disse betingelser for, at indgrebet er proportionelt, kan være opfyldt. Vi mener, at det i alle tilfælde vil være uproportionelt at anvende fysisk magt over for en elev, der forstyrrer undervisningen. Danske Skoleelever vurderer ikke, at en forstyrrelse af undervisningen, der hverken er til skade for eleven eller andre, vil berettige et indgreb i elevens ret til selvbestemmelse og integritet. I praksis kan vi ikke se, at fysisk magtanvendelse som reaktion på en forstyrrelse af undervisningen, vil være inden for det åbenbart forsvarlige og proportionelle. Ydermere er vi meget bekymrende for, at denne hjemmel vil føre til krænkelser af elevers grundlæggende rettigheder. En bekymring, som vi på det stærkeste opfordrer lovgiver til at tage til efterretning.

Er hændelsen enkeltstående eller meget sjælden, er det rimeligt at stille krav til det undervisende personale om at justere sin undervisning og anvende nødvendige pædagogiske værktøjer, fx overveje alternativer til undervisningssted, undervisningsform mm. Sjældne afbrydelser af undervisningen må være acceptable og synes ikke strengt nødvendige af

undgå, jf. kravene til proportionalitet. Hvis forstyrrelsen er en tilbagevendende hændelse, vil det med al sandsynlighed have en sammenhæng med en manglende efterlevelse af elevens ret til nødvendig støtte og/eller elevernes ret til et godt undervisningsmiljø og være uegnet til reelt at indfri formålet. I den sammenhæng ser vi ikke et behov for fysisk magt, men anden tilrettelæggelse af undervisningen.

Væsentlige forstyrrelser af undervisningen bør ikke kunne udgøre et magtanvendelsesgrundlag, idet fysisk magt aldrig vil være et proportionelt indgreb, jf. betingelserne. Endvidere mener vi ikke, at fysisk magt vil hjælpe på uro og forstyrrelser i klasselokalet. Regeringen har anerkendt, at undervisningen i folkeskolen er meget stillesiddende og ensartet. Et problem, man har forsøgt at løse med andre politiske initiativer. Danske Skoleelever oplever dog, at stillesiddende, teoretisk og virkelighedsfjern undervisning stadig er et problem i folkeskolen. Det skaber uro og forstyrrelser. Vi mener ikke, at det problem vil blive løst med hjemlen i § X5, nr. 3. Derudover vurderer vi, at det også vil være en væsentlig forstyrrelse i klasselokalet, at en klassekammerat skal føres ud med fysisk magt. Alt dette taler i vores optik for mere spændende undervisning, ikke mere fysisk magt.

- Af disse grunde er det Danske Skoleelevers klare anbefaling, at § X5, nr. 3 om væsentlige forstyrrelser af undervisningen udgår af lovforslaget.

Magtanvendelse bør kun kunne anvendes lovligt af uddannet og bestemt personale

Lovudkastet bestemmer, at det er "skolens personale", som kan anvende magt over for eleverne (lovudkastets §§ X4-X5). Det uddybes ikke, hvem det præcist omfatter, eller om Børne- og Undervisningsministeriet har forholdt sig til, om det er hensigtsmæssigt, at hele personalegruppen skal kunne udøve magt. Endvidere er denne betragtning særlig relevant, idet et stigende antal af undervisere i folkeskolen ikke har en læreruddannelse[1]. Magtanvendelse er indgribende i elevers selvbestemmelsesret og kan have alvorlige

[1] https://www.dlf.org/nyheder/stadigt-flere-laerere-i-folkeskolen-har-ikke-en-laereruddannelse/

konsekvenser. Derfor mener Danske Skoleelever, at magtanvendelse kun bør udøves af personer med kompetencer inden for konflikthåndtering, forebyggelse og skånsom anvendelse af magt.

- Danske Skoleelever anbefaler derfor, at det fremgår tydeligt af lovforslaget, hvilket personale, der må anvende magt, og at dette personale skal have uddannelse inden for konflikthåndtering, forebyggelse og skånsom anvendelse af magt.

3. Manglende klagemuligheder og statslig monitorering svækker elevers retssikkerhed markant

Magtanvendelse udgør et væsentligt indgreb i børns selvbestemmelsesret og integritet. Derfor er det problematisk, at lovforslaget fremstår uden retssikkerhedsgarantier for elever og står i skarp kontrast til andre lovområder, hvor indgreb i borgeres frihed og integritet ledsages af tydelige retssikkerhedsgarantier.

Vi mener grundlæggende, at dette lovforslag udfordrer elevers retssikkerhed og forværre retsstillingen. Nedenfor vil vi derfor komme med anbefalinger til, hvordan lovforslaget bør ændres, så essentielle retssikkerhedsgarantier for elever inkluderes.

Begrundelses og dokumentationspligt

Det er afgørende, at alle magtanvendelser begrundes og dokumenteres for at sikre, at magtanvendelser ikke benyttes uretmæssigt, samt at eleven har mulighed for at få indsigt i grundlaget. Derudover er det væsentligt, at der er mulighed for at danne et overblik på landsplan over anvendelsen af magtanvendelser. Dette ville ikke være tilfældet med det aktuelle lovforslag, idet grundskoler kun vil indberette magtanvendelser til egen kommune og frie grundskoler samt efterskoler undtages. Under de gældende regler, har der ikke været krav om registrering og området har været præget af en uens praksis afhængigt af forskellige kommuner og skoler.

- Det er derfor Danske Skoleelevers anbefaling, at Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder konkret vejledningsmateriale eller en egentlig skabelon for

magtanvendelsesregistreringer for at sikre, at der systematisk indsamles data om magtanvendelser i grundskolen.

- Derudover anbefaler vi, at frie grundskoler og efterskoler pålægges samme indberetningspligt som folkeskoler. Med den nuværende § X6 vil elever på frie grundskoler og efterskoler have en forringet retsstilling i forhold til elever på folkeskoler. Her er det vores klare anbefalinger, at alle elever gives samme rettigheder i lovforslaget.

Tilsyn

De nye regler for magtanvendelse vil kræve tilsyn og monitorering af skoler. Det er blevet afdækket, at der er markante kommunale forskelle på kommuners anvendelse af individorienterede foranstaltninger i medfør af ordensbekendtgørelsen[2]. De nye regler for magtanvendelse vil dermed også med høj sandsynlighed blive anvendt forskelligt. Det bekymrer Danske Skoleelever. For geografi skal ikke afgøre, om ens rettigheder respekteres eller krænkes.

Derfor er det vigtigt, at der med dette lovforslag der sikres et nationalt tilsyn med nye såvel som eksisterende regler på undervisningsmiljøområdet. Et tilsyn kan være med til at sikre, at der ikke udvikles uhensigtsmæssige og forskellige kulturer for bl.a. proportionalitetsafvejninger og vurderinger i forbindelse med magtanvendelser. Vi mener, at dette tilsyn bør have reaktionsmuligheder, så skoler kan sanktioneres og modtage reaktioner for uretmæssige indgreb og kulturer.

---

[2] https://www.berlingske.dk/indland/slag-spark-og-syrebomber-landets-folkeskoler-bortviste-1427-gange-elever-i-loebet-af-aarets-foerste-seks-maaneder?gaa_at=eafs&gaa_n=AWEtsqcLZaBywIbFIVsCeMSRKgA8QNjXWL6aeaA2AbqtWKAx_qJRU9ctJx7tibzf6gY%3D&gaa_ts=692ebcb5&gaa_sig=riou6XiLsQIZLTLTNNxWZ7iLsF5tyJw7F2_uhiAOZXTzbN5R5_mjbm5pw5jeMeJHIgyQ8rW7W58IkHhngh290A%3D%3D

- Danske Skoleelever anbefaler derfor, at opgaven med at føre tilsyn og monitorerer skoler enten placeres hos et eksisterende tilsyn (f.eks. Socialtilsynet), eller at der oprettes et særskilt tilsyn. Uagtet er det af væsentlig betydning, at tilsynet kan reagere på uretmæssige indgreb og iværksættelser gennem reaktionsmuligheder.

Individuel klagemulighed til en uafhængig instans

Under de nuværende regler og i dette lovforslag, er elever i praksis henvist til at anvende den strafferetlige vej for at få prøvet, om en eller flere magtanvendelser har været proportionale og retmæssige. Vi forudser, at meget få elever og forældre vil indbringe en sag for domstolene, idet få elever har kendskab til deres rettigheder[3] og dermed ikke har en chance for at kræve dem håndhævet. Samtidig har elever i langt de fleste tilfælde en klar formodning om, at lærerne handler lovligt, og som de skal, fordi de er voksne. Derfor er der behov for en styrket klageadgang til elever, der på nuværende tidspunkt reelt står uden en klagemulighed, hvis de oplever uretmæssige indgreb.

Vi vurderer, at proportionalitetsprincippet vil blive internt vurderet og ukontrolleret, og uretmæssige og uforsvarlige indgreb derfor vil gå uopdaget hen. Herved er der også en risiko for, at uretmæssige og uproportionelle kulturer vil kunne opstå på skoler. At lade så vidtgående regler, som regler for anvendelse af magt, hvile på den enkelte lærers proportionalitetsafvejning i øjeblikket uden en klagemulighed for elever, er dybt problematisk.

- Danske Skoleelever anbefaler derfor, at lovforslaget giver elever en tydelig klagemulighed til et uafhængigt klagenævn.

---

3 https://menneskeret.dk/files/media/document/Kendskab%20til%20rettigheder%20blandt%20b%C3%B8rn%20i%206.-9.%20klasse%20-%20En%20analyse%20af%20omfang%20og%20betydning.pdf

4. Fysisk guidning bør ikke ske mod elevens vilje

Overordnet

Overordnet er det vigtigt for Danske Skoleelever at tydeliggøre, at vi ikke opfatter den fremsatte model for fysisk guidning, som en hensigtsmæssig løsning. Der er blevet efterspurgt en præcisering af gældende ret og tydeligere regler, men med lovforslaget forslås der en meget vidtrækkende bestemmelse – ikke en præcisering. Det ønsker vi at understrege inden vores anbefalinger.

§ X2

Med lovforslaget introduceres begrebet fysisk guidning (§ X2) på skoleområdet. Begrebet kendes fra voksenansvarsloven, og som det også fremgår af forslagets bemærkninger, er det allerede inden for gældende ret tilladt at anvende fysisk guidning over for skolens elever, fx ved at lægge en arm på skulderen på eleven for at angive, at man ønsker at eleven følger med. I det omfang eleven indvilger til dette, er der således tale om en præcisering af gældende ret. Med lovforslaget vil der dog, ifølge bemærkningerne, være muligt kortvarigt at fastholde en elev mod elevens vilje som fysisk guidning. Det fremgår, at det ikke er muligt at definere en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarigt.

Danske Skoleelever mener, at denne lovhjemmel er langt mere vidtgående end hvad, der har været formålet. Vi vurderer, at grænsen mellem en fysisk guidning og magtanvendelse, som beskrevet i lovforslaget, er meget flydende. Herved er der et endnu mere kompliceret grundlag for at vurdere, hvornår der skal registreres og indberettes. Dette er især problematisk for elevernes retssikkerhed. En fysisk indgriben kan for elever virke konfliktoptrappende, og fastholdelse imod elevens vilje er utvivlsomt et indgreb i elevens selvbestemmelsesret og frihed. Med denne hjemmel kan dette indgreb i elevers grundlæggende rettigheder ske uden krav om registrering og indberetning og vil ikke blive kategoriseret som en magtanvendelse. Det finder vi meget bekymrende. Danske Skoleelever vurderer, at der ikke kan være tale om andet end anvendelse af fysisk magt, når elever fastholdes mod deres vilje. Derfor mener vi, at fysisk guidning mod elevers vilje bør defineres som magtanvendelse.

Danske Skoleelever anser det for meget problematisk, at elever kan fastholdes mod deres vilje i et ikke nærmere angivet tidsrum end " kortvarigt" uden krav om registrering og indberetning. Fastholdelse af elever mod deres vilje er de facto et indgreb i selvbestemmelsesretten og dermed magt.

- Det er Danske Skoleelevers klare anbefaling, at lovhjemlen ikke muliggør fysisk guidning mod elevers vilje, og at dette i stedet kategoriseres som magtanvendelse.

5. Et mere præcist proportionalitetsprincip

§ X3

Det er en grundlæggende forudsætning for ethvert indgreb i en persons selvbestemmelsesret, at indgrebet er nødvendigt, egnet og ikke går videre end formålet. I lovforslaget er proportionalitetsprincippet explicit og indebærer blandt andet, at personalet skal "afsøge alle muligheder for at opnå elevens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning". Det fremgår dog ikke af lovforslagets bemærkninger, hvordan skolens personale konkret skal have afsøgt alle muligheder i praksis, blot at dette må bero på en "konkret vurdering". Det finder Danske Skoleelever problematisk, idet en sådan konkret vurdering vil være meget varierende fra skole til skole og samt afhængig af personalets kompetencer og ressourcer. Derudover mener vi ikke, at det er tilstrækkeligt for et så vidtgående indgreb i elevers rettigheder, at alle muligheder ikke kræves afprøvet, men at det er den enkeltes subjektive vurdering. For at sikre en ensartet anvendelse af reglerne, er det derfor nødvendigt at tydeliggøre i lovforslaget, at alle muligheder skal være afprøvet. Vi ved, at mange undervisere i folkeskolen ikke har en læreruddannelse - 20 pct. af de lærere, der i 2023 underviste i landets folkeskoleklasser, havde slet ikke en læreruddannelse[4]. Derfor er de essentielt, at underviserne i folkeskoles uddannes til det pædagogiske arbejde, der er afgørende for at kunne forebygge og nedtrappe konflikter. Danske Skoleelever er bekymrede for, at det subjektive grundlag vil kunne bevirke, at elever oplever uproportionelle og uretmæssige magtanvendelser.

[4] https://www.dlf.org/nyheder/stadigt-flere-laerere-i-folkeskolen-har-ikke-en-laereruddannelse/

- Det er derfor Danske Skoleelevers anbefaling, at bestemmelsen ændres, så det fremgår, at alle muligheder for at opnå en elevs frivillige medvirken skal være afprøvet, og at det må vurderes på en "konkret vurdering" udgår af hensyn til elevernes retssikkerhed.

- Danske skoleelever anbefaler også, at det fremgår tydeligt af vejledningsmateriale, hvilke mindre indgribende metoder der som minimum skal være afprøvet, for at proportionalitetsprincippet er opfyldt.

6. "Omsorgsansvar" bør præciseres

§ X1

Af lovforslagets bemærkninger er begrebet "omsorgsansvar" primært en begrundelse for indførelse af yderligere magtbeføjelser. Danske Skoleelever mener ikke, at dette flugter med den naturlige sproglige forståelse af begrebet. Vi mener, at skolens omsorgsansvar er skolens pligt til at sikre elevens fysiske og psykiske behov og velbefinde, som det jo også anføres i lovforslaget. Danske Skoleelever anser det for problematisk, at "omsorgsansvar" ligestilles med at anvende magt over for elever, i stedet for den generelle pligt til at sikre elevens velbefinde, som skolen har. Vi mener ikke, at det er tilstrækkeligt, at omsorgsansvar bruges som belæg for magtbeføjelser.

- Danske Skoleelever anbefaler derfor, at "omsorgsansvar" præciseres i bemærkningerne, herunder hvordan det forventes, at skolens personale opfylder elevernes fysiske og psykiske behov samt beskriver, hvordan omsorgsansvaret er forbundet med skolens forpligtigelser, herunder elevers ret til et godt undervisningsmiljø og nødvendig støtte.

7. Opfølgning på lovforslagets implementering og utilsigtede konsekvenser

Det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, at lovforslaget bl.a. skal ses som et svar på uro og støj i skolen samt en stigning i udadreagerende adfærd blandt elever. De foreslåede bestemmelser skal desuden bidrage til en tydeliggørelse af reglerne for anvendelse af magt.

Danske Skoleelever er ikke imod en præcisering og tydeligere regler, men vi er meget bekymrede for, at de foreslåede bestemmelser præsenteres som løsninger på bl.a. uro, støj og udadreagerende adfærd. Mere fysisk magt i folkeskolen vil ikke skabe mere ro og mindre udadreagerende adfærd. Vi er bange for, at Børne- og Undervisningsministeriet med dette lovforslag vil legitimere anvendelse af fysisk magt som et legitimt og hensigtsmæssigt pædagogisk værktøj. Lovforslagets manglende retssikkerhedsgarantier og markante forværring af elevers retstilling er dybt problematisk, og vi er bekymrende for, at elever vil opleve uretmæssigt magtanvendelse uden reel mulighed for at klage i praksis. Det er et øksehug ind i elevers retssikkerhed. Ingen elever møder op i klassen med en ambition om at skabe uro og have udadreagerende adfærd, der skal ødelægge dagen for alle andre. Den adfærd og de dynamikker er et tegn på mistrivsel, som ikke løses med mere magt i skolen. Samtidig ved vi i Danske Skoleelever, at magtanvendelser sætter dybe spor i klassefællesskabet og påvirker alle elever. De adfærdsmønstre, som er problematiseret i forbindelse med lovforslaget, vil kunne blive forstærket af mere magt, der for elever vil blive opfattet som en konfliktoptrapning. Sagt med andre ord taber alle elever, hvis en del af svaret på uro og udadreagerende adfærd bliver udvidet anvendelse af magt.

- Danske Skoleelever anbefaler derfor, at lovforslagets implementering følges, og at der laves efterarbejder for at evaluere lovforslaget.

- Det er derudover Danske Skoleelevers anbefaling, at Børne- og Undervisningsministeren og de øvrige partier understreger, at formålet med loven er at præcisere reglerne for magtanvendelse på skoleområdet og fremhæver, at hovedformålet med reglerne er at reducere antallet af magtanvendelser – ikke forhøje.

Danske Skoleelever

Såfremt Danske Skoleelevers bemærkninger eller anbefalinger ønskes uddybet, kan vi kontaktes på forperson@skoleelever.dk. Vi stiller os til rådighed med henhold til ændringer og arbejdet med lovforslaget.

Med venlig hilsen,
Magnus Herrmann
Forperson for Danske Skoleelever

Til Børne- og Undervisningsministeriet

Ergoterapeutforeningen
Nørre Voldgade 90
DK-1358 København K
Tlf: +45 88 82 62 70
Fax: +45 33 41 47 10
Cvr nr. 19 12 11 19
etf.dk

Den 10. december 2025

Ref.: MBN
E-mail: mbn@etf.dk
Direkte tlf.: 53 36 49 23

Ergoterapeutforeningens høringssvar vedrørende:
Udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Ergoterapeutforeningen takker for muligheden for at bidrage med høringsbemærkninger.

Ergoterapeutforeningen støtter ikke lovforslaget om adgang til fysisk indgriben og en udvidet hjemmel til magtanvendelse. Vi deler øvrige organisationers bekymring for, at øget anvendelse af magt ikke blot kan svække tilliden mellem børn og voksne, men også risikerer at kompromittere barnets eller den unges retssikkerhed. Vi anerkender, at der er behov for løsninger, men mener, at fokus bør være på forebyggelse og forståelse frem for restriktive tiltag.

En udvidet hjemmel til magtanvendelse risikerer at skabe læringsmiljøer, hvor børn og unge mødes med kontrol frem for støtte. Dette kan forværre mistrivsel og konflikter, især hos børn med særlige behov eller udfordringer i regulering af adfærd.
Ergoterapeutforeningen ønsker at understrege, at målgruppen også omfatter børn med udviklingsforstyrrelser, kognitive funktionsnedsættelser, multiple handicap samt omfattende kommunikationsvanskeligheder. Denne gruppe har en særlig forhøjet risiko ved restriktive tiltag. Derfor bør enhver anvendelse af magt forudsætte skærpede krav til faglighed, tværfagligt samarbejde og systematisk monitorering på specialområdet.
Hvis der indføres en udvidet hjemmel til magtanvendelse, opfordrer vi til, at der indarbejdes særlige beskyttelsesmekanismer samt løbende effekt- og sikkerhedsvurderinger, så børn med handicap ikke udsættes for unødig risiko.

Ergoterapeutforeningen deler fuldt ud synspunktet, som bl.a Børnerådet og Red Barnet fremfører: I stedet for at udvide hjemlen til magtanvendelse bør der investeres i evidensbaserede metoder til konfliktforebyggelse, -nedtrapning og -håndtering. Vi støtter budskabet om, at der i grundskolen

skal være et stærkere fokus på at forstå dynamikker og årsager bag børns og unges adfærd.

Vi ser et stort potentiale i at investere i **tværfaglige indsatser**, der kombinerer pædagogiske, psykologiske og sundhedsfaglige perspektiver for at opnå en helhedsorienteret forståelse af adfærden. Ergoterapeuter bidrager med sundhedsfaglig viden om sammenhængen mellem sansebearbejdning, motorik, kognition og sociale faktorer, som ofte ligger til grund for udadreagerende adfærd. Ved at inddrage tværfaglighed kan vi skabe mere inkluderende læringsmiljøer, hvor forskellige faglige perspektiver bidrager til at identificere stressorer, tilpasse rammer og udvikle strategier, der forebygger konflikter og styrker trivsel. Dermed får børn og unge bedre forudsætninger for at regulere sig selv og deltage aktivt i fællesskabet – frem for at blive mødt med restriktive tiltag.

Ergoterapeutforeningens *Ergoterapifaglige Selskab for Børn og Unge* bidrager i det vedhæftede supplerende høringssvar med faglige overvejelser om konsekvenserne ved at indføre øget magtanvendelse, mulige løsningstilgange samt et afsluttende afsnit med konkrete forslag til ændringer i lovforslaget.

Ergoterapeutforeningen står naturligvis til rådighed for eventuelle uddybende kommentarer i forhold til høringssvaret.

Med venlig hilsen

Tina Nør Langager
formand for Ergoterapeutforeningen

Bilag: Supplerende høringssvar fra det Ergoterapifaglige Selskab for Børn og unge til lovforslag om skolens omsorgsansvar mv.

December 2025

Høringssvar fra det Ergoterapifaglige Selskab for Børn og Unge (EFS)

Vedr. udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Overordnede bemærkninger

EFS Børn og Unge kan ikke støtte lovforslagets intention om at udvide adgangen til fysisk indgriben og magtanvendelse i skolen.

Lovforslaget bevæger sig væk fra en moderne, neurobiologisk informeret forståelse af børns adfærd og regulering og risikerer at legitimere praksisser, som vi nationalt og internationalt arbejder for at reducere – ikke udvide. Fysisk fastholdelse og magtanvendelse over for børn er forbundet med betydelig risiko for både fysisk skade, psykologisk belastning og retraumatisering, særligt for børn med udviklingsforstyrrelser, kognitive funktionsnedsættelser og tidligere traumer. (Physical restraint of children and adolescents in mental health inpatient services: A systematic review and narrative synthesis - PubMed)

Vi ser et akut behov for lovgivning, der styrker:

- reguleringsstøtte, co-regulering og traumeinformeret praksis
- viden om nervesystem, polyvagal teori og sansebearbejdning
- rammer for tryghed og deltagelse – især i specialområdet

Ikke for lovgivning, der normaliserer fysisk magt som pædagogisk redskab.

Faglige bemærkninger

1. Low arousal, nervesystem og magtanvendelse – fagligt modspil til lovforslagets retning

Low arousal-tilgangen og beslægtede deeskalationsstrategier bygger på veldokumenteret viden om, at børn i affekt har begrænset adgang til sprog, overblik og kognitiv kontrol. Når arousal og stressniveau stiger, prioriterer hjernen overlevelse frem for læring, refleksion og samarbejde.

Fysisk fastholdelse og "førsel" vil i praksis:

- øge barnets fysiologiske arousal
- aktivere kamp/flugt/frys-responser
- gøre det sværere – ikke lettere – at genskabe ro og relation

Systematiske reviews og nationale/internationale retningslinjer viser, at fysisk fastholdelse af børn primært bruges som reaktiv adfærdsregulering, at den er forbundet med skade og etiske dilemmaer – og at der mangler evidens for positive, langsigtede effekter.

(Physical restraint of children and adolescents in mental health inpatient services: A systematic review and narrative synthesis - PubMed)

Lovforslaget ligger dermed i direkte forlængelse af en kontrol-logik, som forskningen netop peger på som problematisk – fremfor at understøtte en regulerings- og relationsbaseret tilgang.

2. Polyvagal teori, vagusnerven og co-regulering – hvorfor fysisk magt virker modsat intentionen

Polyvagal teori beskriver, hvordan barnets autonome nervesystem hele tiden aflæser, om omgivelserne er **sikre eller farlige** – en proces, der betegnes *neuroception*. Når barnet oplever sikkerhed, understøtter den ventrale vagusgren social kontakt, engagement og læring. Når barnet oplever fare, aktiveres kamp/flugt (sympatisk system) eller kollaps/frys (dorsal vagus).

(Parent-child coregulation of parasympathetic processes varies by social context and risk for psychopathology - PubMed)

Fysisk fastholdelse og magtanvendelse vil – uanset sproglig indpakning – typisk blive aflæst som fare:

- Barnet får mindre adgang til præfrontal cortex (planlægning, impulskontrol, refleksion)
- Barnets adfærd bliver mere kaotisk, aggressiv eller apatisk
- Barnet mister tillid til de voksne, som egentlig skal være det trygge holdepunkt

Forskning i co-regulering viser samtidig, at børn lærer selvregulering gennem gentagen erfaring af, at en reguleret voksen hjælper nervesystemet tilbage i tryghed – ikke gennem trusler, sanktioner eller fysisk kontrol.

At begrunde fysisk indgriben med "omsorg" er derfor neurobiologisk set misvisende: for barnet opleves det hyppigt som stress og potentielt traume – ikke som omsorg.

3. Specialområdet og børn med funktionsnedsættelser – de mest sårbare rammes hårdest

Lovforslaget anvender den brede formulering *"skolens personale"* og ekspliciterer ikke specialområdet eller børn med betydelige funktionsnedsættelser, kommunikationsvanskeligheder og sanse-/reguleringsvanskeligheder.

Internationale gennemgange viser, at børn med udviklingsforstyrrelser, læringsvanskeligheder og autisme er overrepræsenterede i brugen af restriktive tiltag og har øget risiko for både fysisk skade, psykologisk traume, angst, regressionsreaktioner og tab af tillid til voksne. (Reducing the need for restraint and restrictive intervention - GOV.UK)

For disse børn gælder desuden:

- Kommunikation kan være begrænset eller helt nonverbal – barnet kan ikke nødvendigvis verbalt protestere eller efterfølgende beskrive overgreb.
- Sansebearbejdning er ofte sårbar; berøring, fastholdelse og skift i kropsposition kan opleves ekstremt ubehageligt eller smertefuldt.
- Mange har omfattende erfaringer med hjælpemidler, behandling og "håndtering" af kroppen, som i sig selv kan være triggende.

At udvide "omsorgsmæssig indgriben" og fysisk fastholdelse uden eksplicit at skærpe beskyttelsen af denne gruppe er efter EFS Børn og Unges vurdering fagligt og etisk uforsvarligt.

4. "Omsorgsmæssig indgriben" som glidebane – risiko for uens og udvidet praksis

Begreber som *"omsorg"*, *"omsorgsmæssig indgriben"* og *"afværgehjælp"* er i deres natur elastiske. I et lovgrundlag risikerer det at:

- give stor fortolkningsfrihed mellem kommuner, skoler og enkeltpersoner
- normalisere fysisk fastholdelse og guidning i situationer, der kunne være løst med reguleringsstøtte, miljøtilpasning og co-regulering
- blive brugt som kompensation for manglende normering, mangelfuld efteruddannelse eller utilstrækkelig specialpædagogisk viden

Internationale retningslinjer og nationale strategier (bl.a. i Storbritannien og Irland) går en anden vej: her er målet eksplicit at reducere og på sigt eliminere restriktive praksisser over for børn – særligt i specialtilbud – gennem systematisk forebyggelse, traumeinformeret tilgang og organisatorisk kulturændring.

Det danske lovforslag bevæger sig i modsat retning ved at udvide hjemlen, uden samtidig at indbygge krav om reduktion, monitorering og faglig opkvalificering.

5. Evidens for alternativer: traumeinformeret praksis, reguleringsfokus og low arousal

Det er ikke et valg mellem "magt" og "ingenting". Der findes allerede dokumenterede og lovende tilgange, der reducerer brugen af restriktive indgreb:

- Et nyere systematisk review viser, at traumeinformerede interventioner i børne- og ungeindstillinger i overvejende grad fører til betydelige reduktioner i brugen af tvang og fysisk fastholdelse. (Trauma Informed Interventions to Reduce Seclusion, Restraint and Restrictive Practices Amongst Staff Caring for Children and Adolescents with Challenging Behaviours: A Systematic Review | Journal of Child & Adolescent Trauma)
- Et systematisk review om fysisk fastholdelse i uddannelsesmiljøer fremhæver, at restriktive tiltag er forbundet med skade og betydelig etisk problematik, og at forebyggende, relationsbaserede indsatser og personaletræning kan nedbringe brugen markant. (Reducing physical restraint in educational settings: a systematic literature review - Hodgkiss - 2023 - Journal of Research in Special Educational Needs - Wiley Online Library)
- Nationale strategier (fx "Reducing the Need for Restraint and Restrictive Intervention" i UK) anbefaler en helhedstilgang med fokus på børns rettigheder, miljøtilpasning, tidlig indsats, positiv adfærdssupport og reguleringsstøtte, ikke udvidede magtbeføjelser.

Samtidig peger nervesystem- og polyvagal-informerede pædagogiske tilgange på, at børn først kan lære, samarbejde og regulere sig selv, når de oplever sig trygge i relationen og i kroppen

(Parent-child coregulation of parasympathetic processes varies by social context and risk for psychopathology - PubMed)

Det er denne retning, EFS Børn og Unge anbefaler, at Danmark lægger ind i lovgivningen.

Forslag til ændringer og anbefalinger

På denne baggrund anbefaler EFS Børn og Unge:

1. At den udvidede adgang til fysisk indgriben/magtanvendelse fjernes

EFS Børn og Unge anbefaler, at:

- den foreslåede udvidelse af hjemlen til fysisk fastholdelse, føren mv. udgår af lovforslaget,
- og at der i stedet formuleres klare principper om, at restriktive tiltag kun kan anvendes som sidste udvej i akut fare, i kortest mulig tid og med efterfølgende registrering, debriefing og læring.

2. At specialområdet og børn med handicap beskrives eksplicit og beskyttes skærpet

Lovteksten bør:

- tydeligt nævne børn med udviklingsforstyrrelser, kognitive funktionsnedsættelser, multiple handicap og omfattende kommunikationsvanskeligheder,
- slå fast, at netop denne gruppe har forhøjet risiko ved restriktive tiltag,
- og lægge op til skærpede krav til faglighed, tværfaglighed og monitorering på specialområdet.

3. At der indføres krav om regulerings- og neurobiologisk informeret praksis

I stedet for at udvide magtbeføjelser bør lovgivningen:

- stille krav om, at skolens personale har grundlæggende viden om nervesystem, stress, sansebearbejdning, polyvagal teori og co-regulering
- forankre low arousal, traumeinformeret praksis og sensorisk informeret pædagogik som centrale tilgange i arbejdet med børn i mistrivsel
- sikre, at reguleringsstøtte, tilpassede krav og trygge relationer beskrives som førstevalg, mens fysisk indgriben beskrives som yderste nødløsning.

4. At dokumentations- og læringsspor styrkes – frem for hjemlen til magt

Lovgivningen bør:

- kræve systematisk registrering af alle situationer med fysisk indgriben/magtanvendelse,
- sikre gennemsigtighed for forældre og tilsyn,
- anvende data til at udvikle forebyggende indsatser og kompetenceudvikling frem for at normalisere praksis.

5. At børn og forældre inddrages

EFS Børn og Unge anbefaler, at lovgivningen understøtter:

- systematisk inddragelse af børn og forældre i evaluering efter episoder med vold/udadreagerende adfærd – med fokus på, hvad der kunne have hjulpet barnet bedre
- klage- og feedbackveje, der er tilgængelige for både børn med og uden kommunikationsvanskeligheder.

Afsluttende bemærkning

Børn gør det så godt, de kan – også i skolen. Adfærd, der opleves som "forstyrrende", er ofte et udtryk for belastning, sanseovervældelse, utryghed eller manglende reguleringskapacitet – ikke ond vilje.

EFS Børn og Unge opfordrer til, at lovgivningen:

- går i takt med den neurobiologiske viden, vi har i dag
- beskytter de mest sårbare børn – særligt dem med handicap og komplekse behov
- styrker regulerede voksne, trygge relationer og faglighed i stedet for magt.

Danmark har mulighed for at vælge en retning, hvor skolen bliver et sted, der regulerer og reparerer – ikke et sted, hvor børn med særlige behov mødes med mere fysisk kontrol.

EFS Børn og Unge anbefaler derfor, at lovforslaget revideres grundlæggende, så fokus flyttes fra udvidet magtanvendelse til evidensbaseret regulerings- og relationsstøtte.

Udvalgte referencer

Nielson, S., Bray, L., Carter, B., & Kiernan, J. (2021).
Physical restraint of children and adolescents in mental health inpatient services: A systematic review and narrative synthesis.
Journal of Child Health Care, 25(3), 342–367. https://doi.org/10.1177/1367493520937152 PubMed

Kelly, P., Saab, M. M., Hurley, E. J., m.fl. (2023).
Trauma Informed Interventions to Reduce Seclusion, Restraint and Restrictive Practices Amongst Staff Caring for Children and Adolescents with Challenging Behaviours: A Systematic Review.
Journal of Child & Adolescent Trauma, 16, 629–647. https://doi.org/10.1007/s40653-023-00524-2 SpringerLink

Hodgkiss, B., & Harding, E. (2023).
Reducing physical restraint in educational settings: A systematic literature review.
Journal of Research in Special Educational Needs, 23(4), 265–277. https://doi.org/10.1111/1471-3802.12598 ResearchGate

Department of Health and Social Care & Department for Education (2019).
Reducing the Need for Restraint and Restrictive Intervention – Children and Young People with Learning Disabilities, Autistic Spectrum Conditions and Mental Health Difficulties.
UK Government. Tilgængelig her: https://www.gov.uk/government/publications/reducing-the-need-for-restraint-and-restrictive-intervention GOV.UK+1

Lunkenheimer, E., Tiberio, S. S., Skoranski, A. M., Buss, K. A., & Cole, P. M. (2018).
Parent–child coregulation of parasympathetic processes varies by social context and risk for psychopathology.
Psychophysiology, 55(2), e12985. https://doi.org/10.1111/psyp.12985 PubMed+1

NCSE (2025).
Relate – A Regulation-First Approach to Reframing Behaviour Support.
National Council for Special Education, Irland. Tilgængelig her: https://ncse.ie/wp-content/uploads/2025/01/NCSE-Relate.pdf ncse.ie

Mattis Bruus Midgley

Fra:	Norah Mallou Regitse Jensen <n.malloujensen@gmail.com>
Sendt:	8. december 2025 21:37
Til:	DEP - EJI JK
Emne:	Høring- lovforslag om udvidede beføjelser til fysisk indgriben i folkeskolen

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Høringssvar vedr. udkast til lovforslag om udvidede beføjelser til fysisk indgriben i folkeskolen

Til Børn- og Undervisningsministeriet,

Jeg takker for muligheden for at afgive høringssvar vedrørende udkast til lovforslag om udvidede beføjelser til fysisk indgriben i folkeskolen. Jeg skriver som bekymret borger og forælder og ønsker at belyse væsentlige juridiske, pædagogiske og menneskeretlige problemstillinger ved forslaget.

1. Overordnede bemærkninger

Jeg anerkender fuldt ud behovet for tryghed, ro og klare rammer i folkeskolen. Men udvidelsen af læreres adgang til fysisk indgriben rummer betydelige risici for at svække børns retssikkerhed, forstærke konflikter, øge mistrivsel og bringe Danmark i konflikt med internationale forpligtelser om børns fysiske og psykiske integritet.

Det bør understreges, at fysisk magtanvendelse aldrig er et pædagogisk redskab, og at det bør forbeholdes absolut nødvendige nødretssituationer. Dette udgangspunkt udvandes i lovudkastet.

2. Menneskerettigheder og børneretlige problemstillinger

2.1. Barnets ret til fysisk integritet

Ifølge internationale menneskerettigheder og FN's Børnekonvention har børn ret til beskyttelse mod fysisk og psykisk vold og krænkelse. Fysisk indgriben i situationer, der ikke vedrører umiddelbar fare, kan udgøre en krænkelse af barnets værdighed og integritet.

Lovudkastet udvider adgangen til fysisk indgriben til situationer som "psykisk krænkelse" eller "væsentlig forstyrrelse af undervisningen". Disse begreber er vage og åbner for fortolkninger, som kan resultere i indgreb, der ikke opfylder proportionalitetskravet.

2.2. Revselsesrettens afskaffelse

Danmark har med rette afskaffet revselsesretten, og fysisk afstraffelse er forbudt. Det er dybt problematisk, hvis et lovforslag bevæger sig i retning af en normalisering af fysisk magt over børn, der ikke er begrundet i akut fare.

3. Pædagogiske argumenter imod udvidet magtanvendelse

3.1. Fysisk indgriben er ikke konfliktnedtrappende

Forskning i børns adfærd og konflikthåndtering viser, at fysisk indgriben i ikke-akutte situationer ofte:
- eskalerer konflikten,
- øger barnets stressrespons,
- svækker relationen mellem barn og voksen,
- reducerer barnets læring og deltagelseslyst.

Det pædagogiske fagfelt er bredt enige om, at bæredygtig konfliktløsning kræver deeskalering, relationelt arbejde, tydelige rammer og forudsigelige strukturer – ikke øget brug af magt.

3.2. Risiko for misforståelser og fejlvurderinger

Mange børn i dagens folkeskole har:
• traumehistorik,
• neurodivergens som ADHD eller autisme,
• sensoriske vanskeligheder,
• sproglige udfordringer.

Disse børn kan let misforstås som "forstyrrende" eller "provokerende", selv når deres adfærd er udtryk for overbelastning. Fysisk indgriben i sådanne situationer kan være direkte skadelig og i nogle tilfælde retraumatiserende.

3.3. Modvirker inkluderende praksis

Øget adgang til fysisk indgriben risikerer at ramme de børn, der i forvejen er mest sårbare. I stedet for at løse problemerne risikerer skolen at forstærke mistrivsel og eksklusion.

4. Praktiske og retssikkerhedsmæssige problemer

4.1. Vage kriterier for hvornår magt må anvendes

Begreber som "væsentlig forstyrrelse" og "psykisk krænkelse" er så upræcise, at de kan tolkes bredt og forskelligt fra lærer til lærer. Det underminerer børns retssikkerhed og gør det vanskeligt at sikre ensartet praksis.

4.2. Risiko for magtmisbrug – også utilsigtet

Selv velmenende lærere kan i stressede situationer komme til at handle uhensigtsmæssigt, især hvis de ikke er specialiseret i konfliktnedtrapning. Forslaget øger risikoen for fejlskøn og dermed for, at børn påføres unødig fysisk og psykologisk skade.

4.3. Manglende forebyggelseskrav

Lovforslaget stiller krav til rapportering, men ikke til de pædagogiske forebyggelsesstrategier, der skal sikre, at magtanvendelse kun bliver en absolut sidste udvej. Forebyggelsesarbejde skal ikke være valgfrit – det er fundamentet for en tryg skole.

5. Anbefalinger

Jeg opfordrer ministeriet til at:
1. Fastholde, at fysisk magtanvendelse kun må anvendes ved akut fare – ikke ved forstyrrelser eller subjektive vurderinger af "psykisk krænkelse".
2. Indføre præcise definitioner af alle centrale begreber, herunder "væsentlig forstyrrelse".
3. Styrke kravene til forebyggelse, herunder:
• konfliktnedtrapningskompetencer,
• traumeinformeret praksis,
• inkluderende læringsmiljøer.
4. Indføre uafhængig kontrolinstans for gennemgang af sager om fysisk indgriben.
5. Sikre børneperspektivet ved at inddrage børns egne erfaringer i det videre lovarbejde.

6. Afsluttende bemærkning

Det er afgørende, at børn møder en skole, hvor de føler sig trygge, respekterede og værdsatte. Udvidede

magtbeføjelser er ikke vejen til tryghed. Tværtimod risikerer de at skabe utryghed og skade de relationelle og pædagogiske fundamenter, som bør danne rammen for al undervisning.

Jeg håber, at ministeriet vil overveje forslaget grundigt og vælge en vej, der bygger på pædagogisk faglighed, menneskeretlige forpligtelser og barnets bedste.

Med venlig hilsen
Mallou,
Forperson i skolebestyrelse, pædagog og ikke mindst mor.

Friefagskoler
Erhvervsrettede kostskoler

BØRNE-OG UNDERVISNINGSMINISTERIET
Departementet
Att. ejijk@uvm.dk

FORENINGEN AF FRIE FAGSKOLER
Farvergade 27H, 2. sal
1463 København K

Vartov, den 8. december 2025

Frie Fagskolers høringssvar vedr. høring over lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Frie Fagskoler takker for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. Foreningen af Frie Fagskoler har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Overordnede bemærkninger
Vi har i frie fagskoler forståelse for ønsket om at skabe større klarhed om skolernes omsorgsansvar og rammerne for fysisk indgriben i konfliktsituationer. Der kan være behov for tydelige regler, der styrker retssikkerheden for både elever og medarbejdere og giver personalet tryghed i at handle i akutte situationer.

Vi vurderer samtidig, at lovforslaget i høj grad er udviklet med udgangspunkt i folkeskolens udfordringsbillede og ikke i frie fagskolers særlige formål, elevgruppe og kostskoleform. Vi finder derfor behov for at nuancere, hvordan regler om magtanvendelse og afværgehjælp skal forstås og anvendes i skolernes praksis.

Frie fagskoler som skoleform
Frie fagskoler er kostskoler for unge fra 16 år og op. De unge vælger opholdet frivilligt og bor på skolen, hvor de deltager i et helhedsorienteret lærings- og hverdagsmiljø, der kombinerer faglig, personlig og praktisk udvikling. Som kostskoler har frie fagskoler allerede i dag et udstrakt tilsyns- og omsorgsansvar over for eleverne – både i undervisningstiden og i fritiden. Omsorgsansvaret udøves som en integreret del af skolens nærværende og relationelle pædagogik, hvor der arbejdes tæt omkring den enkelte elevs trivsel, modenhed og udviklingsniveau. I praksis håndteres udfordrende adfærd oftest gennem dialog, tydelige forventninger, struktur og relationel støtte. Skolerne råder samtidig over klare sanktionsmuligheder, herunder midlertidig hjemsendelse eller bortvisning, som anvendes, når en elev ikke kan indgå ansvarligt i fællesskabet.

Erfaringerne viser, at behovet for egentlig fysisk magtanvendelse er ikkeeksisterende på frie fagskoler.

Behovet for lovgivning – og risiko for utilsigtede konsekvenser
Ud fra vores erfaring ser vi ikke et udtalt behov for en udvidet hjemmel til magtanvendelse hos os i frie fagskoler. Lovforslaget risikerer at skabe et unødigt fokus på kontrol og indgreb i miljøer, hvor relationsarbejde og tillid er fundamentet for pædagogikken. Vi er bekymrede for, at lovforslagets brede formuleringer – særligt i relation til "chikanerende eller krænkende adfærd" og "væsentlig forstyrrelse af undervisningen" som kriterier for fysisk indgriben – kan åbne for handlinger, som i vores skoleform sjældent vil være pædagogisk velbegrundede eller nødvendige. Vi noterer os desuden, at unge på frie fagskoler

typisk er ældre end elever i grundskolen, og at fysisk fastholdelse af unge over 16 år kræver stor alvorlighed og omtanke. Vi anbefaler derfor, at aldersdimensionen indgår eksplicit i de endelige bemærkninger.

Proportionalitet og pædagogisk tilgang
Lovforslaget lægger op til, at fysisk magt aldrig må erstatte pædagogik. Det bakker vi fuldt op om. Vi finder det vigtigt at understrege, at frie fagskolers arbejde netop bygger på forebyggelse, dialog og relation – og at enhver form for fysisk indgriben kun kan komme på tale som absolut sidste udvej. Vi anbefaler, at dette princip styrkes og uddybes, så der ikke skabes en utilsigtet kulturændring, hvor personalet føler sig opfordret til at handle fysisk fremfor pædagogisk.

Registrering, dokumentation og administrativt arbejde
Lovforslaget lægger op til, at frie fagskoler ikke skal indberette magtanvendelser til kommunen, men gennemføre intern registrering. Det vurderer vi som rimeligt og i tråd med skolernes selvejende karakter. Samtidig opfordrer vi til, at kravene til registrering beskrives klart og proportionelt, så de ikke fører til unødigt administrative byrder. Vi foreslår, at der udarbejdes en fælles national skabelon, som skolerne kan benytte.

Behov for grundigere dialog og afklaring
Lovforslaget rejser en række principielle spørgsmål om pædagogik, etik, retssikkerhed og læringsmiljø. I den offentlige debat har både forskere, fagfolk og interesseorganisationer udtrykt bekymring ved de foreslåede udvidelser. Samtidig ser vi os som samlet skoleform ikke som målgruppe for lovforslaget, og på den baggrund anbefaler vi, at der gives tilstrækkelig tid til yderligere drøftelser og inddragelse af skoleformer – herunder frie fagskoler, som kun i begrænset omfang er omfattet af en problematik, der primært er adresseret folkeskolen.

Afslutning
Frie fagskoler står gerne til rådighed for yderligere dialog og bidrag til arbejdet, så lovgivningen kan udformes på et grundigt og balanceret grundlag, der tager højde for forskellige skoleformers virkelighed og pædagogiske praksis.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til direktør for Frie Fagskoler Jesper Øland, jo@friefagskoler.dk

Med venlig hilsen

Jens Beermann
Formand for Foreningen af Frie Fagskoler

FADD
Foreningen af **DØGN- OG DAGTILBUD** for udsatte børn og unge

9. december 2025

Att. **Børne- og Undervisningsministeriet**
Sendt til: ejijk@uvm.dk

Høringssvar til Børne- og Undervisningsministeriet vedr. **udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.**

FADD takker for muligheden for at afgive høringssvar til ministeriets udkast til lovforslag.

Behov for tydeligere regler – men ikke for de foreslåede ændringer

FADD anerkender, at der er et reelt behov for at præcisere og tydeliggøre reglerne om magtanvendelse, omsorgsansvar og indberetning i grundskolen og tilknyttede institutioner. Klare og ensartede rammer er afgørende for både elevernes retssikkerhed og personalets arbejdsvilkår. De nuværende regler er uklare og sætter usikre rammer om medarbejdernes handlerum, indberetningspraksis og tilsyn med området. Det er afgørende at dette gives opmærksomhed, da praksis i dag er præget af stor usikkerhed og 98 versioner af fortolkning.

Det er dog FADD's vurdering, at de ændringer, der foreslås i lovudkastet, ikke er nødvendige og kan medføre flere udfordringer end løsninger. Særligt bemærkes:

- Folkeskolen er nødlidende, der er en lang række udfordringer der tilsammen placerer folkeskolen i en svær situation. For at nævne nogle få; lærerflugt, høj andel af uuddannede vikarer, øget andel af børn der flyttes til privat- og friskole, børn med adfærdsproblemer, manglende støtte til udsatte familier med småbørn. Den foreslåede øgning af magtanvendelsesmuligheder er misforstået symptombehandling – altså man forsøger at adressere en kompleks problematik, men mange årsager, med en forsimplet og uklog disciplineringstanke, der aldrig vil kunne løse problemet – tværtimod.

- Lovforslaget udvider anvendelsesområdet til institutioner og personalegrupper uden erfaring med magtanvendelse, hvilket øger risikoen for fejl, usikkerhed og utilsigtede konsekvenser.
- Mange medarbejdere har ikke den nødvendige uddannelse eller kundskab til at vurdere proportionalitet, dokumentere episoder og håndtere konflikter uden at eskalere situationen.
- De omfattende krav om registrering og indberetning kan føre til betydelig administrativ byrde og risiko for forskellig praksis på tværs af landet.
- Der er en reel risiko for, at magtanvendelse bliver mere normaliseret i hverdagen, hvilket kan skade relationen mellem elever og personale og føre til, at pædagogiske og omsorgsfulde metoder nedprioriteres.

Ja tak til fysisk guidning og hjemsendelse

FADD støtter fuldt op om, at der gives mulighed for fysisk guidning af elever i dagligdagen, når det sker omsorgsfuldt og med respekt for barnets integritet. Fysisk guidning er ofte nødvendig for at skabe tryghed og ro, og for at hjælpe børn ud af konfliktsituationer på en værdig måde.

Ligeledes bakker FADD op om, at der skal være mulighed for at hjemsende børn, der gentagne gange skaber alvorlige problemer for fællesskabet, når alle andre pædagogiske og dialogbaserede muligheder er udtømt. Det er vigtigt, at skolen har redskaber til at beskytte undervisningsmiljøet og sikre tryghed for alle.

Øvrige handlemuligheder skal beskrives grundigt og fyldestgørende i den kommende lov/vejledning. Det skal være tydelig hvilke konkrete handlinger der kan udføres efter folkeskolens ordensbekendtgørelse og straffelovens regler om nødret og nødværge. Beskrivelsen skal indeholde:

- Hvad må skolens medarbejdere i hvilke situationer
- Tydelig systematik i indberetningspraksis (nationale krav), herunder tydelighed i forhold til indberetning af nødret/nødværge.
- Tydelig definition af tilsynsmyndighedens (PPR) opgaver ift. indberetningen
- Krav til inddragelse af barnets (forældrenes) perspektiv.

Konkrete eksempler fra praksis

- En lærer forsøger at guide en elev ud af klassen ved at lægge en hånd på skulderen. Eleven gør modstand, og situationen udvikler sig hurtigt til magtanvendelse. Personalet er i tvivl om, hvornår de skal stoppe, og hvordan episoden skal dokumenteres.

- En elev bliver meget udadreagerende i frikvarteret. Personalet har ikke erfaring med at vurdere, hvornår det er nødvendigt at gribe fysisk ind, og frygter at gøre noget forkert. Det skaber usikkerhed og kan føre til enten for lidt eller for meget indgriben.
- På en skole uden tradition for magtanvendelse opstår der tvivl om, hvorvidt en episode skal registreres. Nogle medarbejdere vælger at undlade registrering for ikke at "gøre sagen større", mens andre overregistrerer for at være på den sikre side. Det skaber uens praksis og utryghed blandt både personale og forældre.
- En elev med tidligere traumatiske oplevelser oplever magtanvendelse som meget grænseoverskridende, hvilket forværrer relationen til de voksne og kan føre til yderligere mistrivsel.

Disse eksempler viser, at der er behov for tydelighed, uddannelse og støtte – ikke blot flere regler.

FADD's anbefalinger

- Ministeriet opfordres til at arbejde videre med at præcisere og tydeliggøre de eksisterende regler, så de bliver mere anvendelige og forståelige for alle aktører – men uden at udvide området for magtanvendelse til institutioner, der ikke har tradition eller erfaring hermed.

  Handlemuligheder skal beskrives grundigt og fyldestgørende i den kommende lov/vejledning. Det skal være tydelig hvilke konkrete handlinger der kan udføres efter folkeskolens ordensbekendtgørelse og straffelovens regler om nødret og nødværge. Beskrivelsen skal indeholde:

  - Hvad må skolens medarbejdere i hvilke situationer
  - Tydelig systematik i indberetningspraksis (nationale krav), herunder tydelighed i forhold til indberetning af nødret/nødværge.
  - Tydelig definition af tilsynsmyndighedens (PPR) opgaver ift. indberetningen
  - Krav til inddragelse af barnets (forældrenes) perspektiv.

- Der bør i stedet fokuseres på kompetenceudvikling, supervision og videndeling, så personalet klædes ordentligt på til at håndtere de situationer, hvor magtanvendelse kan komme på tale.
- Inddrage og implementere socialpædagogisk viden og metode i folkeskolen, for derved at kunne imødegå adfærds- og trivselsudfordringer med pædagogik og velvalgt metodik.

- FADD står til rådighed med erfaring og viden om magtanvendelse og håndtering af indberetninger. Magtanvendelser er en del af FADD-medlemmernes arbejdsområde og vi har i årtier forsøgt at nedbringe antallet og forebygge anvendelsen af magt, ved at anvende velvalgt pædagogik, høj faglighed og fokus på dygtige organisationer og ledelse. Det det vi gerne ud af.

Afslutning

FADD ser det som en vigtig opgave at medvirke til trygge og ensartede rammer på tværs af landet, men understreger, at dette bedst sikres gennem tydelighed, kompetenceudvikling og erfaringsudveksling – ikke gennem de foreslåede ændringer i lovudkastet.

FADD vil meget gerne bidrage aktivt og inviterer ministeriet til dialog, hvor vi kan dele vores mangeårige erfaringer og praksisnære viden om magtanvendelser, dilemmaer og løsninger fra arbejdet med børn og unge i udsatte positioner.

Med venlig hilsen

Hanne Dalsgaard
Formand for FADD

Spørgsmål rettes til:
Tore Kargo
direktør, FADD
2921 6840
tore@fadd.dk

Mattis Bruus Midgley

Fra: Anne Jessing <AJE@fho.dk>
Sendt: 10. december 2025 09:29
Til: DEP - EJI JK
Emne: Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. - FH
Vedhæftede filer: 031125 Høringsbrev.PDF; 031125 Høringsliste.PDF; 031125 høringsversion lovforslag.PDF

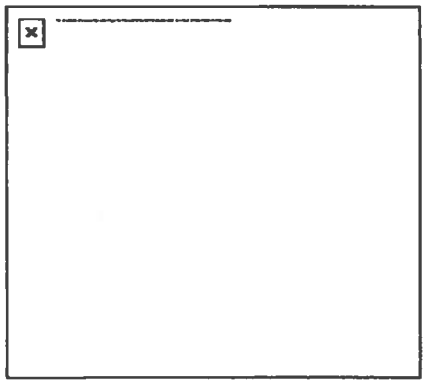
Til Børne- og Undervisningsministeriet

FH ikke har nogen bemærkninger til lovforslaget, men henviser til forbundenes høringssvar.

Med venlig hilsen

Anne Jessing
Sekretær, Vækst og Velfærd
Direkte: 3524 6357 / Mobil: 2812 0386 / Mail: AJE@fho.dk
Fagbevægelsens Hovedorganisation / Tlf. 3524 6000 / www.fho.dk

Fra: DEP - EJI JK
Sendt: 3. november 2025 18:00
Til: DEP - EJI JK
Cc: Ole Hvilsom Larsen ; Emma Kalmar Møller Jensen ; Line Marie Bakken Jensen ; Marie Juel Bech Nielsen ; Lise Hjort Elmquist ; Anna Sofie Weigaard Jørgensen
Emne: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i offentlig høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag **senest onsdag den 10. december 2025 kl. 12**.

Høringssvar kan sendes til ejiik@uvm.dk med angivelse af "Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v." og afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på www.hoeringsportalen.dk.

Med venlig hilsen
Lise Hjort Elmquist
Chefkonsulent

BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Telefon: +45 33 92 50 00

Landsorganisationen
for sociale tilbud

København den 9. december 2025

Høring om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

LOS takker for muligheden for at kommentere på udkastet til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

LOS bemærker, at nærværende lovforslag ikke forholder sig til, hvorvidt loven også finder anvendelse på specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, hvor reglerne for magtanvendelse aktuelt er reguleret af henholdsvis Voksenansvarsloven samt fremme af god orden under Folkeskoleloven. LOS anbefaler derfor, at dette afklares, herunder at der koordineres tæt med det pågående tværministerielle arbejde om magtanvendelsesreglerne på specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem og på behandlings- og specialundervisningstilbud for at sikre ensartede regler for magtanvendelse. LOS finder det problematisk, at der i dag kan være klasseværelser, hvor eleverne kan være omfattet af forskellig lovgivning omkring magtanvendelse, da det betyder, at en lærer kan stå i en situation med to elever, hvor læreren i henhold til Voksenansvarsloven må handle på en måde i forhold til den ene elev, mens den anden elev alene er omfattet af ordensbekendtgørelsen. LOS anbefaler, at dette perspektiv inddrages, således at der sikres ensartethed på tværs af skoleområdet i forhold til magtanvendelsesregler.

LOS bemærker endvidere, at selve begrebet magtanvendelse er en udfordring, da selve handlingen ofte handler om at drage omsorg for en elev og fællesskabet, mens begrebet i sig selv signalerer en meget voldsom adfærd. LOS anbefaler derfor, at omsorgen for eleven skrives frem i lovforslaget.

1. Generelle bemærkninger

LOS har en række generelle bemærkninger til lovforslaget.

LOS finder det bekymrende, at lovforslaget vil kunne skabe forskelsbehandling mellem elever, der grundet sociale eller psykiske sårbarheder kan blive udfordret i folkeskolens rammer, og derfor reagerer i en sådan grad, at der opstår belæg jf. lovforslaget for en magtanvendelse. Dette bidrager til en forståelse af eleven, som problemet frem for at undersøge, om det er de pågældende rammer, der ikke er rigtige for eleven. Derudover kan en magtanvendelse bidrage til en forværring af elevens trivsel. Lovforslaget vil dermed kunne bidrage til øget splittelse og mistrivsel blandt udsatte elever, hvis der ikke samtidig iværksættes faglige tiltag og tilføres både menneskelige og økonomiske ressourcer til området, for at forebygge magtanvendelser.

LOS bemærker yderligere, at det i bemærkningerne til lovforslaget er angivet, at de øgede magtbeføjelser skal "skabe bedre mulighed for, at skolernes personale kan beskytte [...] de vigtige sociale fællesskaber i skolen.". LOS ønsker her at betone, at en magtanvendelse altid udstiller den enkelte elev, som udsættes for

magtanvendelsen, og at magtanvendelser derfor kan bidrage til splid og utryghed frem for at sikre stærke fællesskaber. For at styrke fællesskaberne i skolen bør der derfor indføres tiltag, der for eksempel inddrager eleverne i både forebyggende tiltag og opfølgning, der har blik for den enkeltes tilknytning til fællesskabet, hvis en magtanvendelse finder sted.

LOS anbefaler derfor, at loven udbygges med væsentlige faglige tiltag.

LOS bemærker, at lovforslaget er skrevet med direkte inspiration fra Voksenansvarsloven. LOS er bekymret for denne tilgang, fordi Voksenansvarsloven er udarbejdet med en specifik målgruppe samt fagligt kvalificerede medarbejdere til at forvalte loven for øje. At overføre lovgivning fra det specialiserede socialområde til folkeskolen, finder LOS alene kan ske, hvis man samtidig sikrer de faglige rammer, som blandt andet kræver et systematisk arbejde med at forebygge magtanvendelser gennem opkvalificering af medarbejdere, herunder både lærere, pædagoger og vikarer, i at arbejde forebyggende i forhold til magtanvendelser og i fald, en magtanvendelse er nødvendig at kunne anvende den skånsomt. Derudover er der behov for flere voksenressourcer i klasserne som en del af det forebyggende arbejde, og der bør endvidere være et løbende fokus på undervisernes arbejdsvilkår og modarbejdelse af forråelse, og herunder bør læreruddannelsen tilpasses med højde for den nye lovgivning.

LOS anbefaler derudover, at der snarest udarbejdes en vejledning til loven. Særligt bør begreber som fysisk guidning og fysisk magtanvendelse afklares, og det bør eksplicitere, hvad der menes, hvorledes de adskiller sig fra hinanden, og hvornår man må udføre de enkelte handlinger.

Det er en forudsætning for lovens udmøntning, at skolens medarbejdere har de rette faglige kompetencer og redskaber til at håndtere situationer, hvor en magtanvendelse, som beskrevet i lovforslaget, finder sted. Derfor anbefaler LOS, at loven ikke træder i kraft før vejledning og eventuelle yderligere faglige tiltag, herunder efteruddannelse er på plads.

LOS anbefaler derudover, at lovforslaget indarbejdes i sammenhæng med gældende lov som undervisningsmiljøloven og lov om fremme af god orden samt tilhørende vejledning, der i højere grad har fokus på forebyggelse og fællesskabet.

LOS anbefaler derudover, at lovgivningen tydeligt tager afsæt i et børnesyn, der modsvarer det børnesyn og de rettigheder, børn har gennem Barnets Lov.

2. Konkrete kommentarer til lovforslag

Vedrørende § X5
Det fremgår i, lovforslagets § X5, at "Skolens personale kan fastholde eller føre en elev væk fra en situation [...]". LOS bemærker, at der ikke er tilføjet en varighed i forhold til handlingen, hvilket er bekymrende i forhold til at sikre en så skånsom handling som muligt. Det anbefales derfor, at der tilføjes en varighed, ligesom det gør sig gældende i § X4.

Vedrørende § X5, punkt 3
LOS anbefaler, at punkt 3 under § X5, der angiver, at en fysisk magtanvendelse kan finde sted over for elever, der "væsentligt forstyrrer undervisningen for andre." bør fjernes fra lovforslaget. LOS finder det ikke proportionelt, at væsentlige forstyrrelser i undervisningen skal kunne føre til en fysisk magtanvendelse.

Som eksempler på væsentlige forstyrrelser fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at dette kan være skrig og høje lyde, at der kastes med mad, eller hvis en elev ikke frivilligt vil aflevere sin mobil. LOS finder ikke, at disse eksempler kan legitimere, at der bør foretages en fysisk magtanvendelse. Derudover finder LOS det problematisk, at begrebet giver anledning til utallige subjektive forståelser af, hvad det vil sige, hvis en elev "væsentligt forstyrrer undervisningen for andre".

Som nævnt bemærker LOS, at det samlede lovforslag trækker på reglerne for magtanvendelse på anbringelsesområdet. I Voksenansvarsloven står det klart, at en fysisk magtanvendelse kun må udføres, hvis barnet er til fare for sig selv eller andre. LOS mener, at det er uforsvarligt, at lovforslagets § X5 punkt 3 giver bredere rammer for anvendelse af magt på skoleområdet end på anbringelsesområdet. LOS anbefaler derfor, at lovforslaget her følger reglerne i Voksenansvarsloven.

Vedrørende § X6
Registreringer og indberetninger af magtanvendelse er vigtige for at sikre læring og opfølgning på de hændelser, der har fundet sted, så skolen kontinuerligt kan arbejde med at forebygge magtanvendelse. Derfor anbefaler LOS, at det i lovforslaget tilføjes, at der som minimum i en afgrænset periode bør følges op på hændelser med fysisk guidning, så skolens personale systematisk og fagligt arbejder med at forebygge og følge op på enhver form for magtanvendelse.

Vedrørende § X6, stk. 3
Det er afgørende, at der følges op på både medarbejdere og elever, der har været involveret i en hændelse, og ligeledes på andre, der kan være berørt af situationen af andre grunde. LOS anbefaler derfor, at dette tydeligt indskrives i lovforslaget. LOS mener ikke, at elevens inddragelse efter en magtanvendelse fremgår tydeligt nok. Formuleringen kan for nuværende skabe tvivl om, hvorvidt elevens perspektiver skal indgå alt efter alder og modenhed. LOS anbefaler, at sætningen om elevens perspektiver i § X6 stk. 3 omskrives, så det fremgår entydigt, at elevens perspektiver og synspunkter vedrørende hændelsen skal fremgå, men at der i inddragelsen af eleven herom skal tages højde for elevens alder og modenhed.

LOS håber, at bemærkningerne vil medføre ændringer i forslaget. Ved yderligere spørgsmål kan politisk chef Trine Schaldemose kontaktes på tsc@los.dk.

Med venlig hilsen

Mads Roke Clausen
Direktør

BUPL

København 10. december 2025

Høringssvar vedr. lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

BUPL og Lederforeningen i BUPL takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

I BUPL:

- Ønsker vi tydelige regler for undtagelsesvis fysisk indgriben mhp. at pædagoger kan berolige og beskytte børn i særligt tilspidsede situationer samt beskytte sig selv. Samtidig efterlyser vi en række præciseringer, så pædagoger ikke efterlades med et for stort fortolkningsrum, som kan skabe nye usikkerheder.
- Ønsker vi ikke en udvidelse af magtbeføjelserne i situationer med væsentlige forstyrrelser i undervisningen. Det ser vi som en glidebane væk fra skolens pædagogiske opgave.
- Efterspørger vi fokus på et systematisk forebyggende arbejde med inspiration fra den tilsvarende norske lovgivning og en tilbagevendende evaluering af loven.

Disse betragtninger udfoldes nedenfor.

Brug for tydeligere regler af hensyn til både børn og pædagoger
BUPL støtter lovforslagets formål om at skabe tydeligere regler for fysisk indgriben. Det er ønskværdigt, at reglerne i straffeloven fortolkes i en skolekontekst, da de eksisterende regler i straffeloven om nødværge og nødret ikke giver pædagoger den nødvendige ansættelsesretlige beskyttelse. Herudover giver reglerne i dag ikke pædagoger tilstrækkelig mulighed for at gribe ind i situationer, hvor der er optakt til akut fare. Det betyder fx, at man ikke må standse et barn, der i vrede vil løbe væk fra skolen, hvis barnet ikke kommer i akut og alvorlig fare med det samme, det forlader skolens område. Konsekvensen af det kan være, at pædagoger, lærere og pædagogisk personale undlader at handle, hvilket kan være et svigt af det barn, som potentielt bringes i fare, eller som har behov for at blive beroliget for at undgå at komme i fare.

Næsten hver tredje pædagog fortæller i BUPL's seneste vilkårsundersøgelse, at de er i tvivl om, hvad de må og ikke må, når de skal drage omsorg for børnene i tilspidsede situationer. En aktindsigt, som vi har foretaget blandt landets kommuner, viser dertil, at der er meget store variationer i, hvordan kommuner og skoler forstår og håndterer fysisk indgriben. Vi har gennem flere år erfaret, at der er pædagoger, som bortvises på et usagligt grundlag og/eller afskediges pga. hændelser, hvor det har været nødvendigt at gribe fysisk ind for at beskytte et

barn eller pædagogen selv. Disse sager kan skabe usikkerhed og en oplevelse af afmagt i særligt tilspidsede situationer. I yderste konsekvens kan denne usikkerhed resultere i manglende handling, og det er uhensigtsmæssigt for både børn og pædagoger.

På trods af intentionen med lovforslaget om at skabe tydeligere regler er vi bekymrede for, at pædagoger, lærere og pædagogiske medarbejdere efterlades med et for stort fortolkningsrum i forhold til, hvornår fysisk indgriben må finde sted. Det er relateret til følgende formuleringer, som vi mener bør præciseres i vejledningsmaterialet, som følger lovgivningen:

Proportionalitet § X3, stk. 2, 3 og 4: Hvornår har personalet afsøgt *alle* andre muligheder for at opnå elevens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning? Hvad er en nødvendig foranstaltning? Hvad er rimelige forhold til det, der ønskes opnået? Hvor lang tid er kortvarigt?

Afværgehjælp § X4: Hvor lang tid er kortvarigt fastholdelse? Hvornår beskadiges en ting i et ikke ubetydeligt omfang?

Der lægges op til, at lovforslaget omfatter fritidsinstitutioner, men teksten fokuserer alene på en skolekontekst fx *på skolen* og *i skoletiden*. Det bør tydeliggøres, at loven - med undtagelse af § X5, stk. 3 - omhandler både skole og fritidsinstitutioner, så pædagoger og pædagogisk personale i fritidsinstitutioner ikke lades tilbage med oplevelsen af, at loven alene vedrører skoletiden.

Magtanvendelse må ikke erstatte pædagogik

Vi bakker op om at tydeliggøre en undtagelsesvis mulighed for fysisk indgriben for at kunne beskytte og berolige barnet. Vi lægger stor vægt på, at klare regler ikke må forveksles med øget brug af magt i situationer, hvor der er pædagogiske handlemuligheder. Derfor finder vi det væsentligt, at det er præciseret i forslagets § X3, at fysisk indgriben kun må ske undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og pædagogisk indsats. Vi kvitterer for præciseringen af, at ansvaret for at varetage omsorgen for barnet overgår fra forældremyndighedens indehaver til skolens personale i skoletiden - og at dette ansvar indebærer, at personalet i enhver given situation kan handle for at sikre barnets interesser (jf. § X1). Vi lægger derfor også vægt på, at fysisk indgriben (jf. omsorgsansvaret) ikke må anvendes som en sanktion, men alene som en "nødvendig handling", der til hver en tid finder sted under hensyntagen til barnets tarv, dvs. for barnets tryghed og sikkerhed.

Vi ønsker ikke en udvidelse af reglerne i form af mulighed for fysisk magtanvendelse ved væsentlige forstyrrelser i undervisningen, som der lægges op til i § X5, nr. 3. Pædagogikken er - og skal forsat være - det vigtigste redskab til at forebygge og håndtere uro, forstyrrelser og konflikter. At anvende fysisk indgriben som løsning på en grundlæggende pædagogisk problemstilling, ser vi som en glidebane væk fra skolens fundamentale opgave med at arbejde pædagogisk med børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi er bekymrede over risikoen for, at fysisk magtanvendelse i forbindelse med forstyrrelse af undervisningen - på trods af lovbemærkningernes understregning af det modsatte (s. 14) - i praksis dårligt kan opfattes som andet end en sanktionerende udelukkelse af barnet fra undervisningen. Forskning peger på, at nogle børn gentagne gange oplever at bliver forbigået, ekskluderet og marginaliseret i skolens rammer. Det kan resultere i udadreagerende adfærd, uro og forstyrrelser. Men børn, der forstyrrer undervisningen skal have hjælp og ikke mødes med fysisk magt. I stedet skal fagligheden og pædagogikken styrkes, så de fagprofessionelle kan opbygge stærke, tillidsfulde relationer til de børn, som de er rollemodeller for. Netop tillidsfulde relationer er en forudsætning for, at børn trives, udvikler sig og lærer. Derfor mener vi, at § X5, nr. 3 bør udgå af lovforslaget.

Forebyggelse og læring

Idealet er at undgå fysisk indgriben. Når vi i BUPL alligevel bakker op om tydeligere regler på området, hviler det på en erkendelse af, at der i pædagogisk praksis kan opstå undtagelsesvise situationer, hvor det er nødvendigt at gribe fysisk ind i overensstemmelse med omsorgspligten. Det er dog samtidig helt afgørende med et systematisk forebyggende arbejde for at undgå, at fysisk indgriben bliver nødvendigt. I den tilsvarende norske lovgivning på området fremgår det, at skolen har ansvar for løbende at arbejde forebyggende, så behovet for fysisk indgriben minimeres. Denne forpligtigelse bør tilføjes i lovforslaget.

Vi er positive over den foreslåede pligt til registrering og indberetning (jf. § X6), som vi mener kan sikre børns retsstilling, når episoder med fysisk indgriben har fundet sted. Føromtalte aktindsigt, som vi i BUPL har foretaget blandt landets kommuner viser, at hele 16 kommuner ikke har centrale indberetningsskemaer på skoleområdet. Det understreger, at der er for stor variation i håndteringen af episoder med fysisk indgriben i dag. Når der gribes fysisk ind over for børn, skal situationen ikke blot håndteres akut og isoleret med registrering og indberetning. Den skal også følges op systematisk med henblik på læring og justeringer af praksis omkring barnet og børnegruppen, så fremtidige episoder forebygges og i videst muligt omfang undgås. Denne systematiske opfølgning og læring bør sikres i loven. BUPL anbefaler desuden, at loven følges af en tilbagevendende evaluering med henblik på at sikre, at reglerne fungerer efter hensigten.

Børn med særlige behov

Folkeskolen er alle børns skole. Derfor rummer folkeskolen et stort spænd af børn, herunder også børn med særlige behov, hvoraf nogle vil være særligt sårbare overfor at blive mødt med fysisk indgriben, fx fordi de under pressede rammer hurtigere bliver overbelastede eller kommer i affekt. BUPL finder det problematisk, at lovforslaget fuldstændig mangler at forholde sig til, hvordan disse nye bestemmelser harmonerer med den inklusionsopgave folkeskolen varetager og den kommende forventede revidering af lovgivningen om inklusion- og specialundervisning (jf. anbefalinger fra den lovforberedende ekspertgruppe).

Vi vil i den forbindelse påpege, at pressede rammer i skolen kan lede til eskalerede situationer med fysisk indgriben, som ellers kunne have været undgået. Derfor opfordrer vi til, at der investeres yderligere i skolen, så skolens fagprofessionelle har rammerne til reelt at bruge deres faglighed og skabe inkluderende miljøer, hvor alle børn kan bidrage konstruktivt og oplever at være værdifulde i fællesskabet.

Afslutningsvist vil vi opfordre til, at børne- og undervisningsministeren igangsætter en undersøgelse af, om dagtilbudsområdet er tilstrækkeligt reguleret for så vidt angår de forhold, der er beskrevet i nærværende lovforslag med henblik på at afdække, om børns og pædagogers retssikkerhed også bør styrkes her.

Danmarks Private Skoler
grundskoler & gymnasier

København, d. 10. december 2025

Til
Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Fremsendt via e-mail til *ejijk@uvm.dk* med angivelse i emnefeltet: Høring - lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. Danmarks Private Skoler

Vedr.: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

I høringsbrev af 3. november 2025 har Børne- og Undervisningsministeriet anmodet om bemærkninger til det fremsendte lovudkast. *Foreningen Danmarks Private Skoler - grundskoler og gymnasier* takker for muligheden for at give vores synspunkter til kende.

Anerkendelse af lovforslagets intentioner
Vi anerkender behovet for klarere regler og større rets- og arbejdsmiljømæssig tryghed for personalet i situationer, hvor elever eller lærere eller andre kan komme til skade.
Tydeligere rammer kan i nogle tilfælde give større sikkerhed for medarbejdere og tydeligere forståelse af, hvad der er legitim handling.

Vi deler ambitionen om at skabe trygge og velfungerende undervisningsmiljøer for alle børn.

Vores overordnede bekymringer:

Øget juridificering og svækkelse af dialogbaseret konflikthåndtering
Udvidelsen af magtanvendelsesreglerne betyder, at en række konfliktsituationer - som traditionelt håndteres gennem dialog, relationel pædagogik og tillidsfuldt samarbejde med hjemmet - i stigende grad flyttes over i et juridisk og regelstyret domæne.

Når indgreb i højere grad skal vurderes ud fra juridiske kriterier og dokumentationskrav, risikerer dette at:

- fortrænge den dialog- og relationsbaserede konflikthåndtering
- skabe en forsigtighedskultur, hvor personalet bliver mere optaget af regelfortolkning end af pædagogisk dømmekraft
- svække samarbejdet mellem skole og hjem, fordi uenigheder og episoder lettere bliver til juridiske sager frem for dialogiske løsninger
- ændre karakteren af pædagogiske fællesskaber, hvor konflikter traditionelt løses gennem samtale, inddragelse og tryghed

Skriftlighed og øget dokumentation
Vi er enige i, at skriftlighed i forbindelse med magtanvendelse kan være en fordel.

En klar og gennemsigtig registrering kan understøtte retssikkerheden for elever og medarbejdere, skabe læring af hændelser og danne grundlag for faglig refleksion.

Det er positivt, at frie grundskoler får en klar ramme for *intern registrering*.

De foreslåede dokumentationskrav - kombineret med brede og vanskeligt målbare kriterier for indgriben – øger dog risikoen for, at skole/hjem-samarbejdet i højere grad bliver konfliktfyldt. Når alle magtanvendelser skal registreres og efterbehandles, skabes der et detailniveau, hvor selv mindre episoder kan føre til uenigheder eller klager fra forældre.

Øget tilsynsfokus

De nye regler giver grundlag for et mere omfattende og indgribende tilsynsregime. Der er risiko for, at tilsynsmyndigheder fremover vil:

- føre tilsyn med mængden af registrerede episoder,
- vurdere om skolen har for mange eller for få sager, afhængigt af fortolkningen,
- sammenholde skoler på tværs og dermed skabe en uheldig kvantitativ målstok,
- udlede kvalitetsvurderinger af skoler ud fra deres dokumentationsmønstre snarere end deres pædagogiske praksis.

Dermed kan en skole komme under kritik både for at have *mange* sager (tolket som dårlig praksis eller manglende pædagogisk kontrol) og for at have *få* sager (tolket som manglende dokumentation eller skjulte problemer).
Et sådant fokus risikerer at:

- forskyde tilsynets karakter fra kvalitativ dialog til kvantitativ kontrol,
- skabe et øget pres på medarbejdere for "at dokumentere korrekt",
- og i sidste ende styrke en bureaukratisk styringskultur, der ikke harmonerer med de frie grundskolers pædagogiske værdier.

Administrativ og organisatorisk byrde
Lovforslaget indebærer krav om registrering, elevinddragelse, forældreinvolvering, ledelsesmæssig opfølgning og etablering af procedurer. Dette kan opleves som en tung opgave for frie grundskoler, der opererer med begrænsede administrative ressourcer.

Kort opsummering
Anerkendelse af lovforslagets intentioner:

- Behov for tydeligere regler og større retssikkerhed for personale i pressede situationer.
- Klarere rammer kan styrke medarbejdernes tryghed og handlekraft.
- Ambitionen om trygge og velfungerende læringsmiljøer deles fuldt ud.

Vores overordnede bekymringer:

- Øget juridificering og svækket dialogbaseret konflikthåndtering:
  - Konflikter, som normalt håndteres pædagogisk og i dialog, risikerer at blive juridiske anliggender.
  - Risiko for forsigtighedskultur og mindre professionel dømmekraft.
  - Skole–hjem-samarbejdet kan blive mere konfliktfyldt og juridisk orienteret.
- Skriftlighed og øget dokumentation
  - Vi anerkender værdien af tydelig og gennemsigtig registrering af magtanvendelse.
  - Frie skoler får en klar ramme for intern registrering, hvilket er positivt.
- Øget tilsynsregime
  - Risiko for tilsyn baseret på mængden af registreringer.
  - Skoler kan kritiseres både for at have "for mange" og "for få" sager.
  - Fokus kan forskydes fra kvalitativ dialog til kvantitativ kontrol.
  - Øger pres på medarbejdere og styrker en bureaukratisk styringskultur.
- Administrativ og organisatorisk byrde
  - Krav om registrering, elevinddragelse, forældredialog og intern opfølgning er omfattende.
  - Belaster frie grundskoler, der har begrænsede administrative ressourcer.

Vi står til rådighed for uddybning af høringssvaret.

På foreningens vegne,

Bo Mehl Jørgensen, formand
bj@privateskoler.dk

Danmarks Private Skoler
grundskoler & gymnasier
Ny Kongensgade 15, 3.
1472 København K

FRISKOLERNE

Friskolernes Hus
Middelfartvej 77
5466 Asperup

62 61 30 13
kontakt@friskolerne.dk
www.friskolerne.dk

Børne- og undervisningsministeriet

Høringssvar
Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

FRISKOLERNE takker for muligheden for at afgive høringssvar i ovenstående høring.

Lovforslaget fremstår i sin helhed balanceret og afspejler kendt praksis. FRISKOLERNE har følgende bemærkninger til lovforslaget og til bemærkninger til lovforslaget.

1. **§1 Omsorgsansvar**: Vi foreslår, at passus »og at eleven opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtage læring« udgår. Det er vores opfattelse, at afsnittet står stærkere og mere tidløs uden.

2. **§6 registrering og indberetning**: FRISKOLERNE anerkender, at magtanvendelse og afværgehjælp skal registreres. Formålet må dog alene være en kilde til udvikling af pædagogisk praksis, der fremmer åbenhed og et miljø præget af pædagogisk virke. Registrering af magtanvendelse bør primært ses som et internt pædagogisk og ledelsesmæssigt redskab til refleksion, udvikling og forebyggelse – ikke som et målepunkt, der indgår i en sanktionerende tilsynspraksis. Vi appelerer derfor til, at registrering ikke bliver til et dokumentationskrav eller opsamling af data, der kan deles og gøres til genstand i hverken almindeligt tilsyn eller i regi af kommunal interesse.

3. **Bemærkningerne 2.3.3 s. 15/27 Registrering og indberetning af magtanvendelse:**
   Vi forslår en præcisering af kommunikationen til forældrene i forbindelse med en udført magtanvendelse. I teksten står der:
   » ...og dennes forældre skal gøres bekendt med registreringen og indberetningen og have lejlighed til at udtale sig om episoden«.
   Vi foreslår, at afsnit 2 afsluttes med »og dennes forældre gøres bekendt med registreringen til deres orientering«. Dette, fordi det er vores opfattelse, at vurderingen af nødvendigheden af magtanvendelsen ligger hos skolen, og det vil være en forkert præmis at give indtryk af, at det kan drøftes efterfølgende. Der bør være tale om en orientering. Forældre kan til enhver tid udtale sig om episoder, der vedrører deres barn.

4. **Desuden - en kommentar til den redaktionelle del af bemærkningerne:** Bemærkningerne er omfattende og bærer præg af mange gentagelser og sproglig inkonsekvens. En gennemskrivning med præcisering og en kraftig forkortelse vil gøre teksten mere tilgængelig for den store gruppe, der fremover skal administrere efter denne.

Venlig hilsen

Peter Bendix Pedersen
Formand for FRISKOLERNE

Ulrik Lind
Sekretariatsleder

FOA
SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

FOAs høringssvar om udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder udvidet hjemmel til magtanvendelser m.v.

FOA takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget om præcisering af regler for magtanvendelse i skoler og fritidsinstitutioner. FOA repræsenterer halvdelen af de pædagogiske medarbejdere (pædagoger, pædagogiske assistenter, pædagogmedhjælpere), der hver dag arbejder tæt på børnene i både skole og SFO, samt teknisk servicepersonale og køkken- og rengøringspersonale på skoler og fritidstilbud.

En FOA-medlemsundersøgelse fra 2025 viser tydeligt, at magtanvendelse forekommer i skolerne i dag, og at det ikke kun er lærere, men også de pædagogiske faggrupper, der står i situationer, hvor fysisk indgriben bliver nødvendig. Hvert tredje FOA-medlem i almene klasser, specialklasser/mellemformer og specialskoler har inden for det seneste år mindst én gang om måneden måttet fastholde eller flytte et barn, og 4 ud af 10 har månedligt eller oftere måttet lægge sig imellem børn i fysisk konflikt (se bilag 1).

I FOA ser vi med bekymring på det store antal magtanvendelser i skolen, og det faktum, at der i dag ikke foretages en ensartet registrering til national myndighed, så vi som samfund kan monitorere og følge udviklingen i antallet af magtanvendelser i skolen. Vi ser et stort behov for langt mere forebyggelse, fordi magtanvendelse både har negative konsekvenser for børnene og relationen mellem børnene og medarbejderne, ligesom magtanvendelse har arbejdsmiljømæssige konsekvenser for medarbejdere, og i visse tilfælde også ansættelsesretlige konsekvenser.

Samtidig oplever vi store forskelle i kommunernes og skolernes fortolkning af reglerne for magtanvendelser, herunder bl.a. hvad mindstegrænsen er for, hvad der er en magtanvendelse, og hvornår fysisk indgriben kan få ansættelsesretlige konsekvenser. FOA støtter derfor en præcisering af reglerne, hvis præciseringen reelt bidrager til større klarhed, bedre forebyggelse og et styrket retssikkerhedsniveau for alle parter. Efter FOAs vurdering lever det foreliggende lovforslag ikke op til dette formål. Forslaget skaber ikke den nødvendige tydelighed, adresserer ikke de bagvedliggende årsager til magtanvendelse og indebærer en række risici for både børn og medarbejdere.

Hovedpointer fra FOA:

- FOA anerkender behovet for tydeligere regler om magtanvendelse for at styrke både børns rettigheder og medarbejdernes retssikkerhed, men vi mener ikke, at det fremlagte lovforslag skaber tilstrækkelig klarhed, og det er FOAs vurdering, at uklare begreber kan føre til vilkårlige fortolkninger.

- FOA ser en tæt sammenhæng mellem magtanvendelse og utilstrækkelige rammer i skolen, og vi mener, at magtanvendelse skal forebygges gennem bedre støtte, systematisk forebyggelse samt kompetenceudvikling for alle faggrupper, der er tæt på børnene, uanset uddannelse og ansættelseslængde.

Dato:
9. december 2025

Politisk ansvarlig:
Sektorformand,
Kim Henriksen
(kihe@foa.dk)

Sekretariat:
Politisk konsulent,
Cæcilie Saul
(saul@foa.dk)

Advokat, Katharina Sofie Storm Kristoffersen
(kast@foa.dk)

FOA

Staunings Plads 1-3
1790 København V

Tlf.:
+45 46 97 26 26

Fax:
+45 46 97 23 00

Kontonr.:
5301-0476807

Mail:
foa@foa.dk
a-kassen@foa.dk

www.foa.dk

OBS! OBS! OBS!

- FOA støtter ikke udvidelsen af adgangen til fysisk indgriben ved "adfærd, der væsentligt forstyrrer undervisningen for andre", da dette udvider anvendelsesområdet til ro- og ordenssituationer og har et for stort fortolkningsrum.

- FOA ser et stort behov for en national, ensartet registrering af magtanvendelser i skolen med fokus på både dokumentation, læring og forebyggelse. Der bør gælde ens regler for registrering uanset skolens ejerform.

- FOA savner, at lovforslaget forholder sig til de særlige forhold på specialskoler og interne skoler.

- For interne skoler savner FOA desuden, at lovforslaget forholder sig til, om forslaget vil medføre, at medarbejderne her skal håndtere to forskellige regelsæt for magtanvendelse, ét i undervisningsdelen og ét i døgninstitutionsregi.

- FOA ønsker, at loven følges af en detaljeret og handlingsanvisende vejledning.

- FOA finder ikke, at forslaget om at lade reglerne omfatte fritidspædagogiske tilbud er tilstrækkeligt begrundet. FOA ønsker mere viden og faglig drøftelse med relevante aktører, før der tages stilling til, om der er behov for at udvikle særskilte og fagligt funderede regler for fritidsområdet, som tager højde for, at fritidsinstitutioner har helt andre formål, rammer og ledelsesstrukturer end skolen.

FOAs bemærkninger til lovforslagets enkelte dele:

1. Magtanvendelse skal forebygges, minimeres og forstås i en kontekst

Magtanvendelse opstår ikke isoleret omkring det enkelte barn eller i relation til enkelte medarbejderes handlinger. Andelen af magtanvendelse hænger tæt sammen med rammerne i skolen. FOAs medlemsundersøgelse fra 2025 peger bl.a. på:

- manglende eller utilstrækkelig støtte til børn med særlige behov
- manglende mulighed for reelt at udmønte tildelte støttetimer, herunder manglende vikardækning af støttetimer ved sygdom, ferie og lign.
- at støtte der gives til hele klassen eller en gruppe af børn, ikke er tilstrækkelig til at støtte de børn, der har særlige behov
- at skolens medarbejdere ikke har mulighed for at tilpasse læringsmiljøet efter børnenes handleplaner
- utilstrækkelige fysiske rammer, der ikke giver mulighed for at opdele børnene i mindre grupper eller mulighed for, at børnene kan trække sig til et roligt miljø, hverken indenfor eller udenfor.

Disse forhold understreger, at magtanvendelse i høj grad er et udtryk for strukturelle og organisatoriske vilkår, ikke blot individuelle situationer. Derfor bør lovgivningen understøtte stærke, forebyggende indsatser, der adresserer de rammer, der fører til konflikter og magtanvendelser, før de opstår.

Det er FOAs klare opfattelse, at lovgivningen skal understøtte forebyggelse frem for reaktion. Derfor bør lovforslaget ledsages af nationale krav til forebyggende indsatser og systematisk kompetenceudvikling hos alle medarbejdere i skolen. Alle medarbejdere skal uanset uddannelse og ansættelseslængde have tydelig instruktion i reglerne for magtanvendelse, i konflikthåndtering, i metoder til forebyggelse af magtanvendelse samt i, hvordan magtanvendelser gennemføres mest skånsomt for alle parter.

FOAs medlemsundersøgelser viser, at pædagogiske medarbejdere i almene folkeskoler ofte mangler instruktion i, hvordan magtanvendelse forebygges og udføres så skånsomt som muligt. På specialskolerne er billedet et andet: Her angiver langt størstedelen af FOAs medlemmer, at de har fået instruktion i både metoder til forebyggelse og i skånsomme metoder ved magtanvendelse. FOA-medlemmer på specialskoler oplever desuden i langt højere grad end medlemmerne i almene skoler, at arbejdspladsen arbejder aktivt og systematisk med at forebygge magtanvendelser, og at *alle* magtanvendelser følges op af faglig refleksion over, hvordan situationen kunne have været undgået (se bilag 1).

Tydelig instruktion, fokus på forebyggelse og fælles faglig forståelse er afgørende for at nedbringe brugen af fysisk indgriben i skolen.

2. Behov for præcisering af reglerne, men det aktuelle lovforslag er ikke tilstrækkeligt

FOA ser et reelt behov for at præcisere reglerne. Det skyldes blandt andet, at vi som fagforening oplever, at der i dag eksisterer meget forskellige kommunale og lokale praksisser, hvilket skaber betydelig uensartethed i fortolkningen af reglerne. Samtidig ser vi flere sager mod medarbejdere, der får ansættelsesretlige konsekvenser, men hvor handlingen efter gældende retspraksis med stor sandsynlighed ikke ville udløse en strafferetlig dom. Dertil kommer, at FOAs medlemmer i høj grad efterspørger klarhed, så de kan udføre deres arbejde fagligt forsvarligt og uden unødig risiko for ansættelsesretlige konsekvenser.

FOA ser imidlertid ikke, at lovforslaget leverer den nødvendige klarhed. Tværtimod indeholder det uklare begreber, som øger risikoen for vilkårlighed:

Lovforslaget definerer fx ikke, hvilke medarbejdergrupper, der er omfattet, men omtaler alene "skolens personale". FOA repræsenterer pædagogisk personale, men også andre faggrupper, der arbejder tæt på børnenes dagligdag, fx rengøringspersonale og teknisk servicepersonale. Sidstnævnte faggruppe har ofte deres faste gang på skolerne, men er i mange kommuner ikke længere ansat direkte på den enkelte skole, men som en del af teknisk forvaltning, der udfører arbejde på flere af kommunens institutioner. Disse medarbejdergrupper har dog ofte kontakt med børnene på skolen,

og er en del af børnenes hverdag. Der er derfor brug for en præcisering af lovforslaget i forhold til, hvorvidt og hvordan disse mere perifere medarbejdergrupper er omfattet.

Derudover differentierer lovforslaget mellem begreberne "fysisk guidning" og "magtanvendelse", dog uden at disse begreber er nærmere defineret. Det fremgår således, at ministeriet finder det nødvendigt at skrive omsorgsansvar ind for at tydeliggøre, at der er en mindstegrænse for, hvad der kan karakteriseres som magtanvendelse. Dog er der i bemærkningerne til lovforslaget et stort overlap mellem begreberne "fysisk guidning" og "magtanvendelse". Det har betydning for registrering og indberetning, som kun skal ske ved magtanvendelser. Dette vil i praksis betyde, at personalet skal vurdere, hvornår der er tale om det ene eller det andet, uden at have nærmere holdepunkter, og hvor opfattelsen hos eleven meget vel kan være en anden end hos personalet.

Det er FOAs bekymring, at de uklare begreber i lovforslaget vil afstedkomme en række ansættelsesretlige sager for medarbejderne, som kan medføre afskedigelse eller bortvisning, da beviskravet i en ansættelsesretlig sag er lempeligere end ved en straffesag.

Lovforslaget medfører, at det i høj grad er op til den enkelte medarbejders skøn, hvornår der kan/skal ske en indgriben og i hvilket omfang denne indgriben skal finde sted. Skønsvurdering, og dermed proportionaliteten i indgrebet, er det FOA oftest ser anfægtet af arbejdsgiver i forbindelse med ansættelsesretlige sager om magtanvendelse. Der er derfor brug for en præcisering af følgende begreber:

- Fysisk guidning
- Afværgehjælp
- Fysisk magtanvendelse
- Chikanerende og krænkende adfærd, herunder særligt psykiske krænkelser og rækkevidden af magtanvendelse over for disse.

Lovgiver kan med fordel drage inspiration fra Vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019).

For at medarbejderne kan foretage en korrekt skønsmæssig vurdering, er der desuden brug for instruktion, hvilket lovforslaget ikke tager stilling til.

FOA bakker desuden op om de opmærksomhedspunkter, som er rejst af Børnerådet og Børns Vilkår m.fl. omkring forhold, der svækker børns rettigheder, herunder manglende partshøring, klageadgang og eksternt tilsyn.

3. FOA støtter ikke den udvidede hjemmel til at anvende magtanvendelser ved "adfærd, der væsentligt forstyrrer undervisningen for andre"

FOA kan ikke støtte, at fysisk indgriben gøres til et redskab i ro- og ordenssituationer. Fysisk indgriben skal alene kunne anvendes i situationer, hvor barnet bevidst eller ubevidst er til fare for sig selv eller andre, eller hvor barnet i ikke ubetydeligt omfang udviser adfærd, der er chikanerende eller krænkende over for sig selv eller andre.

FOA mener derfor, at formuleringen "væsentligt forstyrrer undervisningen for andre" i § X5 bør udgå, da den åbner for et alt for bredt og upræcist anvendelsesområde for magtanvendelse.

4. Registrering: Et afgørende redskab til forebyggelse og læring

Magtanvendelse er et dybt indgribende indgreb i et barns integritet, og det kan have væsentlig betydning for medarbejdernes arbejdsmiljø og trivsel. Derfor bør der stilles nationale krav til registrering. FOA anbefaler:

- Et ensartet nationalt indberetningsskema, der, som på socialområdet, fokuserer både på dokumentation og læring.
- Nationale retningslinjer for, hvordan registreringerne bruges i faglig refleksion og forebyggelse.
- At det overvejes, om registreringerne skal indsendes til en national myndighed for at sikre ensartet praksis og mulighed for national monitorering.
- At reglerne også skal gælde for frie grundskoler, som i det nuværende forslag er undtaget. På det specialiserede socialområde skelnes der ikke mellem institutioners ejerform i forbindelse med registrering af magtanvendelser, og det bør heller ikke ske på skoleområdet.

Uden national registrering vil der fortsat være risiko for store forskelle i praksis, hvilket både svækker retssikkerheden og vanskeliggør forebyggende arbejde.

5. Særlige forhold på specialskoler og interne skoler

FOA savner, at lovforslaget forholder sig til de særlige forhold, der gør sig gældende på specialskoler og interne skoler. Disse skolemiljøer har en elevgruppe, hvor særlige pædagogiske, faglige og sikkerhedsmæssige hensyn spiller ind.

For interne skoler på døgninstitutioner savner FOA desuden, at lovforslaget forholder sig til, om forslaget vil medføre, at medarbejdere her skal håndtere to forskellige regelsæt for magtanvendelse, ét i undervisningsdelen og ét i døgninstitutionens regi. Dette vil være uhensigtsmæssigt og øge risikoen for fejl og uklare grænseflader.

Folketingets Ombudsmand konstaterede i 2021, at der gælder forskellige regelsæt for anvendelse af magt i interne skoler afhængigt af barnets anbringelsesgrundlag. Anbragte børn, der går i interne skoler, er omfattet af voksenansvarslovens regler om fysisk guidning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse, mens børn, der bor hjemme eller er anbragt i plejefamilie, men går i en intern skole, ikke er omfattet af voksenansvarsloven, men af reglerne i ordensbekendtgørelsen. Dette stiller store krav til medarbejdere på interne skoler og døgninstitutioner, der skal navigere mellem flere regelsæt afhængigt af det enkelte barns anbringelsesforhold. Ombudsmanden fremhævede derfor behovet for en tydelig og entydig retsstilling for interne skoler.

6. Handlingsanvisende vejledning

I FOA ønsker vi, at lovgivningen bliver fulgt op af en detaljeret og handlingsanvisende vejledning, som tydeliggør, hvordan reglerne skal forstås og omsættes i praksis. En sådan vejledning er nødvendig for at skabe ensartet praksis på tværs af kommuner og skoler, understøtte medarbejdernes retssikkerhed og sikre, at reglerne ikke fortolkes forskelligt afhængigt af lokale ressourcer, kultur eller ledelsesstil. Uden en klar og operationel vejledning risikerer både børn og medarbejdere at blive stillet ringere, og lovens formål om tydeliggørelse af reglerne vil ikke kunne realiseres.

7. Udvidelse til fritidspædagogiske tilbud: FOA efterlyser mere viden og en tydeligere stillingtagen til de særlige forhold på fritidsområdet

Lovforslaget foreslår at udvide reglerne til SFO'er, fritidshjem og klubber. FOA finder ikke, at dette er tilstrækkeligt begrundet:

- Høringsmaterialet beskriver primært forhold i skolen og tager ikke udgangspunkt i fritidsområdet.
- Der gives ingen faglige eller praksisnære eksempler fra fritidstilbud.
- Der henvises gentagne gange til skolelederen, som ikke har ledelsesretten i fritidstilbud efter dagtilbudsloven.
- FOA undrer sig desuden over, at centrale aktører på fritidsområdet ikke er inddraget i arbejdet omkring præcisering af reglerne for magtanvendelse på fritidsområdet, fx via partsamarbejdet Sammen om Fritiden.

Fritidsområdet har et helt andet formål, en anden pædagogisk opgave og en anden organisering end skolen. FOA mener derfor ikke, at reglerne fra skolen automatisk kan eller bør overføres, men at der i stedet bør udvikles særskilte og fagligt funderede regler, der er tilpasset fritidspædagogisk praksis. Før sådanne regler kan udformes, er der behov for viden, dialog og inddragelse af faglig viden fra området samt de relevante parter.

På vegne af FOA

Kim Henriksen
Formand for Pædagogisk Sektor

FOA
SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Bilag 1: Resultater om magtanvendelse fra FOAs medlemsundersøgelse på skoleområdet 2025

Har du inden for de seneste 12 måneder oplevet at måtte fastholde eller flytte et barn?				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellemform i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Ja, dagligt	1%	3%	3%	**2%**
Ja, ugentligt	10%	15%	16%	**12%**
Ja, månedligt	16%	23%	15%	**17%**
Ja, sjældnere	43%	38%	45%	**43%**
Nej	30%	20%	21%	**26%**
Antal svar	*320*	*125*	*132*	***577***

Har du inden for de seneste 12 måneder oplevet at måtte lægge dig imellem børn, der har en fysisk konflikt?				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellemform i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Ja, dagligt	3%	4%	5%	**3%**
Ja, ugentligt	15%	18%	14%	**16%**
Ja, månedligt	22%	22%	14%	**20%**
Ja, sjældnere	47%	36%	40%	**43%**
Nej	13%	20%	27%	**18%**
Antal svar	*320*	*125*	*132*	***577***

Har du fået instruktion i reglerne for brug af magtanvendelse?				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellemform i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Ja	77%	76%	90%	**80%**
Nej	18%	17%	6%	**15%**
Ved ikke	5%	7%	4%	**5%**
Antal svar	*319*	*125*	*132*	***576***

Har du fået instruktion i metoder til at forebygge magtanvendelse?				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellemform i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Ja	59%	66%	89%	**68%**
Nej	34%	25%	6%	**26%**
Ved ikke	7%	9%	5%	**7%**
Antal svar	*319*	*125*	*132*	***576***

Har du fået instruktion i metoder til, hvordan du mest skånsomt foretager magtanvendelse?				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellem-form i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Ja	59%	62%	86%	**66%**
Nej	35%	29%	8%	**27%**
Ved ikke	6%	9%	5%	**7%**
Antal svar	*319*	*125*	*132*	**576**

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: På min arbejdsplads arbejder vi aktivt med forebyggelse af magtanvendelser				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellem-form i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Helt enig	13%	22%	43%	**22%**
Enig	38%	38%	34%	**37%**
Uenig	19%	10%	11%	**15%**
Helt uenig	6%	8%	4%	**6%**
Ved ikke	25%	22%	8%	**20%**
Antal svar	*318*	*125*	*132*	***575***

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Ledelsen på min arbejdsplads har fokus på at forebygge og begrænse magtanvendelser				
	Almen skole	**Specialklasse eller mellem-form i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Helt enig	15%	22%	41%	**23%**
Enig	36%	34%	35%	**35%**
Uenig	17%	15%	6%	**14%**
Helt uenig	3%	8%	4%	**5%**
Ved ikke	29%	20%	14%	**24%**
Antal svar	*318*	*125*	*132*	***575***

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Alle magtanvendelser følges op af faglig refleksion af hvordan situationen kunne være undgået				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellem-form i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Helt enig	10%	15%	29%	**15%**
Enig	26%	30%	42%	**30%**
Uenig	26%	24%	14%	**23%**
Helt uenig	12%	11%	4%	**10%**
Ved ikke	26%	19%	11%	**21%**
Antal svar	*318*	*125*	*132*	***575***

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Forældre/værge orienteres altid, når der har været brug af magtanvendelse.				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellem-form i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Helt enig	23%	32%	46%	**30%**
Enig	38%	39%	29%	**36%**
Uenig	12%	6%	6%	**10%**
Helt uenig	1%	2%	2%	**1%**
Ved ikke	26%	21%	17%	**23%**
Antal svar	*318*	*125*	*132*	***575***

Hvilke procedurer har I på din skole for registrering af magtanvendelser? (Du kan vælge flere svar)				
	Almen klasse	**Specialklasse eller mellemform i almen skole**	**Specialskole**	**I alt**
Min leder skal orienteres mundtligt	53%	42%	49%	**50%**
Der skal udfyldes en skriftlig formular	86%	82%	94%	**87%**
Forældre/værge skal orienteres	57%	61%	76%	**62%**
Skolen indberetter magtanvendelsen til kommunen/forvaltningen	39%	43%	67%	**46%**
Andet, beskriv gerne hvad	2%	1%	1%	**2%**
Vi har ingen procedure	0%	1%	1%	**0%**
Ved ikke	9%	12%	3%	**9%**
Antal svar	*319*	*125*	*132*	***576***

Fakta om FOAs medlemsundersøgelse

Undersøgelsen er gennemført i juni–august 2025 blandt FOA-medlemmer på skole og fritidsområdet. alle ejerformer og både almene og specialskoler. 5.000 medlemmer blev inviteret til at deltage i undersøgelsen, 990 medlemmer deltog i dele af undersøgelsen og 704 gennemførte hele undersøgelsen.

Blandt de 990, der deltog i undersøgelsen arbejder 641 (65 %) både i skole og SFO, 182 (18 %) kun på skole og 167 (17 %) kun på SFO. Medlemmer der kun arbejder på SFO, har ikke fået spørgsmålene om magtanvendelse.

Spørgeskemaet er kvalificeret af FOAs skolepanel.

<u>Svarpersonernes profil:</u>

- Erfarne medarbejdere: 90 % har mere end 5 års anciennitet, 70 % over 10 år.
- Halvdelen har en pædagogisk uddannelse: 28 % pædagoger (København), 32 % pædagogiske assistenter.
- Stor spredning mellem almen og special: 57 % arbejder i almen folkeskole, 23 % i specialskoler og 20 % i specialklasser/mellemformer.
- Arbejder på alle klassetrin: 54 % arbejder i børnehaveklasse, 71 % i indskoling, 36 % på mellemtrinnet, 22 % i udskoling og 7 % i 10. klasse. Mange arbejder på tværs af indskoling, mellemtrin og udskoling.

Bemærk: Undersøgelsen er ikke repræsentativ for unge pædagogmedhjælpere med kort anciennitet.

UNICEF Danmark
Rentemestervej 62
2400 København NV
Telefon 35 27 38 00
www.unicef.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
E-mail: ejijk@uvm.dk
Reference: sagsnr.: 24/01757
Dato: 9. december 2025

Bemærkninger til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Indledning og samlet vurdering

UNICEF Danmark takker for muligheden for at afgive høringssvar til "udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v."

Som FN's børneorganisation tager UNICEF Danmark udgangspunkt i FN's Børnekonvention og Danmarks internationale menneskeretlige forpligtelser. Det indebærer bl.a.,

- at barnets bedste interesse skal være et grundlæggende hensyn i al lovgivning, der vedrører børn (art. 3),
- at børn har ret til beskyttelse mod vold og nedværdigende behandling (art. 19 og 37),
- at børn har ret til at blive hørt og inddraget i alle forhold, der vedrører dem (art. 12),
- at skolen skal sikre et trygt undervisningsmiljø, der fremmer trivsel, udvikling og respekten for menneskerettighederne (art. 28–29).

På den baggrund er UNICEF Danmark grundlæggende kritisk over for lovforslaget i dets nuværende form. Vores væsentligste bekymringer er følgende:

- Lovforslaget udvider i betydeligt omfang adgangen til magtanvendelse i skolen, bl.a. ved forstyrrelser af undervisningen og ved verbale krænkelser. Dette til trods for, at der ikke er nogen dokumentation for, at muligheden for øget brug af magt vil reducere uro og skabe øget orden i klassen, som ellers er intentionen med lovforslaget.
- Lovforslaget er i den nuværende form så uklart og indeholder så mange gråzoner, at det efter vores opfattelse ikke skaber en mere sikker retstilstand for lærerne – som det ellers er intentionen.
- Lovforslaget ledsages ikke af en klar og finansieret pligt til forebyggende initiativer, hvilket er i modstrid med både viden og internationale anbefalinger – og i modsætning til den norske model, som nærværende lovforslag, har ville lade sig inspirere af.

- Lovforslaget indeholder ikke tilstrækkelige retssikkerhedsgarantier for børn, hvilket står i skarp kontrast til andre lovområder, hvor indgreb i borgeres frihed og integritet ledsages af mere klare retssikkerhedsgarantier

Høringssvarets opbygning

Nærværende høringssvar indeholder bemærkninger og anbefalinger inden for følgende overskrifter:

1. Børnekonventionens ramme for magtanvendelse i skolen
2. Manglende forebyggelse i loven
3. Behov for tydeligere afgrænsning af fysisk guidning
4. Bekymrende udvidelse af magtanvendelsesgrundlaget til at omfatte verbale krænkelser og forstyrrelse af undervisningen
5. Manglende retssikkerhedsgarantier, herunder partshøring, dokumentation, klage og tilsyn
6. Behov for evaluering og statslig monitorering

1. Børnekonventionens ramme for magtanvendelse i skolen

Børnekonventionen forpligter Danmark til at sikre, at skolen er et sted, hvor børn trives, lærer, er beskyttet mod vold og nedværdigende behandling og generelt oplever et trygt undervisningsmiljø og en undervisning, der er i overensstemmelse med menneskerettighederne (art. 19, 28–29, 37).

Det indebærer bl.a., at magtanvendelse over for børn skal være undtagelsesvis, nødvendig og proportional, og at forebyggende initiativer og pædagogiske indsatser altid skal vægtes højest. Samtidig skal børn have reel mulighed for at blive hørt og klage, og staten skal sørge for at føre effektivt tilsyn.

UNICEF Danmark vil i den forbindelse gerne henlede opmærksomheden på FN's Børnekomité eksamination af Norge i 2024. I sine afsluttende bemærkninger til Norge udtrykker Børnekomiteen tydelig bekymring over for den norske lovgivning som det aktuelle lovforslag i Danmark har fundet inspiration i. Børnekomiteen anbefaler i stedet, at den norske stat i højere grad prioriterer forebyggelse og pædagogiske indsatser, at den sikrer, at magt kun bruges som absolut sidste udvej og at tilsyn, dokumentation og klagemuligheder styrkes[1].

I bemærkningerne til lovforslaget forholder Børne- og Undervisningsministeriet sig kort til de foreslåede bestemmelsers forhold til Danmarks internationale forpligtigelser, herunder bl.a. Børnekonventionen. UNICEF Danmark vurderer, at bemærkninger fremstår utilstrækkelige, dels fordi de ikke forholder sig til kritikken fra FN's Børnekomite til Norge – hvis lovgivning det aktuelle lovforslag er inspireret af – og dels fordi relevante artikler og aktiv stillingtagen til disse ikke nævnt, fx Børnekonventionens artikel 19 om beskyttelse af barnet mod alle former for vold

UNICEF Danmark anbefaler derfor:

- At lovforslaget eksplicit forholder sig til bemærkningerne og anbefalingerne fra FN's Børnekomité til Norge – bl.a. i lyset af, at Danmark skal eksamineres af Børnekomiteen i 2027 (forventeligt).
- At lovforslaget laver en mere udførlig redegørelse for, hvordan Danmark vil sikre fuld overensstemmelse med Børnekonventionen med lovforslaget, herunder Børnekonventionens art. 19).

2. Manglende fokus på forebyggelse i loven

UNICEF Danmark er kritiske over for, at lovforslaget ikke indeholder en klar pligt til at forebygge situationer, hvor magtanvendelse kan komme på tale.

---

[1] https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2FC%2FNOR%2FCO%2F7&Lang=en

Det er UNICEF Danmarks vurdering, at der er behov for at skrive forebyggelse eksplicit ind i lovgivningen, og at Børne- og Undervisningsministeriet skal udvikle vejledende materiale, der udfolder, hvordan en forebyggelsesforpligtelse skal finde anvendelse i praksis på skolerne. Formålet med forebyggelsesforpligtelsen skal være at nedbringe antallet af konflikter og dermed potentiel magtanvendelse over for elever – og derigennem bidrage til at skabe mere ro i undervisningen, som er intentionen med lovforslaget.

Der findes en række metoder til konfliktforebyggelse- og håndtering, som Børne- og Undervisningsministeriet dels bør forpligte sig på at lave systematiske evalueringer af, og dels bør sikre udbredelse af de mest evidensbaserede metoder til hele landet.

Med forebyggelsesforpligtelsen bør derfor også følge tilstrækkelige økonomiske ressourcer til, at skolerne reelt har mulighed for at forebygge og håndtere konflikter i praksis. Det kræver derfor øremærkede midler til kommunerne – og videre til skolerne – til f.eks. efter- og videreuddannelse, etablering af særlige forebyggelsesteams på skolerne mv. Det er afgørende, at forebyggelsesindsatserne kommer til gavn helt ude i praksis hos personalet på skolerne f.eks. ved at udvikle lærernes kompetencer til at arbejde med håndtering af konfliktsituationer.

Behovet for at målrette investeringer i forebyggelse er evident. Erfaringerne fra Norge[2] - hvor der ikke er afsat målrettede midler – viser f.eks., og at nogle kommuner ikke prioriterer opgaven tilstrækkeligt, og dermed kommer forebyggelseselementet i lovgivningen ikke til at virke efter hensigten.

Samlet set vurderer UNICEF Danmark, at det vil være yderst uhensigtsmæssigt, hvis det undervisende personale får nye magtbeføjelser uden tilsvarende investeringer i forebyggelse. Det strider imod både Børnekonventionen og den tilgængelige viden om, hvad der skaber trygge og inkluderende skoler med få konflikter.

UNICEF Danmark anbefaler på baggrund af ovenstående:

- at lovforslaget suppleres med en eksplicit lovbestemt forebyggelsespligt for kommuner og skoler.
- at Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder vejledningsmateriale om, hvad forebyggelse konkret indebærer og sætter sig i spidsen for dels at indsamle systematisk viden og dels at udbrede evidensbaserede metoder.
- at der afsættes øremærkede midler til det forebyggende arbejde med konflikter og vold i skolen.

3. Behov for tydeligere afgrænsning af fysisk guidning

Lovforslaget indfører begrebet "fysisk guidning" på skoleområdet. På trods af gode intentioner om at sikre en mere tydelig retstilstand for lærerne, er det UNICEF Danmarks vurdering, at det ikke lykkes med nærværende lovforslag.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget finder fysisk guidning allerede sted i skolens praksis i dag, da personalet, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, f.eks. kan lægge en arm om skulderen på en elev for at angive, at man ønsker, at vedkommende skal følge med. UNICEF Danmark er enige i, at den nuværende lovgivning ikke præciserer, hvorvidt den nuværende lovgivning er tilladt, og at der derfor er behov for en præcisering.

Som et nyt element af fysisk guidning fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at det skal være muligt kortvarigt at fastholde en elev mod elevens vilje, ligesom det fremgår at det ikke er muligt at definere en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarigt. Dermed bliver grænserne mellem frivillig støtte og tvang flydende og ugennemsigtig, og det bliver vanskeligere at vurdere, hvornår der er tale om fysisk guidning og hvornår der er tale om magtanvendelse.

[2] Lucy Smiths barnerettighetsdag 2025: fysisk maktbruk fra offentlige instanser overfor barn og unge

Eftersom skolen ikke skal registrere og indberette situationer, hvor der er gjort brug af fysisk guidning, forringer det ikke bare lærernes men også elevernes retstilstand, at der ikke er større klarhed om, hvordan fysisk guidning skal forstås.

Derfor anbefaler UNICEF Danmark:

- At det i bemærkningerne til lovforslaget tydeliggøres, at fysisk guidning overgår til magtanvendelse i det øjeblik eleven modsætter sig.

4. Bekymrende udvidelse af magtanvendelsesgrundlaget til at omfatte forstyrrelse af undervisningen

Lovforslagets udvider adgangen til magtanvendelse til også at omfatte situationer, hvor eleven er "chikanerende eller krænkende" (herunder verbalt), og situationer hvor eleven "væsentligt forstyrrer undervisningen".

4.1: Chikanerende og krænkende ytringer:

UNICEF Danmark anerkender, at nedsættende eller krænkende udsagn kan være alvorlige og skade både klassekammerater og personalet – og at intentionen med lovforslaget dermed også følger en positiv tendens i samfundet om i højere grad af sidestille psykisk og fysisk vold.

Det ændrer dog ikke ved, at det er skolepersonalets opgave som udgangspunkt at løse konflikter, hvor der bliver brugt hårde ord og grimt sprog uden fysisk magtanvendelse. UNICEF Danmark noterer sig, at proportionalitetskravet tydeligt fremhæves i bemærkningerne til lovforslaget. Men vi anbefaler, at det i bemærkningerne til lovforslag understreges, at chikanerende og krænkende ytringer kun i helt ekstraordinære tilføje kan begrunde fysisk magtanvendelse.

4.2: Væsentlig forstyrrelse af undervisningen:

UNICEF Danmark anerkender behovet for, at der bliver skabt færre forstyrrelser og mere ro i undervisningen. Men vi vurderer ikke, at det mål opnås ved at udvide personalets muligheder for at bruge fysisk magt, og vi er således er særligt bekymrede over, at "væsentlig forstyrrelse af undervisningen" foreslås som et selvstændigt magtanvendelsesgrundlag i lovforslaget.

UNICEF Danmark bemærker, at magtanvendelse som konsekvens af "væsentlig forstyrrelse af undervisningen" ligesom med alle andre magtanvendelsesindgreb skal følge proportionalitetskravet. Det betyder bl.a., at indgrebet kun må ske undtagelsesvist, at alle muligheder for at opnå elevens frivillige medvirken skal være afsøgt, og at indgrebet skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået.

Det er UNICEF Danmarks vurdering, at det ud fra disse betingelser er svært at se, hvordan fysisk magtanvendelse kan begrundes som en proportional handling ved forstyrrelse af undervisningen. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er et indgreb i elevernes selvbestemmelsesret nemlig meget vidtgående.

Samtidig er det UNICEF Danmark vurdering, at det i praksis er vanskeligt at se, hvordan målet om kunne fortsætte undervisningen, der jf. proportionalitetsafvejningen skal begrunde brugen af fysisk magt over for en elev, skal kunne indfries. Hvor skal læreren føre den elev, som udgør det forstyrrende element? Hvad skal resten af klassen gøre imens? Er der en forventning om, at eleven, der er blevet ført væk mod sin vilje, vil lytte til læreren og roligt vente uden for imens undervisningen fortsætter? Hvordan skal læreren kunne genoptage undervisningen meningsfuldt? Hvad gør situationen ved relationen til de andre elever og deres mulighed for at modtage undervisning?

Disse spørgsmål bør som minimum adresseres og besvares med udgangspunkt i proportionalitetsafvejningen før man giver skolens personale de udvidede magtbeføjelser, som lovforslaget lægger op til.

I bestemmelserne til lovforslaget fremgår det desuden, at det må bero på en konkret vurdering, hvornår mindre indgribende foranstaltninger end fysisk magtanvendelse er udtømte. UNICEF Danmark vil gerne gøre opmærksom på, at disse konkrete vurderinger i praksis kommer til at være afhængige dels af de ressourcer, skolen og personalet har til rådighed og dels af personalets kompetencer. I den forbindelse vil vi gerne rette opmærksomheden mod det faktum, at hver femte underviser i folkeskolen i dag ikke har en

læreruddannelse[3] og at kun 8 procent af de nyuddannede lærere i 2017 følte sig klædt på til at håndtere konflikter[4]. I praksis vil det betyde, at der på skoler rundt om i landet bliver vidt forskellige tærskler for, hvornår andre pædagogiske redskaber er udtømte, og at fysisk magtanvendelse ved forstyrrelser af undervisningen kan begrundes.

På baggrund af ovenstående anbefaler UNICEF Danmark:

- at § X5, nr. 3 om hjemmel til fysisk magtanvendelse vedvæsentlige forstyrrelser af undervisningen udgår af lovforslaget

5. Manglende retssikkerhedsgarantier: Partshøring, dokumentation, klage og tilsyn

Når staten giver mulighed for magtanvendelse over for børn, skal der – efter Børnekonventionen – være stærke retssikkerhedsmæssige værn. Det gælder særligt, når magtanvendelsesmulighederne bliver udvidet så betragteligt, som det er tilfældet her. UNICEF Danmark kan konstatere, at retssikkerhedsgarantierne desværre er meget mangelfulde i det forliggende lovforslag.

4.1: *Begrundelse og dokumentation*

Det er et almindeligt forvaltningsretligt princip, at magtanvendelser skal kunne begrundes og dokumenteres. I bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at det foreslås, at der fastsættes regler om registrering og indberetning af magtanvendelse efter bestemmelserne i § X4 og X5, og at frie grundskoler og efterskoler og frie fagskoler er undtaget for indberetningspligten.

Det er UNICEF Danmarks opfattelse, at indberetningen efter de gældende regler op til i dag har været præget af uensartede og i mange tilfælde mangelfulde praksisser. Det betyder også, at der – så vidt UNICEF Danmark forstår det – ikke er nogen systematisk og troværdig viden om indberetninger efter gældende regler.

På den baggrund anbefaler UNICEF Danmark:

- At Børne- og Undervisningsministeriet udarbejdes og udbreder relevant vejledningsmateriale til alle landets skoler. Herunder bør der laves en fælles skabelon for magtanvendelse, som skoler og kommuner kan bruge til at registrere magtanvendelse og på den måde kan ministeriet indsamle data på tværs kommuner, som kan bruges til evaluering af lovgivningen.
- At frie grundskoler og efterskoler samt frie fagskolers undtagelse fra reglerne ophører, og at disse skoler dermed underlægges samme indberetningspligt. En så markant udvidelse af magtanvendelsesbeføjelserne bør følges op af basale retssikkerhedsgarantier, som elever på disse skoler – hvis lovforslaget vedtages i nuværende form – ser ud til ikke at få.

4.2 Barnets ret til at blive hørt

Barnets ret til at blive hørt er en af de fire bærende artikler i Børnekonvention (art. 12) og er et af de grundlæggende forvaltningsretlige principper. UNICEF Danmark bemærker, at elevens ret til at blive hørt efter magtanvendelseshændelse er beskrevet vagt i det foreliggende lovforslag. Dels er partshøring blot nævnt ganske korte i selve lovteksten og dels er overvejelserne om partshøring udfoldet mangelfuldt i bemærkningerne.

I hændelse, hvor fysisk magtanvendelse har fundet sted, er det afgørende, at der foretages en grundig partshøring, hvor elevens perspektiv og elevens tryghed er omdrejningspunktet. Skolen bør understøtte eleven i

[3] Opgørelse af undervisere i folkeskolen med og uden læreruddannelse | Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
[4] Evaluering af læreruddannelsen — Uddannelses- og Forskningsministeriet

at kunne gøre sine synspunkter gældende, og det kræver både den nødvendige tid og de nødvendige kompetencer.

UNICEF Danmark anbefaler derfor:

- At elevens ret til at blive hørt skrives mere eksplicit ind i selve lovteksten
- At bemærkningerne til lovforslaget udfolder, hvordan partshøringen af elevens kan finde sted på en tryg og meningsfuld måde for eleven, herunder at eleven får en ligeværdig rolle ift. at anvise handlinger og løsninger, der skal bidrage til at undgå, at lignende hændelser finder sted igen.

4.3 Barnets ret til at klage

UNICEF Danmark noterer sig, at det fremsatte lovforslag ikke indeholder bestemmelser om elevernes mulighed for at klage over en hændelse, hvor der har været anvendt fysisk magtanvendelse.

UNICEF Danmark er kritiske over denne mangel særligt set i lyset af, at klagemulighederne på skoleområdet i forvejen er mangelfuld[5]. Det er næppe realistisk at forvente, at elever og deres forældre kender til få klagemuligheder, de har, og at de har tilstrækkelige ressourcer til at gå rettens vej med en domstolsprøvelse. Dermed bliver det i praksis tæt på umuligt at få efterprøvet proportionalitetsafvejningen, som ellers ligger til grund for muligheden for at gribe til fysisk magt.

Kravet om proportionalitetsafvejning, der bl.a. hviler på, at alle andre pædagogiske muligheder er udtømte, har derfor kun ringe værdi, hvis ikke der også følger en tydelig klagemulighed, der bl.a. skal kunne efterprøve proportionalitetsafvejningen.

Derfor anbefaler UNICEF Danmark:

- At lovforslaget giver elever og deres forældre en ny reel klagemulighed, f.eks. gennem et uafhængigt klagenævn eller ved at genindføre den almindelige klageadgang til kommunen, som blev afskaffet i 2009.

4.4. Tilsyn

UNICEF Danmark vurderer, at nye regler, der udvider mulighederne for magtanvendelse, kræver systematisk monitorering og et uafhængigt tilsyn, der kan følge virkningen af lovforslaget.

Lovforslaget kommer i kølvandet på den politiske beslutning om at nedlægge Dansk Center for Undervisningsmiljø, der ellers havde været oplagt som tilsynsmyndighed ifm. sager om magtanvendelse. Med lovforslaget efterlades opgaven med tilsynet til kommunerne – og i forvejen ved vi, at er store kommunale forskelle, når det fx handler om foranstaltninger under ordensbekendtgørelsen[6]. Det er rimeligt at antage, at de store kommunale forskelle og praksisser også vil finde sted, når det kommer til brugen af magtanvendelse.

UNICEF Danmark anbefaler derfor:

- At der oprettes et effektivt, nationalt tilsyn, som ensartethed og kvalitet i de konkrete foranstaltninger mod elever, herunder magtanvendelser

4.5: Ny viden: store retssikkerhedsudfordringer på skoleområdet

I forlængelse af ovenstående ønsker UNICEF Danmark at gøre opmærksom på, at vi for nylig har offentliggjort en analyse om retssikkerhed i skolen[7]. Analysen viser bl.a., at der i forvejen eksisterer store

---

[5] UNICEF Danmark 2025: retssikkerhedanalyse-2025.pdf og Menneskerettighedsinstitut: Skolebørns retssikkerhed halter - Altinget

[6] Slag, spark og syrebomber: Landets folkeskoler bortviste 1.427 gange elever i løbet af årets første seks måneder | Berlingske

[7] UNICEF Danmark 2025: retssikkerhedanalyse-2025.pdf

udfordringer, når det kommer til elevers retssikkerhed i skolen. Udfordringerne omfatter bl.a. skolelederes manglende forvaltningsretlige kompetence, mangelfuld inddragelse af barnets perspektiver i skolesager og dårlige og uigennemsigtig klageadgang. UNICEF Danmark anbefaler derfor, at det nuværende lovforslag tager stilling til resultaterne af analysen, og at elevernes retssikkerhedsgarantier på skoleområdet – både i dette lovforslag og generelt – styrkes.

6. Behov for evaluering og statslig monitorering

UNICEF Danmark noterer sig, at bemærkningerne til lovforslaget, at afværgehjælp og fysisk magtanvendelse efter § X4-X5 skal registreres og indberettes til kommunen. UNICEF Danmark støtter, af sager om magtanvendelse indberettes, så det er muligt at monitorere, hvor ofte magtanvendelse bliver brugt og hvilke hændelser, der leder det.

Det fremgår dog ikke klart af lovforslaget, hvorvidt Børne- og Undervisningsministeriet skal foretage en national monitorering med henblik på at evaluering af loven. Det er UNICEF Danmarks opfattelse, af en national systematisk monitorering og evaluering er nødvendig, da det bl.a. kan sige noget om hvilke grupper af børn, der i særlig grad indgår i indberetningsdata. Der er behov for en tydelig mekanisme, der skal understøtte at visse elevgrupper – f.eks. eller, der i forvejen er i udsatte positioner – ikke udsættes for gentagne magtanvendelsesindgreb. Uden systematisk monitorering og opmærksomhed omkring risikogrupper kan enkelte elever og elevgrupper blive mål for uhensigtsmæssig og gentagen magtanvendelse, snarere end at få proaktive, understøttende indsatser. Og uden grundig monitorering og evlauering bliver det vanskeligt at sætte ind med mere målrettede forebyggende indsatser og derigennem nedbringe antallet af magtanvendelsessager i folkeskolen.

Lovforslaget mangler desuden klare mekanismer til at sikre, at visse elever ikke bliver udsat for gentagen magtanvendelse. Uden systematisk monitorering og opmærksomhed omkring risikogrupper kan enkelte elever blive mål for uhensigtsmæssig og gentagen magtanvendelse, snarere end at få proaktive, understøttende indsatser.

UNICEF Danmark anbefaler derfor:

- At det i bemærkningerne til lovforslaget skrives frem, at Børne- og Undervisningsministeriet forpligter sig til at monitorere indberetningsdata fra kommunerne samt gennemføre en uafhængig evaluering af lovgivningen. UNICEF Danmark anbefaler, at evalueringen ud over indberetningsdata indeholder kvalitativt opsamlede erfaringer med, personale og elever, der har været en del af en eller flere hændelser, hvor fysisk magtanvendelse har fundet sted. Formålet med evalueringen skal være at styrke og målrettede fremadrettede forebyggende indsatser og derigennem nedbringe antallet af magtanvendelseshændelser.

Afslutning

UNICEF Danmark står gerne til rådighed for videre dialog om, hvordan Danmark kan sikre, at reglerne for håndtering af konflikter i skolen fuldt ud lever op til Børnekonventionen og samtidig understøtter skolers mulighed for at skabe trygge, inkluderende fællesskaber for alle børn.

Med venlig hilsen

Kristrina Strandby
Chef for Børns Rettigheder og Inddragelse, UNICEF Danmark

ungdomsliv – med handicap

HØRINGSSVAR FRA SUMH – VEDR. LOVUDKAST OM FYSISK GUIDNING, AFVÆRGEHJÆLP OG MAGTANVENDELSE I UNDERVISNINGSMILJØER

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

Sammenslutningen af Unge med Handicap (SUMH) takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Vi repræsenterer unge med handicap på tværs af uddannelsessystemet, herunder mange elever, som har erfaringer med behov for støtte, specialpædagogisk bistand, tilpasninger og inklusion i både folkeskole og ungdomsuddannelser. Derfor har ændringer i skolens rammer for omsorg, fysisk guidning og magtanvendelse direkte betydning for deres trivsel, deltagelse og retssikkerhed.

SUMH anerkender behovet for at præcisere lærernes forståelse af, hvornår de må gribe ind fysisk, og vi ser det som positivt, at lovudkastet søger at etablere klarere retningslinjer og fælles praksis. Lærere står i mange komplekse situationer, og tydelighed om rammerne kan være med til at skabe tryghed – både for personale og elever.

SUMH glæder sig samtidig over, at lovudkastet anerkender psykisk vold, chikane og sundhedsmæssige hensyn som forhold, der kræver handling. Det er vigtigt, at skolens personale har mulighed for at beskytte både elever og sig selv mod skadelige situationer, og at psykiske belastninger ikke overses som væsentlig del af arbejdsmiljøet og undervisningsmiljøet.

Men selvom intentionerne om at skabe tydelighed er velkomne, forholder SUMH sig kritisk til flere af forslagene – særligt fordi nogle af formuleringerne er så brede, at de i praksis kan ramme elever med handicap uforholdsmæssigt hårdt. Når loven åbner for indgreb uden klare definitioner, og uden samtidig at stille krav om støtte, forebyggelse eller inkluderende læringsmiljøer, øges risikoen for fejlskøn og uhensigtsmæssig praksis.

GENERELLE BEMÆRKNINGER

SUMH finder det bekymrende, at lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at omsorg, relationel pædagogik og forebyggelse skal være udgangspunktet – ikke undtagelsen. Lovudkastet lægger vægt på fysisk guidning og udvidede muligheder for afværgehjælp, men uden tilsvarende krav om:

- differentieret undervisning
- Tilgængelighed, universelt design og specialpædagogiske løsninger
- dokumentation for pædagogiske indsatser *før* magtanvendelse
- særlige beskyttelsesgarantier for elever med handicap

Det skaber en ubalance, hvor skolens handlemuligheder styrkes, men elevens rettigheder ikke tilsvarende.

Særligt problematisk er, at mange af de handlinger, der i udkastet beskrives som eksempler på "forstyrrende adfærd", ofte er tæt forbundet med handicaprelaterede behov som overstimulering, sensoriske udfordringer, ADHD, autisme, angst eller manglende støtte. Når støttebehov misforstås som adfærd, øges risikoen for, at elever med handicap i praksis møder mere magt end hjælp.

"VÆSENTLIGT FORSTYRRENDE ADFÆRD" – RISIKO FOR FEJLSKØN OG VILKÅRLIGHED

SUMH vurderer, at lovudkastets bredt formulerede adgang til at bruge magt, når en elev "væsentligt forstyrrer undervisningen", er et centralt problem. Bemærkningerne nævner eksempler som:

- høje lyde
- råb og skrig
- nægtelse af at aflevere en mobil
- kast med genstande
- gentagen modstand mod anvisninger

Flere af disse handlinger er almindeligt forekommende i situationer, hvor elever med handicap:

- er overstimulerede
- mangler støtte
- misforstår anvisninger
- er i sansestress
- oplever angst eller utryghed

Uden klare definitioner risikerer loven at legitimere magtanvendelse overfor elever, der i virkeligheden har behov for støtte, pauser, struktur eller specialpædagogisk indsats.

Når loven ikke stiller krav om, at pædagogiske og forebyggende tiltag skal være afprøvet og dokumenteret før magt anvendes, bliver ansvaret let forskudt fra læringsmiljøet til eleven.

ungdomsliv – med handicap

FYSISK GUIDNING – UKLARE GRÆNSER OG RISIKO FOR UDVIDET PRAKSIS

At fysisk guidning ikke betragtes som magtanvendelse, kan være fornuftigt i trygge omsorgssituationer. Men uden præcise grænser kan det føre til:

- brug af fysisk greb i konfliktsituationer
- utilsigtet magtudøvelse overfor sårbare elever
- at guidning anvendes, hvor dialog burde være første skridt
- at elever med sensorisk eller motorisk sårbarhed bliver udsat for indgreb, der øger deres stress

SUMH anbefaler, at fysisk guidning alene anvendes, hvor eleven er i stand til at samarbejde og forstå situationen – og aldrig i regulære konfliktsituationer.

AFVÆRGEHJÆLP OG MAGTANVENDELSE – BEHOV FOR STÆRKERE RETSSIKKERHED

SUMH anerkender behovet for, at skolen kan beskytte elever og personale mod fare, herunder psykisk vold og chikane. Men udkastet blander afværgehjælp (forebyggelse af fare) og magtanvendelse (styring af adfærd) på en måde, der skaber uklarhed.

Særligt når "forstyrrende adfærd" kan udløse magtanvendelse, uden at der kræves:

- vurdering af elevens støttebehov
- faglige tiltag fra PPR
- dokumentation for pædagogiske metoder
- inddragelse af eleven og forældrene

Dette øger risikoen for, at magt bruges som reaktion på symptomer – ikke som nødvendigt indgreb.

SUMH'S ANBEFALINGER

For at sikre elever med handicap et trygt og inkluderende undervisningsmiljø anbefaler SUMH:

1. Præcisér "væsentligt forstyrrende adfærd" markant

Det skal fremgå tydeligt, at handicaprelateret adfærd ikke i sig selv kan udløse magtanvendelse.

2. Kræv dokumentation for pædagogiske tiltag før magt bruges

Skolen skal kunne vise, hvilke støttetiltag der er forsøgt.

3. Indfør en særlig beskyttelse for elever med handicap

Det bør være obligatorisk at vurdere støttebehov og involvere relevante fagpersoner ved gentagne episoder.

4. Klare grænser for fysisk guidning

Guidning må ikke anvendes i konfliktsituationer eller som disciplin.

5. Kompetenceløft i specialpædagogik

Personale med hjemmel til at bruge fysisk indgriben skal have grundlæggende viden om autisme, ADHD, sanseprofiler og konfliktnedtrapning.

6. National monitorering af brug af fysisk magt

Der bør indføres systematisk opfølgning for at undgå diskriminerende praksis.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Elever med handicap har ret til et læringsmiljø, hvor støtte, tryghed og deltagelse er fundamentet. Lovgivning om magt og indgreb må aldrig risikere at forstærke marginalisering eller misforstå handicaprelateret adfærd.

SUMH bakker op om intentionerne om tydelighed og beskyttelse mod psykisk vold og chikane – men understreger, at disse mål kun kan opnås gennem rammer, der samtidig styrker retssikkerhed, pædagogik og inklusion.

SUMH står gerne til rådighed for yderligere drøftelser og kvalificering af lovgivningen.

Justitias høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Det udsendte lovudkast har til formål at indføre udtrykkelige regler om fysisk indgriben i grundskolen, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse.

Dette høringssvar er afgrænset til at omhandle nogle konkrete retssikkerhedsproblematikker, som Justitia har identificeret i lovforslaget.

Der er elementer i lovforslaget, som må anses for positive for retssikkerheden for både lærere og elever. Det er således meget positivt, at lovforslaget sigter efter at indføre et klart hjemmelsgrundlag på dette område, der tydeliggør allerede eksisterende regler på området. Det har været tiltrængt, og Justitia bakker op om denne intention.

Justitia har imidlertid identificeret fire overordnede temaer, som bør adresseres nærmere i lovforslaget, hvis retssikkerheden for alle parter skal sikres. Det er 1) Uddybning af myndighedernes forpligtigelser efter internationale konventioner, 2) Konkretisering af og vejledning om uklare begreber og kategoriseringer, 3) Klarere forpligtigelse til forebyggelse og 4) Forbedring af reglerne for inddragelse, registrering og klage. Disse fire temaer vil blive gennemgået nedenfor.

Justitia skal indledningsvis påpege det uhensigtsmæssige i, at lovforslaget er sendt i høring i det som Ministeriet i sit høringsbrev selv beskriver som en "ufuldstændig form", hvor det f.eks. ikke fremgår hvilken hovedlov, som paragrafferne skal indskrives i, herunder om det evt. skal indskrives på tværs af flere forskellige love. Det gør det svært at afklare lovændringens sammenhæng med eksisterende regulering.

1. Behov for uddybning af forpligtigelserne efter EMRK og Børnekonventionen

Det fremgår af lovudkastet, at "*Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ses ikke at have behandlet sager om EMRK artikel 8 med hensyn til retten til selvbestemmelse og fysisk indgriben over for elever i grundskolen.*"

Justitia ønsker i den sammenhæng at fremhæve, at der eksisterer retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der fremstår relevant for en definition af rammerne af det foreslåede lovudkast, herunder den proportionalitetsafvejning, som lærerne vil skulle lave, samt i hvilket omfang skolens ledelse, kommunalbestyrelsen eller andre bør reagere overfor indrapporteringer om fysisk magtanvendelse. Her kan f.eks. nævnes sagen F.O. v. CROATIA (sagsnr. 29555/13, afgjort i 2021), hvor Kroatien blev dømt for overtrædelse af art. 8 ved ikke at have grebet ind overfor uacceptable verbale ytringer fra en lærer mod en elev. Dommen indeholder en længere beskrivelse af, hvorledes skoleledelsen og myndighederne burde have håndteret en sådan sag. Sådanne forpligtigelser må gælde i videre omfang ved indberetninger om uacceptable former for fysisk indgriben overfor en elev. Dommen anfører også eksplicit, at enhver form for vold er uacceptabelt i skolesammenhænge,

ligesom der i dommen henvises til Børnekonventionen og Børnekomiteens generelle kommentar nr. 8.

De nuværende lovbemærkninger om forpligtigelser efter konventionerne ses udelukkende at fokusere på de konkrete situationer (skånsomhedsprincip m.v.), men ikke på skoleledelsens og øvrige myndigheders forpligtigelser til at forebygge og reagere på magtanvendelse.

- Justitia anbefaler, at det i lovforslaget skrives klarere frem, hvilke forpligtigelser både lærere, skoleledelse, kommunalbestyrelser, Børne- og Undervisningsministeriet samt andre myndigheder ifølge internationale konventioner har i forhold til forebyggelse, indrapportering samt reaktion på indrapporteringer af fysisk indgriben.

2. Behov for konkretisering af og vejledning om uklare begreber og kategoriseringer

Det er som nævnt positivt, at lovforslagets sigte er at klarlægge reglerne på dette område. I den sammenhæng bør målet være at skabe mest mulig klarhed om reglernes forståelse.

En række af lovens begreber og definitioner er tydeligt inspireret fra anden lovgivning. F.eks. er lovbemærkningerne til definitionen af "fysisk guidning" fra en umiddelbar betragtning enslydende med tilsvarende lovbemærkninger til tilsvarende bestemmelser i voksenansvarsloven. Dette er dog ikke nævnt i lovudkastet.

- Justitia anbefaler, at det klart beskrives i lovbemærkningerne, om lovens begreber skal forstås på samme måde som f.eks. tilsvarende begreber i voksenansvarsloven og andre love, ligesom det klart bør fremhæves, hvis der er tiltænkt nogle forskelle i forhold til definitionerne af disse begreber i de andre love.

- Justitia anbefaler ligeledes, at Ministeriet udarbejder en grundig vejledning til reglerne, ligesom den vejledning, der i dag eksisterer til voksenansvarsloven.

Dele af lovforslaget er dog helt nyt, herunder særligt hjemlen i § X5, nr. 2 og 3, til fysisk magtanvendelse ved chikanerende eller krænkende opførsel, samt ved væsentlige forstyrrelser af undervisningen. Her er der behov for klarere beskrivelser i lovbemærkningerne af hjemlen.

Det fremgår således af de foreslåede lovbemærkninger, at der i disse situationer "stort set altid" vil skulle forsøges med mindre indgribende midler, før fysisk magtanvendelse anvendes. Senere står i beskrivelsen af forstyrrelse af undervisningen, at personalet her "som udgangspunkt", hvor der ikke er tale om akut og overhængende fare, skal have forsøgt mindre indgribende tiltag. Både udtrykket "stort set altid" og udtrykket "som udgangspunkt" åbner mulighed for, at der principielt kan være situationer, hvor der skrides direkte til fysisk magtanvendelse, selvom forholdet alene falder under § X5, nr. 3, om forstyrrelse af undervisningen. I lyset af proportionalitetsbestemmelsen, samt øvrige formuleringer i lovbemærkningerne, er det svært at se, hvorfor forstyrrelse af undervisningen, der

ikke samtidig falder ind under en af de øvrige bestemmelser i lovudkastet, ikke altid og uden undtagelse vil kræve brug af mindre indgribende midler før fysisk magtanvendelse.

- Justitia anbefaler således, at det klart skrives frem i lovforslaget, hvorvidt der kan være situationer, hvor forstyrrelse af undervisningen i sig selv kan medføre, at der øjeblikkeligt skrides til fysisk magtanvendelse.

Muligheden for at anvende fysisk magtanvendelse til at reagere på en elevs væsentlige forstyrrelse af undervisningen er ny. Der er derfor behov for en klar beskrivelse af, hvornår en forstyrrelse er væsentlig. Justitia finder, at der er et meget stort grænseområde mellem lovudkastets eksempler på væsentlige forstyrrelser (en elev, der spærrer for adgangen til klasseværelset, bliver ved med at tænde og slukke lyset, skriger eller kaster med mad) og eksemplerne på ikke-væsentlige forstyrrelser (taler med sin sidemand, besvarer et spørgsmål uden at række hånden op).

Lovudkastet anfører samtidig, at fysisk magtanvendelse ikke kan anvendes blot fordi eleven forstyrrer sin egen undervisning, jf. f.eks. udkastets s. 26. Forstyrrelsen skal være af andres undervisning og skal være af en sådan grad, at det skal være "svært eller umuligt at gennemføre undervisningen". Alligevel er det på s. 14 anført, at fysisk magtanvendelse kan anvendes, hvis en elev "i strid med skolens ordensregler trods gentagne påtaler og guidning ikke frivilligt vil aflevere sin mobiltelefon". Det fremstår uklart, om der dermed er hjemmel til at anvende fysisk magtanvendelse overfor en elev, der ikke vil aflevere sin mobiltelefon, blot fordi skolens ordensreglement kræver aflevering af telefonen, og dermed uanset om elevens brug af mobiltelefonen er til væsentlig forstyrrelse for andre end eleven selv.

- Justitia anbefaler på baggrund af ovenstående kommentarer, at lovens beskrivelser af udtrykket "væsentligt forstyrrer undervisningen for andre" uddybes og tydeliggøres nærmere, så det i højere grad fremstår klart, hvor stor en forstyrrelse af undervisningen, der skal til.

3. Behov for forpligtigelse til forebyggelse

Det fremgår af lovbemærkningerne, at det forudsættes, at "alle andre pædagogiske muligheder er udtømt, og der dermed ikke er andre redskaber til at håndtere den opståede situation". Det fremgår ligeledes af lovbemærkningerne, at "personalet derfor stadig [vil] skulle arbejde ud fra en pædagogisk tilgang, der forebygger magtanvendelser".

Der fremgår imidlertid intet i lovteksten om hverken myndigheders, skoleledelses eller læreres forpligtigelser til at forebygge magtanvendelse.

- Justitia anbefaler, at der indsættes bestemmelser i lovudkastet, der forpligter både de enkelte lærere, samt skoleledelsen og andre myndigheder til at sikre forebyggelse af brugen af magtanvendelse, herunder med specifikke beskrivelser af forpligtigelserne for hver af disse grupper.

4. Behov for at skærpe tilsyn, legalitetsvurdering samt både elevs og forældres retsmidler

Lovforslaget forpligter frie grundskoler og efterskoler til at foretage en intern registrering, når der er foretaget afværgehjælp eller fysisk magtanvendelse. For folkeskoler skal forholdet herudover registreres og indberettes af skolens ledelse til kommunalbestyrelsen.

Selve lovteksten i lovudkastet nævner i denne forbindelse blot, at eleven og dennes forældremyndighedshaver skal "gøres bekendt med registreringen og indberetningen", jf. § X6, stk. 2. Dog anfører bestemmelsens stk. 3, at "elevens perspektiv og eventuelle synspunkter vedrørende indgrebet alt efter elevens alder og modenhed" også skal medtages i registrering og indberetning. Sidstnævnte modificeres dog af lovbemærkningerne, hvor det fremgår, at "elevens udtalelse kan videregives til kommunalbestyrelsen, hvis det er relevant for sagens videre behandling".

Ordlyden i lovudkastets lovtekst om elevens involvering står i modsætning til tilsvarende bestemmelser i voksenansvarsloven, hvor der eksplicit står i lovteksten, at barnet "skal gøres bekendt med indberetningen og have lejlighed til at udtale sig om episoden", jf. voksenansvarslovens § 21, stk. 2, ligesom det endvidere fremgår af voksenansvarsbekendtgørelsen, at barnet skal gøres bekendt med registreringen og "have lejlighed til at ledsage denne med sin egen redegørelse for episoden inden indberetningen", jf. § 22. Barnets ret til at udtale sig i alle sager, der vedrører barnet, følger også af Børnekonventionens art. 12. Det er påfaldende, at denne ret til at udtale sig ikke ligeledes fremgår af lovteksten i udkastet.

- Justitia anbefaler, at elevens ret til at udtale sig om episoden, samt dennes ret til at få sin egen redegørelse for episoden medtaget i indberetningen, indskrives direkte i lovteksten. Inspiration kan søges i voksenansvarslovens § 21, samt i voksenansvarsbekendtgørelsens § 22.

Kun i lovbemærkningerne i lovudkastet fremgår det, at personalet skal "tale med eleven om hændelsen". I den forbindelse nævnes, at formålet hermed er, at "personalet får forklaret eleven, hvorfor der blev anvendt magt i den konkrete situation", og at eleven får mulighed for, at "sætte ord på, hvordan situationen blev oplevet af den pågældende", ligesom personale og barn kan få talt om, hvorledes magtanvendelse kan undgås fremover i lignende situationer.

De citerede dele af lovbemærkningerne giver kun mening, hvis det på forhånd er konstateret, at den fysiske magtanvendelse var berettiget. Når der således gives personalet mulighed for forklare, hvorfor der blev anvendt magt, antager lovudkastet, at den fysiske magtanvendelse altid har været berettiget.

Det fremgår imidlertid direkte af lovbemærkningerne, at der ikke i forbindelse med registreringen og indberetningen skal træffes afgørelse om lovligheden af den foretagne magtanvendelse. Hverken skolens ledelse eller kommunalbestyrelsen forpligtes af lovudkastet til at overveje lovligheden af indgrebet. Det fremstår ganske påfaldende, at hverken lovtekst eller lovbemærkninger beskriver skolens eller kommunalbestyrelsens handlepligt, hvis de bliver bekendt med en uberettiget fysisk

magtanvendelse. Det må følge af de almindelige regler om afværgepligt (straffelovens § 141) og af den skærpede underretningspligt (barnets lov § 133), at både skolens ledelse og kommunalbestyrelsen har pligt til at reagere, hvis der i forbindelse med registreringen opstår blot en mistanke eller en grund til at antage, at der er foretaget en uberettiget fysisk magtanvendelse. Denne pligt er dog slet ikke beskrevet i det nuværende lovudkast.

Det beskrives heller ikke i lovforslaget nærmere, hvordan samtalen med eleven skal foretages, herunder hvorvidt det er skoleledelsen eller den lærer, der har foretaget den fysiske magtanvendelse, som eleven forventes at skulle tale med om hændelsen. Der er heller ikke angivet i lovudkastet, hvorvidt eleven har ret til en bisidder under denne samtale.

Lovudkastet må derfor forstås således, at frie grundskoler og efterskoler vil kunne foretage magtanvendelse mod en elev, forklare eleven at dette var berettiget, orientere (men ikke høre) forældremyndighedshaveren og derefter gemme registreringen internt uden at foretage nogen vurdering af lovligheden. Folkeskoler skal følge samme proces, men skal herefter også sende en indberetning til kommunalbestyrelsen, hvor skolens ledelse medtager en beskrivelse af elevens perspektiv (men ikke nødvendigvis sender elevens udtalelse med). Der er ikke fastsat nogen tidsfrister for hverken registrering eller indberetning.

Denne retsstilling fremstår for både folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler som afvigende i betydelig grad fra tilsvarende regler indenfor voksenansvarsloven. Her skal alle former for magtanvendelse indberettes til både kommunalbestyrelsen og Socialtilsynet, jf. voksenansvarslovens § 21. Indberetningen til kommunalbestyrelsen skal ske indenfor 72 timer. Socialtilsynet er forpligtet til at gennemgå indberetningerne og vurdere, om de giver anledning til tilsynsmæssige tiltag, jf. voksenansvarsbekendtgørelsens § 22. I tillæg til dette er anbringelsesstedets leder forpligtet til en særlig reaktion, hvis der er begrundet mistanke om, at der er foretaget en handling, der er undergivet påtale, jf. voksenansvarsbekendtgørelsens § 23. Endelig indeholder voksenansvarsloven en klageret, hvorefter klager over anvendelsen af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter reglerne i loven kan indbringes for kommunalbestyrelsen, jf. voksenansvarslovens § 23, stk. 3.

I modsætning til dette indeholder lovudkastet altså ingen eksplicit pligt for myndighederne til at vurdere lovligheden af magtanvendelsen og ingen eksplicit klageret for barnet eller dennes forældre. Lovudkastet beskæftiger sig stort set ikke med børnenes muligheder for at få efterprøvet berettigelsen af den magtanvendelse, der er anvendt overfor dem. Det fremgår dog i afsnittet om sammenhængen med kravene i EMRK, at eleverne "*vil have mulighed for efterfølgende via en eventuel politianmeldelse at få prøvet indgrebets retmæssighed ved domstolene*".

Det fremstår således som om, at barnets eneste officielle mulighed for at få efterprøvet berettigelsen af en fysisk magtanvendelse er at skride til politianmeldelse. Dette er uhensigtsmæssigt på alle planer. Det gør intet godt for samarbejdet mellem lærer, elev og forældre, at loven lægger op til at anvende politianmeldelse for at få prøvet indgrebets retmæssighed. Det er tillige uhensigtsmæssigt for barnets retstilstand, idet børn og forældre forventeligt vil være tilbageholdende med at

politianmelde en lærer, blot fordi de ønsker en nærmere vurdering af, om en konkret episode var berettiget. Ligeledes kan elev og forældre anse et forhold for uberettiget, men ikke for så voldsomt, at der ønskes en strafferetlig sanktion. Elev og forældre kan således blot have ønske om, at reglerne indskærpes for læreren, at eleven eller læreren flyttes til en anden klasse, eller at skolen gennem interne retningslinjer sikrer, at noget lignende ikke sker fremadrettet. For lærernes retssikkerhed fremstår det helt uhensigtsmæssigt, at elever ledes til at politianmelde dem som den eneste mulige reaktion. Endelig er det tvivlsomt, om politiet kan anses for den mest kompetente myndighed til at foretage den indledningsvise prøvelse af, hvorvidt en lærer burde have anvendt andre pædagogiske værktøjer end fysisk magtanvendelse i en konkret undervisningssituation.

Den foreslåede retsstilling fremstår også som værende problematisk set i lyset af EMRK. I den ovenfor nævnte F.O. v. CROATIA (sagsnr. 29555/13, afgjort i 2021) fandt EMD, at forholdet begået mod barnet ikke var så groft, at der var en menneskeretlig forpligtigelse til at forfølge forholdet strafferetligt. I stedet kritiserede EMD, at skolens ledelse samt andre administrative myndigheder ikke overvejede at anvende en række mulige værktøjer overfor læreren, herunder at tilbyde opkvalificering af læreren, at opstarte en disciplinærsag eller anden grundig undersøgelse, eller at flytte enten læreren eller eleven fra klassen. Det blev ligeledes kritiseret, at det først var efter gentagne henvendelser fra forældrene, at myndighederne overhovedet reagerede. Myndighederne har således en forpligtigelse til at sikre, at der bliver reageret hurtigt på mulig vold fra lærerens side med effektive værktøjer, som direkte udtalt af EMD i dommen (præmis 91-103).

Justitia anbefaler i lyset af den ovenstående drøftelse:

- at også efterskoler og frie grundskoler forpligtes til at indberette fysisk magtanvendelse. Dette kan evt. ske til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet eller til en anden relevant tilsynsmyndighed.

- at skolens ledelse forpligtes til at reagere i forbindelse med sin registrering, hvis der er begrundet mistanke om/grund til at antage, at den fysiske magtanvendelse har været uberettiget.

- at kommunalbestyrelsen eller en anden tilsynsmyndighed forpligtes til at gennemgå indberetninger for at vurdere, om de giver anledning til reaktion.

- at barnet/forældremyndighedshaver gives en klageret, der gælder for både fysisk guidning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse, herunder også klageret for forhold, som skolens ledelse ikke har anset for omfattet af lovens bestemmelser og derfor ikke har indberettet.

- at barnet sikres tilbud om en bisidder i forbindelse med den obligatoriske samtale med skolens personale om den fysiske magtanvendelse.

- at det overvejes nærmere, hvorvidt der i alle landets 98 kommuner er ressourcer og specialistkompetencer til at forholde sig til, om reglerne er overholdt, samt at det i den sammenhæng overvejes, hvorvidt kommunerne skal forpligtes til – eller gives klarere mulighed for – at trække på kompetencerne i Socialtilsynet i relation til spørgsmålet om magtanvendelse.

Med venlig hilsen
Mikele Schultz-Knudsen
Juridisk Chef & Advokat, Justitia Danmark

JUSTITIA
E-mail: mikele@justitia-int.org
http://www.justitia-int.org

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

BØRNE RÅDET

09.12.2025
J.nr. 3.2.2/ALN

Der er behov for tydeligere regler, som indhegner læreres og elevers retssikkerhed ved strengt nødvendige magtanvendelser

Børnerådets bemærkninger til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Børnerådet takker ministeriet for at invitere høringsparter til at indgive høringssvar forud for de politiske forhandlinger og tror på, at det vil give bedre forudsætninger for udarbejde et mere færdigt udkast til nye bestemmelser, der skal sikre tydelige regler for anvendelse af magt i skolen.

Børnerådet deler ønsket om at tydeliggøre reglerne for fysisk indgriben overfor elever i skolen, men anser det for retssikkerhedsmæssigt bekymrende at det aktuelle lovforslag ikke giver den tilstrækkelige klarhed og samtidig medfører risiko for unødig anvendelse af magt overfor børn og unge. Derfor er det også rådets håb, at den kommende politiske forhandling og lovgivningsproces reelt efterlader plads til at foretage en række justeringer af det aktuelle lovforslag. Nedenfor gennemgås Børnerådets anbefalinger hertil.

Forståelsen af "omsorgsansvaret" bør udfoldes yderligere

Børnerådet hilser som udgangspunkt den eksplicitte indførsel af begrebet "omsorgsansvar" (§ X1) i lovgivningen velkommen, men det er rådets vurdering, at det bør præciseres yderligere i lovforslagets bemærkninger, hvordan efterlevelsen af dette ansvar skal forstås. Af lovforslagets bemærkninger, fremstår begrebet hovedsageligt som en begrundelse for indførelse af yderligere magtbeføjelser, men i en gængs forståelse vil begrebet omsorgsansvar ikke alene forstås som en handlepligt til at gribe ind, hvis en elev er i fare, men også en omsorgsforpligtigelse for skolens personale til at sikre elevens fysiske og psykiske behov, som det også anføres i lovforslaget.

En række undersøgelser vidner desværre om, at vi har væsentlige udfordringer med at sikre elevers fysiske og psykiske behov, når de er i skolen. Blandt andet viser en undersøgelse fra Danmarks Lærerforening, at 83 procent af lærerne har mindst én elev i klassen med et udækket støttebehov[1]. Samtidig viser en undersøgelse fra Institut for Menneskerettigheder og UNICEF Danmark, at 26 procent af

[1] Inklusion og voldelige episoder i folkeskolen, Danmarks Lærerforening 2025

eleverne i 6.-9. klasse er bekymrede for, om skolen kan tage hensyn til deres særlige behov[2]. Ligesom en undersøgelse fra Børnerådet, Danske Skoleelever og UNICEF Danmark, viser at ca. halvdelen af eleverne ikke oplever at kunne trække frisk luft, spise, drikke eller bevæge sig, når de har brug for det[3].

- Det er Børnerådets anbefaling, at begrebet omsorgsansvar præciseres yderligere i bemærkningerne, herunder hvordan det forventes, at skolens personale opfylder elevernes fysiske og psykiske behov samt beskriver, hvordan omsorgsansvaret korrelerer med øvrige forpligtigelser, herunder elevers ret til et godt undervisningsmiljø og nødvendig støtte.

- Det er desuden Børnerådets anbefaling, at partierne som led i de politiske forhandlinger forholder sig til, om skolens personale har de nødvendige ressourcemæssige rammer til at efterleve et sådant omsorgsansvar.

Fysisk guidning bør kun foregå med elevens vilje

Med lovforslaget introduceres begrebet fysisk guidning (§ X2) på skoleområdet. Begrebet kendes fra voksenansvarsloven § 6 og som det også redegøres for i forslagets bemærkninger, er det allerede inden for gældende ret tilladt at anvende fysisk guidning over for skolens elever, fx ved at lægge en arm om skulderen på eleven for at angive, at man ønsker at eleven følger med. I det omfang eleven indvilger heri, er der således alene tale om en præcisering af gældende ret. Ifølge bemærkningerne vil det imidlertid også som led i en fysisk guidning være muligt kortvarigt at fastholde en elev mod elevens vilje, ligesom det fremgår at det ikke er muligt at definere en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarigt.

Det er Børnerådets opfattelse, at dette ikke udgør den tydeliggørelse af reglerne, der har været efterspurgt. I praksis vil grænsen mellem fysisk guidning og magtanvendelse blive flydende og lærere vil risikere at stå med et endnu sværere grundlag for at vurdere, hvad de må og hvornår de vil skulle registrere og indberette konkrete situationer. Det er uhensigtsmæssigt for lærernes retssikkerhed og risikerer utilsigtet at resultere i flere personalesager og i sidste ende mere administration. Evalueringen af voksenansvarsloven – som det aktuelle lovforslag bygger på – viser, at mellem 29 og 46 procent af medarbejderne på anbringelsesstederne indimellem er i tvivl om deres ansvar og handlemuligheder efter loven[4]. Det bør skærpe opmærksomheden på at tydeliggøre reglerne, så de reelt skaber klarhed for lærerne.

Samtidig er manglen på tydelige regler, herunder den flydende overgang mellem fysisk guidning og egentlig magtanvendelse problematisk for elevernes retssikkerhed og vil kunne have en utilsigtet konfliktoptrappende konsekvens, når en lærer fastholder en elev i en fysisk guidning, selvom eleven modsætter sig.

[2] Børns rettigheder - Hvad fylder for børnene. Analyse, Institut for Menneskerettigheder og Unicef 2025
[3] Medbestemmelse i undervisningen – fra elevernes perspektiv, Børnerådet UNIFEF Danmark og Danske Skoleelever 2024
[4] Evaluering af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, Rambøll 2020

- Det er Børnerådets anbefaling, at ministeriet som led i forsøget på at tydeliggøre regler for magtanvendelse bør skrive i bemærkningerne, at fysisk guidning overgår til magtanvendelse i det øjeblik eleven modsætter sig.

Proportionalitetsprincip uden efterprøvelse risikerer at afstedkomme uhensigtsmæssige kulturer

Lovforslaget indeholder et eksplicit proportionalitetskrav (§ X3), hvilket er positivt, selv om det allerede er en grundlæggende forudsætning for ethvert indgreb i en persons selvbestemmelsesret, at indgrebet alene må ske, hvis det er nødvendigt, egnet og ikke går videre end formålet tilsiger.

Proportionalitetskravet i det aktuelle lovforslag indebærer blandt andet, at personalet skal "afsøge alle muligheder for at opnå elevens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning", hvilket er med til at indhegne den grundlæggende betingelse om, at alle andre relevante og mindre indgribende muligheder skal være udtømte.

Det fremstår imidlertid uklart af lovforslagets bemærkninger, hvordan skolens personale konkret forudsættes at opfylde kravet om, at alle relevante og mindre indgribende foranstaltninger skal være udtømte, men blot at dette må vurderes ud fra en "konkret vurdering". Det er Børnerådets vurdering, at en sådan "konkret vurdering" vil være særdeles afhængig af blandt andet politisk bestemte rammer og ressourcer samt det undervisende personales kompetencer.

Vi ved blandt andet fra undersøgelser at 19,8 procent af underviserne i folkeskolen ikke har en læreruddannelse[5], at kun 8 procent af de nyuddannede lærere i 2018 følte sig klædt på til at håndtere konflikter[6] og at skoleledere i TALIS-undersøgelsen fra 2024 rapporterer, at de forhold som hæmmer gennemførsel af undervisning af høj kvalitet hovedsageligt er manglende tid til pædagogisk ledelse, mangel på lærere med kompetencer til at undervise elever med særlige behov og mangel på støttepersonale[7].

Samlet set tegner det et billede, af en skole, som har svære betingelser for det pædagogiske arbejde, der er nødvendigt for at kunne forebygge og nedtrappe konflikter. På den baggrund er det Børnerådets bekymring, at vurderingen af, hvornår alle pædagogiske metoder er udtømte, hviler sårbart på ressourcebetingede og subjektive forhold, herunder blandt andet klassetrivsel, relationer, udækkede støttebehov, det undervisende personales kompetencer og tilrettelæggelse af undervisningen. Risikoen vil være, at personalet i større omfang vurderer det som proportionalt at gribe til magt, fordi de pædagogiske redskaber, som ellers ville kunne forebygge at et indgreb bliver nødvendigt, ikke er tilgængelige. Børnerådet bemærker desuden, at den gentagne formulering i bemærkningerne om, at læreren skal have "reel mulighed for at skabe reel ro og orden" i klassen, kan bidrage til en uhensigtsmæssig opfattelse af, at magtanvendelse er et redskab til at skabe ro og orden. Det kan risikere at påvirke det undervisende personales vurdering af, hvornår en magtanvendelse er proportional uhensigtsmæssigt.

[5] Opgørelse af undervisere i folkeskolen med og uden læreruddannelse | Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 2025
[6] Delanalyse 3 i evalueringen af læreruddannelsen , Styrelsen for forskning og uddannelse 2018
[7] TALIS undersøgelse 2024 - Grundskole

Det er Børnerådets vurdering, at dette er særdeles problematisk, og at det udgør en væsentlig retssikkerhedsmæssig udfordring, at proportionalitetskravet i det aktuelle lovforslag ikke kan efterprøves, idet der hverken er reel klagemulighed eller overordnet tilsyn til at kontrollere indgrebets nødvendighed og forhindre, at der udvikles uhensigtsmæssige kulturer for magtanvendelse.

- Det er derfor Børnerådets anbefaling, at et vejledningsmateriale kommer til at angive hvilke mindre indgribende metoder, der som minimum forventes afprøvet for at proportionalitetskravet er iagttaget. Det er desuden Børnerådets anbefaling, at det i forbindelse med de politiske forhandlinger drøftes, om skolerne har de nødvendige forudsætninger for at efterleve dette.

"Forstyrrelser af undervisningen" og langt de fleste "psykiske krænkelser" bør ikke i sig selv udgøre et magtanvendelsesgrundlag

Lovforslaget udvider med forslaget til § X5 det undervisende personales adgang til at anvende fysisk magt ved tilfælde hvor eleven "i et ikke betydeligt omfang er chikanerende eller krænkende" og hvor eleven "væsentligt forstyrrer undervisningen for andre".

For så vidt angår § X5, nr. 2, er Børnerådet bekymret over, at bestemmelsen tillader lærere at gribe ind med fysisk magt i forbindelse med verbale ytringer. Børnerådet anerkender, at nedsættende eller krænkende udtalelser kan have negativ effekt på klassekammerater og lærere, men finder det problematisk i forhold til den rollemodel, det undervisende personale skal være for eleverne. Det undervisende personale bør altid anvise veje til at håndtere hårde ord, uenighed og konflikt uden fysisk indgreb. På baggrund af denne bekymring og proportionalitetskravet vurderer Børnerådet, at nedsættende eller krænkende ytringer kun helt ekstraordinært og i meget sjældne tilfælde kan begrunde anvendelse af fysisk magt.

- Det er derfor Børnerådets anbefaling, at vejledningsmaterialet til de nye bestemmelser indhegner, at nedsættende eller krænkende ytringer kun i helt ekstraordinære og sjældne tilfælde vil kunne udgøre et magtanvendelsesgrundlag.

Lovforslagets § X5, nr. 3 om forstyrrelser af undervisningen udgør, ifølge Børnerådets vurdering, en markant udvidelse af reglerne for, hvornår det undervisende personale kan anvende magt.

Som følge af proportionalitetskravet vil en magtanvendelse som konsekvens af "forstyrrelser af undervisningen" kræve, at indgrebet vurderes til at være nødvendigt, egnet og ikke går videre end formålet tilsiger.

Det er Børnerådets vurdering, at det er vanskeligt at se, hvordan disse betingelser kan anses for opfyldt, og at det derfor i praksis vil være uproportionelt at anvende magt over for en elev, der forstyrrer undervisningen.

Det må lægges til grund, at det hører til sjældenhederne, at elever forstyrrer undervisningen i et omfang, der begrunder, at eleven føres ud af lokalet.

Er hændelsen enkeltstående eller meget sjælden, er det rimeligt at stille krav til det undervisende personale om at justere sin undervisning og anvende nødvendige pædagogiske værktøjer, fx overveje alternativer til undervisningssted, undervisningsform mm. Sjældne afbrydelser af undervisningen må være acceptable og synes ikke strengt nødvendige af undgå, jf. kravene til proportionalitet.

Såfremt forstyrrelsen er en tilbagevendende hændelse vil det forventeligt have en sammenhæng med en manglende efterlevelse af elevens ret til nødvendig støtte og/eller elevernes ret til et godt undervisningsmiljø og anvendelse af magt vil dermed være uegnet til reelt at indfri formålet. I sådanne tilfælde må det forudsættes, at det undervisende personale iværksætter forebyggende arbejde og afdækning af uforløste støttebehov hos klassen eller enkelte elever.

Det er desuden Børnerådets vurdering, at det i praksis er vanskeligt at se, hvordan et indgreb over for en elev, der forstyrrer undervisningen, kan være et egnet middel til at opnå formålet, herunder at sikre undervisningens fortsættelse. Hvad skal læreren i praksis stille op med den elev, der med magt er blevet ført ud af klassen, fordi vedkommende ikke lyttede til læreren inde i klassen? Er der en forventning om at eleven nu lytter til læreren og roligt venter udenfor, imens læreren upåvirket kan fortsætte undervisningen inde i klassen? Eller skal læreren gå med eleven med den konsekvens at undervisningen alligevel ikke kan fortsætte?

I tillæg hertil er det centralt at være opmærksom på, at vurderingen af hvornår det enkelte undervisende personale oplever at undervisningen er væsentligt forstyrret, hviler på særdeles subjektive forhold, herunder blandt andet kvaliteten af det konkrete undervisende personales aktiviteter, tolerancegrad og forudsætninger for at bringe pædagogiske værktøjer i spil med henblik på at justere undervisningssituationen og minimere forstyrrelsen.

Det er Børnerådets vurdering, at væsentlige forstyrrelser af undervisningen ikke bør udgøre et magtanvendelsesgrundlag og at kravene til proportionalitetsafvejningen usandsynliggør, at et sådan indgreb vil være proportionelt.

- Af disse grunde er det Børnerådets anbefaling, at § X5, nr. 3 om væsentlige forstyrrelser af undervisningen udgår af lovforslaget.

Såfremt § X5, nr. 3 alligevel fastholdes er det afgørende, at et vejledningsmateriale indhegner bestemmelsens helt ekstraordinært snævre anvendelsesområde. I den forbindelse er det Børnerådets vurdering, at eksemplerne fra bemærkningerne bør genvurderes. For eksempel er det svært at forestille sig at scenarier, hvis det er enkeltstående episoder, som beskrevet i de specielle bemærkninger til § X5, ikke kan afværges på andre måder, fx ved at justere undervisningssted og form og derefter undersøge årsagerne til forstyrrelsen med henblik på reelt og effektivt at kunne forebygge, at det sker igen.

- Såfremt § X5, nr. 3 fastholdes, er det Børnerådets anbefaling, at vejledningsmaterialet udtrykkeligt indhegner bestemmelsens ekstraordinært snævre anvendelsesområde.

Manglende retsikkerhedsgarantier for eleven

Magtanvendelse udgør et væsentligt indgreb i børns selvbestemmelsesret og integritet og derfor et det kritisk, at det aktuelle lovforslag fremstår retssikkerhedsmæssigt mangelfuldt og står i skarp kontrast til andre lovområder, hvor indgreb i borgeres frihed og integritet ledsages af mere klare retssikkerhedsgarantier.

For at sikre elevernes rettigheder bør lovforslaget styrkes på flere centrale områder, herunder en mere eksplicit høringsret til eleven, en begrundelses- og dokumentationspligt samt klagemulighed og eksternt tilsyn, der kan understøtte kvalificeret og ensartet praksis og læring på tværs.

Elevens ret til at blive hørt
Elevens ret til at blive hørt bør fremgå eksplicit af lovteksten. Det er Børnerådets bekymring, at den aktuelle formulering kan blive læst sådan, at registrering og indberetning kan foretages uden at høre eleven, men blot ved at angive hvordan eleven reagerede/modsatte sig. En elev bør i alle tilfælde blive hørt efter en magtanvendelse, og det bør påhvile skolens personale at understøtte eleven i at kunne gøre sit perspektiv gældende i overensstemmelse med børnekonventionens art. 12.

Derudover bør lovforslaget fastsætte, at der efter enhver magtanvendelse udarbejdes en handleplan sammen med eleven, der beskriver, hvordan skolen vil forebygge, at lignende situationer opstår igen. Handleplanen skal fungere som et redskab til både forebyggelse og læring og sikre, at magtanvendelser ikke blot registreres, men aktivt anvendes til forbedring af skolens praksis.

- Det er således Børnerådets anbefaling, at eleven får en mere eksplicit høringsret i lovteksten og at skolen i samarbejde med eleven udarbejder en handleplan med henblik på at undgå nye magtanvendelser.

Begrundelses- og dokumentationspligt
Det er afgørende, at alle magtanvendelser begrundes og dokumenteres, så både elever, forældre, kommune og lovgiver kan få den nødvendige indsigt. Under de gældende regler har der ikke været krav om registrering, og området har været præget af en uens praksis afhængig af forskellige kommuner og skoler. Selv med en tydelig indberetningspligt er det afgørende, at skolerne får reel støtte til at udvikle og fastholde en solid indberetningspraksis. Erfaringer fra andre områder – eksempelvis børne- og ungehjems indberetninger af magtanvendelser – viser, at der kan opstå betydelige udfordringer. De markant ujævne indberetningsdata på tværs af kommunerne kan indikere et betydeligt mørketal, som understreger risikoen for, at en pligt alene ikke sikrer tilstrækkelig efterlevelse[8].

- Det er derfor Børnerådets anbefaling, at Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder konkret vejledningsmateriale og en egentlig skabelon for magtanvendelsesregistreringer, så alle skoler arbejder ensartet og kvalificeret, og så data kan anvendes på tværs af kommuner til evaluering af reglerne.

- Det er desuden Børnerådets anbefaling, at frie grundskoler og efterskoler pålægges samme indberetningspligt som folkeskoler og samme pligt til at høre eleven. Rettighederne for eleverne

[8] Det sætter spor resten af livet, undersøgelse af børns oplevelse med magtanvendelser på børne- og ungehjem, Børnerådet 2025

på frie grundskoler og efterskoler skal tages ligeså alvorligt som rettigheder for elever i folkeskolen.

Klagemulighed

Under de nuværende regler og under de aktuelt foreslåede regler i dette lovforslag, er elever i praksis henvist til at anvende den strafferetlige vej for at få prøvet, om en eller flere magtanvendelser har været proportionale. Der kan være en formodning om, at meget få elever og forældre vil gå rettens vej og spørgsmålet er også, om domstolsprøvelse er den bedste hjælp til at indhegne regler for anvendelse af magt i skolen, herunder i særdeleshed kravet om proportionalitet.

Men uden en reel klagemulighed for elever og forældre, bliver kravet til proportionalitet desværre hult. Proportionalitetsafvejningen vil forblive intern og ukontrolleret, og det vil blive umuligt at afgøre, hvornår et indgreb har været nødvendigt og proportionelt. At lade så vidtgående regler som regler for anvendelse af magt, hvile på den enkelte lærers proportionalitetsafvejning må derfor kræve en tydelig klagemulighed, som et nødvendigt redskab til at operationalisere proportionalitetskravet og dermed sikre elevers såvel som læreres retssikkerhed. Det er ikke kendt fra andre lovområder, hvor voksne kan anvende magt over for børn, at børn efterlades uden klagemulighed. Klageadgang er en grundlæggende rettighed og udgør en væsentlig retssikkerhedsgaranti.

- Det er Børnerådets anbefaling, at lovforslaget giver børn og forældre en klagemulighed. Optimalt til et uafhængigt klagenævn og som minimum til kommunen.

Tilsyn

Nye regler for magtanvendelse vil desuden kræve iværksættelse af monitorering og tilsyn. Vi kan i dag se, at der er store kommunale forskelle på kommuners anvendelse af individorienterede foranstaltninger i medfør af ordensbekendtgørelsen[9], hvilket sandsynliggør at også nye regler for magtanvendelse vil blive anvendt forskelligt på tværs af landet.

Derfor er det afgørende, at der sikres et nationalt tilsyn med nye såvel som eksisterende regler på undervisningsmiljøområdet. Et tilsyn kan være med til at sikre, at der ikke udvikles uhensigtsmæssige og uensartede kulturer for bl.a. proportionalitetsafvejninger i forbindelse med magtanvendelser.

I det lys synes det desto mere ærgerligt og besynderligt, at regeringen traf beslutning om at nedlægge Dansk Center for Undervisningsmiljø i 2025, som bl.a. havde til opgave at føre tilsyn på undervisningsmiljøområdet. Det er Børnerådets opfattelse, at der er en bred enighed om, at undervisningsmiljøet på mange skoler er udfordret. Det kommer bl.a. til udtryk ved uro, konflikter, udadreagerende adfærd og langvarigt bekymrende skolefravær.

- Det er derfor Børnerådets anbefaling, at der i de politiske forhandlinger tages stilling til, hvordan der kan indrettes et veldefineret tilsyn, som kan sikre kvalitet i arbejdet med undervisningsmiljøet generelt og konkrete foranstaltninger mod enkeltelever, herunder magtanvendelser.

[9] Slag, spark og syrebomber: Landets folkeskoler bortviste 1.427 gange elever i løbet af årets første seks måneder | Berlingske 2025

Pligt til forebyggelse skal skrives eksplicit ind i loven

Det aktuelle lovforslag indeholder ikke en pligt, der skal sikre, at kommuner og skoler arbejder forebyggende med henblik på at undgå situationer, hvor magtanvendelser bliver nødvendige. Og lovforslaget adresserer ikke i tilstrækkelig grad, hvordan lærerne klædes på at gennemføre eventuelle magtanvendelser, herunder konkret i situationen og i det efterfølgende arbejde med at reparere og genoprette relationer mellem elev/lærer og elev/elev(er).

Det er Børnerådets vurdering, at lovforslaget skal suppleres af en eksplicit og finansieret forebyggelsesforpligtigelse. Det vil blive afgørende, at en sådan bestemmelse får reel betydning på skolerne, hvilket dels kræver vejledningsmateriale, der sikrer en fælles forståelse af, hvordan bestemmelsen efterleves, dels kræver allokering af ressourcer til kommunerne, så der er økonomi til at løfte forpligtigelsen.

Efter Børnerådets opfattelse skal Børne- og Undervisningsministeriet udvikle vejledningsmateriale, der beskriver, hvordan en forebyggelsesforpligtigelse skal forstås. Forpligtigelsen efter en ny bestemmelse om pligt til forebyggelse, vil forventeligt være beslægtet med pligter efter undervisningsmiljøloven og regler for elevers ret til den nødvendige støtte, men det vil være afgørende for indførelse af nye regler, at der følger en eksplicit forventning med om, at alle skoler arbejder på at forebygge og nedbringe antallet af magtanvendelser over for elever. Der findes allerede lovende metoder til at arbejde med udadreagerende adfærd, konfliktforebyggelse og -håndtering[10], men der mangler et større skub på udbredelsen og uddannelsen i evidensbaserede metoder, hvilket Børne- og Undervisningsministeriet bør sætte sig i spidsen for, såfremt det aktuelle lovforslag bliver til virkelighed.

Norge har som en del af deres lovgivning om fysisk indgriben indført en forebyggelsespligt, hvorefter kommunen skal sørge for, at skolen arbejder kontinuerligt og systematisk med forebyggelse af situationer, som kan gøre anvendelse af magt nødvendigt. Erfaringer fra Norge viser dog, at det er kommuneafhængigt, i hvilket omfang der arbejdes med forebyggelse. Fx har Oslo kommune iværksat uddannelse for samtlige skoler omkring forebyggelse, de nye regler samt konfliktnedtrapning og -håndtering, imens andre kommuner ikke har haft ressourcer til at prioritere det på samme måde[11].

Social- og Boligstyrelsens model for håndtering af magtanvendelser på børne- og ungehjem understreger, at der efter en magtanvendelse skal ske opfølgning med det barn, der er blevet grebet ind over for og resten af børnegruppen[12]. Samme opmærksomhed på opfølgning bør gøre sig gældende på skoleområdet.

Børnerådet vil derfor understrege behovet for, at der afsættes reelle ressourcer til det forebyggende og opfølgende arbejde, herunder uddannelse i konfliktforebyggelse, gennemførelse af magtanvendelser samt det efterfølgende relationsgenoprettende arbejde.

---

[10] Pædagogiske tilgange rettet mod udadreagerende adfærd – Forberedelse af forsøg, VIVE 2025 og Genoprettende praksis i skolen – Det Kriminalpræventive råd

[11] Fysisk maktbruk fra offentlige instanser overfor barn og unge, Lucy Smiths barnerettighetsdag 2025

[12] Model for forebyggelse og håndtering af voldsomme situationer og magtanvendelse på børne- og ungehjem | Social- og Boligstyrelsen 2025

Det vil være en alvorlig konsekvens, hvis lovforslaget pålægger kommuner og skoler nye opgaver, som deres i forvejen pressede økonomi enten ikke kan bære, eller som betyder, at andre nødvendige investeringer i skolen må nedprioriteres.

- Det er således Børnerådets anbefaling, at lovforslaget suppleres med en eksplicit pligt til forebyggelse, og at kravene hertil udfoldes i et vejledningsmateriale.

- Derudover er det Børnerådets anbefaling, at det i forbindelse med de kommende politiske forhandlinger drøftes, hvordan der kan afsættes de nødvendige ressourcer til at arbejde forebyggende, herunder sikre nødvendig (efter)uddannelse.

Behov for evaluering og statslig monitorering

Intentionen om at tydeliggøre reglerne for magtanvendelse i skolen, herunder en forbedret indberetningspraksis, vil styrke forudsætningerne for løbende at kunne monitorere i hvilket omfang, der anvendes magt over for elever og i hvilke situationer. Indberetningsdata bliver afgørende for at kunne styrke forebyggelsen og nedbringe antallet af magtanvendelser lokalt såvel som nationalt.

Det er Børnerådets opfattelse, at det blandt andet bliver vigtigt at monitorere om der er målgrupper, der i særlig grad er repræsenteret i indberetningsdata, og som giver anledning til en styrket opmærksomhed på strukturelle og forebyggende tiltag.

Børnerådet gør i den forbindelse opmærksom på at Børne- og Undervisningsministeriets egen undersøgelse samt undersøgelser fra Norge viser, at det hovedsageligt er drenge i de yngste klasser, der udviser udadreagerende adfærd i skolen[13]. Og at magtanvendelse i skolen især kan ramme børn i specialundervisning[14].

- Det er derfor Børnerådets anbefaling, at Børne- og Undervisningsministeriet følger nye regler for anvendelse af magt i skolen op med evaluering over en årrække, for at monitorere udviklingen, herunder antal og årsager til magtanvendelser samt evt. særlige målgrupper.

Bekymring for utilsigtede konsekvenser af lovforslaget

Det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, at lovforslaget bl.a. skal ses som et svar på uro og støj i skolen samt en stigning i udadreagerende adfærd blandt eleverne. De foreslåede bestemmelser skal desuden bidrage til en tydeliggørelse af reglerne for anvendelse af magt og dermed reducere utryghed og afmagtsfølelse hos skolens personale.

Børnerådet deler ambitionen om at få tydeliggjort reglerne for anvendelse af magt i skolen, men er bekymrede over den måde hvorpå de foreslåede bestemmelser fremstilles som en løsning på bl.a. uro,

[13] Opsamling med status på sager med udadreagerende og/eller grænseoverskridende adfærd på skoler, Børne- og Undervisningsministeriet 2024 og Kva gjer skulen med utagerande småbarn?, Barneombudet Norge 2025
[14] Bruk av tvang og makt i skolen, Utdanningsdirektoratet Norge 2019

støj og udadreagerende adfærd. Udvidede magtbeføjelser er ikke i egnet til at dæmme op for uro, støj og udadreagerende adfærd, men kan risikere at forstærke dynamikker og årsager til selvsamme.

Det er Børnerådets bekymring, at Børne- og Undervisningsministeren med koblingen af en debat om uro og udadreagerende adfærd og udvidede magtbeføjelser risikerer at bidrage til en opfattelse af, at anvendelse af magt er et legitimt pædagogisk værktøj for lærere, der oplever svære rammer og forudsætninger for at løse deres arbejde. Det er uhensigtsmæssigt og risikerer desværre at bidrage til en polarisering, hvor enkelte "uromagere" og "uopdragne" børn stilles i modsætningsforhold til fællesskabet. Alle elever i klassens fællesskab taber på uro og udadreagerende adfærd. Men alle elever taber også, hvis en del af svaret på uro og udadreagerende adfærd, bliver udvidet anvendelse af magt. Børnerådets undersøgelse af magtanvendelser på børne- og ungehjem fra 2025 viser, at børn, der overværer magtanvendelser bliver påvirket. Nogle børn giver udtryk for, at overværelsen af en magtanvendelse medfører irritation, at det larmer og skaber uro, imens andre italesætter at det kan være voldsomt eller ubehageligt at overvære, og at man kan blive forskrækket eller bange[15].

Det er Børnerådets bekymring, at den politiske diskurs risikerer at flytte med ind i skolen sammen med nye regler, og at det kan skabe et krydspres i forhold til lærere og ledere, der prioriterer pædagogiske tilgange til konfliktløsning over for fx forældre, der forventer at udvidede magtbeføjelser tages i anvendelse. Ligesom det kan udfordre samarbejdet i lærerværelset, hvor personale med forskellige pædagogiske tilgange og kompetencer skal arbejde sammen under udvidede magtbeføjelser.

Det er Børnerådets opfattelse, at den politiske diskurs også er med til at skabe den kultur, som nye regler i praksis vil kunne afstedkomme.

- Det er Børnerådets anbefaling, at Børne- og Undervisningsministeren og de øvrige partier understreger, at formålet er at tydeliggøre reglerne for magtanvendelse på skoleområdet og fremhæver, at hovedformålet med reglerne er at reducere antallet af magtanvendelser.

Politisk og lovteknisk uklarhed

Det fremgår af det medsendte høringsbrev, at det er politisk uafklaret, hvordan og i hvilke lovgivninger, de foreslåede bestemmelser skal indarbejdes. Det er Børnerådets vurdering ,at uklarhederne omkring de politiske og lovgivningsmæssige rammer kan gøre det svært at forstå og overskue hvordan de foreslåede paragraffer skal placere sig i forhold til den øvrige lovgivning på skoleområdet.

Det fremstår især uklart, hvordan nye bestemmelser skal spille sammen med andre regler, fx i undervisningsmiljøloven og ordensbekendtgørelsen, som hver for sig indeholder både rettigheder og pligter i forhold til skolens undervisningsmiljø samt foranstaltninger, der allerede kan bringes i anvendelse over for enkelte elever. Disse to regelsæt samt evt. nye paragraffer som foreslået i dette

[15] Det sætter spor resten af livet, undersøgelse af børns oplevelse med magtanvendelser på børne- og ungehjem, Børnerådet 2025

lovforslag er nært beslægtede, men hviler på forskellige forståelser af betydningen af konteksten for børns adfærd.

Undervisningsmiljøloven bygger på et fællesskabsorienteret syn, hvor adfærd forstås kontekstafhængigt og som et resultat af fællesskabets dynamikker, imens ordensbekendtgørelsen og de foreslåede nye paragraffer om magtanvendelse i højere grad lægger vægt på individorienterede interventioner. Det nuværende forslag risikerer derfor at trække arbejdet med trivsel i en mere individfokuseret retning, fremfor at styrke den forebyggende indsats i fællesskaberne afhængigt af, hvilken plads de nye bestemmelser får i den samlede lovgivning.

- Det er Børnerådets anbefaling, at det bliver afklaret, hvordan de foreslåede bestemmelser skal forstås i sammenhæng med hinanden og i relation til undervisningsmiljøloven og ordensbekendtgørelsen, så reglerne bliver sammenhængende, forståelige og ikke skubber skolers trivselsarbejde i en mere individfokuseret retning.

Økonomiske konsekvenser

Det fremgår af lovforslaget, at det ikke forventes at få økonomiske konsekvenser ud over den meropgave kommunerne vil blive pålagt i forbindelse med registrering og indberetning af magtanvendelse.

Den forventning deler Børnerådet ikke. Såfremt lovforslaget skal tjene et formål om at nedbringe antallet af magtanvendelser, er det afgørende at der prioriteres ressourcer til uddannelse, forebyggelse, håndtering og opfølgning på magtanvendelser. Ligesom en reel efterlevelse af elevers retssikkerhed, herunder klageadgang, etablering af tilsyn og evaluering af reglerne vil være forbundet med udgifter.

- Det er Børnerådets anbefaling, at partierne i forbindelse med de efterfølgende politiske forhandlinger forholder sig til, hvordan kommunerne kompenseres for den forebyggelsespligt, som lovforslaget bør suppleres med samt de statslige og kommunale udgifter forbundet med indførelse af klageadgang, tilsyn og evaluering.

Lovforslagets forhold til Danmarks internationale forpligtigelser

I bemærkningerne til lovforslaget forholder ministeriet sig til de foreslåede bestemmelsers forhold til Danmarks internationale forpligtigelser, herunder bl.a. børnekonventionen.

Det er Børnerådets vurdering, at ministeriet i bemærkningerne burde have forholdt sig FN's Børnekomités konkluderende bemærkninger til Norge, som over to lovgivningsprocesser de seneste år har indført regler, som det aktuelle lovforslag i Danmark har fundet inspiration i.

I FN's Børnekomités konkluderende bemærkninger til Norge udtrykkes stor bekymring for de nyligt vedtagne regler, og komiteen anbefaler, at Norge i stedet reagerer på stigende udfordringer med aggressiv og udadreagerende adfærd blandt børn i skoler ved at prioritere forebyggende tiltag, herunder udarbejde handleplaner sammen med børn og ved at uddanne det undervisende personale i

konfliktforebyggelse -og håndtering. Derudover anbefaler komiteen, at Norge sikrer, at magt over for elever i skolen – både i vejledning og praksis – kun tillades som en absolut sidste udvej[16].

Komiteens bemærkninger til Norge ligger i tråd med komiteens General Comment nr. 8, hvor komiteen om læreres brug af magt fastslår, at :"The principle of the minimum necessary use of force for the shortest necessary period of time must always apply. Detailed guidance and training is also required, both to minimize the necessity to use restraint and to ensure that any methods used are safe and proportionate to the situation and do not involve the deliberate infliction of pain as a form of control"[17].

Danmark skal eksamineres af FN's Børnekomité i 2027. Det er Børnerådets forventning at ministeriet forholder sig til komiteens anbefalinger til Norge forud for at indføre regler i Danmark, der ligner dem, som komiteen har fundet problematiske i Norge, herunder overvejer, hvordan komiteens anbefalinger kan imødekommes.

- Det er Børnerådets anbefaling, at ministeriet i forbindelse med det endelig lovforslag forholder sig til FN's Børnekomités bemærkninger til Norges sammenlignelige lovgivning og redegør for, om det er intentionen at efterleve komiteens anbefalinger i Danmark – og hvordan.

Børnerådet står til rådighed for uddybning af dette høringssvar og sparring på et eventuelt revideret lovforslags betydning for børns rettigheder.

Med venlig hilsen

Bente Boserup
Forperson

Maja Olesen
Sekretariatschef

[16] Concluding observations on the seventh periodic report of Norway
[17] General comment No. 8 (2006): The Right of the Child to Protection from Corporal Punishment and Other Cruel or Degrading Forms of Punishment (Arts. 19; 28, Para. 2; and 37, inter alia)

9. december
Børne og undervisningsministeriet

Høringssvar fra Autismeforeningen
Vedr. høring om lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v

Autismeforeningen tager klart afstand fra enhver udvidelse af skolernes hjemmel til magtanvendelse. Det er et skridt i den forkerte retning og risikerer at svække både børns rettigheder og tilliden til skolen som trygt læringsmiljø

Det fremgår af undervisningsmiljølovens bestemmelser at undervisningsmiljøet på skoler og uddannelsesinstitutioner (uddannelsessteder) skal fremme deltagernes muligheder for udvikling og læring samt, at det er skolens ledelse der har ansvar at sikre et sådant undervisningsmiljø.

Det er Autismeforeningens opfattelse, at øget brug af fysisk indgriben og magtanvendelse vil påvirke undervisningsmiljøet negativt, både for de elever der oplever det på egen krop, for de elever der observerer det og for det personale der skal håndhæve de nye beføjelser. Ligeledes er det et alarmerende skråplan, vi har været vidne til gennem længere tid – og som nu yderligere forstærkes.

Autismeforeningens høringssvar kort opsummeret (uddybning følger på de næste sider):

Klart nej til udvidet magtanvendelse – det svækker retssikkerheden - Autismeforeningen afviser på det kraftigste at udvide skolers adgang til fysisk indgriben og magtanvendelse. Det udgør en alvorlig trussel mod børns rettigheder, underminerer et trygt læringsmiljø og skaber alvorlige retssikkerhedsmæssige problemer. Ligeledes er det en glidebane vi kender fra socialområdet, hvor øget magtanvendelse allerede har udfordret borgernes rettigheder – og udviklingen må ikke brede sig til skoleområdet.

Lovforslaget individualiserer systemiske problemer og rammer autistiske børn hårdest - Udfordringer som uro, mistrivsel og udadreagerende adfærd skyldes strukturelle forhold i skolen – ikke enkelte elever. Lovforslaget placerer ansvaret hos barnet og vil i praksis ramme autistiske og andre neurodivergente børn særligt hårdt, fordi deres adfærd ofte misforstås.

Fysisk indgriben øger risiko for konflikt, utryghed og eksklusion - Forskning viser, at brug af magt eskalerer konflikter, skaber mere voldsom adfærd og svækker klassefællesskaberne. Autistiske børn er særligt sårbare, fordi de ofte reagerer kraftigt på situationer med højt stressniveau, uforudsigelighed og konfliktoptrapning, og affektsmitte er udbredt. Det vil skabe utryghed og skade både elever og personale.

Skolens personale har allerede de nødvendige muligheder gennem nødværge og nødret - Der er allerede hjemmel til at gribe ind i akutte situationer for at forhindre skade. Behovet er derfor ikke flere beføjelser, men klarere vejledning, bedre pædagogisk opkvalificering og flere ressourcer – ikke mere magt.

Overdragelse af omsorgsansvar skaber farlige retssikkerhedsbrud og uklarheder - Forslaget om, at forældres omsorgsansvar overdrages til skolen i skoletiden, åbner for alvorlig uklarhed om, hvilke beslutninger skolen må træffe uden forældres samtykke.

9. december
Børne og undervisningsministeriet

Strukturelle udfordringer kan ikke løses ved at sanktionere enkeltelever
Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at en analyse foretaget af Danmarks Lærerforening i august 2023 viser, at undervisere og forældre i folkeskolen oplever, at uro og støj er den største udfordring i folkeskolen. Samt, at en opsamling med status på sager med udadreagerende og/eller grænseoverskridende adfærd på skoler lavet af Børne- og Undervisningsministeriet i 2024 viser, at der på skolerne er en stigning i andelen af episoder med udadreagerende adfærd mellem elever og over for voksne i skolen.
I Autismeforeningen anerkender vi, at der er et behov for at iværksætte tiltag mhp. at forbedre undervisningsmiljøet, da også vores egen Inklusionsundersøgelse viser at et stigende antal børn mistrives i skolen. Vores undersøgelse peger derimod på, ligesom mange andre undersøgelser og forskning, at årsagen til ovenstående problemstillinger skal findes i skolens rammer og vilkår og vi finder det derfor problematisk, at lovforslaget gør enkeltpersoner til problembærere i stedet for at fokusere på helheder.

I Autismeforeningen tror vi stadig på, at børn gør det godt hvis de kan
Udsagnet "børn gør det godt hvis de kan" handler ikke om, at vi tror, at alle børn er dydsmønstre. Vi er tilhængere af udsagnet fordi det placerer ansvaret for at handle hvor det hører til, nemlig hos de voksne, hos skolens personale og hos de politikere der bestemmer skolens rammer.
I Autismeforeningens inklusionsundersøgelse 2025 svarer 78,5 % af de respondenter, hvis børn er inkluderet i almenområdet, at deres barn ikke får den støtte i skolen de har behov for. Det tyder på alvorlige mangler på området og gør autistiske børn ekstra udsatte ift. at blive udsat for fysisk guidning og magtanvendelse.
Dansk forskning viser, at læreres brug af sanktioner og skæld ud, smitter af på klassefællesskabet. Elever, der af lærerne udpeges som problemskabende, ekskluderes derfor også ofte herfra. Af samme årsag bliver sanktioner i dansk forskning og faglitteratur beskrevet som institutionaliseret eksklusionspraksis.
Lovforslagets fokus på at individualisere systemiske udfordringer, gør derfor autistiske børn endnu mere udsatte i folkeskolens fællesskab.
Vi finder det derfor mere tidssvarende at forpligte skolerne til at undersøge årsagen til elevernes uhensigtsmæssige adfærd samt sikre, at skolerne har de nødvendige ressourcer og kompetencer til at arbejde forebyggende.

Lovforslaget risikerer i praksis at regulere børns adfærd—og rammer særligt autistiske børn og børn med andre diagnoser
Selvom undervisningsministeren i den offentlige debat har understreget, at lovforslaget ikke er tiltænkt børn med handicap eller diagnoser, må det forventes, at lovens beføjelser i praksis netop vil få størst konsekvenser for denne gruppe. Når lærere skal vurdere, hvornår en elev "forstyrrer undervisningen" eller hvornår en "pædagogisk løsning er afsøgt", vil det i høj grad blive en vurdering baseret på elevens adfærd. Autistiske børn og børn med andre udviklingsmæssige eller psykiske funktionsnedsættelser udviser ofte adfærd, der kan misforstås som trods, manglende vilje eller bevidst forstyrrelse—selvom adfærden i virkeligheden udspringer af sanseoverbelastning, manglende forudsigelighed, stress eller utilstrækkelig støtte.

Lovforslaget risikerer derfor at institutionalisere en form for adfærdsregulering, hvor autistiske børn langt oftere vil blive mødt med fysisk indgriben, fordi deres behov ikke bliver forstået som netop

9. december
Børne og undervisningsministeriet
behov, men som "uhensigtsmæssig adfærd". Det er ikke alene i modstrid med al viden om autisme og specialpædagogik; det er også i strid med de handicaprettigheder, Danmark gennem mange år har forpligtet sig til.

I Autismeforeningen finder vi det dybt problematisk, at en lov, der formelt hævder ikke at være rettet mod denne gruppe, i realiteten vil ramme netop dem hårdest. Vi opfordrer derfor kraftigt til, at Folketinget anerkender denne risiko og undlader at gennemføre lovændringer, der vil øge sårbarheden for nogle af skolens mest udsatte elever.

Autismeforeningen fraråder at udvide hjemmel ift. magtanvendelse
I Autismeforeningen mener vi absolut ikke at det er hensigtsmæssigt for hverken elever eller personale, at der med lovforslaget gives udvidet hjemmel til at bruge fysisk indgriben og magtanvendelse.
De nuværende regler om nødværge og nødret gør det muligt i særlige tilfælde, at gribe fysisk ind for at afværge, at elever gør skade på sig selv, andre eller ejendom. De nuværende regler betyder derfor, at skolens personale allerede har hjemmel til at gribe ind, i helt ekstraordinære situationer hvor en elevs adfærd er til fare for omgivelserne.

Af debatten om lovforslaget fremgår det, at skolens personale er usikre på de nuværende regler og derfor efterlyser tydeligere reglerne på området. Dette finder Autismeforeningen meget relevant. Vi mener dog, at reglerne med fordel kan tydeliggøres uden at ændre de nuværende regler for fysisk indgriben og magtanvendelse.

Af bemærkningerne til forslaget fremgår det, at man med lovforslaget ønsker at sikre både personale og elever bedre retssikkerhed. Vi mener, at udvidede beføjelser vil få den direkte modsatte effekt. Vi anerkender det problematiske i, at elever kan pådrage sig store erstatningskrav hvis de i affekt ødelægger noget af høj værdi. Vi mener dog at denne problemstilling skal løses på anden vis, f.eks. ved at pålægger kommuner at tegne forsikringer der dækker i sådanne tilfælde. Vi anerkender ligeledes det problematiske i, at lærere føler sig utrygge og magtesløse. Den udfordring, mener vi, bør løses gennem kurser og pædagogisk opkvalificering snarere end udvidede beføjelser til magtanvendelse.
Retssikkerhedsmæssigt ser vi til gengæld en stor fare i lovens uklare beskrivelser af hvornår fysisk indgriben og magtanvendelse må finde sted. Af lovforslaget fremgår det, at lærere forud for fysisk indgriben skal afsøge pædagogiske løsninger. Det fremgår desuden at den fysiske indgriben skal være proportionel med elevens forseelse samt, at læreren skal indtænke elevens alder og modenhed. Lovforslaget indeholder mange faldgruber da lovens beføjelser i høj grad afgøres af den enkelte lærers fortolkninger. I en skolehverdag med stor personaleudskiftning, meget uuddannet personale og hyppig brug af vikarer, vil disse vage formuleringer måske sikre personalets retssikkerhed, men næppe elevernes.

Autismeforeningen frygter voldsomme konsekvenser ved øget brug af fysisk indgriben og magtanvendelse
For mange autistiske børn vil det, der i lovforslaget beskrives som fysisk guidning, opleves voldsomt og grænseoverskridende. Autistiske børn har en anderledes sansebearbejdning og det der for andre blot er en let berøring, kan derfor føles anderledes for det autistiske barn.

9. december
Børne og undervisningsministeriet
Lovforslaget lægger også op til, at lærere skal kunne gribe fysisk ind tidligere med det formål at forhindre tilspidsede situationer i at udvikle sig samt, at lærere skal kunne bruge fysisk magt i situationer hvor elever forstyrrer undervisningen.
Vi ser en udpræget risiko for, at lærere i ovenstående situationer kommer til at eskalere konflikter og forårsage et mere forrået undervisningsmiljø. Dette frygter vi bl.a. fordi forskning har påvist, at det at bruge fysisk magt som pædagogisk redskab medfører øget aggressiv og voldelig elevadfærd (Skiba & Peterson, 2000; Metzler et. al., 2001).

Ligeledes ved vi at magtanvendelser gør undervisningsmiljøet mere utrygt, ikke bare for de elever der udsættes for den, men også for de elever der observerer den. Dette gælder ikke mindst autistiske børn hvor affektsmitte er hyppig.

Autismeforeningen finder det uklart hvilke konsekvenser det har, hvis forældrenes omsorgsansvar overdrages til skolen i skoletiden.
Af lovforslagets bemærkninger fremgår det, at forældremyndighedsindehaverne skal overdrage omsorgsansvaret til skolens personale i skoletiden og at dette indebærer retten til fysisk guidning. Autismeforeningen finder denne formulering meget foruroligende, ikke mindst fordi det at blive fysisk guidet af en forælder ikke kan sammenlignes med at blive fysisk guidet af en lærer.
Som reglerne er i dag, har skolen omsorgspligt for barnet og kan dermed træffe øjeblikkelige beslutninger om barnets sikkerhed, trivsel og sundhed. Hvis barnet er i konflikt og skal beskyttes eller skånsomt guides væk, er der således allerede hjemmel til dette i nuværende lovgivning.
Det at forældrene skal overdrage omsorgsansvaret til skolen frygter vi vil føre til retssikkerhedsmæssige uklarheder ift. hvilke beslutninger skolen må træffe på egen hånd. Hvad betyder det f.eks. ift. de nuværende regler om, at forældre skal informeres inden skolen må sanktionere en elev ved f.eks. udelukkelse fra undervisning eller overflytning til en anden klasse. Eller de nuværende regler om, at skolen kun må dele oplysninger med de sociale myndigheder uden forældrenes samtykke, hvis reglernes for underretningspligt jf. barnets lov gør sig gældende.

I Autismeforeningen ser vi det som helt afgørende, at børn og forældre er sikret tydelige, forudsigelige og retssikkerhedsmæssige rammer i mødet med skolen. Når lovforslaget åbner for uklare og vidtgående beføjelser til magtanvendelse, er det ikke blot et brud med grundlæggende retssikkerhedsprincipper — det er også en bekymrende glidebane, vi allerede har set tage fart på socialområdet, hvor udvidelser i magtanvendelsesreglerne gennem årene har udfordret borgernes rettigheder markant.

At denne udvikling nu risikerer at brede sig til skoleområdet, hvor børn tilbringer en stor del af deres hverdag, er dybt problematisk. Forældre skal kunne have fuld tillid til, at skolen handler inden for klare og lovfæstede rammer, og at deres børn ikke udsættes for indgreb baseret på uklare vurderinger eller administrativ skønsmæssighed.

Venlig hilsen

Karina Bundgaard - Formand, Autismeforeningen

Høringssvar fra Landssamrådet af PPR-chefer vedr.
"Lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v."

Landssamrådet af PPR-chefer takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkastet til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben. Samlet set hilser vi en tydeliggørelse af skolens omsorgsansvar velkommen, men vi finder, at lovforslaget på en række centrale punkter efterlader betydelig usikkerhed og risiko for utilsigtede konsekvenser for særligt sårbare elever.

1. Tydeliggørelse af skolens omsorgsansvar

Det er positivt, at lovforslaget præciserer, at omsorgsansvaret for elever i skoletiden påhviler skolen og ikke forældrene, mens barnet er i skolens varetægt. Denne tydelighed kan styrke både opgaveforståelsen og det professionelle ansvar. Vi anerkender også, at det fremhæves som en del af den professionelle opgave løbende at vurdere og revurdere, om de rette pædagogiske skridt er taget.

Samtidig er vi bekymrede for, at lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad specificerer, hvilke ressourcer og rammer ledelsen skal sikre, for at personalet kan udføre dette ansvar forsvarligt. Hvis mennesker og miljø ikke er tilstrækkeligt understøttet, risikerer tydeliggørelsen at fungere som et ansvar uden reel mulighed for udmøntning i praksis.

2. Uklare og svagt definerede begreber skaber usikkerhed

Lovforslaget indeholder flere centrale begreber, som fortsat fremstår uklare og kan skabe uensartet praksis:

- "Fysisk guidning", "afværgehjælp" og "væsentlig forstyrrelse" mangler klare og operationelle definitioner.
- Det er uklart, hvad det betyder, at "alle muligheder" for frivillig medvirken skal være udtømt, og hvem der afgør dette.
- Proportionalitetsprincippet beskrives, men uden tilstrækkelig konkret vejledning til fagprofessionelle i komplekse hverdagssituationer.

Erfaringerne fra den nuværende lovgivning viser, at svage begreber efterlader det pædagogiske personale usikre, hvilket hverken styrker fagligheden eller retssikkerheden for elever og forældre.

3. Kritik af udvidet adgang til magtanvendelse over for 'forstyrrende elever'

Landssamrådet af PPR-chefer er grundlæggende kritiske over for forslaget om udvidet adgang til fysisk indgriben i situationer, hvor elever "væsentligt forstyrrer undervisningen". Dette er både for subjektivt og for bredt formuleret.

Elever med særlige behov – herunder mange af de børn, som PPR er i kontakt med – vil hyppigere end andre børn kunne falde inden for denne kategori. Det giver risiko for:

- Flere magtanvendelser mod særligt sårbare elever.
- Nedbrud af vigtig fundamental tillid til voksne og forringet skoletrivsel.
- Øget eksklusion frem for inklusion.

At bruge fysisk magt, fordi et barn forstyrrer undervisningen, er ikke foreneligt med god pædagogisk praksis. Det vil skabe et utrygt miljø for *alle børn*, hvis de voksnes svar på forstyrrelser i undervisningen i højere grad bliver anvendelse af fysisk magt. Det er en grundlæggende professionel opgave at skabe et læringsmiljø, hvor børn kan lykkes – også når de har særlige behov.

Skolen har en pligt til at vurdere, om forstyrrende adfærd kan skyldes mangelfuld klasserumsledelse eller utilstrækkelige indsatser for de forstyrrende børn, og skolen bør derfor være forpligtet til at søge relevant sparring om justeringer i pædagogisk tilgang og praksis.

4. Manglende tydelighed om klageadgang og opfølgning

Vi finder det problematisk, at lovforslaget ikke beskriver klare klageveje for forældre i tilfælde af unødig eller uberettiget magtanvendelse. En sådan klageadgang er afgørende for retssikkerheden og for at skabe et fælles niveau for, hvornår indgreb er acceptable.

Derudover savnes der krav om systematisk opfølgning:

- Skal alle magtanvendelser indberettes – også på private skoler?
- Skal der være pligt til at inddrage PPR efter et vist antal indgreb over for en elev?
- Hvordan skal udviklingen I brugen af magtanvendelser monitoreres?

5. Afsluttende bemærkninger

Landssamrådet af PPR-chefer anbefaler, at lovforslaget præciseres på følgende områder:

- Klare definitioner af centrale begreber, så praksis bliver ensartet og retssikker.
- Styrket fokus på pædagogiske og forebyggende indsatser, som ikke må erstattes af magtanvendelse.
- Tydelig regulering af klagesystem og opfølgning.
- Særlig beskyttelse af elever med særlige behov, der risikerer at blive uforholdsmæssigt berørt af lovændringerne.

Landssamrådet af PPR-chefer står gerne til rådighed for yderligere dialog om, hvordan lovgivningen bedst understøtter både elevernes trivsel og personalets arbejdsvilkår.

På vegne af Landssamrådet af PPR-chefer

Sidsel Bondo
Forperson og leder af PPR i Helsingør Kommune

Mail: sbj34@helsingor.dk
Mobil: 2531 2683

Høringssvar

DANSKE PROFESSIONSHØJSKOLER

09, december 2025
Ref. AKJ:
J.NR.: 2015-0073/262291

Danske Professionshøjskoler
Vester Voldgade 107
1552 København K
Tel. 9292 3575
info@dkprof.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Høringssvar: Udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Danske Professionshøjskoler takker for indkaldelsen til høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. Danske Professionshøjskoler har følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger:
Danske Professionshøjskoler finder det hensigtsmæssigt, at lovforslaget søger at tydeliggøre skolens omsorgsansvar og skolens muligheder for fysisk indgriben. En tydeligere regulering kan potentielt styrke retssikkerheden for både elever og personale.

Danske Professionshøjskoler ønsker at gøre opmærksom på, at enhver regulering af fysisk indgriben forudsætter et stærkt fokus på de forebyggende, pædagogiske og relationelle indsatser, som forskning kontinuerligt peger på som de mest virksomme redskaber til at skabe trygge læringsmiljøer og reducere konflikter.

Specifikke bemærkninger:
§ X1 – Omsorgsansvar
Danske Professionshøjskoler anbefaler, at det i bemærkningerne til lovforslaget tydeliggøres, at omsorgsansvaret ikke alene legitimerer fysisk indgriben, men at omsorgsprincippet også skal forstås som en pædagogisk, relationel og forebyggende praksis, hvor eleven inddrages aktivt i konflikthåndtering og overgangen til mere hensigtsmæssig adfærd.

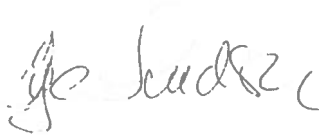
§ X2 – Fysisk guidning
Danske Professionshøjskoler finder det hensigtsmæssigt, at fysisk guidning præciseres som en del af skolens almindelige omsorgspraksis.

§ X3 – Proportionalitet
Danske Professionshøjskoler anbefaler, at der udarbejdes en national vejledning til fortolkning af proportionalitetsprincippet, da princippet i sin nuværende form kræver faglige skøn, som kan variere afhængigt af personalets erfaring, uddannelsesniveau og lokale kulturer.

§ X5 – Fysisk magtanvendelse
Danske Professionshøjskoler anbefaler, at der foretages en mere præcis afgrænsning – eller alternativt en præcisering i bemærkningerne til loven – ift. udvidelsen af magtanvendelse til situationer, hvor en elev *"i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende"*. En mere præcis afgrænsning skal sikre forudsigelighed og retssikkerhed. Særligt kategorien 'psykiske krænkelser' kan rumme tolkningsmæssige variationer.

§ X6 – Registrering og indberetning
Danske Professionshøjskoler finder det hensigtsmæssigt, at registrering, indberetning og elevperspektiv gøres til lovkrav i tilfælde af afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Danske Professionshøjskoler anbefaler, at der i den forbindelse udvikles standardiserede redskaber til registrering og elevinddragelse med henblik på at sikre ensartet praksis og styrke læringspotentialet i opfølgningen efter en magtanvendelse.

Med venlig hilsen

Inge Friis Svendsen
Direktør
Danske Professionshøjskoler

Børnesagens Fællesråd

Bygmestervej 10, 3. tv, 2400 København NV. Tlf. 24 62 62 29. CVR-nr. 23 19 04 19. www.børnesagen.dk

9. december 2025

Høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Børnesagens Fællesråd takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkastet til lovforslaget om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben.

Vi vil indlede med at adressere det format, som høringen sendes i. Når vi som høringspart forholder os til substansen i lovforslag, forudsætter kvalitet i vores stillingtagen, at vi kender den konkrete ramme, forslagene forventes at indgå i, og de øvrige bestemmelser de får virke i relation til. Dette udfordres betydeligt i denne høring, da forslagene til de nye bestemmelser præsenteres isoleret set og på et spædt tidspunkt, så det er uklart, hvordan de forventes omsat i de enkelte lovgivninger vedr. folkeskolen, dagtilbudsloven vedrørende fritidstilbud, ungdomsskoler mv. Det begrænser derved forudsætningerne for kvalificerede kommentarer. Høringssvaret skal derfor læses med det forbehold.

Vi vil I det følgende give vores bemærkninger, som inddeles i først generelle bemærkninger efterfulgt af konkrete bemærkninger til de foreslåede bestemmelser, der som bemærket af hensyn til udkastets uafklarede implementering i konkrete love fremgår som "X", "X1" mv.

Det skal dertil bemærkes, at indeværende høringssvar afgives parallelt med høringssvaret afgivet af "Inklusionsalliancen for bedre skoletrivsel", som Børnesagens Fællesråd indgår I og derfor bakker op om.

Generelle bemærkninger

Lovforslaget adresserer et reelt behov for tydelighed om skolens omsorgsansvar og rammerne for lærernes og personalets handlerum i en lang række situationer med alt fra forstyrrende adfærd til mere akutte forhold. Vi anerkender intentionen om at skabe klarhed og tryghed – både for elever og for lærere.

Vi er dog bekymrede for, at lovforslaget i sin nuværende form risikerer at flytte praksis i retning af øget fokus på magt og kontrol frem for relationsskabelse, forebyggelse, voksenansvar, pædagogisk støtte og ikke mindst udviklende dialog og dannelse med den enkelte elev med respekt for dennes autonomi. Det skyldes særligt, at flere af de anvendte begreber i §§ X1–X5 er upræcise, hvilket kan føre til en uensartet praksis, disproportional anvendelse, manglende forebyggende dialog og inddragelse med og af eleven i overensstemmelse med Børnekonventionen, og i sidste ende en retssikkerhedsmæssig risiko.

Det gælder eksempelvis i relation til formuleringer og afledt praksis for omsætningen af begreber som "nødvendigt", "ikke ubetydeligt", "chikanerende eller krænkende" og "væsentligt forstyrrende". Begreberne efterlader vid mulighed for individuelt skøn blandt alt fra ufaglærte vikarer til lærere med varierende erfaring, uden juridiske eller pædagogiske kompetencer, hvorfor en præcisering af anvendelse i praksis anses som yderst nødvendig. Den store bredde

i faglige forudsætninger for at udøve dette skøn stiller derfor også høje krav til både understøttelse af implementeringen og evaluering af anvendelsen. Det bør i forlængelse heraf tydeliggøres, hvordan barnet, den unge og forældrene forholder sig i tilfælde, hvor en konkret handling er oplevet som et reelt overgreb, og hvordan skolens ledelse klædes på til at håndtere dette.

Vi vil fremhæve, at børn og unge der udviser udadreagerende adfærd, ofte gør det som respons på overbelastning, manglende forudsigelighed og reel mistrivsel – og som udgangspunkt ikke som et udtryk for "pissedårlig opdragelse" eller bevidst modstand. Det sker oftest i utydelige rammer, hvor voksenansvaret ikke kan udøves på en hensigtsmæssig møde Hvis lovforslaget fører til hyppigere anvendelse af fysisk indgriben, risikerer vi derfor at forstærke netop årsagen og den adfærd, som loven ønsker at nedbringe og forebygge.

Samlet opfordrer vi derfor til, at lovforslaget præciseres betydeligt, og at der søges en bedre balance mellem omsorg og indgriben. Proportionalitetskrav, pædagogisk støtte før indgriben og grundlæggende relationelle hensyn bør derfor tydeliggøres i både lovbestemmelserne og kommende vejledninger.

Konkrete bemærkninger til lovforslagets bestemmelser

§ X1 - Omsorgsansvar

Vi anerkender behovet for lovfæstet tydelighed om skolens omsorgsansvar. Det bør dog præciseres, at omsorgsansvaret primært udøves gennem pædagogiske og relationelle handlinger samt tryghedsskabende rammer med overskud og rum til at løfte voksenansvar med omsorg og respekt for barnets autonomi. Når omsorg og magt behandles inden for samme lovbestemmelser, er det derfor centralt at sikre, at omsorg ikke udvandes eller sammenblandes og misforstås som legitimering af fysisk indgriben. Disse to begreber og tilgange er væsensforskellige, og det bør understreges og præciseres. Endvidere stiller vi os bekymrede over den opdeling i ansvar, der lægges op til mellem forældre og skolen. Det er en forudsætning for et godt skole-hjem-samarbejde mellem lærere og forældre, at forældre oplever ansvar for sine børn i skoletiden. Dette bør derfor ikke adskilles som enten-eller men som et delt ansvar.

§ X2 - Fysisk guidning

Bestemmelsen om fysisk guidning udvider som sådan ikke gældende praksis, men sproget er uklart. Uden en definition af "fysisk guidning" overlades vurderingen til den enkelte medarbejder, hvilket kan skabe både høj grad af forskellighed i fortolkningen og usikkerhed i omsætningen til praksis. Vi anbefaler derfor, at der i både bestemmelsen og i den tilhørende vejledning indarbejdes en tydelig beskrivelse af, hvad fysisk guidning indebærer og ikke indebærer, samt at det understreges, at guidning skal være skånsom, kortvarig og tilpasset elevens funktionsniveau, således at personalet klædes på til at varetage dette proportionelt og med respekt for elevens rettigheder. Dette er særligt vigtigt for elever med funktionsnedsættelse og andre sårbarheder, hvor fysisk kontakt kan eskalere en situation.

§ X3 - Proportionalitet

Vi støtter bestemmelsens klare udgangspunkt om, at fysisk indgriben er en undtagelse. Men vi anbefaler, at kravet om afsøgning af mindre indgribende pædagogiske handlinger beskrives mere eksplicit, herunder inddragelse af principper for "low arousal", dialog og afledende

strategier, som også anbefalet af Inklusionsalliancen. Samtidig bør det fremgå tydeligere, at vurderingen af proportionalitet skal bygge på et helhedssyn på barnets eller den unges situation, alder, udviklingsniveau og relationelle behov. Det skal således altid bero på en individuel vurdering.

§ X4 - Afværgehjælp

Bestemmelsen giver adgang til fysisk indgriben ved risiko for skade på ting "i et ikke ubetydeligt omfang". Udtrykket er upræcist og vil i praksis kunne føre til meget forskellig fortolkning. Vi ser derfor et betydeligt behov for, at det præciseres, hvilke typer skader bestemmelsen omfatter, ligesom at der i tilhørende vejledning bør gives tydelige beskrivelser af, hvordan denne afværgehjælp praktiseres på en proportionel måde, som sikrer mindst mulig indgriben og reel støtte til involverede elever. Der bør desuden fremgå, at pædagogiske alternativer skal være afsøgt først, medmindre der er tale om en akut og uopsættelig situation.

§ X5 - Fysisk magtanvendelse

Dette er lovudkastets mest vidtgående udvidelse. Bestemmelsen åbner for indgriben ved tre kategorier af adfærd, herunder psykiske krænkelser og væsentlig forstyrrelse af undervisningen. Begge kategorier er brede og risikerer at føre til magtanvendelse i situationer, hvor al faglig viden argumenterer for, at pædagogiske metoder er mere egnede.

Det er særligt bekymrende, at almindelige affektreaktioner eller ureguleret adfærd potentielt kan udløse fysisk indgriben, da dette kan ende som et reelt overgreb på barnet og med den modsatte effekt af det ønskede. Vi vil derfor på det kraftigste anbefale at afgrænse denne bestemmelse, så fysisk magt ikke må anvendes ved uro, sansemæssig overbelastning, kommunikationsvanskeligheder eller lignende, hvor relationel støtte og konfliktnedtrappende metoder er langt mere hensigtsmæssigt. Dette flugter med Inklusionsalliancens pointer om risiko for utilsigtet stigmatisering og magtglidning.

§ X6 - Registrering

Vi anerkender registreringspligten som et vigtigt retssikkerhedsgreb. Vi anbefaler, at registreringskravet udvides til at omfatte alle skoleformer, så alle elever har samme beskyttelsesniveau. Desuden bør elevens perspektiv ikke kun indsamles, men aktivt kræves inkluderet i opfølgning i relation til de enkelte hændelser og til brug for læring på skolen ift. den generelle praksisudvikling og kultur. Der bør samtidig også sikres tydelige afgrænsning af, hvor registreringer blandt frie grundskoler og efterskoler sker, og hvor længe informationen må opbevares. Endeligt så bør der i henhold til vores generelle bemærkninger sikres en tydelig adgang til og praksis for, hvordan implicerede børn, unge og deres forældre kan påklage oplevede overgreb, og hvordan skolens ledelse og/eller den kommunale forvaltning håndterer dette på en retsikker måde.

Med venlig hilsen

Pernille Gry Petersen
Generalsekretær

Roskilde d. 9. december 2025

JULEMÆRKE HJEMMENE

Giver børn en ny start

Høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Julemærkehjemmene er glade for at kunne bidrage til denne høring. Vi står på et velfunderet grundlag, som hviler på en pædagogisk daglig praksis på de fem Julemærkehjem på tværs af landet, hvor vi hver dag arbejder pædagogisk med at skabe bedre trivsel for børn, der er på ophold i ti uger. Det er børn, der har lagt ører og krop til mobning, børn, der ikke kan finde deres plads i fællesskabet, og børn, der har svært ved at være rolige, fordi uroen indeni overmander dem. Vi hjælper knap tusind børn om året, og fælles for dem alle er, at de gerne vil fællesskabet og lære at indgå i det. Langt de fleste lykkes, fordi faglige voksne omkring dem har tid og ressourcer til at skabe de rette rammer for fælles aktiviteter, dialog, bevægelse og individuel støtte.

Vi har kommunalt ansatte lærere, som underviser på Julemærkehjemmenes egne skoler, og undervisningen foregår i tæt samarbejde med vores pædagoger og børnenes hjemskoler og dermed flere hundrede skoleklasser om året. Det gør vi for at støtte op om barnets samlede trivsel, da den i høj grad er forudsætning for læring og skoleglæde. Vi følger børnene i yderligere ti uger efter opholdet, så vi understøtter børnene i at vende retur til deres hverdag og skolegang.

Vi er glade for at kunne bidrage med perspektiver fra en fagligt velafprøvet praksis, som vi kan dokumentere, virker for børnene:

- Kun 42 procent er glade for deres skole ved opholdets start. To år efter er det 60 procent af børnene, der er glade for skolen.
- Kun 46 procent føler sig som en del af fællesskabet i deres klasse ved opholdets start. To år efter er det 70 procent af børnene, der føler sig som en del af klassefællesskabet.

Et ophold på Julemærkehjem og en hverdag i en skoleklasse er ikke den samme, men der er mange fællesnævnere i arbejdet med dynamik, børn-voksne relationer og i at få et mangfoldigt fællesskab til at lykkes.

Vi skal styrke fællesskabet og relationerne mellem børn og lærere – ikke svække dem

Det er positivt, at lovforslaget søger at skabe klarhed om, hvornår skolens ansatte må gribe ind over for elever, der er til fare for sig selv eller sine omgivelser. Når det kommer til at udvide hjemlen for, hvornår lærere må gribe ind over for en elev, der er til gene for undervisningen, bør der dog ikke herske nogen tvivl om, at fysisk indgriben vil få negative konsekvenser, som rækker langt ud over den konkrete situation. Det er i forvejen muligt at handle ud fra bestemmelser om nødret og nødværge. Det vil umiddelbart være oplagt at lave en præcisering af disse bestemmelser, hvis der opleves et manglende handlerum til at legitimere kortvarig fysisk indgriben for at beskytte elever eller personale i tilspidsede situationer, fremfor denne nye lovgivning.

Situationen, hvor en lærer føler sig nødsaget til fysisk indgriben, opstår yderst sjældent ud af det blå. Derfor er det næppe den konkrete situation og muligheden for fysisk indgriben, som skal have fokus, men i langt højere grad årsagerne, samværet og relationerne i skolen. Vi mener derfor, at det er tankevækkende og bekymrende, at der er behov for at præcisere en adgang til fysisk indgriben, da det må vidne om, at der savnes rammer, struktur og samværsformer, som afbøder behovet. Manglen på imødekommelse af disse grundlæggende behov, synes at betyde, at elever, lærere, skolepædagoger, forældre, m.fl. oplever en forråelseskultur i skolen, som bør adresseres.

Vi bifalder, at der i lovforslaget sættes et større fokus på "psykiske krænkelser", og at klasselokalet skal være psykisk trygt og rart at være i både som elev og lærer/ansat. Heller ikke her er fysisk indgriben dog den første og rette hjælp for en elev, der psykisk krænker andre. Vi anerkender, at lovforslaget gør det tydeligt, at magtanvendelse ikke må erstatte omsorg og pædagogisk indsats, og at alle andre muligheder skal være afvejet, inden en voksen griber fysisk ind. Dog risikerer lovforslaget at modarbejde denne intention, da muligheden for fysisk indgriben må ventes at forstærke anvendelsen heraf. Som tidligere pointeret undrer det os, at bestemmelser om nødret og nødværge ikke er tilstrækkelige i situationer med behov for fysisk magtanvendelse.

Giver børn en ny start

Vi foreslår, at der ses mere på rammerne og forudsætningerne for at skabe et trygt, rart og tillidsfuldt læringsrum. Her har vi stor praksiserfaring, som giver os afsættet til at mene, at rammer, struktur og samværsformer er afgørende for at lykkes og sikre lærerens, skolepædagogens og andre personalers autoritet i skolens miljøer. Vi ser især to alvorlige opmærksomhedspunkter i lovforslaget:

1) Øget magtanvendelse risikerer at skade det enkelte barn på længere sigt, da mange af de børn, som vil blive mødt med fysisk indgriben, i langt højere grad har brug for indgående pædagogisk støtte. Det vil være en fiasko for sårbare børn at blive revet i armen fremfor at blive taget i hånden, og det vil muligvis forværre forstyrrende og krænkende adfærd.
2) Et læringsrum med ro og orden kræver tillid og en god relation imellem elever og lærere. Der må ikke herske tvivl om læreres autoritet, og derfor bakker vi op om, at respekten for skolelærere skal stå langt stærkere end i dag. Vejen dertil er dog ikke flere muligheder for at udøve magtanvendelse. Børns relation til en lærer styrkes ved, at der arbejdes med trivsel som et grundlag for læring, og at lærere har muligheder for at sætte klare rammer og skabe struktur, som giver børnene en følelse af tryghed og genkendelighed. Det skaber respekt at være tydelig og bestemt, og der må gerne være passende konsekvenser, når et barn overskrider fællesskabets grænser, men det er skadelig symptombehandling at udvide hjemlen til fysisk indgriben.

Julemærkehjemmene er medlem af Børnesagens Fællesråd, som også har indsendt et høringssvar. Vi bakker op om hele høringssvaret og tilslutter os de pointer, der er fint opsummeret i følgende uddrag:
"Vi anerkender intentionen om at skabe klarhed og tryghed – både for elever og for lærere. Vi er dog bekymrede for, at lovforslaget i sin nuværende form risikerer at flytte praksis i retning af øget fokus på magt og kontrol frem for relationsskabelse, forebyggelse, pædagogisk støtte og ikke mindst udviklende dialog og dannelse med den enkelte elev. Det skyldes særligt, at flere af de anvendte begreber i §§ X1–X5 er upræcise, hvilket kan føre til en uensartet praksis, disproportional anvendelse, manglende forebyggende dialog og inddragelse med og af eleven og i sidste ende en retssikkerhedsmæssig risiko." – Børnesagens Fællesråd.

Til dette vil vi gerne tilføje, at registrerings- og indberetningspligt samt forskelligt tilsyn mellem skoletyper øger risikoen for uens praksis, mere administration og pres på en sektor, der i forvejen er udfordret af mangel på uddannede lærere og behov for kompetenceudvikling.

I resten af dette høringssvar vil vi uddybe vores to opmærksomhedspunkter.

Relationen til voksne er afgørende for at skabe ro og respekt i klasselokalet
Lovforslaget adresserer relationen mellem elev og voksen: "Det bør altid overvejes, hvilke konsekvenser anvendelsen af magt kan have for relationen og tilliden mellem eleven og den pågældende medarbejder". Dette er vigtigt, men der mangler fokus på netop de konsekvenser, der er ved magtanvendelse.

Børn har brug for at kende strukturen og have klarhed over, hvad der forventes af dem. Det er tillige afsæt for, at voksne kan håndhæve rammer og kodeks for adfærd og møde upassende adfærd med passende konsekvenser, når en elev ikke respekterer andre eller fællesskabet. For lærere er det godt, at der bliver udspecificeret handlemuligheder som "fysisk guidning", men det er uklart, hvad linjerne er for fysisk indgriben og magtanvendelse, og det risikerer at blive en uheldig glidebane i tilspidsede situationer. Samtidig lægges der op til, at skolens personale har afsøgt alle andre

muligheder, hvilket overlades til individuel vurdering fra den enkelte ansatte og skaber et usikkert afsæt, hvis der ikke følges op med efteruddannelse.

Selvom lovforslaget anerkender, at "[Magtanvendelse ikke] må anvendes som en sanktion over for eleven", vil magtanvendelse netop blive opfattet sådan, og øgede muligheder for at anvende magt skaber ikke grobund for tillid om omsorg. Det vil af børnene blive opfattet som krænkende og i mangel på velvilje til at løse de udfordringer, der ligger til grund for elevers uhensigtsmæssige opførsel. Børn, som interagerer negativt i fællesskaber, gør det ud fra motiver, som kan handle om mindreværd, manglende kompetence og en trodsighed med rod i, at negativ reaktion er at foretrække over ingen reaktion. Uanset motiverne vil det altid være voksnes ansvar at give børn bedre forudsætninger, da motiverne er ubevidste for børn, som kognitivt ikke er i stand til at konsekvensberegne og adfærdsregulere sig selv uden voksnes hjælp.

Konkret skal der derfor være ledelsesmæssig opbakning til lærere og skolepædagoger til at sikre rammerne for ro og samvær som forudsætning for undervisning. Der bør være et fokus på klassens samlede trivsel, hvor fællesskabet har værdi, og hvor der stilles alderssvarende og voksenstyrede krav til børnene og deres adfærd. Dette kræver også et forældrebidrag og -samspil, som skal sikre rammer og vilkår for at kunne lykkes. Det kan bl.a. handle om et styrket skole-hjem-samarbejde. Børnene skal vide, at der er brug for deres bidrag til at lykkes med at skabe trivsel for alle i klassen, og det skal forventes af dem, at de gør en indsats – det styrker også deres selvværd, som forudsætter trivsel. Vil børn ikke fællesskabet, stikker der dybere problematikker under, som kræver opmærksomhed og faglige pædagogiske kompetencer til at tage fat i årsagerne.

Vi risikerer at skabe endnu mere uro og opførsel, som går imod fællesskabet, når lærere får flere muligheder for magtanvendelse frem for flere muligheder for at arbejde med initiativer, der styrker fællesskabet. Det er ikke givet på forhånd og opstår ikke af sig selv.

Fokus på fysisk indgriben og magtanvendelse fjerner fokus fra forebyggende indsatser
Når der er uro i en klasse, er det yderst sjældent én enkelt elevs skyld. Det handler oftere om dynamikken imellem børnene og imellem børnene og deres lærere. Når vi møder det sjældne tilfælde, at én enkelt elev kan skabe røre i så høj grad, at det går udover undervisningen og andre børns trivsel, har det barn brug for at blive set og forstået og mødt med autoritet. Ikke en autoritet, der udøver fysisk magt, men en autoritet, der tager ansvar for barnet og de udfordringer, som barnet tydeligvis har. I lovforslaget adresseres dette forhold bl.a. med: "Der skal foretages en proportionalitets-vurdering, hvor magtanvendelsen skal vejes op mod barnets forudgående adfærd og det formål, der søges opnået med indgrebet". Formålet må af gode grunde være at skabe bedre trivsel for barnet og dets omgivelser, og det bliver ikke opfyldt med fysisk magtanvendelse. Tværtimod.

Det, der rent faktisk kan hjælpe med at skabe mere ro for enkelte elever og samlet set i klassen, er forebyggende indsatser, der ikke anser trivsel som noget løsrevet, men som en forudsat og integreret del af undervisningen. På Julemærkehjemmene er undervisningen i skolen og vores trivselsværksteder understøttende for hinanden. I trivselsværkstederne undersøger børnene forskellige temaer som venskab, forskellighed, digital adfærd mv. og samtidig lærer børnene, hvordan man er i rum sammen og giver plads til hinanden. Børn, som kommer på ophold på Julemærkehjem, har ofte al for stor erfaring med at være en negativ del af fællesskaber, men på bare ti uger oplever langt de fleste, at de kan ændre negative adfærdsmønstre og blive klædt på til at indgå i de rammer, som er afgørende for et læringsrum. Det er det grundlæggende trivselsarbejde, der gør forskellen for børnene hos os, og vi tror på, at det kan skabe positive forandringer i landets skoleklasser, hvis lærere og skolens andre ansatte får rammer og muligheder for at arbejde grundlæggende med trivsel i undervisningen.

Venlig hilsen

Søren Ravn Jensen
Direktør i Julemærkefonden

VIVE DET NATIONALE FORSKNINGS OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Børne- og Undervisningsministeriet

Høring – lovforslag fysisk indgriben

05-12-2025

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) skal hermed fremkomme med bemærkninger til udkast til lov om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Lovforslaget introducerer en lovhjemmel til fysisk magtanvendelse i situationer, hvor en elev udgør en fysisk fare for sig selv eller andre, udviser stærkt chikanerende eller krænkende adfærd, eller "væsentligt forstyrrer undervisningen" (§ X5). Det forudsættes, at personalet forinden har "afsøgt alle muligheder for elevens frivillige medvirken" (§ X3, stk. 2).

Lovforslaget er til dels en samling og sammenskrivning af eksisterende regler, som mere eksplicit bliver relateret til skoleområdet. VIVE bemærker dog, at begreberne "forstyrrelse af undervisningen" og "afsøgning af muligheder for frivillig medvirken" ikke nærmere er defineret i lovteksten.

Anvendelsen af disse udefinerede begreber som grundlag for indgribende handlinger medfører en væsentlig risiko for vidt forskellige fortolkninger fra personalet i skolerne, som skal agere i praksis. Af hensyn til både retssikkerheden for eleverne og personalet vil disse begreber med fordel kunne præciseres og afgrænses eksplicit i lovteksten.

VIVE vurderer, at det vil være særligt vigtigt at præcisere en nedre grænse eller tærskel for adfærd. Eksempelvis vil det være stærkt problematisk, hvis en lærer ud fra lovteksten fortolker at have hjemmel til fysisk magtanvendelse, hvis en elev vender øjne, og læreren forud for episoden har bedt vedkommende om at stoppe.

VIVE vurderer, at begrebet "adfærd der væsentligt forstyrrer undervisningen" er et for upræcist begreb, hvor der med lovforslaget kan være risiko for åbne fortolkninger og fejlvurderinger. Det bør præciseres yderligere, hvad der menes med begrebet, hvis der vedtages en udvidet hjemmel til magtanvendelse, som lovforslaget fremstiller.

Med venlig hilsen

Mette Deding
Vicedirektør

NOTAT

KL's høringssvar om udkast til lovforslag om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben

Dato: 10. november 2025

Sags ID: SAG-2025-04518
Dok. ID: 3636003

E-mail: ASHE@kl.dk
Direkte: 3370 3151

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

KL takker for muligheden for at give høringssvar til *Udkast til lovforslag om om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.*

KL kan tilslutte sig formålet med at tydeliggøre skolens ansvar for at drage omsorg for eleverne i skoletiden, og at det som led i varetagelsen heraf kan være nødvendigt at anvende fysisk indgriben over for en elev. Det er også KL's opfattelse, at det er vigtigt med tydelige bestemmelser m.h.p. at sikre retssikkerheden for eleverne og skolens personale.

KL hæfter sig ved, at det i selve lovudkastet og i bemærkningerne hertil fremgår, at udgangspunktet er, at der ikke skal anvendes magt over for eleverne, og efter loven aldrig må træde i stedet for omsorg og pædagogisk indsats.

Ligeledes hæfter KL sig ved bestemmelsen om, at fysisk magtanvendelse skal registreres og indberettes af skolens leder til kommunalbestyrelsen og ved bemærkningerne om, at enhver anvendelse af magt over for en elev skal give anledning til refleksion blandt skolens personale

Anbefalinger til præciseringer
KL opfordrer til, at man i bemærkningerne til lovforslaget, som sendes i høring, angiver, at bestemmelserne om fysisk indgriben alene rammesætter, hvornår en handling er tilladelig og ikke angiver forventning om handleforpligtelse.

I udkastet benyttes udtrykket (kriteriet), at personalet skal afsøge *alle muligheder…* og i bemærkningerne til udkastet står tilsvarende, at *Det forudsættes således, at alle andre pædagogiske muligheder er udtømt, og der dermed ikke er andre redskaber til at håndtere den opståede situation.* Formuleringen "alle muligheder" er imidlertid meget absolut og afspejler ikke, at der altid vil være tale om en konkret vurdering og afvejning. Det kan føre til vanskelige afvejninger af både om alle muligheder reelt har været bragt i anvendelse, og om hvor akut situationen egentlig er – eller om den er på vej til at blive det – uanset at den pågældende fysiske indgriben vurderes at være proportional.

KL er helt enig i, at fysisk indgriben altid skal være "sidste instans" og altid skal være proportional. Men det er vigtigt, at de juridiske formuleringer ikke skaber en ny vanskelig bevisbyrde, som kan give usikkerhed både hos lærere, elever, forældre og skoleledelse. KL har noteret sig, at man i Norge efter grundige diskussioner af dette spørgsmål har valgt at anvende en formulering om *"når andre tiltag ikke er tilstrækkelige"*. Det kan overvejes at søge inspiration herfra, men det er under alle omstændigheder fortsat væsentligt,

Dato: 10. november 2025

Sags ID: SAG-2025-04518
Dok. ID: 3636003

E-mail: ASHE@kl.dk
Direkte: 3370 3151

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

at det udfoldes yderligere i bemærkningerne, hvornår de relevante muligheder har været afprøvet og andre tiltag derfor ikke er tilstrækkelige. Det bør ligeledes fremgå af den vejledning, som KL mener bør følge loven på området.

KL finder det nødvendigt at præcisere og afgrænse, hvad det indebærer at "ansvaret for at varetage omsorgen for eleven overgår fra forældremyndighedens indehaver til skolens personale i skoletiden". Det forekommer umiddelbart at være en meget bred formulering og et meget bredt ansvar som dermed lægges på skolen. KL opfordrer til at det blive tydeliggjort i lovbemærkningerne, hvad der er skolens omsorgsansvar og hvad der fortsat er forældremyndighedsindehaverens ansvar, når barnet er i skole, uagtet at barnet ikke fysisk er i forældrenes nærhed.

I udkastets X1 er angivet, hvilke institutionsformer som bestemmelserne omfatter. KL opfordrer til, at det i bemærkningerne tydeliggøres, at bestemmelserne alene omfatter personale, som er ansat på den pågældende institution, hvor barnet er indskrevet og fx ikke personale på eud i forbindelse med juniormesterlære og andre praktiske undervisningsforløb eller i kommunale eksterne læringstilbud, som henvender sig til skoler og fritidshjem.

Tekstnære bemærkninger
I flere af paragrafferne benyttes terminologien skole, skoletiden og elever. Det foreslås, at der benyttes en terminologi, som også omfatter fritidstilbuddene og de børn, som er her, herunder også i ordlyden under paragraf X6 om registrering og indberetning af magtanvendelse.

Der benyttes desuden den brede betegnelse personale. Det bør præciseres, hvorvidt lovforslaget omfatter samtlige personaler, eller er det alene det pædagogiske personale.

Vejledning af BUVM
KL opfordrer til, at en eventuel lovændring ledsages af vejledning til kommunerne i lighed med bl.a. vejledning til bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen.

Betydning for lærer- og pædagoguddannelsen
KL opfordrer til, at det sikres, at lærer- og pædagogstuderende gennem undervisning og praktik opnår kendskab til bestemmelserne og hvordan og hvornår, de kan finde anvendelse i praksis.

Det har ikke været muligt at behandle høringssvaret politisk inden for fristen, hvorfor der tages forbehold for senere politisk behandling.

Med venlig hilsen
Mette Arnsfelt McPhail

Kontorchef
Børn, Unge & Folkeskole

8. december 2025

S2023-016366
D2025-413299

Høringssvar om udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

1. Overordnet om lovforslaget

Danmarks Lærerforening takker for muligheden for at give høringssvar til *udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.*

Danmarks Lærerforening vurderer overordnet, at der er tale om et godt og nødvendigt lovforslag, som vil være med til at sikre retssikkerheden i forbindelse med fysiske indgreb over for elever i skolen. Samtidig vurderes det, at reglerne vil skabe bedre mulighed for, at læreren kan beskytte eleverne, personalet samt undervisningen og de vigtige sociale fællesskaber i skolen.

Foreningen deler i overensstemmelse med lovforslaget opfattelsen af, at det pædagogiske og forebyggende arbejde altid skal gå forud for brugen af både fysisk guidning og fysisk indgriben. Det er imidlertid urealistisk at antage, at fysisk indgriben over for elever aldrig vil være nødvendig i skolens dagligdag. Derfor forholder foreningen sig positivt til lovforslagets intention om at skabe klare rammer for de situationer, hvor en sådan indgriben kan finde sted.

Det er særligt vigtigt, at der er skrevet omsorgsansvar og fysisk guidning ind i lovforslaget for at tydeliggøre, at der er en mindstegrænse for, hvad der kan karakteriseres som en magtanvendelse.

Foreningen forholder sig ligeledes positivt til, at lovforslaget åbner mulighed for indgriben ved psykiske krænkelser og ved væsentlige forstyrrelser af undervisningen i lighed med den norske lov. Disse tiltag tydeliggør folkeskolens omsorgsansvar og styrker lærernes mulighed for at reagere tidligt, skabe ro samt sikre en tryg og velfungerende skole for alle elever.

2. Anbefalinger til præciseringer i lovforslaget

Danmarks Lærerforening vil herunder opliste en række anbefalinger til præciseringer, som kan medvirke til at tydeliggøre hensigten med lovforslaget og sikre mindst mulig fortolkningstvivl.

2.1. Afgrænsning mellem fysisk guidning og magtanvendelse

Lovforslaget bør i højere grad præcisere, hvordan overgangen mellem fysisk guidning og fysisk magtanvendelse skal forstås. Kravet om, at den fysiske

kontakt straks skal ophøre, hvis eleven gør modstand, bliver for teoretisk og tager ikke højde for situationer, hvor læreren må handle hurtigt for at sikre tryghed.

Det bør i stedet fremgå, at personalet straks skal foretage en vurdering af, om reglerne om fysisk magtanvendelse finder anvendelse – og hvis ikke, skal den fysiske kontakt ophøre. Samtidig bør det i lovbemærkningerne eller en efterfølgende vejledning tydeliggøres, hvor grænsen går mellem fysisk guidning og fysisk magtanvendelse. Det bør her præciseres, hvilken form for modstand og i hvilket omfang elevens modstand udløser, at reglerne om fysisk magtanvendelse, herunder kravet om indberetning, skal finde anvendelse.

2.2. Lærernes skøn og fagprofessionelle handlerum

Lovforslaget indeholder flere bestemmelser, der forudsætter, at der foretages konkrete vurderinger i den enkelte situation. Det bør i den forbindelse tydeliggøres, at det er skolens personale, der foretager disse vurderinger – ofte under tidspres og i akutte situationer, hvor der skal handles hurtigt for at sikre elevernes og andres sikkerhed.

Der bør derfor indføres en bestemmelse, der anerkender, at læreren i situationen udøver et fagprofessionelt skøn i vurderingen af, hvordan pligten til at gribe ind skal udføres. En sådan præcisering vil styrke lærernes retssikkerhed og bidrage til et trygt arbejdsmiljø samt understøtte en større tillid til lærernes fagprofessionelle dømmekraft.

I bemærkningerne til det norske lovforslag har man i punkt. 6.6.3 skrevet følgende: *"Skolens ansatte har et stort skøn, når det det kommer til, hvordan pligten til at gribe ind bør udføres".*

Dette er særligt vigtigt, da lovbemærkningerne samtidig fastslår, at et indgreb ikke må være ydmygende eller nedværdigende for eleven, og at der skal tages hensyn til de øvrige elever, for hvem overværelsen af magtanvendelsen kan være en voldsom oplevelse. Der skal således balanceres mellem mange hensyn i situationer, hvor der skal handles hurtigt.

I forlængelse heraf bemærker foreningen, at sådanne vurderinger i høj grad er subjektive og ofte først kan konstateres efterfølgende. Det kan skabe usikkerhed for lærerne i akutte situationer, hvor der skal handles hurtigt og fagprofessionelt. Foreningen anbefaler derfor, at formuleringerne i lovbemærkningerne justeres eller helt udgår, så de i højere grad understøtter en klar og anvendelig praksis.

2.3. Afværgehjælp ved ødelæggelse af ting

Bestemmelsen om afværgehjælp bør præciseres. Som den er formuleret, kræves der gentagen ødelæggelse, hvis der er tale om ting af mindre værdi. Det skaber tvivl om, hvorvidt personalet må gribe ind første gang en elev ødelægger genstande, fx en bog eller et redskab. Loven bør give mulighed for, at læreren kan foretage en proportional og kortvarig indgriben også ved enkeltstående episoder, når formålet er at forebygge skade og genetablere ro i undervisningen.

2.4. Præcisering af begreber

I forhold til lovbestemmelsen om proportionalitet, bør formuleringen *"undtagelsesvist"* erstattes af *"når andre tiltag ikke er tilstrækkelige"* tilsvarende den norske lov, da den nuværende ordlyd skaber et unødigt snævert og retligt uklart udgangspunkt.

Tilsvarende bør kravet om at afsøge *"alle muligheder"* ændres, da en så absolut formulering ikke er forenelig med proportionalitetsprincippet og kan føre til efterrationaliseringer af lærerens handlinger i situationer, hvor der skal handles hurtigt og forsvarligt, herunder efterrationaliseringer om hvilke handlinger som ikke har været afprøvet.

Det bør fremgå klart, at læreren udøver et fagprofessionelt skøn i vurderingen af, hvornår andre tiltag er utilstrækkelige, og hvornår der – som nævnt i § X5 – kan skrides til fysisk magtanvendelse.

Samtidig bør det præciseres, hvornår en adfærd *"væsentligt forstyrrer"* undervisningen, da bemærkningerne om, at fysisk indgriben ikke kan anvendes, hvis to elever blot taler sammen, giver anledning til fortolkningsusikkerhed. Tydeligere kriterier vil styrke lærernes retssikkerhed og skabe en mere forudsigelig og ensartet praksis på skolerne.

Tilsvarende bør i *"et ikke ubetydeligt omfang"* i §X4 og §X5 præciseres, så det giver mindst muligt anledning til fortolkning.

2.5. Tydeligt formål for indberetning og registrering

Kravet om registrering og indberetning bør forenkles og målrettes gentagne episoder med samme elev i lighed med den norske model. En sådan afgrænsning vil reducere den administrative byrde og samtidig holde fokus på læring, refleksion og forebyggelse frem for kontrol eller ansættelsesretlig håndtering. Det bør fremgå tydeligt, at formålet med registrering og indberetning er læring og forebyggelse.

I lovbemærkningerne fremgår det, at registrering og videregivelse af oplysninger skal ske under iagttagelse af tavshedspligten. I visse tilfælde kan det dog være relevant at inddrage helbredsoplysninger eller anden personfølsomme oplysninger, når dette har betydning for forståelsen af elevens adfærd og for tilrettelæggelsen af en hensigtsmæssig pædagogisk indsats. En præcisering heraf vil sikre, at registreringen understøtter det pædagogiske arbejde og samtidig sker inden for de databeskyttelsesretlige rammer.

2.6. Udvidet hjemmel til magtanvendelse som overskrift

Overskriften *"udvidet hjemmel til magtanvendelse"* sender efter foreningens opfattelse et uhensigtsmæssigt signal. Den kan opfattes som en udvidelse af lærernes ret til at udøve magt over for eleverne, snarere end en præcisering af de situationer, hvor fysisk indgriben lovligt kan finde sted.

Det bør ligeledes overvejes, om ordet "magtanvendelse" bør erstattes af "fysisk ingriben", da dette i højere grad afspejler lovforslagets hensigt og understøtter en mere nuanceret og pædagogisk tilgang.

2.7. Afleveringssituationen

Lovforslaget bør tydeliggøre, hvilke handlemuligheder skolens personale har i afleveringssituationer, hvor en elev nægter at blive afleveret.

Da omsorgsansvaret i henhold til lovforslaget og lovforslagets bemærkninger, først overgår til skolen, når skoletiden er begyndt og forældrene har forladt skolen, opstår der usikkerhed om lærernes beføjelser i tiden umiddelbart før dette tidspunkt. Det bør derfor afklares, om – og i hvilken udstrækning – forældres samtykke kan give lærerne adgang til kortvarigt at fastholde eller fysisk guide en elev i afleveringssituationen.

3. Tilføjelser til lovforslaget

Danmarks Lærerforening vil herunder opliste tilføjelser, som kan understøtte formålet med lovændringen.

3.1. Vejledninger

For at sikre både lærernes og elevernes retssikkerhed er det afgørende, at en kommende lov følges af klare og praksisnære vejledninger med konkrete eksempler, der afspejler skolehverdagen og kompleksiteten i den pædagogiske praksis, og som mindsker fortolkningsrummet. Gode og anvendelige vejledninger er desuden en forudsætning for lokale drøftelser om den konkrete udmøntning og den nødvendige kompetenceudvikling. Norge kan med fordel tjene som inspirationskilde i dette arbejde.

3.2. Forebyggelse som selvstændig forpligtelse

Danmarks Lærerforening opfordrer til, at lovforslaget i lighed med den norske lovindeholder en tydelig pligt for skolerne til aktivt at forebygge situationer, hvor fysisk indgriben kan blive nødvendig. Gentagne episoder med samme elev bør udløse konkrete, målrettede forebyggende indsatser og en handleplan for at reducere risikoen for situationer, hvor læreren kan blive nødt til at gribe fysisk ind.

En sådan bestemmelse vil både styrke elevens trivsel og lærernes arbejdsmiljø og skabe en mere systematisk og ansvarlig tilgang til forebyggelse på skolerne.

3.3. Kompetenceudvikling i konflikthåndtering

Skolen har samtidig ansvaret for at sikre, at personalet har de nødvendige kompetencer til at forebygge og håndtere konflikter på en professionel og tryg måde. Det bør fremgå tydeligt af loven, at forebyggelse også omfatter kompetenceudvikling og uddannelse i konflikthåndtering. Et stærkt fokus på konflikthåndtering kan bidrage til at mindske antallet af situationer, hvor fysisk indgriben bliver nødvendig, og samtidig understøtte et sikkert og tillidsfuldt arbejdsmiljø og undervisningsmiljø for både elever og personale.

3.4. Undervisning i reglerne om fysisk indgriben

Det bør også fremgå af lovbemærkningerne, i lighed med de norske lovbemærkninger, at det er arbejdsgivers pligt at sikre, at skolen har de rette og nødvendige kompetencer til at udfylde lovens pligter og rettigheder, herunder løbende at undervise skolens personale i lovens reglerne om fysisk indgriben.

3.5. Pligt til dialog

Danmarks Lærerforening opfordrer til, at det tydeliggøres, at der skal ske systematisk opfølgning efter tilspidsede situationer, hvor det har været nødvendigt for læreren at gribe fysisk ind. Efterspillet har afgørende betydning for at genoprette relationer og for at forebygge at lignende episoder opstår igen. Der bør derfor indføres en pligt til dialog og inddragelse af de involverede. så læreren får mulighed for at sætte ord på sit fagprofessionelle skøn og skabe en fælles forståelse af situationen.

I forbindelse med indberetningen bør der være krav om dialog ikke kun mellem skolens personale og eleven, men også med forældrene, så der kan opnås en fælles forståelse af hændelsen, dens årsager og konsekvenser. En tydelig og åben dialog kan understøtte relationel genopbygning, mindske risikoen for misforståelser og bidrage til konfliktnedtrapning, samtidig med at elevens trivsel og læring fastholdes i centrum.

3.6. Plan og opfølgning for elever, der føres væk

Der bør stilles krav om, at skolen udarbejder en plan for, hvordan der følges op, når en elev er ført ud af en undervisningssituation – herunder hvor eleven føres hen, og hvordan tilsynspligten overholdes.

3.7. Verbal guidning

Lovforslaget bør også omfatte verbal guidning. Verbal guidning er en naturlig del af lærerens arbejde med at skabe ro, struktur og tryghed i undervisningen. Det bør anerkendes, at læreren anvender både verbale og i et vist omfang fysiske midler til at drage omsorg, sætte grænser og forebygge konflikter. Denne form for pædagogisk indgriben bør tydeligt fremgå som en legitim og nødvendig del af lærerens opgave i lighed med den norske lov.

Med venlig hilsen

Gordon Ørskov Madsen
Formand for Danmarks Lærerforening

Mattis Bruus Midgley

Fra: Sara Fallahyar <SAFA@sm.dk>
Sendt: 10. december 2025 09:48
Til: DEP - EJI JK
Emne: Social- og Boligministeriet: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. (SM Id nr.: 69803947)
Vedhæftede filer: SBM's bemærkninger til BUVM's udkast til lovforslag.pdf

Svar på høring vedrørende udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Børne- og Undervisningsministeriet har ved e-mail af 3. november 2025 anmodet Social- og Boligministeriet om eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Social- og Boligministeriet har - udover de tekstnære bemærkninger i vedlagte - følgende bemærkninger til høringen:

"Da lovforslaget lægger sig så tæt op ad lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (voksenansvarsloven) bemærkes det, at der gøres nogle store principielle forskelle mellem de rettigheder du har som et anbragt barn eller ung ifm. en magtanvendelse, og de børn og unge der udgør elevgruppen i lovforslaget. Social- og Boligministeriet bemærker, at det i voksenansvarsloven er et væsentligt princip, at barnet eller den unge kan klage over magtanvendelsen og at de skal oplyses om deres rettigheder i relation til magtanvendelse. Herudover fremgår det tydeligt, at barnet eller den unges skal høres ifm. indberetningen og registreringen, samt at der er sat en tidsfrist for denne registrering og indberetning. Alle dele som led i at sikre barnet eller den unges retssikkerhed og perspektiv. Hertil kommer, at anvendelsen af reglerne om magtanvendelse efter voksenansvarsloven indgår som en del af både det driftsorienterede tilsyn efter socialtilsynsloven og det personrettede tilsyn efter barnets lov.

Det bemærkes desuden, at der med indførelsen af voksenansvarsloven var fokus på implementeringen af det nye regelsæt. Det blev afsat midler til udarbejdelsen af undervisningsmateriale målrettet anbringelsesstederne om, hvordan børn og unges rettigheder iagttages og hvordan magtanvendelse forebygges og håndteres, samt informationsmateriale målrettet anbragte børn og unge om deres rettigheder i forbindelse med magtanvendelse."

Med venlig hilsen

Sara Fallahyar
Fuldmægtig
Center for Jura og Internationale Opgaver
Mobil: +45 20 48 85 72

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon: 33 92 33 00
www.sm.dk

Sådan behandler vi dine personoplysninger

Til: Hovedpostkassen (post@sm.dk)
Fra: DEP - EJI JK (ejijk@uvm.dk)
Titel: VS: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.
Sendt: 03-11-2025 18:10

Fra: DEP - EJI JK
Sendt: 3. november 2025 18:04
Til: 'stm@stm.dk' <stm@stm.dk>; Finansministeriets postkasse <fm@fm.dk>; 'jm@jm.dk' <jm@jm.dk>; Børne- og Socialministeriet <xxxsm@sm.dk>
Cc: Clara Kruse Schleef <clas@jm.dk>; Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>
Emne: VS: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til Statsministeriet, Finansministeriet, Justitsministeriet og Social- og Boligministeriet,

Hermed fremsendes til orientering udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v., som d.d. er sendt i offentlig høring, jf. nedenfor.

Med venlig hilsen
Lise Hjort Elmquist

Departementet

Fra: DEP - EJI JK
Sendt: 3. november 2025 18:00
Til: DEP - EJI JK <ejijk@uvm.dk>
Cc: Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>; Emma Kalmar Møller Jensen <emma.kalmar.moeller.jensen@uvm.dk>; Line Marie Bakken Jensen <Line.Marie.Bakken.Jensen@uvm.dk>; Marie Juel Bech Nielsen <Marie.Juel.Bech.Nielsen@uvm.dk>; Lise Hjort Elmquist <Lise.Hjort.Elmquist@uvm.dk>; Anna Sofie Weigaard Jørgensen <Anna.Sofie.Weigaard.Jorgensen@uvm.dk>
Emne: Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v. i offentlig høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag **senest onsdag den 10. december 2025 kl. 12**.

Høringssvar kan sendes til ejijk@uvm.dk med angivelse af "Høring – lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v." og afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på www.hoeringsportalen.dk.

Med venlig hilsen
Lise Hjort Elmquist
Chefkonsulent

BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Telefon: +45 33 92 50 00

Udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Anvendelsesområde

§ X. Loven finder anvendelse for folkeskolen, jf. folkeskoleloven, fritidshjem til børn i skolealderen samt klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge, jf. dagtilbudsloven, kommunale internationale grundskoler, jf. lov om kommunale internationale grundskoler, ungdomsskoler, jf. lov om ungdomsskoler, frie grundskoler, jf. lov om friskoler og private grundskoler m.v., og efterskoler, jf. lov om efterskoler og frie fagskoler.

Omsorgsansvar

§ X1. Ansvaret for at varetage omsorgen for eleven overgår fra forældremyndighedens indehaver til skolens personale i skoletiden. Dette ansvar indebærer blandt andet, at personalet, som led i varetagelsen af denne omsorg, kan udøve nødvendige handlinger for at sikre elevens interesser, herunder sikre at elevens fysiske og psykiske behov opfyldes, og at eleven opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtage læring.

Stk. 2. Omsorgen for eleven skal varetages ud fra en konkret afvejning af elevens grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til elevens alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet, jf. § X3.

Fysisk guidning

§ X2. Skolens personale kan fysisk guide en elev.

Stk. 2. Det er en betingelse for fysisk guidning efter stk. 1, at det vurderes at være nødvendigt af hensyn til skolens ansvar for at varetage omsorgen for eleven i skoletiden eller af hensyn til tryghed og trivsel for eleven selv, øvrige elever, personalet eller andre, som opholder sig på skolen.

Proportionalitet

§ X3. Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse på skolen må kun ske undtagelsesvist og må aldrig erstatte omsorg og pædagogisk indsats.

Stk. 2. Forud for enhver form for afværgehjælp eller fysisk magtanvendelse skal personalet afsøge alle muligheder for at opnå elevens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

Stk. 3. Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes.

Stk. 4. Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til den enkelte elevs personlige integritet. Der skal endvidere i forbindelse med indgrebet tages hensyn til andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødig krænkelse eller ulempe. Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt.

Afværgehjælp

§ X4. Skolens personale kan kortvarigt fastholde eller føre en elev væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at eleven ødelægger eller beskadiger ting eller ejendom i et ikke ubetydeligt omfang.

Fysisk magtanvendelse

§ X5. Skolens personale kan fastholde eller føre en elev væk fra en situation, hvis eleven udviser en adfærd, der

1) bevidst eller ubevidst er til fysisk fare for eleven selv, øvrige elever, personalet eller andre personer,
2) i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, øvrige elever, personalet, andre personer eller
3) væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.

Registrering og indberetning

§ X6. Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse efter §§ X4-X5 registreres og indberettes af skolens leder til kommunalbestyrelsen. Frie grundskoler og efterskoler er ikke omfattet af indberetningspligten i 1. pkt., men skal foretage en intern registrering af hændelsen.

Stk. 2. Eleven, der har været involveret i episoden, som udløste magtanvendelsen, og elevens forældremyndighedsindehavere skal gøres bekendt med registreringen og indberetningen, jf. stk. 1.

Stk. 3. Registrering og indberetning efter stk. 1 skal indeholde en beskrivelse af omstændighederne vedrørende indgrebet, indgrebets karakter, og elevens perspektiv og eventuelle synspunkter vedrørende indgrebet alt efter elevens alder og modenhed.

Ikrafttræden

§ X7. Loven træder i kraft den [...].

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

En analyse fra Danmarks Lærerforening fra august 2023 fremhæver, at undervisere og forældre i folkeskolen oplever, at uro og støj er den største udfordring i folkeskolen. Hertil kommer, at en opsamling med status på sager med udadreagerende og/eller grænseoverskridende adfærd på skoler lavet af Børne- og Undervisningsministeriet i 2024 viser, at der på skolerne er en stigning i andelen af episoder med udadreagerende adfærd mellem elever og over for voksne i skolen.

Bekendtgørelsen om fremme af god orden i folkeskolen (ordensbekendtgørelse) blev udvidet med en række nye muligheder fra den 1. januar 2025, herunder muligheden for at udelukke elever fra undervisningen mere end to gange om året samt lettere adgang til at overflytte elever til en anden skole, hvis det bliver nødvendigt. Ændringen vedrørte ikke bekendtgørelsens § 17 om magtanvendelse, som bl.a. slår fast, at straffelovens almindelige regler om nødret og nødværge finder anvendelse ved magtanvendelse. Centrale parter på skoleområdet har igennem en længere periode og på trods af ændringen af bekendtgørelsen efterspurgt, at der i lovgivningen indføres klare regler for, hvornår og hvordan de kan gribe fysisk ind over for fx udadreagerende eller forstyrrende elever i tilspidsede situationer.

Det er ministeriets opfattelse, at skolens personale skal have reel mulighed for at skabe ro og orden i klassen og beskytte eleven, øvrige elever, personalet eller andre personer. Det betyder blandt andet, at personalet i nogle tilfælde skal kunne gribe fysisk ind over for en elev, herunder ved magt, når det er nødvendigt.

Ministeriet finder, at det at drage omsorg for skoles elever således kan indebære, at det kan være nødvendigt at tage fat i en elev og fastholde den pågældende eller føre den pågældende ind i et andet rum mod elevens vilje. En sådan handling er et indgreb i elevens selvbestemmelsesret og kategoriseres som magtanvendelse.

Brug af fysisk magt over for elever er af så indgribende karakter, at der bør være et klart hjemmelsgrundlag. Det er ikke frivilligt for eleverne at være i skolen, jf. at der i Danmark er 10 års undervisningspligt. Det tilsiger, at der stilles strenge og tydelige krav for brug af fysisk indgriben i skolen, som er tydelige og tilgængelige for skolens personale. Det må være et mål at undgå at bruge fysisk magt over for elever, men det er ministeriets opfattelse, at det er urealistisk at antage, at dette altid kan undgås.

De foreslåede regler beskytter både elever, som forårsager skade, og elever, som bliver udsat for skade. Tydelige regler om brug af fysisk magt skal være med til at sikre retssikkerheden i forbindelse med, at der foretages fysiske indgreb over for elever. Ved at tydeliggøre hvornår og hvordan, der må gribes fysisk ind, vil eleverne i højere grad kunne beskyttes mod negative konsekvenser. Tydelige regler for fysisk indgreb og åbenhed om, at brug af fysisk indgriben over for elever sker, kan bidrage til, at skolerne kan arbejde systematisk med at opbygge kompetence og give vejledning til skolens personale og derigennem øge elevernes retssikkerhed. Tydelige regler kan også bidrage til at reducere utryghed og afmagtsfølelse hos skolens personale, hvilket også er til gavn for eleverne.

Børne- og Undervisningsministeriet foreslår på denne baggrund, at der skal ske en tydeliggørelse af de allerede eksisterende regler på området. Ministeriet foreslår herudover, at der indføres øgede beføjelser til magtanvendelse i grundskolen for at skabe bedre mulighed for, at skolernes personale kan beskytte eleverne, øvrige elever, personalet eller andre personer samt læringsrummet og de vigtige sociale fællesskaber i skolen.

Alle elever har ret til et godt undervisningsmiljø. Undervisningsmiljøet på skoler skal fremme deltagernes muligheder for udvikling og læring og omfatter derfor også uddannelsesstedets psykiske miljø. Ministeriet mener, at det kan have store konsekvenser for elever at blive udsat for mobning, chikane, trusler og andre psykiske krænkelser, og de negative konsekvenser kan være langvarige. Derfor mener ministeriet, at det skal være muligt for skolens personale at gribe fysisk ind over for elever ved psykiske krænkelser.

Skolen har et udvidet ansvar for at sikre et trygt undervisningsmiljø for alle elever, herunder beskytte alle elevers ret til undervisning. Undervisningsmiljøet skal fremme deltagernes almene trivsel og velvære og derved bidrage til at øge elevernes muligheder for udvikling og læring og dermed fremme deres udbytte af undervisningen. Derfor mener ministeriet, at det skal være muligt for skolens personale at gribe fysisk ind over for elever ved væsentlige forstyrrelser af undervisningen. Ministeriet mener, at det er vigtigt at beskytte elevernes ret til uddannelse og et godt undervisningsmiljø, og at skolens personale derfor bør have mulighed for at gribe fysisk ind, hvis dette bliver udfordret. Ministeriet understreger, at fysisk indgriben aldrig må erstatte omsorg og pædagogisk indsats.

Ministeriet mener, at de øgede beføjelser skal gælde for folkeskolen, frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og øvrige undervisningstilbud for undervisningspligtige elever, hvor undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves af folkeskolen. Personalet på alle undervisningstilbud skal have tydelige regler for brugen af fysisk indgriben, så de har mulighed for at beskytte eleven, øvrige elever, personalet eller andre personer samt skabe ro og orden i klassen og beskytte fællesskabet.

2. Lovforslagets indhold
2.1.1. Gældende ret
Nødret og nødværge
Folkeskoleloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 989 af 27. august 2024, og bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen, jf. bekendtgørelse nr. 1551 af 3. december 2024, (ordensbekendtgørelsen) indeholder bestemmelser om magtanvendelse, jf. nærmere herom i afsnit 2.1.2.

Dagtilbudsloven, jf. [xxx], lov om kommunale internationale grundskoler, jf. [xxx], lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. [xxx], lov om ungdomsskoler, jf. [xxx], og lov om efterskoler og frie fagskoler, jf. [xxx], indeholder derimod ikke bestemmelser om magtanvendelse.

Reglerne om nødværge og nødret gør det muligt i helt særlige tilfælde at gribe ind, selvom der ikke er hjemmel i den ovenfor nævnte lovgivning til at foretage det pågældende indgreb. For både nødværge og nødret er det imidlertid vigtigt at bemærke, at der er tale om ekstraordinære situationer. Bestemmelserne kan derfor ikke anvendes til at foretage jævnligt forekommende tvangsmæssige indgreb. Nødværge og nødret kan kun anvendes som hjemmel til handlinger af forsvarsmæssig karakter og kan ikke anvendes som hjemmel til at foretage aktive handlinger, der ikke er strengt nødvendigt for at værne om beskyttede retsgoder.

Nødværge er afværgelse af et retsstridigt angreb gennem foretagelse af en ellers strafbar handling over for angriberen. Handlinger, der foretages i nødværge, kan efter straffelovens § 13, stk. 1, være straffri. Det forudsætter dog, at handlingen har været nødvendig for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

Der skal således for det første være tale om et allerede påbegyndt angreb eller et overhængende angreb, der er så umiddelbart truende, at der er grund til at afværge det nu. Er der tid til at vente, vil dette som udgangspunkt betyde, at modhandlingen endnu ikke er nødvendig, og det kan kræves, at den truende griber til de lovlige afværgemidler, som tiden tillader. Nødværge vil også skulle ophøre, så snart angrebet er afsluttet.

Nødværgehandlingen vil for det andet skulle være nødvendig og ikke åbenbart gå ud over, hvad der er forsvarligt. Heri ligger der et krav om proportionalitet. Det vil afhænge af en konkret vurdering, hvorvidt en handling er nødvendig og forsvarlig og dermed kan anses som nødværge.

Det er uden betydning for, om der er tale om nødværge, at den, der angriber, vil være straffri, f.eks. på grund af sindssygdom.

Nødret er en handling, der ellers ville være strafbar, men som ikke straffes, når den var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning. Handlinger, der foretages som nødret, er efter straffelovens § 14 straffri. Nødret er i praksis aktuel, når nødværge ikke finder anvendelse. Ligesom med nødværge er det en betingelse, at afværgehandlingen skal være nødvendig, dvs. nødretsudøveren skal benytte sig af det mindste middel, der skal tjene til effektiv afværgelse.

Det er et krav, at der er en væsentlig forskel mellem den truende skade, der afværges, og den (ellers strafbare) handling, der afværger faren. F.eks. vil forsætlig legemsbeskadigelse og andre i sig selv grove handlinger alene være straffri midler til at afværge en truende større skade.

I modsætning til nødværgesituationerne kan handlinger i nødretssituationer rettes mod andre end den, der angriber.

Det vil altid bero på domstolenes konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i det enkelte tilfælde, om betingelserne for nødværge og/eller nødret er opfyldt.

2.1.2. Ureguleret omsorgsansvar og fysisk guidning i skolen

Det antages i almindelighed, at personalet i grundskoler og fritidstilbud for elever i skolealderen som led i varetagelsen af den daglige omsorg over for eleverne, i lighed med elevernes forældre, kan foretage visse indgreb over for barnet, herunder f.eks. lægge en arm om skulderen på barnet for at angive, at man ønsker, at vedkommende skal følge med, hvilket af og til betegnes "fysisk guidning". På samme måde kan personalet lægge armene om eleven for at trøste eller skærme eleven fra en situation. Dette har ikke særskilt hjemmel i lovgivningen, men ligger i det omsorgsansvar, som skolen har for eleven i forældrenes fravær i løbet af skoledagen.

For så vidt angår elevens forældre, fremgår det af § 2, stk. 1, i lov om forældreansvar, (forældreansvarsloven), at forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. I henhold til bestemmelsens stk. 2 har barnet ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.

For at omsorgspligten kan få et egentlig indhold, må forældremyndighedsindehaveren kunne foretage visse dagligdags ting over for barnet, herunder handle mod barnets vilje og ved brug af en vis mængde magt. Forældreansvarslovens § 2, stk. 1, er dog ikke udformet som en positiv hjemmel i forhold til, hvilke magtmidler der kan bruges og i hvilken udstrækning, ligesom bestemmelsen ikke regulerer ansvaret, hvis forældrene går for langt i deres magtanvendelse. Hvor meget, forældre kan gribe ind, afhænger af det aktuelle beskyttelses- eller opdragelseshensyn og barnets eller den unges alder og modenhedsniveau. For mindre børn, der ikke kan overskue konsekvenserne af deres handlinger eller undladelser, må der antages at være en forholdsvis vid adgang til at anvende magt. Adgangen til magtanvendelse – særligt i opdragelsesøjemed – er omvendt generelt mere begrænset i forhold til større børn. Således må det af hensyn til barnets integritet indgå i vurderingen, hvilken alder barnet eller den unge har, og hvilket udviklingstrin barnet eller den unge befinder sig på. Der skal foretages en proportionalitetsvurdering, hvor magtanvendelsen skal vejes op mod barnets forudgående adfærd og det formål, der søges opnået med indgrebet.

Når et barn benytter skolens tilbud, er det således i praksis skolens personale, der skal sikre, at eleven modtager omsorg i løbet af skoledagen i forældrenes sted. De ovenfor anførte hensyn i forhold til alder- og modningsniveau, proportionalitet mv. er de samme, når det er skolens personale, som varetager omsorgen for eleverne.

2.1.3. Folkeskoleloven

Folkeskoleloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 989 af 27. august 2024, og bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen, jf. bekendtgørelse nr. 1551 af 3. december 2024, (ordensbekendtgørelsen) indeholder bestemmelser om magtanvendelse.

Det er en forudsætning i folkeskoleloven, at folkeskolen er baseret på et samarbejde mellem forældre og skole.

Folkeskolelovens § 52 og ordensbekendtgørelsen indeholder således nogle direkte særskilte hjemler til magtanvendelse over for elever i folkeskolen.

Af folkeskolelovens § 52 fremgår, at børne- og undervisningsministeren kan fastsætte almindelige regler om foranstaltninger til fremme af god orden i skolerne, herunder regler om overflytning af elever til andre skoler i kommunen og regler om overflytning af elever i 10. klasse til andre uddannelsesforanstaltninger, og kan i den forbindelse fastsætte regler, der fraviger § 36, stk. 2 og 3, regler om, at der også kan anvendes foranstaltninger i anledning af elevadfærd, der er udvist uden for skolen, hvis adfærden har haft en direkte indflydelse på god orden i skolen, samt regler om, at private genstande kan tilbageholdes, og at tilbageholdelsen af praktiske eller pædagogiske grunde kan opretholdes ud over det tidspunkt, hvor skolens tilbud ophører. Børne- og undervisningsministeren kan endvidere fastsætte regler om skolernes tilsyn med eleverne i skoletiden.

Ordensbekendtgørelsen udmønter bestemmelsen i folkeskolelovens § 52.

Det fremgår bl.a. af ordensbekendtgørelsen at skolens leder, hvis en elev ikke overholder skolens ordensregler, værdiregelsæt eller i øvrigt almindelige normer for god opførsel, kan iværksætte foranstaltninger over for eleven. Foranstaltningerne kan være eftersidning i op til en time, jf. § 7, overførsel af eleven til anden undervisning på skolen i enkelte timer eller resten af skoledagen, jf., omgående udelukkelse af eleven for resten af skoledagen, jf. § 9, udelukkelse af eleven fra undervisningen i hele skoledage i op til 10 skoledage inden for samme skoleår, jf. § 10, overflytning af eleven til en parallelklasse på samme afdeling ved samme skole, jf. § 11, overflytning af eleven til en klasse på tilsvarende klassetrin på en anden afdeling ved samme skole, jf. § 12, overflytning af eleven til en klasse på tilsvarende klassetrin på en anden skole i kommunen, jf. § 13, samt, for så vidt angår elever på 10. klassetrin, udskrivning af eleven, jf. § 14.

Herudover giver bekendtgørelsens § 16 skolens leder mulighed for at tilbageholde private genstande i tilfælde, hvor en elev overtræder skolens ordensregler for at medbringe og anvende sådanne genstande i skoletiden eller ved brug af skolens tilbud i øvrigt.

I forhold til egentlig fysisk magtanvendelse indeholder bekendtgørelsen i § 17 en henvisning til, at for magtanvendelse gælder lovgivningens almindelige regler om nødværge, nødret og lovlig retshåndhævelse, jf. straffeloven og retsplejeloven. Der er endvidere henvist til, at legemlig afstraffelse og nedværdigende behandling ikke er tilladt. For at afværge, at en elev øver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger ting, kan der anvendes magt i fornødent omfang.

Magtanvendelse vil derfor kunne være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne om nødret eller nødværge i straffelovens §§ 13 eller 14 finder anvendelse, For en nærmere beskrivelse af straffelovens regler om nødret og nødværge henvises til punkt 2.1.1.

2.1.4. Dagtilbudsloven

Dagtilbudsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 988 af 27. august 2024, indeholder ikke bestemmelser om magtanvendelse.

Magtanvendelse vil kunne være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne om nødret eller nødværge i straffelovens §§ 13 eller 14 finder anvendelse, For en nærmere beskrivelse af straffelovens regler om nødret og nødværge henvises til punkt 2.1.1.

Det er en forudsætning i dagtilbudsloven, at dagtilbud er baseret på et samarbejde mellem forældre og dagtilbud m.v.

Dagtilbudsloven omfatter bl.a. fritids- og klubtilbud samt andre socialpædagogiske fritidstilbud, som har et pædagogisk, socialt og pasningsmæssigt formål til børn i skolealderen.

For fritidshjem fremgår det af lovens § 45, stk. 6, at disse i samarbejde med skolen og forældre skal medvirke til at skabe en sammenhængende overgang mellem skolens undervisningsdel og fritidshjemmet. Der er ikke fastsat tilsvarende bestemmelser for klubtilbud samt andre socialpædagogiske fritidstilbud.

2.1.5. Lov om kommunale internationale grundskole
Lov om kommunale internationale grundskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 1158 af 8. august 2022, indeholder ikke bestemmelser om magtanvendelse.

Magtanvendelse vil kunne være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne om nødret eller nødværge i straffelovens §§ 13 eller 14 finder anvendelse, For en nærmere beskrivelse af straffelovens regler om nødret og nødværge henvises til punkt 2.1.1.
Det er en forudsætning i loven, at de kommunale internationale grundskoler er baseret på et tæt samarbejde mellem forældre og skole.

Det fremgår af lovens § 4, stk. 1, at kommunale internationale grundskoler giver undervisning inden for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

2.1.6. Lov om ungdomsskoler
Lov om ungdomsskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 28. maj 2019, indeholder ikke bestemmelser om magtanvendelse.

Magtanvendelse vil kunne være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne om nødret eller nødværge i straffelovens §§ 13 eller 14 finder anvendelse, For en nærmere beskrivelse af straffelovens regler om nødret og nødværge henvises til punkt 2.1.1.
Det er forudsat i loven, at ungdomsskolen ligesom folkeskolen er baseret på et samarbejde mellem forældre og skole. Det skyldes dels, at ungdomsskolen er rettet mod unge mellem 14 og 18 år, som derfor ikke er myndige, og dels formålet med loven og sammenhængen mellem ungdomsskolelovens og folkeskolelovens regler.

Det følger af folkeskolelovens § 22, stk. 6, at undervisning for elever på 7.-10. klassetrin efter § 5, stk. 2, nr. 1, litra e, § 9 og §§ 19 b-19 e kan være fælles for elever fra flere skoler og kan tilrettelægges i samarbejde med den kommunale ungdomsskole, således at eleverne om nødvendigt henvises hertil.

Det følger af folkeskolelovens § 33, stk. 3, at undervisningspligten efter det 7. klassetrin kan opfyldes ved deltagelse i heltidsundervisning i den kommunale ungdomsskole i henhold til lov om ungdomsskoler

Det følger endvidere af folkeskolelovens § 33, stk. 4, at skolens leder når bl.a. hensynet til eleven taler for det, kan tillade, at en elev efter afslutning af 7. klasse opfylder undervisningspligten ved at deltage i særligt tilrettelagte forløb eller helt eller delvis opfylder undervisningspligten i erhvervsmæssig uddannelse eller erhvervsmæssig beskæftigelse med henblik på at afklare elevens uddannelsesvalg. De særligt tilrettelagte forløb kan tilrettelægges i samarbejde med den kommunale ungdomsskole.

2.1.7. Lov om friskoler og private grundskoler m.v.
Lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1245 af 28. november 2024, indeholder ikke bestemmelser om magtanvendelse.

Magtanvendelse vil kunne være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne om nødret eller nødværge i straffelovens §§ 13 eller 14 finder anvendelse, For en nærmere beskrivelse af straffelovens regler om nødret og nødværge henvises til punkt 2.1.1.

Det fremgår af lovens § 1, stk. 2, at frie grundskoler giver undervisning inden for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Skolerne skal efter deres formål og i hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse og deres kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Friskoler og private grundskoler (frie grundskoler) er baseret på et tæt samarbejde mellem forældre og skole, idet skolen typisk etableres af en initiativkreds eller forældrekreds, der har baggrund i en gruppe af forældre til kommende elever på skolen. En fri grundskole ledes overordnet af en bestyrelse, jf. § 5, stk. 7, 1. pkt. Skolens bestyrelse har et vist antal medlemmer, der er valgt blandt forældre til elever på skolen. Andelen af forældre i bestyrelsen er forskellig fra skole til skole.

2.1.8. Lov om efterskoler og frie fagskoler
Lov om efterskoler og frie fagskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 1172 af 12. august 2022, indeholder ikke bestemmelser om magtanvendelse.

Magtanvendelse vil kunne være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne om nødret eller nødværge i straffelovens §§ 13 eller 14 finder anvendelse, For en nærmere beskrivelse af straffelovens regler om nødret og nødværge henvises til punkt 2.1.1.

Af lovens § 2 fremgår, at optager en skole elever, der er undervisningspligtige i henhold til folkeskoleloven, skal skolen tilbyde disse elever en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Det følger af en række bestemmelser i loven, at begge skoleformer er baseret på et samarbejde mellem forældre og skolen.

2.1.9. Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø
Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017, indeholder ikke bestemmelser om magtanvendelse.

Loven gælder i henhold til definitionen i § 1, stk. 1, uddannelser i bred forstand – folkeskoler, gymnasier, erhvervsskoler, universiteter mv., men eksempelvis også undervisning i form af fritidstilbud er omfattet – fx undervisningen på musikskoler, kulturskoler, folkeoplysning mv.

Bestemmelserne i undervisningsmiljøloven er af procesregulerende karakter. Det fremgår således f.eks. af lovens § 1 b, at den myndighed, bestyrelse eller person, der har ansvar for uddannelsesstedet, fastsætter en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, som revideres efter behov. Af § 1 c fremgår, at såfremt uddannelsesstedets ledelse konstaterer problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning el.lign., udarbejder ledelsen en handlingsplan, hvoraf det fremgår, med hvilke foranstaltninger problemerne effektivt bringes til ophør. Af § 6 fremgår, at uddannelsesstedets ledelse sørger for, at der udarbejdes en skriftlig undervisningsmiljøvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene samt forholdene vedrørende det psykiske og æstetiske miljø på uddannelsesstedet.

Dermed er der ikke tilsvarende redskaber i undervisningsmiljøloven, som f.eks. det gældende regelsæt om foranstaltninger til fremme af god ro og orden i folkeskolen efter folkeskolelovens § 52 og reglerne udstedt i medfør heraf, der også har elever og forældre som adressat.

Alle initiativer efter undervisningsmiljøloven er således vendt mod skole og undervisningsinstitution, da mobning i henhold til i forarbejderne til antimobbebestemmelserne i undervisningsmiljøloven er et strukturelt problem og ikke skal ses som vedrørende enten den enkelte mobber eller mobbeofferet.

2.2. Børne- og Undervisningsministeriets overvejelser
Elever i grundskolen har behov for faste rammer, der skal medvirke til at skabe en forudsigelig hverdag til gavn for deres trivsel og udvikling samt medvirke til at forebygge konflikter. Rammerne skal bl.a. bidrage til at lære eleverne at have fokus på at deltage i undervisningen og at begå sig i fællesskab. Undervisningsmiljøet skal fremme elevernes almene trivsel og velvære og derved bidrage til at øge elevernes muligheder for udvikling og læring og dermed fremme deres udbytte af undervisningen.

Det er vigtigt, at personalet har de nødvendige redskaber, som kan hjælpe eleven, når denne handler i strid med rammerne for skolens fællesskab. Det betyder blandt andet, at det skal være tydeligt og tilgængeligt for skolens personale, hvad der ligger i omsorgsansvaret og muligheden for at gribe fysisk ind over for eleverne, når det er nødvendigt, herunder med magt.

Det er ministeriets opfattelse, at skolens personale skal have reel mulighed for at skabe ro og orden i klassen og beskytte eleven, øvrige elever, personalet eller andre personer og fællesskabet. Ministeriet finder således, at det er nødvendigt at indføre øgede beføjelser til, at skolens personale kan gribe fysisk ind over for elever, herunder om nødvendigt med magt, i skolen for at skabe bedre mulighed for, at skolernes personale kan beskytte eleven, øvrige elever, personalet eller andre personer og læringsrummet, de vigtige sociale fællesskaber og undervisningsmiljøet for alle elever.

Ministeriet finder, at det at drage omsorg for skoles elever bl.a. indebærer, at man er opmærksom på at sikre elevens interesser. Det betyder, at man hjælper eleven i svære situationer, hvor eleven ikke kan overskue konsekvenserne af egne handlinger. Der kan således være behov for, at skolens personale griber ind i den konkrete situation og drager omsorg for eleven. At drage omsorg kan således indebære, at det kan være nødvendigt at tage fat i en elev og fastholde vedkommende eller føre vedkommende ind i et andet rum mod elevens vilje. En sådan handling er et indgreb i elevens selvbestemmelsesret og kategoriseres som magtanvendelse.

Ministeriet finder ligeledes, at det er nødvendigt at skrive omsorgsansvar og fysisk guidning ind i lovgivningen for at tydeliggøre, at der er en mindstegrænse for, hvad der kan karakteriseres som en magtanvendelse. Det betyder, at skolens personale som led i varetagelsen af den daglige omsorg over for skolens elever kan foretage visse indgreb over for en elev, som bl.a. at lægge en arm om skulderen på eleven for at trøste eller skærme eleven. Det ligger i det omsorgsansvar, som skolen har for eleven i forældrenes fravær og er ikke en magtanvendelse.

Anvendelse af magt er en balancegang mellem på den ene side hensynet til at yde eleven, andre elever, personalet, øvrige personer og fællesskabet på skolen den nødvendige omsorg og beskyttelse og på den anden side hensynet til elevens integritet og selvbestemmelsesret. Det er helt afgørende, at anvendelsen af magt ikke erstatter omsorg og pædagogisk støtte og kun anvendes i de situationer, hvor

det er nødvendigt. Det forudsættes således, at alle andre pædagogiske muligheder er udtømt, og der dermed ikke er andre redskaber til at håndtere den opståede situation.

Indgreb i en elevs selvbestemmelsesret skal altid være proportionalt. Det er samtidig afgørende, at det altid overvejes, hvilke konsekvenser anvendelsen af magt kan have for relationen og tilliden mellem eleven og skolens personalet. Enhver anvendelse af magt over for en elev skal således give anledning til refleksion blandt skolens personale.

2.3. Den foreslåede ordning

2.3.1. Tydeliggørelse af bestemmelser om omsorgsansvar og fysisk guidning

Det foreslås, at det tydeliggøres i § X1, at ansvaret for omsorgen for eleverne overgår fra forældremyndighedens indehaver til skolens personale i løbet af skoledagen. Det skal understreges, at omsorgsansvaret først overgår til personalet, når forældrene har forladt skolen. Det vil sige, at forældrene har ansvaret for deres barn, når de selv er til stede, for eksempel i forbindelse med aflevering og afhentning eller ved sociale arrangementer, hvor forældrene er til stede.

Den foreslåede bestemmelse i § X1 skal bidrage til at sikre, at eleverne forstår, at skolens personale har autoritet til at træffe nødvendige beslutninger af hensyn til eleven og skolens fællesskab, når eleven er i skole.

I den forbindelse vurderes det at være hensigtsmæssigt at konkretisere, i hvilken udstrækning man kan anvende fysisk guidning, som led i varetagelsen af omsorgen i skoletiden over for eleverne.

Det foreslås derfor i § X2 at præcisere, at personalet som led i den almindelige omsorg over for eleverne, fysisk kan guide en elev, når dette vurderes at være nødvendigt af hensyn at varetage omsorgen for eleven i skoletiden eller af hensyn til tryghed og trivsel på skolen for eleven selv, øvrige elever, personalet eller andre, som opholder sig på skolen.

Som eksempel på fysisk guidning kan nævnes, at man lægger en arm rundt om barnet og signalerer, at barnet skal gå væk fra en tilspidset situation, lige som personalet kan føre barnet væk, hvis det forstyrrer undervisningen og ikke stopper efter mundtlig besked.

Da der er tale om en præcisering af handlinger, der er tilladt i dag og ikke er magtanvendelse, vil fysisk guidning af en elev ikke skulle registreres og indberettes i henhold til den foreslåede § X6.

For en nærmere beskrivelse henvises til bemærkningerne til §§ X1-X2.

2.3.2. Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse

Lovforslaget har til formål at tydeliggøre skolens ansvar for at drage omsorg for eleverne i skoletiden, og at det som led i varetagelsen heraf kan være nødvendigt at anvende magt over for en elev.

Med forslaget til §§ X4-X5 indføres der som noget nyt udtrykkelige bestemmelser om fysisk indgriben i grundskolen, herunder en udvidet hjemmel til at anvende fysisk magt overfor eleverne, som går udover de situationer, som vil være omfattet af reglerne i straffelovens §§ 13-14 om nødværge og nødret. Tydelige bestemmelser herom skal være med til at sikre retssikkerheden for eleverne og skolens personale.

Der foreslås således indsat nye bestemmelser i § X4 om afværgehjælp og § X5 om fysisk magtanvendelse, som regulerer mulighederne for at gribe ind med fysisk magt over for en elev i en række situationer, hvis betingelserne herfor er opfyldte. Det er en grundlæggende betingelse, at et indgreb altid skal være proportionalt, og alle andre relevante, mindre indgribende muligheder skal være udtømte. Dette foreslås reguleret i den foreslåede § X3 om proportionalitet.

I medfør af de foreslåede §§ X4-X5 vil der således kunne gribes ind over for elever, der 1) skader ting eller ejendom, 2) fysisk krænker andre, 3) udsætter sig selv eller andre bevidst eller ubevidst for fysisk fare, 4) psykisk krænker andre eller 5) væsentligt forstyrrer undervisningen for andre. Den foreslåede bestemmelse om afværgehjælp i § X4 kan således finde anvendelse i forhold til tingskader, mens § X 5 om fysisk magtanvendelse vedrører situationer, hvor der er eller opstår behov for at undgå skade på personer, samt hvis der er tale om en elevadfærd, der i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, andre eller væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.

Muligheden for at gribe ind med fysisk magt over for en elev vil for så vidt angår alle de ovennævnte situationer omfattet af nr. 1)-5) med forslaget blive udvidet i forhold til straffelovens §§ 13-14 om nødværge og nødret, hvorefter det alene er muligt i ekstraordinære situationer at gribe ind, selvom der ikke er hjemmel i loven til at foretage det pågældende indgreb. Situationer omfattet af nr. 1)-3) foran vil efter omstændighederne kunne være lovlig nødværge og nødret, hvorimod situationer som nævnt i nr. 4)-5) i praksis ofte ikke vil ligge inden for grænserne af lovlig nødværge og nødret. Der vil således i sidstnævnte tilfælde være tale om en udvidelse af hjemlen til at gribe ind med fysisk magt. Der henvises til punkt 2.1.1 for en nærmere beskrivelse af gældende ret.

I nogle situationer, hvor eleven står overfor akut at udøve fysisk skade på ting, sig selv eller andre, kan det være proportionalt at gå direkte til brug af afværgehjælp eller fysisk magt i medfør af de foreslåede regler i §§ X4-X5, mens der i forhold til chikanerende eller krænkende adfærd, herunder psykiske krænkelser, forstyrrelse af undervisningen mv., må antages, at der stort set altid vil skulle forsøges med mindre indgribende midler først, herunder samtale og fysisk guidning, jf. nærmere nedenfor.

Det foreslås således i § X4, at der etableres udtrykkelig hjemmel til, at en elev, der i et ikke ubetydeligt omfang ødelægger eller beskadiger egne eller andres ting, kortvarigt kan fastholdes eller føres væk fra en situation af skolens personale. Afværgehjælp vil kunne anvendes både, hvor eleven ødelægger eller beskadiger en genstand af høj økonomisk værdi eller affektionsværdi, og hvor eleven fortsætter med at gøre skade på mindre ting. Dette vil efter omstændighederne allerede være muligt i medfør af gældende ret som lovlig nødværge eller nødret, jf. straffelovens §§ 13-14.

Som det fremgår foran og af gennemgangen af gældende ret i afsnit 2.1.1, er der i disse tilfælde i dag adgang til at gribe ind, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at straffelovens regler om nødret eller nødværge finder anvendelse. I andre situationer, hvor straffelovens regler om nødret eller nødværge ikke finder anvendelse, har personalet således ikke mulighed for at gribe ind og forhindre skaden. Det kan betyde, at eleven pådrager sig et stort erstatningskrav eller får forårsaget skade på noget af høj værdi, herunder affektionsværdi, enten for dem selv eller for andre.

Afværgehjælpen skal foretages så skånsomt som muligt og under iagttagelse af proportionalitetsprincippet. Indgrebet må således ikke være mere indgribende end nødvendigt. Hvis det er muligt at hindre

skaden på en mindre indgribende måde, f.eks. ved at tale eleven fra det eller fysisk guidning, vil dette skulle afsøges først, inden der vil kunne anvendes afværgehjælp.

Skolens personale skal have reel mulighed for at beskytte eleverne, skabe ro og orden i klassen og beskytte fællesskabet på skolen. Som led i varetagelsen heraf kan være nødvendigt at anvende fysisk magt over for en elev. Tydelige bestemmelser herom skal være med til at sikre retssikkerheden for eleverne og skolens personale.

Det foreslås derfor i § X5, at der etableres udtrykkelig hjemmel til, at skolens personale skal kunne fastholde eller føre en elev væk fra en situation, hvis eleven udviser en adfærd, der
1) bevidst eller ubevidst er til fysisk fare for eleven selv, øvrige elever, personalet eller andre personer,
2) i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, øvrige elever, personalet, andre personer eller
3) væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.

Adgangen til fysisk magtanvendelse i tilfælde, hvor det er eleven selv, der bevidst eller ubevidst er udsat for fare, vil f.eks. kunne være relevant, hvis eleven står lige over for eller er i færd med at skade sig selv. Det kan f.eks. være selvskadende adfærd som at snitte eller skære i sig selv. Det er således ikke tilstrækkeligt, at personalet har en formodning om, at eleven vil foretage sig noget, der kan udsætte eleven for skade. Indgriben fra personalets side skal have til formål at forhindre, at eleven skader sig selv. Der kan også være tale om en situation, hvor en elev uforvarende er ved at træde ud foran en bil på vejen, og hvor personalet derfor er nødsaget til at gribe umiddelbart ind med fysisk magt for at forhindre, at eleven eller andre kommer til skade.

Adgangen til fysisk magtanvendelse i tilfælde, hvor det er de øvrige elever, personalet eller andre, der bevidst eller ubevidst udsættes for fare, vil f.eks. kunne være relevant i situationer, hvis eleven truer med eller udøver vold. Det kan også være i tilfælde, hvor elevens adfærd konkret vurderes at kunne fremprovokere en konflikt, der kan være optakt til et slagsmål, og hvor det er nødvendigt, at personalet griber ind for at holde parterne adskilte eller skille dem ad. Der skal i den enkelte situation være tale om en reel og begrundet risiko for, at eleven vil foretage handlinger, der er til skade for øvrige elever, personalet eller andre. Indgriben fra personalets side skal have til formål at forhindre, at eleven skader de øvrige elever, personalet eller andre. Der kan også være tale om en situation, hvor en elev som følge af uopmærksomhed er ved at skubbe en elev ned ad en trappe, og hvor personalet derfor er nødt til at gribe umiddelbart ind fysisk for at forhindre, at den pågældende elev eller andre kommer til skade.

Adgangen til fysisk magtanvendelse kan endvidere tages i brug, hvis eleven udviser en adfærd, der i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, øvrige elever, personalet eller andre personer.

Adgangen til fysisk magtanvendelse ved chikanerende eller krænkende adfærd i et ikke ubetydeligt omfang kan ligeledes være relevant i situationer, hvor eleven f.eks. groft mobber eller råber krænkende og ubehagelige ting til andre elever, uden at det giver sig fysisk udslag, men i væsentlig grad er ødelæggende for undervisningssituationen og undervisningsmiljøet. Det kan også være relevant i situationer, hvor en elev filmer en anden elev med sin mobiltelefon, mens den pågældende anden elev f.eks. bliver mobbet, er i bad eller lignende, og eleven trods påtale og guidning ikke frivilligt vil stoppe

adfærden eller aflevere sin mobiltelefon. Efter omstændighederne vil personalet kunne være nødt til at gribe umiddelbart ind og fysisk inddrage elevens mobiltelefon, hvis der f.eks. er tale om, at den situation, som eleven filmer, udgør en krænkelse af den anden elev af særlig grov karakter. Eksemplerne er ikke udtømmende for situationer, hvor fysisk magtanvendelse kan være relevant. Der vil også her skulle være tale om, at personalet efter den foreslåede bestemmelse i § X2 om proportionalitet forinden har afsøgt mulighederne for bringe situationen til ophør vedsamtale eller ved at guide den pågældende elev, der udøver chikane eller er krænkende over for sig selv, øvrige elever, personalet eller andre og samtalen og guidningen ikke virker efter hensigten. Som anført vil personalet dog efter omstændighederne kunne være berettiget til at gribe umiddelbart ind og f.eks. fysisk inddrage den mobiltelefon, som eleven bruger til at filme en anden elev med, og hvor den situation, som eleven filmer, udgør en krænkelse af den anden elev af særlig grov karakter.

Endelig kan adgang til fysisk magtanvendelse benyttes, hvis en elev væsentligt forstyrrer undervisningen for andre. Adgangen til fysisk magtanvendelse kan således være relevant, hvis eleven forstyrrer undervisningen i væsentlig grad. Det kan f.eks. være relevant i situationer, hvor en elev skriger uafbrudt eller på anden måde forstyrrer med høje lyde i undervisningen, og hvor eleven fortsætter trods gentagende påtaler eller ikke frivilligt vil lade sig guide væk fra situationen. Brug af fysisk magt kan også være relevant, hvis en elev kaster med mad i madkundskabstimen og trods gentagende påtaler fortsætter med det eller ikke frivilligt vil lade sig guide væk fra situationen. Eller hvis en elev i strid med skolens ordensregler trods gentagende påtaler og guidning ikke frivilligt vil aflevere sin mobiltelefon. Eksemplerne er ikke udtømmende for situationer, hvor fysisk magtanvendelse kan være relevant. Der vil i alle tilfælde skulle være tale om en situation, hvor personalet efter den foreslåede bestemmelse i § X2 forinden har prøvet med samtale eller ved at guide den pågældende elev, der forstyrrer undervisningen i væsentlig grad for andre, men hvor samtalen og guidningen ikke virker efter hensigten.

Fælles for de forskellige eksempler foran på, i hvilke tilfælde det vil kunne være relevant at gribe ind med fysisk magt, gælder, at personalet forud for anvendelse af fysisk magt, efter § X3, stk. 2, forinden vil skulle have afsøgt mulighederne for at opnå elevens frivillige medvirken til en mindre indgribende reaktion og derved afsøgt mulighederne for at bringe situationen til ophør ved samtale og/eller guidning.

Det må forudsættes, at personalet som udgangspunkt, hvis der ikke er tale om akut og overhængende fare for fysisk skade, forinden forgæves har forsøgt sig med samtale og fysisk guidning.

Anvendelse af fysisk magt vil således være den mest indgribende reaktion, og derfor vil personalet være forpligtet til at afsøge alle andre muligheder, før der skrides til fysisk magtanvendelse. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal de i stedet anvendes.

Magtanvendelsen skal være nødvendig og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået, hvilket indebærer, at det i almindelighed kun vil være i ganske få tilfælde, der kan anvendes fysisk magt.

Al magtanvendelse skal endvidere være afpasset elevens alder, modenhed og funktionsniveau. En bestemt adfærd vil således ikke automatisk medføre en bestemt reaktion. Der vil altid skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Magtanvendelsen må ikke anvendes som en sanktion over for eleven.

Uanset den foreslåede bestemmelse om adgang til fysisk magtanvendelse vil personalet derfor stadig skulle arbejde ud fra en pædagogisk tilgang, der forebygger magtanvendelser, så de så vidt mulig undgås, samt følge op på eventuelle magtanvendelser med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen.

Anvendelse af afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen. For nærmere om registrering og indberetning henvises til afsnit 2.3.3.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets §§ X4-X5.

2.3.3. Registrering og indberetning af magtanvendelse
Det foreslås, at der fastsættes regler om registrering og indberetning af magtanvendelse efter de foreslåede bestemmelser i §§ X4-X5. Fysisk guidning af en elev efter den foreslåede § X2 skal ikke registreres og indberettes.

På folkeskoler skal skolens leder sikre registrering og indberetning af episoden til kommunalbestyrelsen. Frie grundskoler og efterskoler og frie fagskoler er ikke omfattet af denne indberetningspligt til kommunalbestyrelsen.
Eleven, der har været udsat for magtanvendelse, og dennes forældre skal gøres bekendt med registreringen og indberetningen og have lejlighed til at udtale sig om episoden.

I forbindelse med registreringen skal personalet tale med eleven om hændelsen, årsagen m.v. Formålet hermed er, at personalet får forklaret eleven, hvorfor der blev anvendt magt i den konkrete situation, og at eleven får mulighed for at sætte ord på, hvordan situationen blev oplevet af den pågældende, samt at personalet sammen med eleven kan finde en løsning på, hvorledes magtanvendelse kan undgås fremover i lignende situationer. Personalet skal i den forbindelse tage hensyn til elevens alder, modenhed og funktionsevne.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § X6

3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser
3.1 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
3.1.1 Fysisk magtanvendelse over for elever i grundskolen
Efter EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv. Artikel 8 omfatter bl.a. en persons fysiske og psykiske integritet og individets ret til selvbestemmelse.

Efter EMRK artikel 8, stk. 2, må ingen offentlig myndighed gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund (krav om proportionalitet) af hensyn til bl.a. den offentlige tryghed eller for at forebygge uro eller forbrydelse, eller for at beskytte andres ret og frihed.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ses ikke at have behandlet sager om EMRK artikel 8 med hensyn til retten til selvbestemmelse og fysisk indgriben over for elever i grundskolen.

De foreslåede bestemmelser i §§ X3 og X5 vil gøre det muligt for skolens personale at anvende fysisk magt overfor en elev ved at fastholde eleven eller føre eleven væk fra en situation, når eleven udviser

en adfærd, der bevidst eller ubevidst i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, de øvrige elever, personalet, andre personer eller væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.

Formålet med de foreslåede bestemmelser er at fremme ro og orden på skolerne ved at skabe bedre mulighed for, at skolens personale kan beskytte eleverne, læringsrummet og de vigtige sociale fællesskaber i skolen, og derved bidrage til tryghed, trivsel og udvikling for alle skolens elever, jf. bemærkningerne ovenfor i afsnit 1. Den foreslåede mulighed for, at personalet kan fastholde eleven eller føre eleven væk fra en situation varetager således hensynet til at beskytte andres ret og frihed.

Det er Børne- og Undervisningsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres indenfor rammerne af EMRK artikel 8. Der er ved vurderingen lagt vægt på, at den foreslåede ordning er egnet til at varetage det ovennævnte saglige formål til at varetage hensynet til andres rettigheder og frihed og ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå dette formål. Ministeriet har lagt vægt på, at magtanvendelse kun må finde sted undtagelsesvis og aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Personalet kan kun gribe ind med fysisk magt, når andre tiltag, herunder elevens frivillige medvirken, har været forsøgt eller overvejet. Den fysiske magt skal endvidere udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til elevens personlige integritet. Der er desuden lagt vægt på, at de elever, der udsættes for afværgehjælp eller fysisk magtanvendelse, vil have mulighed for efterfølgende via en eventuel politianmeldelse at få prøvet indgrebets retmæssighed ved domstolene.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § X3 og § X5 og pkt. 2.2 og 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

3.2 FN's konvention om barnets rettigheder

Derudover er særligt en internationale konvention, som er relevant på området: FN's konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder (herefter Børnekonventionen) Danmark er som ratificerende stat forpligtet til at respektere og træffe passende foranstaltninger for at sikre konventionsrettighederne.

I relation til magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for elever i grundskolen er de vigtigste principper i Børnekonventionens artikel 3, som forpligter staterne til at sikre, at barnets tarv kommer i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn, artikel 12 om barnets ret til at blive hørt, og til at barnets synspunkter tillægges passende vægt i overensstemmelse med barnets alder og modenhed, artikel 13 om ytringsfrihed, herunder retten til at søge, modtage og videregive oplysninger, artikel 17 om adgang til information og beskyttelse mod oplysninger, der kan skade barnets velfærd eller sundhed og artikel 37 om at frihedsberøvelse kun må ske som en sidste udvej og i kortest muligt passende tidsrum.

Børn og unge har således ret til at vokse op under omsorgsfulde og trygge forhold og til at udvikle sig gennem skole og fritid. Børn og unge har ligeledes ret til inddragelse, selvbestemmelse og personlig integritet, herunder ret til beskyttelse mod indgreb over for barnet eller den unges fysiske integritet. Børn og unge har ret til at ytre sig og modtage information. Børn og unge har samtidig ret til beskyttelse mod kommunikation, der skader barnets eller den unges velfærd. I alle foranstaltninger vedrørende børn skal barnets bedste komme i første række.

Der vil afhængig af et indgrebs karakter være tale om enten magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten, hvis et indgreb berører børn og unges rettigheder, som beskrevet ovenfor, og barnet eller den unge ikke samtykker hertil.

Der må ikke foretages vilkårlige indgreb i børn og unges rettigheder. Det følger af det almindelige proportionalitetsprincip, at magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten ikke må gennemføres, såfremt der efter indgrebets formål og den krænkelse eller det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Endvidere gælder et skånsomhedsprincip, hvorefter magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Indgreb i et barns eller en ungs rettigheder skal således altid være proportionalt, udføres skånsomt og udgøre den sidste udvej i forsøget på at hjælpe barnet eller den unge.

Det er på baggrund af de forhold, der er anført ovenfor om forholdet til EMRK, vurderingen, at ordningen kan gennemføres inden for rammerne af Børnekonventionen. Desuden lægges særligt vægt på, at barnet aktivt skal inddrages i processen omkring indretningen af magtanvendelse i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 6 og herunder have lejlighed til at udtale sig om episoden.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
Lovforslaget vurderes at indebære økonomiske konsekvenser for kommunerne. De økonomiske konsekvenser skønnes fuldt indfaset at udgøre ca. 8 mio. kr. årligt.

De økonomiske konsekvenser for kommunerne vedrører meropgaven forbundet med krav om registrering og indberetning af fysisk magtanvendelse på de omfattede kommunale grundskoler og fritidstilbud. Herunder at skolen gør forældre og elever gøres bekendt med episoden, der udløste magtanvendelsen, og at den fysiske magtanvendelse registres og indberettes af skolelederen til kommunalbestyrelsen. De økonomiske konsekvenser skal DUT-forhandles med kommunerne.

Lovforslaget vurderes ikke at indebære økonomiske konsekvenser for staten. De meropgaver som følger af lovforslaget for frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler vurderes at have et marginalt begrænset omfang og udgifter hertil kan dermed løftes afholdes indenfor skolernes nuværende økonomiske rammer

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne
Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Klimamæssige konsekvenser
Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

ADHD-Foreningen, Advokatsamfundet, Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Akademikerne, Akkrediteringsrådet, Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger, Ankestyrelsen, AOF Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag, Arkitektskolen i Aarhus, Astra – Center for Læring i Natur, Teknik og Sundhed, Autismeforeningen, Beskæftigelsesrådet, Blik- og Rørarbejderforbundet, Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) – Lederforening, Børnenes Bureau, Børne- og kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU), CEPOS, Daghøjskoleforeningen, Daginstitutionernes Landsorganisation (DLO), Danmarks Evalueringsinstitut – EVA, Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Lærerforening, Danmarks Private Skoler – grundskoler & gymnasier, Danmarks Statistik, Danmarks Vejlederforening, Danner, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Blindesamfund, Dansk El-forbund, Dansk Erhverv, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Handicap Forbund, Dansk Industri, Dansk Metal, Dansk Oplysnings Forbund, Dansk Psykolog Forening, Dansk Skoleforening for Sydslesvig, Dansk Skoleidræt, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Advokater, Danske A-kasser, Danske Dagbehandlingstilbuds Netværk, Danske Døves Landsforbund, Danske Erhvervsakademier, Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Bestyrelserne, Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne, Danske Forlag, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Danske Gymnasier, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, Danske Handicaporganisationer, Danske HF & VUC, Danske HF og VUC – Bestyrelserne, Danske Landbrugsskoler, Danske Musik- og Kulturskoler, Danske Professionshøjskoler, Danske Regioner, Danske Revisorer, Danske seniorer, Danske Skoleelever, Danske SOSU-skoler, Danske SOSU-skoler –Bestyrelserne, Danske Universiteter, Dataetisk Råd, De Anbragtes Vilkår, De Danske Sprogcentre, DEA, Den Danske Filmskole, Den Danske Scenekunstskole, Den uvildige konsulentordning på handicapområdet (DUKH), Det Centrale Handicapråd, Det Jyske Musikkonservatorium, Det Kgl. Biblioteks Nota-service, Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedkunstskoler, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, Det Kriminalpræventive Råd, Det Nationale Integrationsråd, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, Digitaliseringsstyrelsen, DJØF, DM - Dansk Magisterforening, Efterskoleforeningen, EjendomDanmark, Engineer the Future, Erhvervsskolernes Elevorganisation, Erhvervsskolelederne, Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR), Fagbevægelsens Hovedorganisation, Fagligt Fælles Forbund, FGU Danmark, Finans Danmark, Finansforbundet, Finanstilsynet, Firmaidrætten, FOA, Folkehøjskolernes Forening i Danmark, Folkeligt Oplysnings Forbund, Fora, Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD), Foreningen af Frie Fagskoler, Foreningen af katolske skoler i Danmark, Foreningen af Kristne Friskoler, Foreningen af Private Udbydere, Foreningen for Forældre til Elever i Fri- og Privatskoler, Foreningen til gavn for børn og unge (fobu), Foreningsfællesskabet Ligeværd, Forhandlingsfællesskabet, Forsikring og Pension, Forældrenes Landsorganisation (FOLA), Frie Skolers Lærerforening, Friskolerne, FSR – danske revisorer, Færøernes landsstyre, Fødevareforbundet NFF, Gentofte Børnevenner, Gymnasiernes Bestyrelsesforening, Gymnasieskolernes Lærerforening, HK/Kommunal, HK/Stat, HORESTA, HvorErDerEnVoksen, IFFD – Idræts- og Fritidsfaciliteter i Danmark, Industriens Fond, Insero, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Klagenævnet for Specialundervisning, Kommunale Velfærdschefer, Kraka, Kriminalforsorgen, Kristlig Fagbevægelse (Krifa), LandboUngdom, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landselevbestyrelsen for det pædagogiske område, Landselevbestyrelsen for social- og sundhedsområdet, Landsforeningen af 10. Klasseskoler i Danmark, Landsforeningen af Ungdomsskoleledere, Landsforeningen for Socialpædagoger, Landsforeningen Livsværk, Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD),

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS), Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, Landssammenslutningen af Foreninger for Selvstændige Børnepassere, Landssamråd for PPR-chefer, Lederne, Ledersamrådet for STU og VSU i Danmark, Lev Uden Vold, Lilleskolerne, LOF, Lærernes Centralorganisation, Lær for Livet, Læsekonsulenternes Landsforening, Læse- og Matematikvejlederforeningen, Manderådet, Medierådet for Børn og Unge, Modstrøm - Foreningen for FGU-elever og unge omkring FGU, Nationalt Center for kompetenceudvikling, Nationalt Videncenter for Ordblindhed og andre Læsevanskeligheder, Naturvidenskabernes Hus, Netværket for kostafdelinger, Naalakkersuisut (Grønlands landsstyre), OpenDenmark, Operation Dagsværk, Ordblindeforeningen, Plejefamiliernes Landsforening, Red Barnet, Rektorkollegiet for de Martime Uddannelser, Rigsrevisionen, ROAL – Samrådet for Ordblindhed og andre Læsevanskeligheder, Rytmisk Musikkonservatorium, Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU), Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser, Rådet for Socialt Udsatte, Rådet for Voksen og Efteruddannelse (VEU-rådet), Sammenslutningen af Steinerskoler i Danmark, Sammenslutningen af Unge Med Handicap, Samrådet af Specialskoleledere, Sekretariatet for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelser, Selveje Danmark, Selvejende og private institutioners forening (Spifo), Sjældne Diagnoser, Skole og Forældre, Skolelederforeningen, SMVdanmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Studievalg Danmark, Syddansk Musikkonservatorium, TABUKA - Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte, TATKredsen, Tekniq, Udbetaling Danmark, Uddannelsesforbundet, Uddannelseslederne, Uddannelsesrådet for de maritime uddannelser, Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF), Ungdomsringen, Ungdomsskoleforeningen, Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening, Unicef, Universe, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd og Ældre Sagen.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § X

Efter den foreslåede bestemmelse i § X, foreslås det, at loven finder anvendelse for folkeskolen, jf. folkeskoleloven, fritidshjem til børn i skolealderen samt klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge, jf. dagtilbudsloven, kommunale internationale grundskoler, jf. lov om kommunale internationale grundskoler, frie grundskoler, jf. lov om friskoler og private grundskoler m.v., og efterskoler, jf. lov om efterskoler og frie fagskoler.

Dette betyder, at alle grundskoler bliver omfattet af bestemmelserne om omsorgsansvar, fysisk guidning, magtanvendelse og registrering, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ X1-X6.

Til § X1

Efter den foreslåede bestemmelse i § X1, stk. 1, foreslås det, at ansvaret for at varetage omsorgen for eleven i skoletiden overgår fra forældremyndighedens indehaver til skolens personale. Det fremgår endvidere, at dette ansvar bl.a. indebærer, at personalet som led i varetagelsen af denne omsorg kan udøve nødvendige handlinger for at sikre elevens interesser, herunder sikre, at dennes fysiske og psykiske behov opfyldes, og at eleven opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring. Det er alene ansvaret for at varetage den daglige omsorg, der overgår til personalet i løbet af skoledagen.

Skolens ansvar indebærer, at personalet i beskyttelsesøjemed, i tilfælde hvor eleven ikke selv ønsker det, kan være nødsaget til at foretage visse indgreb over for eleven. Det gælder i faretilfælde, hvor personalet fx må holde eleven tilbage fra at løbe ud på vejen, lege med en kniv eller kravle op på en høj stol. Ansvaret indebærer endvidere, at personalet i opdragelsesøjemed i dagligdagssituationer kan kræve at eleven sidder pænt ved bordet, få et mindre barn ind eller ud af en bus og lignende.

Handlingsrummet for skolens personale vil efter forslaget være mindre end handlingsrummet for elevens forældre. Dette skyldes, at skolens personale alene overtager omsorgen for barnet i en begrænset del af dagen, og at forældrene fortsat er de primære omsorgspersoner. Det skal således også understreges, at forældrene har omsorgsansvaret, når de er til stede på skolen sammen med deres barn, for eksempel i forbindelse med aflevering, afhentning og sociale arrangementer.

Med bestemmelsens stk. 2 foreslås det, at omsorgen for eleven skal varetages ud fra en konkret afvejning af elevens grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til elevens alder, modenhed og funktionsevne. Endvidere vil proportionalitetsprincippet skulle iagttages, jf. den foreslåede § X3

Hvor meget personale kan gribe ind som led i den daglige omsorg over for eleven, vil således afhænge af det aktuelle beskyttelses- eller opdragelseshensyn sammenholdt med elevens øvrige rettigheder, som der potentielt foretages indskrænkninger i. Det må af hensynet til elevens integritet indgå i vurderingen, hvilken alder eleven har, samt på hvilket udviklingstrin eleven befinder sig. For mindre børn, der ikke kan overskue konsekvenserne af deres handlinger eller undladelser, må der antages at være en forholdsvis vid adgang til at foretage indgreb. Adgangen til at foretage indgreb – særligt i opdragelsesøjemed – er omvendt generelt mere begrænset i forhold til større børn.

Til § X2

Efter den foreslåede bestemmelse i § X2, stk. 1, foreslås det, at skolens personale fysisk kan guide en elev. Fysisk guidning er ikke magtanvendelse.

Efter gældende ret er det tilladt at anvende fysisk guidning i den daglige omsorg over for skolens elever, i lighed med elevernes forældre, kan foretage visse indgreb over for barnet, herunder f.eks. lægge en arm om skulderen på barnet for at angive, at man ønsker, at vedkommende skal følge med. På samme måde kan personalet lægge armene om barnet for at trøste det eller skærme det fra en situation. Dette har ikke selvstændig hjemmel, men ligger i det omsorgsansvar, som skolen har for barnet i forældrenes fravær i løbet af skoledagen. Der er med andre ord ikke et berøringsforbud i forhold til eleverne.

Ved fysisk guidning forstås, at man ved fysisk kontakt med eleven angiver, f.eks. ved at lægge en hånd på skulderen, at eleven f.eks. skal følge med eller standse. I den fysiske guidning ligger også, at man kortvarigt kan fastholde eleven. Begrebet kortvarigt retter sig mod varigheden af selve indgrebet fra personalets side og ikke mod den situation, som eleven fjernes fra. Det er ikke muligt at definere en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarigt. Det vil bero på en individuel vurdering af de konkrete omstændigheder, herunder til elevens alder og modenhed samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet, jf. den foreslåede bestemmelse i § X3.

I den fysiske guidning er det også muligt at bortvise eleven fra fællesskabet. Ved bortvisning forstås, at eleven vises bort fra en situation, før den eskalerer yderligere. Det kan f.eks. ske ved, at man kortvarigt lægger en arm om skulderen på barnet eller den unge, og på den måde får eleven til at følge med væk fra episoden.

Der er tale om fysisk guidning, så længe eleven ikke gør fysisk modstand mod f.eks. at blive ført et andet sted hen, dvs. eleven følger med uden modstand. Gør eleven fysisk modstand mod den fysiske kontakt og/eller det, den voksne ønsker, at eleven skal gøre, skal den fysiske kontakt øjeblikkeligt ophøre, idet fysisk kontakt herefter vil være at betragte som fysisk magtanvendelse efter den foreslåede § X5. Alene i de tilfælde, hvor betingelserne i den foreslåede § X5 er opfyldt, vil det være tilladt at føre eller fastholde en elev, der gør modstand.

Med bestemmelsens stk. 2, foreslås, at det er en betingelse for at anvende fysisk guidning efter stk. 1, at det vurderes at være nødvendigt af hensyn til skolens ansvar for at varetage den daglige omsorg efter § X1, eller af hensyn til tryghed og trivsel for eleven selv, de øvrige elever, personalet eller andre, der opholder sig på skolen.

Med betingelsen om at anvendelse af fysisk guidning skal være nødvendigt af hensyn til tryghed og trivsel på skolen, forstås blandt andet, at personale kan gribe ind i tilfælde, hvor en elev generer eller udøver chikane over for de øvrige elever eller personalet. Det kan således være nødvendigt at gribe ind og foretage mindre begrænsninger over for en elev af hensyn til de øvrige elever, som er en del af fællesskabet i skolen, og hvis rettigheder også skal respekteres. Der kan f.eks. være tale om tilfælde, hvor en elev under spisning i klassen opfører sig provokerende over for de andre elever eller personalet verbalt eller ved at kaste med maden, sætter benene op på bordet, leger kontinuerligt med lyset eller højrøstet og vedvarende forstyrrer undervisningen. Her vil eleven kunne blive bedt om at forlade situationen og eventuelt med en hjælpende hånd på skulderen følges væk derfra, indtil den pågældende er faldet til ro og kan vende tilbage til fællesskabet. Tilsvarende vil kunne opstå i forbindelse med f.eks. idræt eller andre fællesaktiviteter. Hvis en elev bliver ved med at være for voldsom og tackle de andre, vil vedkommende kunne blive bedt om at tage en timeout på 5 minutter på bænken og eventuelt fysisk følges derhen.

Anvendelse af fysisk guidning skal ikke registreres og indberettes, da der ikke er tale om magtanvendelse.

Hvis anvendelse af fysisk guidning, f.eks. en situation hvor en elev forsøges ført bort med en hånd på skulderen, fordi eleven vedvarende forstyrrer undervisningen, udvikler sig til fysisk magtanvendelse efter forslagets § X5, vil episoden skulle registreres og indberettes efter forslagets § X6.

Til § X3

Efter den foreslåede bestemmelse i § X3, stk. 1, foreslås, at afværgehjælp og fysisk magtanvendelse kun må anvendes undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og pædagogisk indsats. Elever har ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse. Det er derfor helt centralt, at elevens synspunkter altid inddrages i tilrettelæggelsen af indsatsen i overensstemmelse med elevens alder, funktionsniveau og modenhed, og at såvel den konkrete tilrettelæggelse som gennemførelse af foranstalt-

ninger så vidt muligt sker i dialog med eleven. Dog kan der opstå situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem elevens ønsker og personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for den pågældende. I sådanne situationer skal der ske en afvejning af elevens ret til med- og selvbestemmelse over for elevens ret til omsorg.

Udgangspunktet er, at der ikke skal anvendes magt over for eleverne. Indgrebsmulighederne i loven beskriver således, i hvilke situationer der undtagelsesvist må anvendes magt. Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse efter loven må aldrig træde i stedet for omsorg og pædagogisk indsats. Magt må således ikke anvendes forebyggende, f.eks. i tilfælde hvor en elev tidligere har udvist en adfærd, hvor det var nødvendigt at gribe ind med magt. Det bør i stedet tilstræbes at afdække årsagerne til de adfærdsmønstre, der ledte op til magtanvendelsen, og søges at undgå situationer, hvor behovet for magtanvendelse kan opstå, f.eks. ved at ændre på rutiner. Optræk til konflikter skal altid forsøges afværget ved brug af pædagogiske metoder. Magt kan således kun anvendes som en sidste udvej i forsøget på at hjælpe en elev efter alle pædagogiske muligheder er udtømt.

Det bør altid overvejes, hvilke konsekvenser anvendelsen af magt kan have for relationen og tilliden mellem eleven og den pågældende medarbejder.

Skolerne skal arbejde ud fra en pædagogisk tilgang, der forebygger magtanvendelser, så de så vidt mulig undgås, samt følge op på eventuelle magtanvendelser med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen.

Med bestemmelsens stk. 2 foreslås, at personalet forud for enhver form for afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal afsøge alle muligheder for at opnå elevens medvirken til en nødvendig foranstaltning. Det følger heraf, at skolen altid først skal forsøge gennem dialog og pædagogiske virkemidler at få eleven til frivilligt at samarbejde om det påkrævede. Vurderingen af, hvornår alle muligheder er udtømte, vil være en konkret afvejning. I nogle situationer, hvor eleven står over for akut at udøve fysisk skade på ting, sig selv eller andre, kan det være proportionalt at gå direkte til brug af fysisk magt.

Med bestemmelsens stk. 3 foreslås, at afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Magtanvendelse skal således begrænses til det absolut nødvendige, og hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige for at nå målet, skal disse anvendes. Bestemmelsen er et udtryk for, at enhver magtanvendelse skal ske under iagttagelse af proportionalitetsprincippet.

Ved anvendelse af magt skal der tages højde for de konkrete omstændigheder, og der skal foretages en konkret afvejning og vægtning af hensynet til det omhandlende elevs rettigheder, der gøres indgreb i, og nødvendigheden og forholdsmæssigheden af de hensyn, der begrunder indgrebet. Den anvendte magt skal stå mål med det formål, der ligger bag indgrebet i elevens rettigheder. Iværksatte indgreb skal straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er til stede. Det følger heraf, at der løbende skal foretages en vurdering af, om betingelserne for et iværksat indgreb fortsat er til stede. Når det ikke længere er tilfældet, skal indgrebet straks bringes til ophør.

Med bestemmelsens stk. 4 foreslås, at afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til elevens integritet. Der skal endvidere i magtanvendelsen tages hensyn til andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødig krænkelse eller ulempe. Endelig slås det fast, at ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt. Måden, hvorpå der gribes ind, skal være så skånsom som mulig og vare så kort tid som mulig. Brug af afværgehjælp og fysisk magtanvendelse er ikke tilladt i straffe- eller behandlingsøjemed. Det betyder, at man ikke må anvende magt med det formål at straffe eleven. Det betyder også, at man ikke med magt kan tvinge en elev til at deltage i pædagogiske eller andre aktiviteter. Magt kan således kun anvendes, når de særskilte kriterier i medfør af hjemlerne i loven er til stede.

Ved personlig integritet forstås, at eleven skal beskyttes mod indgreb i den fysiske integritet i form af f.eks. udnyttelse, ydmygelse og krænkelse. Eleven skal endvidere behandles med respekt for deres person, herunder beskyttes mod følelsesmæssige overgreb og offentlig udlevering.

Der skal tages højde for evt. andre tilstedeværendes overværelse af episoden. Dette skyldes hensynet til den omhandlede elev, så magtanvendelsen ikke krænker den pågældende unødigt og får karakter af ydmygende, hånende eller nedværdigende behandling i ordensbekendtgørelsen for folkeskolens forstand. Ydmygende, hånende eller nedværdigende behandling er i ordensbekendtgørelsen for folkeskolen karakteriseret ved tilsigtet eller utilsigtet at nedgøre eleven i vedkommendes egne og eventuelt også andres øjne. Opremsningen er ikke udtømmende. Der vil ligeledes være et hensyn til de øvrige elever, for hvem overværelsen af magtanvendelse kan være en voldsom oplevelse.

Til § X4

Med bestemmelsen i § X5 indføres en udtrykkelig lovhjemmel til, at skolens personale kortvarigt kan fastholde eller føre en elev væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge eleven i at ødelægge eller beskadige ting i et ikke ubetydeligt omfang. Begrebet afværgehjælp dækker over adgangen til at afværge materielle skader i et ikke ubetydeligt omfang.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Afværgehjælp kan således for eksempel være relevant i en situation, hvor eleven i et anfald af raseri er ved at smadre tavlen i klasseværelset. Gentagen ødelæggelse af ting af mindre værdi, fx bøger eller andre elevers billedkunstprojekter, er også omfattet af bestemmelsen.

Det er en betingelse for at kunne anvende afværgehjælp, at det er nødvendigt for at afværge en skade på en genstand. Der skal således foretages en konkret vurdering af, om der foreligger en reel fare for, at eleven vil ødelægge eller beskadige den pågældende genstand.

Det er herudover en betingelse for anvendelse af afværgehjælp, at eleven er ved at påføre skade på en materiel genstand i et ikke ubetydeligt omfang. Det dækker både over genstande af høj økonomisk værdi og over gentagen ødelæggelse af genstande, der ikke nødvendigvis er af selvstændig høj økonomisk værdi, herunder også affektionsværdi for ejeren.

Ved kortvarig fastholdelse og føren af eleven forstås, at eleven kan fastholdes kortvarigt eller føres væk fra situationen, når de ovenstående betingelser er opfyldt. Der henvises i den forbindelse til forslagets § X5 om fysisk magtanvendelse for yderligere beskrivelse af mulighederne for indgreb i form af fastholdelse og føren. Det skal i den forbindelse bemærkes, at den fysiske fastholdelse, der kan foretages i forbindelse med afværgehjælp, kun kan være af kortvarig karakter, idet der alene er tale om ødelæggelse af materielle genstande, i modsætning til fysisk magtanvendelse efter § X5, hvor der er tale om, at eleven udviser en adfærd, der er til fare eller i et ikke ubetydeligt omfang chikanerende eller krænkende for eleven selv, de øvrige elever, personalet eller andre. Ved kortvarig fastholdelse forstås, at man kortvarigt tager fat i eller holder fast om eleven for at markere, at den uønskede adfærd skal bringes til ophør.

Begrebet kortvarigt retter sig mod varigheden af selve indgrebet fra personalets side og ikke mod den situation, som eleven fjernes fra. Det er ikke muligt at definere en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarigt. Det vil bero på en individuel vurdering af de konkrete omstændigheder, herunder til elevens alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet. Hvis eleven undervejs i en kortvarig fastholdelse begynder at gøre markant fysisk modstand, vil eleven kun kunne fastholdes og føres til et andet lokale, hvis betingelserne for fysisk magtanvendelse i øvrigt er opfyldt, jf. forslagets § X5.

Ved føren væk fra en situation forstås, at eleven fjernes fra den konkrete situation, så den igangværende handling afbrydes. Det vil afhænge af en konkret vurdering, hvor eleven skal føres hen, for at afbryde den igangværende handling.

Hvis det er tilstrækkeligt at anvende mindre indgribende metoder for at afværge skaden på genstanden, f.eks. ved at tale eleven fra det eller ved at sikre genstanden, der er i fare for at blive påført skade, er der ikke adgang til at anvende afværgehjælp. Det konkrete indgreb skal således ske under iagttagelse af proportionalitetsprincippet. En fastholdelse skal samtidig være så kortvarig som mulig og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre skaden.

I de tilfælde, hvor personalet anvender afværgehjælp skal der ske registrering samt indberetning af episoden til kommunalbestyrelsen efter forslagets § X6.

Til § X5

Efter det foreslåede § X5, kan skolens personale fastholde eller føre en elev væk fra en situation, hvis eleven udviser en adfærd, der
1) bevidst eller ubevidst er til fysisk fare for eleven selv, øvrige elever, personalet eller andre personer,
2) i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, øvrige elever, personalet, andre personer eller
3) væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Den foreslåede bestemmelse giver personalet på skolen adgang til at anvende fysisk magt i form af fastholdelse eller føren væk fra en situation, for eksempel til et andet lokale. Ved fastholdelse forstås, at en elev kan fastholdes fysisk f.eks. ved at holde fast om eleven. Fastholdelse af eleven må aldrig omfatte vold, herunder voldelige førergreb, slag eller spark. Ved føren væk forstås, at et eleven kan føres til et andet lokale på skolen. Når det drejer sig om yngre elever vil fastholdelse og føren kunne ske ved, at eleven bæres til et andet lokale. Når det drejer sig om ældre elever vil fastholdelse og føren f.eks. kunne ske ved, at eleven holdes fast om hånden og føres til det andet lokale.

Det en betingelse for fysisk magtanvendelse, at eleven udviser en adfærd, der
1) bevidst eller ubevidst er til fysisk fare for eleven selv, øvrige elever, personalet eller andre personer,
2) i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, øvrige elever, personalet, andre personer eller
3) væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.

Adgangen til fysisk magtanvendelse i tilfælde, hvor det er eleven selv, der er udsat for fare, vil være relevant, hvis eleven står lige over for eller er i færd med at skade sig selv. Det kan f.eks. være selvskadende adfærd som at snitte eller skære i sig selv. Det er således ikke tilstrækkeligt, at personalet har en formodning om, at barnet eller den unge vil foretage sig noget, der kan udsætte eleven for skade. Indgriben fra personalets side skal have til formål at forhindre, at eleven skader sig selv.

Adgangen til fysisk magtanvendelse i tilfælde, hvor øvrige elever, personalet eller andre er udsat for fare, vil f.eks. være relevant, hvis eleven truer med eller udøver vold over for den ovenfor nævnte gruppe. Der skal i den enkelte situation være tale om en reel og begrundet risiko for, at eleven vil foretage handlinger, der er til skade for øvrige elever, personalet eller andre. Indgriben fra personalets side skal have til formål at forhindre, at eleven skader de øvrige elever, personalet eller andre.

Adgangen til magtanvendelse vil også kunne være relevant, hvis eleven udøver chikane i et ikke ubetydeligt omfang over for andre. Det kan for eksempel være i et tilfælde, hvor en elev taler nedsættende og krænkende til andre elever i klassen, og ikke reagerer på samtale. Hvis det heller ikke lykkes at fjerne eleven fra situationen ved hjælp af fysisk guidning, kan eleven, på baggrund af en konkret vurdering, herefter kunne føres ud af lokalet med magt. Det kan også være tilfælde, hvor en elev videofilmer en anden elev i en krænkende situation og ikke stopper, når den voksne påtaler dette.

Det er en del af skolens opgave at lære elever at tænke kritisk, herunder at acceptere og respektere, at andre kan have en anden holdning. Det forhold, at der opstår uenighed mellem to elever vil ikke give anledning til at gribe ind fysisk, der vil skulle mere til.

Adgangen til magtanvendelse kan ligeledes være relevant i situationer, hvor en elev forstyrrer undervisningen væsentligt for andre, og hvor samtale med eleven eller fysisk guidning af eleven ikke virker efter hensigten. Adgangen til magtanvendelse ved væsentlige forstyrrelser af undervisningen er snæver, og det vil langt fra være alle undervisningsforstyrrelser, der giver adgang til at gribe ind.
Ved væsentlige forstyrrelser af andre forstås, at forstyrrelserne skal ødelægge eller væsentligt forstyrrer undervisningen for fællesskabet i en sådan grad, at det er svært eller umuligt at gennemføre undervisning, herunder omfanget og varigheden af forstyrrelsen. Eksempelvis vil adgangen kunne omfatte tilfælde, hvor en elev spærrer for adgangen til klasseværelset og nægter at flytte sig efter gentagende påtale. Det kunne også være, hvor en elev bliver ved med at tænde og slukke lyset eller skriger

uafbrudt og efter gentagende påtale nægter at stoppe med forstyrrelsen. Eksempler hvor der ikke vil være adgang vil fx være, at en elev svarer på et spørgsmål uden at række hånden op eller snakker med sin sidekammerat.
Det foreslåede vil ikke være begrænset til almindelig klasserumsundervisning, men vil finde anvendelse på alle undervisningsaktiviteter, herunder under morgensang, idrætsdag, på lejrtur, ekskursioner mv. Enkeltmandsundervisning vil ikke være omfattet af forslaget, da der i et sådan tilfælde ikke vil være en forstyrrelse af andres undervisning. Det forudsættes, at forstyrrelsen er påbegyndt, og det er således ikke tilstrækkeligt, at personalet har en formodning om, at eleven vil væsentligt forstyrre undervisningen for andre.

Indgreb efter bestemmelsen skal som al anden magtanvendelse ske under iagttagelse af de generelle principper for magtanvendelse efter forslagets § X3. Anvendelse af fysisk magt vil således være den mest indgribende reaktion, og derfor vil personalet være forpligtet til at afsøge alle andre muligheder, før der skrides til fysisk magtanvendelse. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal de i stedet anvendes.

Magtanvendelsen skal være nødvendig og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået, hvilket indebærer, at det i almindelighed kun vil være i ganske få tilfælde, der kan anvendes fysisk magt.

Anvendelse af fysisk magt vil skulle registreres og indberettes efter forslagets § X6.

Der henvises endvidere til pkt. 2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § X6

Efter den foreslåede bestemmelse i § X6 fremgår, at fysisk magtanvendelse efter §§ X4-X5 registreres og indberettes af skolens leder på folkeskoler til kommunalbestyrelsen. Frie grundskoler og efterskoler er ikke omfattet af indberetningspligten til kommunalbestyrelsen i 1. pkt., men skal foretage en registrering af hændelsen.

I henhold til den foreslåede bestemmelse, er det således skolens leder på folkeskoler, der skal sikre registrering og indberetning af episoden til kommunalbestyrelsen.

Indberetningen til kommunalbestyrelsen har til formål at give kommunalbestyrelsen mulighed for som ansvarlig for kommunens skolevæsen at vurdere magtanvendelsen på kommunens skoler, og herunder om der kan være særlige ressourceudfordringer lokalt mv.

Der skal ikke i forbindelse med registreringen og indberetningen i sig selv træffes afgørelse om lovligheden af foretagne magtanvendelser.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2, fremgår, at eleven, der har været involveret i episoden, der udløste magtanvendelsen, og elevens forældremyndighedsindehavere skal gøres bekendt med registreringen og/eller indberetningen, jf. stk. 1. Elevens forældre har således krav på straks at blive underrettet.

Bestemmelsens stk. 3 fastsætter, at indberetning efter stk. 1 skal indeholde en beskrivelse af omstændighederne vedrørende indgrebet, indgrebets karakter, og elevens perspektiv og eventuelle synspunkter vedrørende indgrebet alt efter elevens alder og modenhed.

I forbindelse med indberetningen skal personalet tale med eleven om hændelsen, årsagen m.v. Formålet hermed er, at personalet får forklaret eleven, hvorfor der blev anvendt magt i den konkrete situation, og at eleven får mulighed for at sætte ord på, hvordan situationen blev oplevet af den pågældende, samt at personalet sammen med eleven kan finde en løsning på, hvorledes magtanvendelse kan undgås fremover i lignende situationer. Personalet skal i den forbindelse tage hensyn til elevens alder, modenhed og funktionsevne.

Indberetning og registrering af foretagne magtanvendelser skal ske under iagttagelse af de almindelige regler om offentligt ansattes tavshedspligt efter § 27 i bekendtgørelse af forvaltningsloven. Det fremgår heraf, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, når en oplysning ved lov er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private. Hvis en offentlig ansat bryder sin tavshedspligt, kan vedkommende straffes efter § 152 i straffeloven.

Elevens udtalelse kan videregives til kommunalbestyrelsen, hvis det er relevant for sagens videre behandling.

Til § X7

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den [...].

Lovforslaget vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, da folkeskoleloven, dagtilbudsloven, lov om kommunale internationale grundskoler, lov om friskoler og private grundskoler m.v., og lov om efterskoler og frie fagskoler ikke gælder for Færøerne og Grønland og heller ikke kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland.

Høringssvar til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Indledende bemærkninger:
Børns Vilkår takker for muligheden for at afgive høringssvar til regeringens forslag om udvidede bestemmelser vedrørende skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben.

Indledningsvist vil vi gerne anerkende, at ministeriet søger at skabe større klarhed om skolens omsorgsansvar og de juridiske rammer for, hvornår lærer må anvende magt.
Det er imidlertid Børns Vilkår grundlæggende overbevisning, at fysisk indgriben kun skal anvendes som sidste udvej og når alle andre pædagogisk greb er forsøgt.

Overordnet mener Børns Vilkår derfor, at forslaget efterlader en række væsentlige retssikkerhedsmæssige, faglige og strukturelle spørgsmål ubesvarede, som efter vores vurdering bør adresseres, før et så indgribende regelsæt kan vedtages. Det er endvidere Børns Vilkårs bekymring, at forslaget kan lede til øget anvendelse af magt overfor børn og unge.

Konkret vil vi foreslå at regeringen justerer lovforslaget efter følgende konkrete bemærkninger:

Fysisk indgriben ved "Væsentlig forstyrrelse af undervisningen"
Med lovforslaget udvides adgangen til at anvende fysisk magt i situationer, hvor en elev i et ikke betydeligt omfang er chikanerende eller krænkende, eller hvor eleven væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.

Det er Børns Vilkårs vurdering, at forstyrrelser i undervisningen kan have vidt forskellige årsager, herunder børn og unges mistrivsel, utilstrækkelig støtte, sociale vanskeligheder eller konflikter i klassefællesskabet.

Efter Børns Vilkårs opfattelse indebærer forslaget en væsentlig risiko for, at magtanvendelse vil kunne bringes i anvendelse i situationer, hvor andre, mindre indgribende og mere pædagogisk hensigtsmæssige tiltag burde være anvendt. I sådanne situationer kan brugen af fysisk magt tværtimod øge spændinger og konflikter i klasserummet og dermed underminere både tryghed og læringsmiljø både for den elev, der forstyrrer, men også for den resterende elevgruppe.

Det er endvidere vanskeligt at se, hvordan en adgang til at anvende fysisk magt, alene fordi en elev væsentligt forstyrrer undervisningen, kan anses for at være proportionel, jf. forslagets § X3 og ministeriets egen tilkendegivelse af, at fysisk indgriben aldrig må træde i stedet for omsorg og pædagogisk indsats.

- På den baggrund anbefaler Børns Vilkår, at bestemmelsens punkt 3 i § X5 udgår.

Fysisk indgriben ved chikanerende eller krænkende adfærd "i et ikke betydeligt omfang er chikanerende eller krænkende
Børns Vilkår anerkender, at der kan forekomme situationer, hvor fysisk indgriben i tilfælde af chikanerende eller krænkende adfærd kan være relevant. Det er imidlertid helt afgørende, at proportionalitetsprincippet efterleves, at alle mindre indgribende muligheder er forsøgt først, og at magtanvendelse kun anvendes i helt ekstraordinære tilfælde.

- Børns Vilkår anbefaler derfor, at det i lovforarbejderne tydeligt fremgår, at nedsættende eller krænkende ytringer alene i helt særlige og ekstraordinære situationer kan udgøre et tilstrækkeligt grundlag for magtanvendelse.

Pligt til forebyggelse:
Regeringen understreger i bemærkningerne, at fysisk indgriben aldrig må erstatte omsorg og pædagogisk indsats, og at skolerne skal afsøge alle muligheder for at opnå elevens frivillige medvirken.

Disse principper forudsætter en stærk, systematisk forebyggende indsats, hvor skolerne aktivt arbejder med trivsel, deeskalering og pædagogiske løsninger, før en situation udvikler sig til et indgreb. Når regeringen selv fremhæver forebyggelse som det primære redskab, bør dette ikke blot fremgå som et princip, men som en klar forpligtelse i loven for at sikre en praksis, hvor magtanvendelse forbliver en absolut undtagelse.

- Børns Vilkår anbefaler således, at der eksplicit bliver tilføjet bestemmelser i lovforslaget, som forpligter skolerne til systematisk at forebygge konflikter og mistrivsel.

Registrering og indberetning:
Med tydeligere regler for magtanvendelse og en styrket indberetningspraksis vil det blive muligt at forbedre grundlaget for løbende at følge, hvornår og i hvilke situationer der anvendes magt over for elever. Dette er efter Børns Vilkårs vurdering afgørende for at kunne identificere mønstre, styrke den forebyggende indsats og sikre, at antallet af magtanvendelser nedbringes både lokalt og nationalt.

Børns Vilkår er derfor som udgangspunkt positivt indstillet over for, at lovforslagets § X6 lægger op til at styrke folkeskolers og andre kommunale tilbuds indberetning af magtanvendelser.

Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt, at indberetninger alene skal sendes til kommunalbestyrelsen. Hvis lovforslaget skal danne grundlag for systematisk læring, kvalitetssikring og løbende justering af praksis, er det afgørende, at data også indsamles og monitoreres på nationalt niveau. Uden et samlet nationalt overblik bliver det umuligt at følge udviklingen i magtanvendelser, identificere

geografiske forskelle, udpege skoler eller kommuner med særligt høje forekomster eller vurdere effekten af forskellige forebyggende indsatser.

En national indsamling er derfor et helt centralt element i at sikre gennemsigtighed og styrke beskyttelsen af børns rettigheder.

- Børns Vilkår anbefaler således, at regeringen i forbindelse med implementeringen af lovforslaget sikrer, at der etableres en national registrering og løbende evaluering af omfanget og karakteren af magtanvendelser.

Børns Vilkår finder det derudover uforståeligt, at frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler alene pålægges intern registrering. Denne forskel er efter vores vurdering problematisk. Når personalet på frie skoler gives de samme udvidede beføjelser til magtanvendelse som personalet i folkeskolen, men ikke underlægges tilsvarende ekstern indberetning, opstår der en reel risiko for, at uhensigtsmæssige eller uforholdsmæssigt hyppige indgreb kan finde sted uden offentlig kontrol. I praksis betyder det, at nogle børn får en svagere retssikkerhed alene på baggrund af skoletype, og at bekymrende praksis kan forblive uopdaget i længere tid.

- Børns Vilkår anbefaler således, at § X6 ændres, så alle skoleformer omfattet af lovforslaget, herunder frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler, pålægges samme indberetningspligt til kommunalbestyrelsen som folkeskolerne

Klageadgang
På trods af at lovforslaget giver adgang til fysiske indgreb, som i sagens natur er dybt indgribende for et barn, etableres der ingen særskilt og uafhængig klageadgang.

Når staten giver mulighed for at anvende magt over for børn, følger der en klar forpligtelse til at sikre en reel mulighed for efterfølgende prøvelse af, om indgrebet var nødvendigt, proportionalt og korrekt udført. Fraværet af en klageadgang underminerer den retssikkerhed, som lovforslaget ifølge bemærkningerne ellers tilstræber at styrke. Det fremstår svært at forsvare, at der opstilles detaljerede regler for, hvornår magt må anvendes, uden samtidig at give barnet en retsgaranti for, at disse regler faktisk kan efterprøves.

Et barn, der har været udsat for et fysisk indgreb, vil i praksis have begrænsede muligheder for selv at vurdere lovligheden af indgrebet og endnu vanskeligere ved at rette kritik mod den skole eller det personale, som barnet er afhængigt af i det daglige. Det gør en uafhængig klageadgang helt afgørende.

- Børns Vilkår anbefaler derfor at etableres en national, uafhængig klageinstans, og at både børn og forældre får en klar adgang til at klage over indgreb.

Børne-og Undervisningsministeriet
Departementet
Att. ejijk@uvm.dk

Efterskolerne
Farvergade 27H, 2. sal
1463 København K
+45 33 12 86 80
www.efterskolerne.dk

København d. 10. december 2025

Efterskoleforeningens høringssvar - høring over lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Efterskoleforeningen takker for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Efterskoleforeningen har følgende bemærkninger til lovforslaget:

I udgangspunktet har Efterskolerne stor forståelse for behovet for at tydeliggøre rammerne for udmøntningen af lærernes autoritet og omsorgsansvar i skolen, generelt – og især i folkeskolen. Vi tilslutter os bestræbelsen på at tydeliggøre skolens ansvar og anerkender, at tydelige bestemmelser på dette område kan medvirke til at øge retssikkerheden for både elever og skolens personale.

Vi vil i det følgende især knytte an til lovforslagets relevans i forhold til efterskolerne og det læringsmiljø, som generelt kendetegner efterskolerne som skoleform.

Efterskoler er som kostskoler en skoleform, der adskiller sig væsentligt fra grundskoleområdet. I modsætning til grundskolerne, der kun har eleverne i skoletiden, har en efterskole ansvaret for eleverne døgnet rundt. Undervisning og samvær – både det pædagogisk tilrettelagte samvær og den uplanlagte samværsdel vægtes lige højt. Og så er efterskoler aldersmæssigt afgrænset til at være for de 14-17-årige.

Som kostskole har en efterskole allerede i dag *tilsynspligt*. Det vil herunder også sige *omsorgspligten* for eleverne, den tid, de er på skolen. Adfærd, der er til fysisk fare for eleven selv eller andre, adfærd, der chikanerer eller krænker eller væsentligt forstyrrer undervisningen, tolereres ikke på efterskolerne. I dag vil denne type adfærd typisk blive sanktioneret af den enkelte skole. Det er således skolernes ret at kunne håndhæve de regler og normer, som man har forventningsafstemt ved indskrivningen.

Efterskolerne drives ud fra skolens selvvalgte værdigrundlag og på den baggrund de regler, rammer og værdier eleverne skal overholde for at kunne gå på skolen. Skolen vælger selv, hvordan elevernes forseelser sanktioneres, og det er eleverne og deres

forældre bekendt. Derfor ved både elever og forældre, at udadreagerende adfærd eller manglende vilje til at imødekomme en lærers tilrettevisning i yderste konsekvens kan betyde, at skolen kan bortvise eleven. En sanktionsmulighed, der i dag kun er til stede på de frie skoler.

Det er desuden Efterskoleforeningens vurdering, at der kun er ganske få sager om afskedigelse af lærere, der skyldes manglende hjemmel til magtanvendelse eller fysisk guidning.

På baggund af ovenstående er det vores umiddelbare vurdering, at vi på efterskolerne ikke oplever et behov for den tydeliggørelse af omsorgsansvaret, afværgehjælp og den fysiske magtanvendelse, som lovforslaget lægger op til, og som vi vurderer har større relevans i folkeskolen.

Vi er også usikre på, om de i lovforlaget foreslåede præciseringer reelt bidrager til og sikrer den ro i klassen, den respekt om lærerne samt trygge og stabile rammer om skolens hverdag, som er en af kongstankerne i det kvalitetsprogram for folkeskolen, som der blev indgået politisk aftale om i marts 2024, og som tænkningen i nærværende lovforslag også er rundet af.

Vi foreslår, at der i forhold til lovforslagets indhold gives den fornødne tid til at få vendt alle relevante aspekter, idet vi har noteret os, at der har været en omfattende debat og mange kvalificerede synspunkter, som har udtrykt skepsis over for det lærings- og børnesyn, som lovforslaget kan være et udtryk for.

Vi stiller os gerne til rådighed med yderligere uddybning af vores forståelse af efterskolernes placering i forhold til den aktuelle udfordring med at sikre trygge og stabile læringsmiljøer for alle elever.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til administrationschef Mads Justsen, mpj@efterskolerne.dk.

Med venlig hilsen

Torben Vind Rasmussen
Formand for Efterskoleforeningen

Lev
~~uden~~
~~vold~~

Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

København, den 10. november 2025

Høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Lev Uden Vold takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkastet til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Som national enhed inden for vold i nære relationer beskæftiger Lev Uden Vold sig med den vold, der foregår i hjemmet, ofte rettet mod partnere, børn eller andre nære relationer. Når regeringen i sit lovforslag lægger op til, at ansvaret for at varetage omsorgen for eleven overgår fra forældremyndighedsindehaveren til skolens personale i skoletiden, og der samtidig indføres udtrykkelige regler om fysisk indgriben i grundskolen – herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse – vurderer vi, at risikoen for, at børn udsættes for eller overværer voldsomme hændelser i skolen, kraftigt forøges. Vi ser os derfor nødsagede til at advare mod de utilsigtede konsekvenser af lovforslaget.

Det er positivt, at lovforslaget tydeliggør, at fysisk magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg og pædagogik. Denne præcisering er helt central. Når regeringen med den ene hånd ønsker at sikre hjemmel til, at skolen påtager sig et omsorgsansvar for barnet, og med den anden hånd vil styrke skolens og lærerens autoritære rolle gennem øget adgang til fysisk magtanvendelse, opstår der et grundlæggende spændingsfelt.

Justitsministeren præsenterede i oktober regeringens handlingsplan *Tryg Barndom* med 18 initiativer mod vold mod børn og vold i hjemmet, hvor regeringen allerede i indledningen skriver: "Vi kan ikke tale om at forebygge vold i samfundet generelt uden at tale om vold mod børn." Hvert sjette barn udsættes desværre for vold i hjemmet – ofte af forældrene – og dermed i de relationer, hvor børn burde være mest trygge. Men børn har også nære relationer til andre voksne: pædagoger og lærere, som i kraft af deres faglighed bør sikre trygge og stabile relationelle rammer for børn. Med lovforslaget styrkes voksnes adgang til fysisk magtanvendelse overfor børn, og det kan få betydning for børns oplevelse af tryghed, respekt og integritet i skolen.

Som flere børneorganisationer påpeger, bliver børn ikke udadreagerende ud af det blå. Det er et signal om mistrivsel, som kalder på relationer, tid og omsorg – ikke magtbeføjelser. Børn i mistrivsel kan også være børn med voldserfaringer hjemmefra, og at blive taget i armen, bygger

Lev ~~uden vold~~

således ovenpå forudgående krænkelser af barnets integritet. Hvis forventningen er, at øget magtanvendelse vil bidrage til at løse problemer med mistrivsel og uro, rammer det ved siden af målet.

Vi efterlades derfor med en stor undren, når regeringens justitsminister ønsker at beskytte børn mod vold i hjemmet, og børne- og undervisningsministeren indfører og udvider mulighederne for fysisk magtanvendelse mod børn i skolen. Uagtet at vi kalder det magtanvendelse, kan det udløse voldsomme konflikter, der for børn kan opleves som vold og for andre børn se ud som vold.

Vi anerkender at uro og støj er reelle udfordringer i folkeskolen, men løsningerne bør først og fremmest findes i den pædagogiske faglighed med respekt for barnets integritet, i videst muligt omfang inden for de almindelige regler om nødret og nødværge om nødvendigt med fysisk guidning. Som Skolelederforeningen har fremhævet, kan det være nødvendigt, at lærere i nogle situationer kan guide elever fysisk for at skabe ro og eller beskytte barnet. Men at gribe til egentlig magtanvendelse vil ofte optrappe konflikten, særligt i forhold til større børn og unge, hvor fysisk konfrontation kan være direkte risikabel og potentielt skabe yderligere eskalering.

Det er samtidig bekymrende, at frie grundskoler ikke er omfattet af indberetningspligten. Når lovforslaget udvider mulighederne for fysisk magtanvendelse, bør der gælde en registrerings- og indberetningspraksis, der føres tilsyn på baggrund af. I folkeskolen er det kommunalbestyrelsen, der modtager indberetningerne – men det fremgår ikke tydeligt, hvem der har ansvaret for at følge op og om nødvendigt føre tilsyn med magtanvendelser i f.eks. de frie grundskoler. Dette bør præciseres. Uden klare ansvarsplaceringer øges risikoen for, at magtanvendelser ikke håndteres fagligt forsvarligt.

Lev Uden Vold deler den samlede regerings ambition om at forebygge vold i samfundet og står således til rådighed med viden om vold mod børn og følgevirkningerne heraf.

Med venlig hilsen

Elsebeth Kirk Muff

Elsebeth Kirk Muff,
Direktør, Lev Uden Vold

Danske
Advokater

Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K.

Sendt til: ejjk@uvm.dk,
Sagsnr.: 25/26298

10. december 2025

Høringssvar over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Overordnede bemærkninger

Lovudkastet har som erklæret formål at skabe klarhed om rammerne for skolernes omsorgsansvar og personalets mulighed for fysisk indgriben. Det er i sig selv positivt. Men de foreslåede regler udvider beføjelserne markant, særligt i forhold til indgreb ved psykiske krænkelser og væsentlige forstyrrelser af undervisningen, uden samtidig at skabe klarhed omkring i hvilke situationer beføjelserne kan tages i anvendelse. Det efterlader lærere, pædagogisk personale og elever i en retlig gråzone, hvor personalet i praksis forventes at foretage vanskelige juridiske vurderinger i situationer, som ofte er kaotiske og tidskritiske.

Forebyggelse skal være første og stærkeste greb

Selv om lovudkastet formelt fastholder proportionalitet og pædagogiske løsninger som førstevalg, risikerer lovens udformning at flytte fokus væk fra det forebyggende arbejde og hen imod indgrebssituationerne. Hvis lovgiver ønsker færre konflikter og mindre magtanvendelse, bør der stå langt tydeligere, at skolernes primære opgave er at forebygge, ikke blot håndtere tilspidsede situationer.

Usikkerhed om grænserne

De brede og fortolkningsprægede kriterier – som "ikke ubetydeligt omfang" eller "væsentlig forstyrrelse" – skaber uklarhed om, hvornår en situation er til stede, hvorunder beføjelserne kan tages i anvendelse. Det skaber en væsentlig risiko for forkert anvendelse af loven i praksis og risiko for efterfølgende klager, disciplinære undersøgelser eller strafferetlige vurderinger af personalets handlinger. Foruden den tid det vil kræve af skolerne at håndtere disse klager, så skaber det potentielt mistillid til underviserne i grundskolen,

forværrer skole-hjem-samarbejdet og stiller underviserne i en uklar juridisk position, selvom lovens intention er det modsatte.

Både elevernes og personalets tryghed svækkes, fordi beføjelserne bliver for risikable at anvende.

Retssikkerhed skal styrkes markant

Hvis beføjelserne skal fungere i praksis, bør lovforslaget suppleres med:

- tydeligere kriterier for hvornår magtanvendelse *ikke* må finde sted,
- garanti for juridisk bistand ved klagesager og mulige strafferetlige efterspil,

Kun når medarbejdere er trygge i både det faglige og det retlige grundlag, kan de forebygge konflikter og skabe den ro og orden, som lovforslaget søger at understøtte.

Afslutning

Hvis lovgiver ønsker en skole med større tryghed og bedre læringsmiljø, må fokus styrkes på forebyggelse, klare grænser og solid retssikkerhed for de fagprofessionelle. Uden dette risikerer man at vedtage regler, som på papiret giver flere værktøjer – men i praksis ikke bliver brugt, fordi prisen for personalet opleves som for høj.

Danske Advokater står gerne til rådighed for uddybende spørgsmål eller dialog.

Med venlig hilsen

Mette Hoeck
Juridisk konsulent
Danske Advokater

SKOLE OG FORÆLDRE

Valdemarsgade 8, 2. sal
1665 København V
+ 45 33 26 17 21
post@skole-foraeldre.dk
CVR: 10 75 34 14
EAN: 5797200086761

Departementet
Børne- og Undervisningsministeriet
ejijk@uvm.dk

10. december 2025

Høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Skole og Forældre takker for invitationen til at afgive høringssvar.

Helt overordnet kan Skole og Forældre ikke støtte indførelse af øgede beføjelser til magtanvendelse i grundskolen. Vi mener, at den foreslåede udvidelse af skolens personales beføjelser til fysisk indgriben er en blindgyde i forhold til de udfordringer, der er med uro og grænseoverskridende adfærd.
Øget brug af fysisk magt går ud over samhørigheden og vil i sidste ende medføre mere negativ adfærd.
I en undersøgelse, som Skole og Forældre gennemførte i 2025 med svar fra 743 forældre til børn i folkeskolen, fortæller forældre til børn, der har været udsat for fysisk indgriben, om stærkt negative, ofte langvarige følger for børnene, der oplever tillidsbrud, angst, traumatisering og skolemodstand.

Vi forstår, at baggrunden for lovudkastet er et ønske om at give personalet en bedre retssikkerhed. Den intention støtter vi. Lovforslaget kan også indfri den intention ved – med nogle justeringer – at holde sig til de præciseringer af omsorgsansvar, fysisk guidning og nødværge, som lovudkastet indeholder, og udelade udvidelsen af beføjelser til magtanvendelse.

Omsorgsansvar
Begrebet omsorgsansvar er grundlæggende relevant og godt. Vi er således enige i, at skolens personale har ansvar for omsorgen for eleverne, når de er i skole, og at det handler om at sikre elevernes interesser, herunder at opfylde elevernes fysiske og psykiske behov, og at sikre, at eleverne opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtage læring.

Det er beklageligt, at begrebet introduceres i forbindelse med et forslag om udvidet adgang til fysisk indgriben, men den generelle formulering i den foreslåede § X1 kan vi godt tilslutte os. Og så vil vi foreslå, at begrebet udfoldes lidt mere i lovens bemærkninger. Der forekommer således at være en

selvmodsigelse i den omfattende og i Skole og Forældres øjne helt rigtige beskrivelse af, at skolens omsorgsansvar indbefatter, at skolen skal sikre "...at eleven opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring" og den efterfølgende begrænsende sætning om, at "Det er alene ansvaret for at varetage den daglige omsorg, der overgår til personalet i løbet af skoledagen."

At omsorgsansvaret indebærer, at personalet kan udøve nødvendige handlinger for at varetage elevens interesser, forekommer selvindlysende. Vi er dog bekymrede for, at det i konteksten af det samlede lovforslag kommer til at skabe en misforståelse om, at "handlinger" alene peger på fysisk guidning og fysisk indgriben, hvor det i Skole og Forældres optik bør forstås helt bredt som personalets pædagogiske praksis.

Fysisk guidning

Skole og Forældre mener, at den foreslåede § X2 beskriver, hvad vi antager også må gælde i dag, nemlig at der ikke er forbud mod, at skolens personale rører ved eleverne for at guide, trøste eller skærme eleverne, men at denne berøring i den konkrete situation straks skal ophøre, hvis eleven gør modstand eller på anden måde giver udtryk for ubehag ved berøringen.

Debatten har vist, at der har eksisteret andre forståelser af dette forhold. Det er derfor nødvendigt at få det præciseret, sådan som vi ser, at det er intentionen med den foreslåede § X2.

Det er derfor meget uheldigt, at bemærkningerne til paragraffen indeholder en selvmodsigelse. Til § X2 står der i bemærkningerne, at "Fysisk guidning er ikke magtanvendelse" og lidt længere nede, at "I den fysiske guidning ligger også, at man kortvarigt kan fastholde eleven". Men fastholdelse – uanset hvor kortvarigt det er – er netop fysisk magtanvendelse, som reguleres af § X3. Skole og Forældre vil derfor stærkt anbefale, at det tredje afsnit i bemærkningerne til § X2 ændres, så det i stedet tydeligt fremgår, at fastholdelse ikke kan karakteriseres som fysisk guidning.

Hvis man mod forventning skulle insistere på, at kortvarig fastholdelse kan karakteriseres som fysisk guidning, vil Skole og Forældres anbefaling i det tilfælde være, at fysisk guidning, hvor der er gjort brug af kortvarig fastholdelse, også skal registreres og indberettes, sådan som det efter den foreslåede § X6 skal ske for afværgehjælp og fysisk magtanvendelse efter §§ X4-X5.

Hvis hverken den første eller den anden af vores anbefalinger her imødekommes, forudser vi, at lovforslaget ikke vil leve op til formålet om at præcisere forholdene, men tværtimod skabe en ny gråzone af fysisk magtanvendelse, som ikke bliver registreret, og hvor børnenes retstilstand dermed undermineres.

Proportionalitet
Bortset fra at Skole og Forældre ikke kan støtte lovforslagets udvidelse af adgangen til fysisk indgriben, så er § X3 om proportionalitet berettiget og vigtig. Skole og Forældre bakker op om formuleringen af § X3.

I forhold til bemærkningerne til § X3 er vi glade for at se, at der er fokus på elevers ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse, og at udgangspunktet – naturligvis – er, at der kun helt undtagelsesvist må anvendes magt, at det ikke må anvendes forebyggende, at magt kun kan anvendes som en sidste udvej i forsøget på at hjælpe en elev, efter alle pædagogiske muligheder er udtømt, og at det altid på bør overvejes, hvilke konsekvenser anvendelsen af magt kan have for relationerne og tilliden mellem eleven og den pågældende medarbejder.

Som Skole og Forældre ser det, vil netop de negative konsekvenser af anvendelsen af magt, som er veldokumenterede af eksperter og Skole og Forældres egen undersøgelse blandt forældre til børn i folkeskolen, forhåbentlig afholde skolens personale fra magtanvendelsen. Det er også det, der får os til at anbefale, at adgangen til fysisk magtanvendelse ikke udvides.

Netop forskellige opfattelser af, hvad der er proportional magtanvendelse, og hvad der ikke er, er ofte udløsende faktor i forhold til den mistillid, de ødelagte relationer og de traumer, magtanvendelse kan føre med sig. Det er derfor nødvendigt med tydelig og så vidt muligt konsensusbaseret beskrivelse af denne proportionalitet.

I forhold til sidste sætning i stk. 4, som siger, at "Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt", vil det være relevant med en henvisning i lovens bemærkninger til straffelovens § 213, som netop kriminaliserer dette.

Afværgehjælp
Skole og Forældre bakker op om, at den foreslåede § X4 præciserer den allerede gældende retsorden for afværgehjælp.

Fysisk magtanvendelse
Skole og Forældre er som sagt modstandere af den udvidede adgang til fysisk magtanvendelse, som lovforslaget her introducerer. Vi ser forslaget som en bevidst tilsidesættelse af den viden og faglighed, vi allerede har om, hvad der skal til, for at børn lærer og trives.
Derudover forekommer det uhensigtsmæssigt at give personalet udvidet adgang til fysisk indgriben, når vi ved, blandt andet fra evaluering af læreruddannelsen, at lærerne er udfordrede i forhold til at kunne håndtere

konflikter. Den udvidede adgang til fysisk indgriben risikerer på den baggrund at medføre flere uhensigtsmæssige tilfælde af fysisk magtanvendelse.

Hvis § 5, nr. 2 og 3, som udvider adgangen til fysisk magtanvendelse i forhold til nugældende ret, fastholdes, frygter vi, at det vil medføre en øget brug af fysisk magtanvendelse i skolen, som igen vil medføre øget negativ adfærd over tid, at flere børn vil mistrives, og flere børn vil få modstand mod skolen. Denne formodede udvikling underbygges af udsagn fra skole- og børneforskere og af forældrenes og elevernes egne erfaringer, ligesom også en ikke uvæsentlig del af lærerstanden advarer mod den foreslåede udvidelse af adgangen til fysisk magtanvendelse.
Vi vil derfor opfordre til, at nr. 2 og 3 i § X5 slettes, så lovforslaget ikke ændrer på, men blot præciserer og tydeliggør gældende ret, herunder nødret og nødværge. Udformet således kan man have en formodet tro på, at fysisk magtanvendelse vil anvendes i mindre grad fremover.

Registrering og indberetning
Det er godt, at lovforslaget indeholder en § X6 om registrering og indberetning. Helt generelt anser vi registrering, som lovforslaget her stiller krav om, som godt og nødvendigt i forhold til tilsynet med skolens virksomhed, men også for mere generelt at kunne få et overblik over, hvordan og i hvilket omfang fysisk magtanvendelse sker. Skole og Forældre vil her foreslå, at det gennem lovgivningen sikres, at dette overblik kan etableres på landsplan.
Det faktum, at vi ikke har det overblik endnu, er i øvrigt også et argument for at udskyde en eventuel udvidelse af adgangen til fysisk magtanvendelse, til overblikket fra indberetningerne foreligger, og det vil være mere tydeligt, hvad situationen kalder på.

I forhold til ordlyden af den foreslåede § 6X konstaterer vi, at der mangler eksplicitte bestemmelser om partshøring, begrundelse for magtanvendelse, klagevejledning og om eksternt tilsyn.
Vi anser det for at være for vagt formuleret, at registrering og indberetning skal indeholde "elevens perspektiv og eventuelle synspunkter vedrørende indgrebet alt efter elevens alder og modenhed." Her bør der stå eksplicit, at der skal være en partshøring af eleven.

Tilsvarende er kravet om, at registrering og indberetning "skal indeholde en beskrivelse af omstændighederne vedrørende indgrebet" og af "indgrebets karakter" ikke fyldestgørende. Det bør således også fremgå eksplicit, at der skal være en begrundelse for magtanvendelsen.

Vi ser heller ingen grund til, at der ikke gives de samme betingelser, som gælder for anbringelsessteders magtanvendelse i forhold til "uden ugrundet

ophold og senest indenfor 72 timer" at sende en kopi af indberetningen til kommunalbestyrelsen og forældrene eller forældremyndighedsindehaveren. Endelig bør det også fremgå, præcis hvem der har tilsynsforpligtelsen, og hvordan eleven og dennes forældre har mulighed for at klage over magtanvendelsen.
I forhold til tilsyn med magtanvendelse, herunder proportionaliteten, er det oplagt en del af skolebestyrelsens tilsyn med skolens virksomhed, ligesom det også oplagt kan indgå som et emne i skoleudviklingssamtalen. Det kan med fordel skrives ind i lovens bemærkninger.

Forebyggelse
Lovforslaget mangler i øvrigt et afsnit om skolens pligt til at forebygge fysisk magtanvendelse. Her kan man med fordel se på formuleringerne i den norske lovgivning om fysiske indgreb, hvor der står tydeligt, at kommunen skal sørge for, at skolen kontinuerligt og systematisk arbejder for at sikre, at der ikke opstår situationer, hvor medarbejderne er nødt til at gribe fysisk ind over for eleverne. Skole og Forældre vil stærkt opfordre til, at der kommer en tilsvarende bestemmelse ind i den danske lovgivning.

Som allerede nævnt ved vi, at de lærerstuderende ikke i tilstrækkelig grad klædes på til at håndtere konflikter. Det kan man blandt andet læse i Delanalyse 3 i evaluering af læreruddannelsen fra Styrelsen for Forskning og Uddannelse, oktober 2018. Skole og Forældre vil derfor opfordre til, at der som led i forebyggelsen af fysisk magtanvendelse sættes ind med en styrkelse af læreruddannelsen i forhold til håndtering af konflikter.

Med venlig hilsen,

Regitze Spenner Ishøy
Formand for Skole og Forældre
Tlf. 29 89 72 67
rsi@skole-foraeldre.dk

Peter Birch
Sekretariatschef
Tlf. 44 12 82 40
pbi@skole-foraeldre.dk

- LIVET MED UDVIKLINGSHANDICAP

Levs høringssvar på Udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Dato: 10.12.2025

Navn: Thomas Gruber

Lev, som er foreningen for mennesker med udviklingshandicap og deres pårørende, fremsender hermed vores høringssvar.

Lev er ikke opført på ministeriets høringsliste, hvilket vi finder kritisabelt. Børn med udviklingshandicap er en særlig sårbar gruppe, som vi vurderer i betydeligt omfang vil blive berørt negativt af de foreslåede lovændringer, hvorfor udkastet til dette lovforslag også burde være tilsendt os direkte.

Bekymrende udviklingstendens

Lev anser lovforslaget for at være en del af en mere generel og stærkt bekymrende samfundstendens, som i særlig grad synes drevet af regeringen.

Som led i den Handicappolitiske Rammeaftale gennemførte regeringen således i 2024 en række meget vidtgående ændringer af Servicelovens magtanvendelsesregler. Linjen i disse ændringer var overordnet set en række udvidelser af personalets beføjelser til at foretage fysiske fastholdelser og indgreb, samt reduceret beskyttelse og retssikkerhed for de borgere, som er omfattet af reglerne.

I nærværende lovforslag er der efter vores klare vurdering tale om ændringer i tilsvarende bekymrende retning.

Magtanvendelse er ikke en snuptagsløsning

Nærværende lovudkast afspejler tydeligvis en forestilling om, at 'en mere hårdhændet velfærdsstat' er løsningen på de komplekse udfordringer, som vi aktuelt ser på socialområdet og i skolen.

Regeringen anser tilsyneladende øget brug af fysisk magt og andre indgreb over for børn i skolen eller over for ekstremt sårbare mennesker med handicap i tilbud på socialområdet, som en slags snuptagsløsning. Et snuptag, der forekommer at have til hensigt at fralægge sig ansvaret for at prioritere de nødvendige ressourcer til reelle løsninger af de komplekse sociale og samfundsmæssige problemer, som gør sig gældende på begge områder.

Mere magt virker ikke

Det tragiske ved denne udvikling er, at der ikke er noget belæg for at øgede beføjelser til magtanvendelse for pædagogisk personale på socialområdet eller for skolelærere vil have positive effekter i forhold til de problemer, som man hævder at ville løse. Tværtimod er det overvejende sandsynligt at øget magtanvendelse i mange tilfælde vil forværre udfordringerne – både på socialområdet og i skolen.

Lev ser en betydelig risiko for, at især børn med alvorlige og komplekse udfordringer kan blive udsat for mere magt og flere indgreb som følge af de nye regler.

Magtanvendelse har hidtil være reserveret til situationer, hvor der var risiko for alvorlig personskade. En sådan hjemmel til magtanvendelse er åbenlyst relevant.

Men med dette lovforslag etableres der hjemmel til fysiske fastholdelser og andre indgreb med det formål at regulere adfærd, som anses for forstyrrende eller problemskabende for "fællesskabet".

Sårbare børn er i større risiko for mere magtanvendelse

Dette fokus på adfærd hos eleven risikerer efter Levs opfattelse at få alvorlige konsekvenser for sårbare børn med udviklingshandicap og andre lignende funktionsnedsættelser.

Mange børn og unge med udviklingshandicap har en anderledes adfærd, som det kræver særlige forudsætninger at tolke korrekt. De vil tilmed ofte have svage kommunikative forudsætninger, der kræver særlig understøttelse.

Denne særlige sårbarhed øger efter Levs opfattelse risikoen for, at børn med udviklingshandicaps adfærd fejltolkes og dermed for, at de vil blive udsat for magtanvendelse af "hensyn til fællesskabet" eller behovet for "ro og orden".

Lovforslaget og dets bemærkninger reflekterer på intet tidspunkt betydningen af de foreslåede ændringer for denne gruppe sårbare elever. Det er i sig selv ekstremt bekymrende. De ændrede reglers betydning for specialklasser, specialskoler og lignende (hvor en stor del af denne gruppe elever modtager undervisning) omtales heller ikke i lovforslaget og bemærkningerne, hvilket er tilsvarende bekymrende – og i øvrigt meget tankevækkende.

Med venlig hilsen

Thomas Gruber
Afdelingsleder

SELVEJE DANMARK

SLOTSHOLMSGADE 1
BØRSEN
1217 KØBENHAVN K

T. 3374 6427
KONTAKT@SELVEJE.DK
WWW.SELVEJE.DK

Børne- og undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

10. december 2025

Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Selveje Danmark takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Med lovforslaget foreslås det, at der indføres udtrykkelige regler om fysisk indgriben i grundskolen, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse. Selveje Danmark anerkender intentionen om at styrke retssikkerheden for eleverne og skolens personale, men finder det samtidig væsentligt at fremhæve en række kritik- og opmærksomhedspunker.

Selveje Danmark repræsenterer selvejende aktører på hele velfærdsområdet, herunder behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, som også er omfattet af folkeskoleloven. Selveje Danmark vil derfor indledningsvist gøre opmærksom på, at der er nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, som skal undersøge og komme med anbefalinger til de udfordringer, der knytter sig til magtanvendelsesreglerne på specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem. I dag gælder der forskellige magtanvendelsesregler i samme klasse afhængigt af, om eleven er anbragt på børne- og ungehjemmet eller er dagelev.

Selveje Danmark anbefaler derfor, at nærværende lovforslag forholder sig til den tværministerielle proces om harmonisering af forskellige magtanvendelsesregler på behandlings- og specialundervisningsområdet.

Endvidere finder Selveje Danmark det kritisabelt, at lovforslaget udvider personalets adgang til fysisk indgriben, men undlader at forholde sig til de strukturelle og ressourcemæssige udfordringer, der i betydeligt omfang præger folkeskolen.

Selveje Danmark bemærker, at det risikerer at rette fokus mod elevernes adfærd som hovedproblemet fremfor at adressere de udfordringer i folkeskolens rammer og struktur, der ofte er medvirkende til de situationer, lovforslaget søger at regulere. Herunder savnes en stillingtagen til, om folkeskolens personale har de nødvendige kompetencer, ressourcer og rammer til at håndtere komplekse og tilspidsede situationer på en fagligt forsvarlig måde. Uden sådanne forudsætninger ser Selveje Danmark en betydelig risiko for, at udvidede beføjelser utilsigtet kan føre til magtanvendelser.

SELVEJE DANMARK

SLOTSHOLMSGADE 1
BØRSEN
1217 KØBENHAVN K

T. 3374 6427
KONTAKT@SELVEJE.DK
WWW.SELVEJE.DK

Generelle bemærkninger

Magtanvendelse skal altid være en undtagelse

Det er for Selveje Danmark helt afgørende at bemærke, at magtanvendelse er og skal være en undtagelse. Magtanvendelse må aldrig stå i stedet for en pædagogisk tilgang eller indsats.

Det tydeliggøres i lovbestemmelserne, at afværgehjælp og fysisk magtanvendelse på skolen kun må ske undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og pædagogisk indsats. Det præciseres desuden i lovbemærkningerne, at magt kun kan anvendes som en sidste udvej i forsøget på at hjælpe en elev efter alle pædagogiske muligheder er udtømt.

Selveje Danmark finder det dog nødvendigt at bemærke, at en udvidet hjemmel til magtanvendelse ikke kan stå alene. Hvis magtanvendelse i praksis skal forblive en undtagelse, kræver det, at folkeskolen og skolens personale i langt højere grad end i dag har de nødvendige ressourcer, faglige kompetencer og pædagogiske redskaber til at forebygge og nedtrappe konflikter.

Selveje Danmark understreger derfor behovet for, at der i forlængelse af nærværende lovforslag er politisk fokus på at skabe de nødvendige forudsætninger for, at magtanvendelsesindgreb ikke sker på grund af knappe personaleressourcer eller i fraværet af de rette kompetencer.

Det er afgørende, at lovgivningen understøtter en praksis, hvor magtanvendelser forebygges, og når det undtagelsesvist finder sted, håndteres med de rette faglige forudsætninger. Magtanvendelse må aldrig blive et udtryk for afmagt, sanktioner eller manglende ressourcer og kompetencer.

Behov for tydelig vejledning

Selveje Danmark vil gerne understrege behovet for, at lovforslaget ledsages af en tydelig og praksisnær vejledning. Det styrker elevernes retssikkerhed og personalets retsstilling.

Lovforslaget introducerer nye begreber, udvidede magtbeføjelser og afgrænsninger, som kræver skønsmæssige vurderinger, som personalet ikke bør overlades til at foretage alene. Uden klar og praksisnær vejledning risikerer skolerne at udvikle forskellige fortolkninger og implementering af reglerne, hvilket kan skabe ulighed i elevernes og personalets retssikkerhed. Det kan ligeledes føre til usikkerhed og tvivl i situationer, hvor hurtige beslutninger er nødvendige, og hvor uklarhed i sig selv kan være konfliktoptrappende.

Selveje Danmarks medlemmer på børne- og ungeområdet bidrager gerne med praksisnære eksempler.

En pædagogisk tilgang kræver de rette forudsætninger

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at skolerne skal arbejde ud fra en pædagogisk tilgang, der forebygger magtanvendelser, så afværgehjælp og fysisk magtanvendelse så vidt muligt undgås. Skolerne skal desuden følge op på eventuelle magtanvendelser med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen.

Selveje Danmark anerkender intentionen, men finder det samtidig væsentligt at understrege, at en pædagogisk tilgang ikke opstår af sig selv. En pædagogisk tilgang forudsætter, at personalet har de nødvendige kompetencer, tid og rammer til at arbejde forebyggende og konfliktnedtrappende. Selveje Danmark bemærker i den forbindelse, at der ikke afsættes midler til kompetenceudvikling eller opbygning af de pædagogiske rammer.

SLOTSHOLMSGADE 1
BØRSEN
1217 KØBENHAVN K

T. 3374 6427
KONTAKT@SELVEJE.DK
WWW.SELVEJE.DK

Selveje Danmark forudser derfor, at de ændringer, der lægges op til med nærværende lovforslag, i høj grad kan medføre de samme tvivlsspørgsmål i praksis – særligt eftersom flere af de foreslåede ændringer giver personalet mere vidtgående beføjelser.

Selveje Danmark foreslår,

- at personalet klædes på til at forebygge og gennemføre magtanvendelse.
- at der er et særskilt implementeringsfokus på personalet, der skal anvende reglerne.
- at der foretages en løbende og systematisk evaluering, der har fokus på i hvilket omgang, ændringerne er implementeret, samt om de opfylder sit formål.

Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser

Selveje Danmark bemærker, at lovforslaget vurderes til at have økonomiske konsekvenser for kommunerne. Ifølge lovforslaget vedrører det meropgaven forbundet med krav om registrering og indberetning af fysisk magtanvendelse på de omfattede kommunale grundskoler og fritidstilbud. Samtidig vurderes lovforslaget ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Denne vurdering deler Selveje Danmark ikke.

Ikke-offentlige, herunder selvejende, behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem er ligeledes underlagt folkeskoleloven og vil dermed være omfattet af samme krav om registrering, dokumentation og opfølgning ved magtanvendelse. Selveje Danmark finder det derfor problematisk, at lovforslagets økonomiske og implementeringsmæssige konsekvenser udelukkende vurderes til at omfatte de kommunale tilbud og ikke anerkender, at ikke-offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem tilsvarende vil blive pålagt en meropgave.

Det fremgår desuden af lovforslaget, at de økonomiske konsekvenser for det offentlige skal DUT-forhandles med kommunerne. Selveje Danmark ser dermed en risiko for, at selvejende skoletilbud pålægges en meropgave uden tilsvarende ressourcetilførsel eller kompensation.

Selveje Danmark understreger, at det er helt afgørende, at offentlige og ikke-offentlige skoletilbud kompenseres på lige vilkår.

Selveje Danmark foreslår,

- at det præciseres i lovforslaget, at der også vil være økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, herunder for behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem.
- at kompensation tilfalder alle skoler, der er omfattet af loven, uanset om de er offentlige eller ikke-offentlige.

Specifikke bemærkninger

Anvendelsesområde

Selveje Danmark gør opmærksom på, at behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem også er omfattet af folkeskoleloven. Selveje Danmark bemærker i den sammenhæng, at for elever i behandlings- og specialundervisningstilbud samt dagelever

SLOTSHOLMSGADE 1
BØRSEN
1217 KØBENHAVN K
T. 3374 6427
KONTAKT@SELVEJE.DK
WWW.SELVEJE.DK

i specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem gælder bestemmelserne i folkeskolens ordensbekendtgørelse om magtanvendelse, hvorimod for børn og unge, der er anbragt, gælder voksenansvarslovens bestemmelser om magtanvendelse.

Selveje Danmark foreslår,

- at lovforslaget præciserer, hvilke elevgrupper og skoler der er omfattet af lovforslaget.

§ X1 – omsorgsansvar

Selveje Danmark efterlyser tydeligere afgrænsning af omsorgsansvarets rækkevidde, herunder håndtering af situationer, hvor elevens eller forældrenes perspektiv adskiller sig fra skolens vurdering.

§ X2 og X3 – fysisk guidning og proportionalitet

Selveje Danmark ser en risiko for, at der opstår en uklar og retssikkerhedsmæssig problematisk grænse mellem fysisk guidning og fysisk magtanvendelse.

Når fysisk guidning kan omfatte kortvarig fastholdelse jf. lovbemærkningerne, forventes personalet i tilspidsede situationer at skabe ro, afsøge pædagogiske muligheder og samtidig vurdere, om den fysiske kontakt er guidning eller magt. Selveje Danmark bemærker, at denne vurdering risikerer at skabe et krydspres mellem omsorgspligt, hensyn til fællesskabet, elevens og medarbejderens retssikkerhed.

Derudover vurderer Selveje Danmark, at formuleringen "kortvarig" kan give anledning til vidt forskellige fortolkninger, hvilket yderligere øger risikoen for fejl, tvivl og uensartet praksis.

Selveje Danmark bemærker desuden, at proportionalitetsprincippet jf. § X3 gælder for afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Selveje Danmark opfordrer på det kraftigste til, at proportionalitetsprincippet gælder alle former for fysisk indgriben i folkeskolen – også fysisk guidning.

Selveje Danmark foreslår,

- at retningslinjerne for fysisk guidning præciseres.
- at "kortvarig fastholdelse" udgår at forståelsen af fysisk guidning.
- at det præciseres i lovforslaget, at proportionalitet jf. § X3 også gælder fysisk guidning.

§ X5 stk. 2 og 3 – fysisk magtanvendelse

Selveje Danmark finder, at der er behov for at præcisere brugen af magtanvendelse ved "chikanerende eller krænkende adfærd" samt ved "væsentlige forstyrrelser" i undervisningen, herunder forskellene i, hvornår og hvordan det er tilladt at anvende magt i de forskelligartede situationer. Selveje Danmark ser desuden et behov for, at det tydeliggøres, hvordan fysisk magt udøves på den mest skånsomme måde.

Selveje Danmark foreslår,

- at det præciseres i lovforslaget, hvornår og hvordan personalet kan anvende magt jf. § X5, stk. 2-3 i de situationer, hvor barnet primært er til væsentlig gene eller forstyrrelse for andre.

SLOTSHOLMSGADE 1
BØRSEN
1217 KØBENHAVN K

T. 3374 6427
KONTAKT@SELVEJE.DK
WWW.SELVEJE.DK

- at lovbemærkningerne, en vejledning mv., indeholder konkrete, praksisnære retningslinjer for, hvordan magt må udøves, herunder hvordan indgreb gennemføres så skånsomt og kortvarigt som muligt.

Selveje Danmark står naturligvis til rådighed, hvis høringssvaret giver anledning til spørgsmål eller bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jon Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark

Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

København den 10. december 2025

Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler - Bestyrelserne kvitterer hermed for muligheden for at afgive høringssvar i høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Foreningerne ingen bemærkninger til det fremsendte udkast til lovforslag.

Med venlig hilsen
På foreningernes vegne
e.b.

Michael Kümmel
chefkonsulent

Danske SOSU·skoler
Bestyrelserne

Ny Vestergade 17, 2. sal · 1471 København K
42 41 35 01 · sosu@sosu.dk

Danske SOSU·skoler
En uddannelse i livskvalitet

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup, Danmark
Tlf.: +45 3675 1777
dh@handicap.dk
www.handicap.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
ejijk@uvm.dk

09. december 2025 / kwk
Sag 51-2025-00261
Dok. 676966

Høringssvar over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Danske Handicaporganisationer (DH) har følgende bemærkninger.

Indledende bemærkninger: Den forkerte vej at gå

I DH anerkender vi behovet for at lærerne og skolens øvrige personale har klare rammer for, hvordan de kan gribe ind over for elever, der forstyrrer undervisningen eller handler udadreagerende, ikke mindst med henblik på at tilstræbe ro, tryghed og trivsel i klasserne for alle elever.

Vi deler ønsket om mere ro i klasserne. Det er gavnligt for alle for at sikre trivsel og læring. Vi ved fra vores medlemsorganisationer, at mange børn med særlige behov som følge af et handicap har brug for ro og klare rammer, for at kunne trives i skolen.

Vi tror på en folkeskole, der bygger på pædagogik, omsorg og relationer og hvor børn føler sig trygge, trives og lærer. Derfor mener vi helt grundlæggende, at lovforslaget, der udvider skolens personales muligheder for fysisk indgriben, er en helt forkert vej at gå. Det er ikke den måde, vi ønsker, at børnene skal lære at løse konflikter på og det er ikke sådan en skole, vi ønsker for børn i Danmark. Hverken for børn med eller uden handicap.

Udvidelse af magtanvendelse vil ramme børn med handicap

Med lovforslaget lægges op til at give mulighed for at anvende fysisk magt, hvis eleven udviser en adfærd, der i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv eller andre, eller hvis eleven væsentligt forstyrrer undervisningen for andre. Det er en udvidelse af muligheden for at anvende magt, da det i dag ikke er tilladt at anvende magt i sådanne situationer.

Vi er stærkt bekymrede for, at lovforslaget vil ramme børn med handicap, fordi skolen ikke lykkes med at skabe et tilstrækkeligt inkluderende læringsmiljø, der imødekommer børnenes behov. Det vil i mange tilfælde betyde, at børnene oplever frustration, afmagt og mistrivsel, hvilket for nogle børn kan føre til en uhensigtsmæssig, udadreagerende adfærd.

Siden 2012 har kommunerne forsøgt at inkludere flere børn med særlige behov i den almindelige undervisning. Desværre har konsekvensen været, at et meget stor gruppe børn med handicap er kommet i mistrivsel. For en stor dels vedkommende er det børn med usynlige handicap som fx autisme, ADHD og angstproblematikker og omfanget af mistrivsel og ufrivilligt skolefravær som følge heraf, er steget voldsomt.

Mange børn er (endnu) ikke diagnosticerede, men har svært ved at fungere i almindelig undervisning. For dem handler udfordringerne i høj grad om struktur, støtte, pædagogik og relationer. Skolens svar på disse udfordringer skal ikke være straf eller magtanvendelse.

Problemet med uro i klasser, eller elever med adfærd, der forstyrrer, bunder i mange tilfælde i, at skolen ikke har tilstrækkelige ressourcer til at skabe inkluderende læringsmiljøer. Der er for få ansatte med specialpædagogiske kompetencer, for lidt støtte til elever med særlige behov, utilstrækkelig undervisningsdifferentiering og manglende pædagogisk indsats. I DH frygter vi, at med øget adgang til fysisk magt risikerer lovforslaget at blive en "nem løsning" på skolerne, frem for at investere i de nødvendige faglige og pædagogiske rammer for at skabe trivsel for alle børn.

Vi ved fra socialområdet, at manglende ressourcer og for dårlige kompetencer hos personalet på fx botilbud for mennesker med handicap, øger antallet af magtanvendelser. Vi er bekymrede for, at dette mønster også vil vise sig på skoleområdet.

Vi bakker op om at inkludere flere børn med handicap i den almindelige undervisning. Ikke mindst derfor er vi meget kritiske over dette lovforslag, der vil betyde, at børn, der mødes af fejlslagen inklusion i skolen, også risikerer at blive udsat for fysisk magtanvendelse.

Hvordan bliver elever på specialskoler ramt af lovforslaget
Specialiserede skoletilbud er underlagt reglerne på folkeskoleområdet, men det afspejles ikke i lovforslaget. Vi er meget bekymrede over, hvordan dette lovforslag kan få betydning for børn på specialskoler. Der er her tale om en meget forskelligartet gruppe børn. Der er børn, der som følge af deres handicap har betydelige kognitive, kommunikative, sansemæssige og relationelle udfordringer, og som ikke er alderssvarende. Disse børn kan være udadreagerende som følge af at rammerne ikke i tilstrækkelig grad imødekommer deres handicap.

Vi er bekymrede for, at børn i specialiserede skoletilbud i højere grad risikerer at blive udsat for fysiske magtanvendelser, hvis man udvider skolernes mulighed for at gribe ind ved brug af magt ved "væsentlige forstyrrelser af undervisningen".

Lovforslaget skaber ikke den nødvendige klarhed
Ifølge forslaget kan fysisk indgriben overvejes ved skade på personer eller ejendom, fysiske krænkelser, fare, psykisk krænkelse eller væsentlig forstyrrelse af undervisningen.

Begrebet "væsentlig forstyrrelse" er meget bredt og upræcist. Hvilke situationer berettiger til brug af fysisk indgriben? Vi ser en stor risiko for, at 'væsentlig forstyrrelse' defineres forskelligt fra skole til skole eller fra ansat til ansat - afhængigt af, om det er en uddannet lærer eller pædagog, om vedkommende har specialpædagogiske kompetencer eller om det

er en ikke-uddannet vikar. Og naturligvis afhængig af, hvilken viden om og relation til eleven, vedkommende har. Dermed bliver retssikkerheden for eleverne alvorligt svækket.

Vi mener således ikke, at det fremlagte lovforslag giver den ønskede klarhed. Tværtimod vil der fortsæt være det enkelte personales vurdering af, om en situation fx er en "væsentlig forstyrrelse". Vi frygter, at lovforslaget kan føre til en skole hvor fysisk magt og magtanvendelse bliver en for hurtig løsning, fremfor at skabe et godt læringsmiljø gennem relationer, respekt og pædagogik.

På den baggrund vil vi fraråde at udvide anvendelsesområdet for fysisk magtanvendelse.

Manglende fokus på forebyggelse
Vi savner i forslaget krav om at prioritere forebyggende foranstaltninger, specialpædagogisk kompetence og relationel pædagogik før enhver overvejelse om fysisk indgriben kan finde sted.

Flere undersøgelser har peget på, at mange lærere og pædagoger efterspørger specialpædagogiske kompetencer, for at kunne inkludere elever med særlige behov i klassen.

Fysiske magtanvendelser kan netop forebygges ved at sikre, at lærerne har generel viden om handicap og et specifikt kendskab til de elever i klassen, der har særlige behov og handicap. Lærere og pædagoger med specialpædagogiske kompetencer vil også kunne forebygge brugen af fysisk magt.

Det kræver tid og ressourcer at skabe en tryg og tillidsfuld relation mellem lærere og elever. Det er vores bekymring, at nye muligheder for magtanvendelse vil blive prioriteret i stedet for at sikre lærerne de nødvendige specialpædagogiske kompetencer.

Opfølgning på og registrering af magtanvendelse
DH mener, at der i lovgivningen mangler krav til, hvordan der følges op på en situation, hvor der har været brug af fysisk magt over for et barn. Det er blandt andet vigtigt at genskabe relation mellem de involverede. Ligeledes er der også brug for opfølgning ift. de klassekammerater, der måtte have overværet episoden, der førte til brugen af fysisk magt, da det kan have skabt stor utryghed hos resten af børnene i klassen.

Derfor mener DH, at anvendelse af fysisk magt skal følges op af dokumentation af hændelsen, tæt dialog med forældrene samt evaluering af episoden blandt skolens personale for at de kan lære af hændelsen med henblik på at forebygge andre episoder.

DH mener desuden, at det er vigtigt, at der skabes gennemsigtighed i anvendelsen af fysisk magt og at der etableres en tydelig klageadgang, hvor en elev eller elevens forældre har mulighed for at klage, hvis de finder at skolens personale uberettiget har anvendt magt.

Monitorering af brugen af fysisk indgriben og magtanvendelser
DH er meget bekymret for, at lovgivningens udvidede muligheder for fysisk indgriben vil medføre en øget brug af fysisk indgriben og magtanvendelse på skolerne. For at kunne

følge udviklingen på området, mener DH, at det er vigtigt at få etableret et målepunkt for niveauet af magtanvendelser i dag.

Samtidigt skal der etableres klare procedurer for registrering af fysisk magt, så det bliver muligt at sammenligne brugen af magtanvendelser på forskellige skoletyper (fx almene folkeskoler, specialiserede skoletilbud, fri- og privatskoler samt kost- og efterskoler) på kommunalt niveau og over tid.

I den forbindelse mener DH, at brug af fysisk magt på frie grundskoler og efterskoler skal registreres på samme måde som på folkeskoler. Det er ikke rimeligt, at retssikkerheden for eleverne på frie skoler og efterskoler er ringere, og at skolerne kan nøjes med en intern registrering.

Kompetenceudvikling til skolens personale – i fysisk magt eller specialpædagogik?
Lærerne efterspørger viden og redskaber til at kunne inkludere børn med særlige behov i de almindelige klasser, da de ikke oplever at have tilstrækkelige kompetencer. I DH er vi overbeviste om, at alle børn får en bedre skole ved at imødekomme dette behov for kompetenceudvikling, frem for at udvikle lærernes kompetencer i brugen af fysisk magt. Det er ikke den skole, vi ønsker os.

Med venlig hilsen

Thorkild Olesen

SKOLE OG FORÆLDRE

Valdemarsgade 8, 2. sal
1665 København V
+ 45 33 26 17 21
post@skole-foraeldre.dk
CVR: 10 75 34 14
EAN: 5797200086761

Departementet
Børne- og Undervisningsministeriet
ejijk@uvm.dk

5. december 2025

Høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Skole og Forældre takker for invitationen til at afgive høringssvar.

Helt overordnet kan Skole og Forældre ikke støtte indførelse af øgede beføjelser til magtanvendelse i grundskolen. Vi mener, at den foreslåede udvidelse af skolens personales beføjelser til fysisk indgriben er en blindgyde i forhold til de udfordringer, der er med uro og grænseoverskridende adfærd.
Øget brug af fysisk magt går ud over samhørigheden og vil i sidste ende medføre mere negativ adfærd.
I en undersøgelse, som Skole og Forældre gennemførte i 2025 med svar fra 743 forældre til børn i folkeskolen, fortæller forældre til børn, der har været udsat for fysisk indgriben, om stærkt negative, ofte langvarige følger for børnene, der oplever tillidsbrud, angst, traumatisering og skolemodstand.

Vi forstår, at baggrunden for lovudkastet er et ønske om at give personalet en bedre retssikkerhed. Den intention støtter vi. Lovforslaget kan også indfri den intention ved at holde sig til de præciseringer af omsorgsansvar, fysisk guidning og nødværge, som lovudkastet indeholder, og udelade udvidelsen af beføjelser til magtanvendelse.

Omsorgsansvar
Begrebet omsorgsansvar er grundlæggende relevant og godt. Vi er således enige i, at skolens personale har ansvar for omsorgen for eleverne, når de er i skole, og at det handler om at sikre elevernes interesser, herunder at opfylde elevernes fysiske og psykiske behov, og at sikre at eleverne opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtage læring.

Det er beklageligt, at begrebet introduceres i forbindelse med et forslag om udvidet adgang til fysisk indgriben, men den generelle formulering i den foreslåede § X1 kan vi godt tilslutte os. Og så vil vi foreslå, at begrebet udfoldes lidt mere i lovens bemærkninger. Der forekommer således at være en

selvmodsigelse i den omfattende og i Skole og Forældres øjne helt rigtige beskrivelse af, at skolens omsorgsansvar indbefatter, at skolen skal sikre "...at eleven opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring" og den efterfølgende begrænsende sætning om, at "Det er alene ansvaret for at varetage den daglige omsorg, der overgår til personalet i løbet af skoledagen."

At omsorgsansvaret indebærer, at personalet kan udøve nødvendige handlinger for at varetage elevens interesser, forekommer selvindlysende. Vi er dog bekymrede for, at det i konteksten af det samlede lovforslag kommer til at skabe en misforståelse om, at "handlinger" alene peger på fysisk guidning og fysisk indgriben, hvor det i Skole og Forældres optik bør forstås helt bredt som personalets pædagogiske praksis.

Fysisk guidning

Skole og Forældre mener, at den foreslåede § X2 beskriver, hvad vi antager også må gælde i dag, nemlig at der ikke er forbud mod, at skolens personale rører ved eleverne for at guide, trøste eller skærme eleverne, men at denne berøring i den konkrete situation straks skal ophøre, hvis eleven gør modstand eller på anden måde giver udtryk for ubehag ved berøringen.

Debatten har vist, at der har eksisteret andre forståelser af dette forhold. Det er derfor nødvendigt at få det præciseret, sådan som vi ser, at det er intentionen med den foreslåede § X2.

Det er derfor meget uheldigt, at bemærkningerne til paragraffen indeholder en selvmodsigelse. Til § X2 står der i bemærkningerne, at "Fysisk guidning er ikke magtanvendelse" og lidt længere nede, at "I den fysiske guidning ligger også, at man kortvarigt kan fastholde eleven". Men fastholdelse – uanset hvor kortvarigt det er – er netop fysisk magtanvendelse, som reguleres af § X3. Skole og Forældre vil derfor stærkt anbefale, at det tredje afsnit i bemærkningerne til § X2 ændres, så det i stedet tydeligt fremgår, at fastholdelse ikke kan karakteriseres som fysisk guidning.

Hvis man mod forventning skulle insistere på, at kortvarig fastholdelse kan karakteriseres som fysisk guidning, vil Skole og Forældres anbefaling i det tilfælde være, at fysisk guidning, hvor der er gjort brug af kortvarig fastholdelse, også skal registreres og indberettes, sådan som det efter den foreslåede § X6 skal ske for afværgehjælp og fysisk magtanvendelse efter §§ X4-X5.

Hvis hverken den første eller den anden af vores anbefalinger her imødekommes, forudser vi, at lovforslaget ikke vil leve op til formålet om at præcisere forholdene, men tværtimod skabe en ny gråzone af fysisk magtanvendelse, som ikke bliver registreret, og hvor børnenes retstilstand dermed undermineres.

Proportionalitet

Bortset fra at Skole og Forældre ikke kan støtte lovforslagets udvidelse af adgangen til fysisk indgriben, så er § X3 om proportionalitet berettiget og vigtig. Skole og Forældre bakker op om formuleringen af § X3.

I forhold til bemærkningerne til § X3 er vi glade for at se, at der er fokus på elevers ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse, og at udgangspunktet – naturligvis – er, at der kun helt undtagelsesvist må anvendes magt, at det ikke må anvendes forebyggende, at magt kun kan anvendes som en sidste udvej i forsøget på at hjælpe en elev, efter alle pædagogiske muligheder er udtømt, og at det altid på bør overvejes, hvilke konsekvenser anvendelsen af magt kan have for relationerne og tilliden mellem eleven og den pågældende medarbejder.

Som Skole og Forældre ser det, vil netop de negative konsekvenser af anvendelsen af magt, som er veldokumenterede af eksperter og Skole og Forældres egen undersøgelse blandt forældre til børn i folkeskolen, forhåbentlig afholde skolens personale fra magtanvendelsen. Det er også det, der får os til at anbefale, at adgangen til fysisk magtanvendelse ikke udvides.

Netop opfattelsen af, hvad der er proportional magtanvendelse, og hvad der ikke er, udgør kernen i den mistillid, de ødelagte relationer og de traumer, magtanvendelsen kan føre med sig.

I forhold til sidste sætning i stk. 4, som siger, at "Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt", vil det være relevant med en henvisning i lovens bemærkninger til straffelovens § 213, som netop kriminaliserer dette.

Afværgehjælp
Skole og Forældre bakker op om, at den foreslåede § X4 præciserer den allerede gældende retsorden for afværgehjælp.

Fysisk magtanvendelse
Skole og Forældre er som sagt modstandere af den udvidede adgang til fysisk magtanvendelse, som lovforslaget her introducerer. Vi ser forslaget som en bevidst tilsidesættelse af den viden og faglighed, vi allerede har om, hvad der skal til, for at børn lærer og trives. Samtidig bekymrer det os, at

Hvis § 5, nr. 2 og 3, som udvider adgangen til fysisk magtanvendelse i forhold til nugældende ret, fastholdes, frygter vi, at det vil medføre en øget brug af fysisk magtanvendelse i skolen, som igen vil medføre øget negativ adfærd over tid, at flere børn vil mistrives, og flere børn vil få modstand mod skolen. Denne formodede udvikling underbygges af udsagn fra skole- og børneforskere og af

forældrenes og elevernes egne erfaringer, ligesom også en ikke uvæsentlig del af lærerstanden advarer mod den foreslåede udvidelse af adgangen til fysisk magtanvendelse.
Vi vil derfor opfordre til, at nr. 2 og 3 i § X5 slettes, så lovforslaget ikke ændrer på, men blot præciserer og tydeliggør gældende ret, herunder nødret og nødværge. Udformet således kan man have en formodet tro på, at fysisk magtanvendelse vil anvendes i mindre grad fremover.

Registrering og indberetning
Det er godt, at lovforslaget indeholder en § X6 om registrering og indberetning. Her mangler der dog eksplicitte bestemmelser om partshøring, begrundelse for magtanvendelse, klagevejledning og om eksternt tilsyn.

Vi anser det for at være for vagt formuleret, at registrering og indberetning skal indeholde "elevens perspektiv og eventuelle synspunkter vedrørende indgrebet alt efter elevens alder og modenhed." Her bør der stå eksplicit, at der skal være en partshøring af eleven.

Tilsvarende er kravet om, at registrering og indberetning "skal indeholde en beskrivelse af omstændighederne vedrørende indgrebet" og af "indgrebets karakter" ikke fyldestgørende. Det bør således også fremgå eksplicit, at der skal være en begrundelse for magtanvendelsen.

Vi ser heller ingen grund til, at der ikke gives de samme betingelser, som gælder for anbringelsessteders magtanvendelse i forhold til "uden ugrundet ophold og senest indenfor 72 timer" at sende en kopi af indberetningen til kommunalbestyrelsen og forældrene eller forældremyndighedsindehaveren. Endelig bør det også fremgå, præcis hvem der har tilsynsforpligtelsen, og hvordan eleven og dennes forældre har mulighed for at klage over magtanvendelsen.

Forebyggelse
Lovforslaget mangler i øvrigt et afsnit om skolens pligt til at forebygge fysisk magtanvendelse. Her kan man med fordel se på formuleringerne i den norske lovgivning om fysiske indgreb, hvor der står tydeligt, at kommunen skal sørge for, at skolen kontinuerligt og systematisk arbejder for at sikre, at der ikke opstår situationer, hvor medarbejderne er nødt til at gribe fysisk ind over for eleverne. Skole og Forældre vil stærkt opfordre til, at der kommer en tilsvarende bestemmelse ind i den danske lovgivning.

Med venlig hilsen,

SKOLE OG FORÆLDRE

Regitze Spenner Ishøy
Formand for Skole og Forældre
Tlf. 2989 7267
rsi@skole-foraeldre.dk

Peter Birch
Sekretariatschef
Tlf. 44128240
pbi@skole-foraeldre.dk

Red Barnet

Børne- og Undervisningsministeriet

København, 10. december 2025

Høring vedr. udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Børne- og Undervisningsministeriet har ved høringsbrev af 3. november 2025 anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Overordnede bemærkninger

Red Barnet har stor forståelse for ønsket om at skabe klarhed blandt lærere, pædagoger mfl. om, hvordan de ansatte må agere over for børnene. Samtidig er vi som børnerettighedsorganisation bekymrede over udsigten til en reel risiko for, at pædagogiske virkemidler erstattes af udvidede magtbeføjelser. Lovforslaget giver efter Red Barnets bedste overbevisning ikke den klarhed, der har været efterspurgt, men derimod en ganske bred hjemmel til at anvende magt over for børn – en hjemmel, som vil rejse nye spørgsmål om, hvornår og hvordan fysisk indgriben kan finde sted, og som kan føre til øget brug af magt over for børn i skolen. Dette finder Red Barnet dybt bekymrende, navnlig fordi der ikke med lovforslaget følger et fokus på faglig opkvalificering, supervision, kompetenceløft og konflikthåndtering, ligesom fokus på forebyggelse er fraværende i lovforslaget.

Børn, der ikke lever op til forventningerne om, hvordan et barn i skolen bør agere over for andre børn og voksne, har brug for at blive mødt af trygge og tydelige voksne, der kan guide i den rigtige retning. Ikke magtudøvelser. Langt de fleste børn vil søge at blive en del af fællesskabet, og vi ved fra vores arbejde og fra forskning på området, at meget uro i skolen kan forebygges ved, at alle elever oplever, at de har en værdig plads i fællesskabet, hvor de kan bidrage med det, de kan. Hvis børn bliver i tvivl om, om lærerne og de andre børn kan lide dem, kan de komme så meget på overarbejde, at de ikke længere handler ud fra den opdragelse og værdier, de har fået med hjemmefra, men derimod ud fra desperate forsøg på at opnå en plads i fællesskabet ved at skubbe til andre i det. Det er beklageligt, at der ikke forud for forslagets tilblivelse er foretaget en systematisk afdækning af problemerne på området. Der synes således ikke at

Red Barnet
Gammel Kongevej 60
1850 Frederiksberg

Telefon 35 36 55 55
redbarnet@redbarnet.dk
www.redbarnet.dk

være klarhed om, hvor mange konkrete sager, vi har set i nyere tid, hvor lærere er blevet afskediget for at udøve magt i strid med de gældende regler på området, ligesom vi mangler et fyldestgørende billede af, hvor mange sager, der reelt har udviklet sig uhensigtsmæssigt og er mundet ud i magtanvendelse, og hvor de foreslåede regler ville have stillet både elev og lærer markant bedre, end det i dag er tilfældet. Uden et sådant overblik er det særdeles vanskeligt for lovgiver at give et betryggende bud på, hvordan nye magtanvendelsesbestemmelser bør udformes.

Red Barnet vil desuden understrege, at ny lovgivning på området ikke er tilstrækkeligt – heller ikke hvis der bliver lavet en tydelig vejledning. Politikere og myndigheder må tage et større ansvar og sikre en god normering med den rette fagprofessionelle viden, kvalificeret hjælp og støtte til børn, hvis behov skoler og institutioner har svært ved at møde, og styrket samarbejde mellem hjem og skole.
Det er Red Barnets klare holdning, at magtanvendelsesbeføjelserne ikke skal udvides, men med fordel kan præciseres. I den proces må det stå helt klart, at målet er færre magtanvendelser – ikke flere. Dette *anbefaler* Red Barnet tilføjes f.eks. i lovbemærkningerne.

I det følgende gennemgås Red Barnets konkrete bekymringer vedrørende de foreslåede bestemmelser.

Ordet omsorg bruges for bredt
Det fremgår af forslagets § X1, stk. 2., at *"omsorgen for eleven skal varetages ud fra en konkret afvejning af elevens grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til elevens alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet…"*. Det er Red Barnets holdning, at ordet omsorg bruges i en sammenhæng, som ikke er retvisende for, hvad der ligger i definitionen af omsorg. Omsorgsbaseret magt kendes fra plejehjem eller institutioner for voksne, der er utilregnelige eller på anden måde ikke er i stand til at klare sig selv. Det bør efter Red Barnets bedste overbevisning ikke indføres som et begreb i skoler mv. Problemet med denne bestemmelse i lovforslaget er, at ordet omsorg i virkeligheden kunne erstattes med ordet magtanvendelse eller afværgehjælp. En afvejning af grundlæggende rettigheder vil skulle foretages, når der anvendes magt overfor et barn, men ordet omsorg er så positivt ladet, at det ikke er retvisende at bruge i sammenhæng med magtanvendelse. Ved magtanvendelse kan der være tale om et nødvendigt hensyn til den enkelte elev eller til en gruppe af elever, og forskellige interesser skal derfor afvejes overfor hinanden, men sidestiller man omsorgsbegrebet med magtanvendelse eller såkaldt afværgehjælp, risikerer man at fjerne fokus fra det faktum, at magtanvendelse som oftest vil være resultatet af manglende mulighed for brug af pædagogiske virkemidler, herunder omsorg.
Red Barnet *anbefaler* på denne baggrund, at § X1, stk. 2 udgår af lovforslaget.

Proportionalitet ved afværgehjælp og fysisk magtanvendelse
Det fremgår af forslagets § X3, stk. 4, at *"Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader…"*. Denne formulering finder Red Barnet for bred, idet det ikke er nærmere præciseret, hvordan "omstændighederne" skal forstås. Det er problematisk, at det beror på en konkret vurdering, hvornår fysisk magtanvendelse er

proportionalt, uden at det i lovbemærkningerne nærmere konkretiseres, hvad der som et minimumskrav bør være forsøgt, før proportionalitetskravet kan være tilstrækkeligt iagttaget.
Red Barnet *anbefaler*, at det i lovbemærkningerne tydeliggøres, hvilke skridt der som udgangspunkt bør tages før afværgehjælp eller magtanvendelse kan være proportionelt.

For bred hjemmel til fysisk magtanvendelse
Det fremgår af forslagets § X4, at såkaldt afværgehjælp kan udgøre kortvarig fastholdelse, når det er nødvendigt for at afværge, at eleven ødelægger eller beskadiger ting eller ejendom i et ikke ubetydeligt omfang. Af § X5, som omhandler fysisk magtanvendelse, fremgår, at skolens personale kan fastholde et barn eller føre det væk fra en situation i en række tilfælde. Her er det ikke understreget, at fastholdelsen skal være kortvarig.
Red Barnet *anbefaler*, at det i § X5, som i § X4, udtrykkeligt bør fremgå, at fastholdelse skal være kortvarig.

Det fremgår endvidere af den foreslåede § X5, at fysisk magtanvendelse kan finde sted bl.a. hvis et barn udviser en adfærd, der i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for barnet selv, øvrige elever, personalet, andre personer, eller væsentligt forstyrrer undervisningen for andre. Denne del af forslaget udvider den eksisterende hjemmel til magtanvendelse over for børn. Det er dybt problematisk, at forslaget stiller børn i et retssikkerhedsmæssigt tomrum, idet der ligger et meget vidt skøn for, hvad der vil udgøre et ikke ubetydeligt omfang af chikane eller en væsentlig forstyrrelse af undervisningen. De voksne omkring barnet risikerer derfor at stå i en situation, hvor det er ganske uklart, hvad man må og ikke må. Hertil kommer, at fysisk magtanvendelse bør være en allersidste udvej og aldrig bør bruges til at imødegå forstyrrelser af undervisningen. En række spørgsmål fremstår ubesvarede, når det kommer til muligheden for magtanvendelse ved chikane, krænkende adfærd eller væsentlig forstyrrelse af undervisningen. Hvilket signal sender det, at en voksen, som børnene bør have tillid til og respekt for, tyer til magtanvendelse som svar på chikane eller forstyrrelser? Legitimerer det, at børnene reagerer på samme måde i skolegården, hvis et barn forstyrrer andres leg? Hvad skal der efterfølgende ske med det barn, overfor hvem der er anvendt magt? Hvordan vil man sikre, at der bliver taget hånd om barnet og de andre børn, der har været vidner til magtanvendelsen? Hvordan sikrer man, at barnet får den hjælp og støtte, det måtte have brug for? Hvordan sikres det, at skolens ansatte kan navigere hensigtsmæssigt inden for det vide skøn, bestemmelsen lægger op til? Det er Red Barnets vurdering, at hjemlen til at foretage magtanvendelse bør være langt mere snæver, end der lægges op til.
Red Barnet *anbefaler* derfor, at det i lovbemærkningerne understreges, at voldsom chikane eller krænkende adfærd kun helt undtagelsesvist må føre til magtanvendelse.
Red Barnet *anbefaler* desuden, at hjemlen til magtanvendelse ved forstyrrende adfærd fjernes fra lovforslaget.

Manglende fokus på forebyggelse
Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Børne- og Undervisningsministeriet foreslår øgede beføjelser til magtanvendelse i grundskolen *"for at skabe bedre mulighed for, at skolernes personale kan beskytte eleverne, øvrige elever, personalet eller andre personer samt læringsrummet og de vigtige sociale fællesskaber i skolen."*

Efter de eksisterende regler, kan lærerne gøre brug af magtanvendelse i nødretslignende situationer – altså hvis der er nærliggende fare for dem selv, eleven eller andre, eller hvis eleven er i risiko for at gøre skade på ting. Allerede her ligger der altså en beskyttelse af de ovenfor nævnte persongrupper. Ser man på hensynet til at beskytte de sociale fællesskaber i skolen, er det værd at bemærke, at 68 procent af de adspurgte lærere i en undersøgelse fra 2024 svarede, at manglende ressourcer går ud over elevernes trivsel. Trivsel er forudsætningen for at kunne sikre effektiv forebyggelse af konflikter, og at børnene er trygge og har en værdig plads i fællesskabet.[1]

En anden årsag til manglende trivsel er det meget høje antal vikarer, som underviser i stedet for uddannede lærere. 90 procent af de adspurgte lærere vurderer i en nyere undersøgelse fra Danmarks Lærerforening, at den stigende brug af vikarer i folkeskolen skaber mere uro i klasserne, mens 81 procent mener, at den øgede brug af vikarer skabere et højere konfliktniveau.[2] I skoleåret 2022/2023 blev der i fagene dansk og matematik registreret hhv. 10 og 10,6 procent af undervisningen som vikartimer.[3] Det kræver faglighed at vurdere, hvornår og hvordan man skal gribe en klasse, hvor en situation eskalerer. Det kræver på samme måde faglighed og kendskab til eleverne på pædagogisk vis at kunne sørge for, at eleverne trives.
Red Barnet *anbefaler* et øget fokus på, hvordan der skabes tid og ressourcer til at arbejde med at styrke trivsel, forebygge mobning og fremme gode, rummelige fællesskaber og konflikthåndtering. Det pædagogiske arbejde bør være i højsædet og skal prioriteres. Det kræver, at lærerne og andre relevante faggrupper har ressourcer, mulighed for sparring og kan stå på et solidt fagligt fundament, hvis de skal styrke trivslen og skabe rummelige fællesskaber, hvor børnene føler, at de hører til. Hertil kommer et behov for supervision, der kan hjælpe lærere og pædagoger med at holde deres professionelle blik på barnet, så de ikke så hurtigt rammer deres metodeloft og kommer til at handle i afmagt.
Red Barnet *anbefaler* på denne baggrund, at der med lovgivningen indføres en pligt til forebyggelse, at dette uddybes i en vejledning, og at der afsættes de fornødne ressourcer til forebyggelsesarbejdet.

Retssikkerhedsgarantier for barnet
Magtanvendelse er et meget alvorligt indgreb i barnets integritet og selvbestemmelsesret. Der er derfor behov for, at ny lovgivning på området ledsages af eksplicitte retssikkerhedsgarantier – blandt andet høring og inddragelse af barnet, begrundelses- og dokumentationspligt, klageadgang og eksternt tilsyn. Disse tiltag skal sikre, at barnets retssikkerhed hele tiden er i fokus.
Lovforslagets § X6 omhandler registrering og indberetning af afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Bestemmelsen mangler dog størstedelen af de ovenstående retssikkerhedsgarantier. Red Barnet bemærker, at retssikkerhedsgarantier i forbindelse med magtanvendelse bør være til stede på alle landets skoler og institutioner, ikke blot dem der specifikt nævnes i lovforslaget.

Ad inddragelse af barnet

[1] 2024-11-medlemmernes-oplevelse-af-folkeskolens-oekonomi.pdf
[2] Højt vikarforbrug går ud over elevernes faglighed og trivsel | Danmarks Lærerforening
[3] Analyser: Vikarlektioner i folkeskolen - Danmarks Statistik

FN's Børnekonvention, artikel 12, omhandler barnets ret til at blive hørt. Artikel 12 skal sikre barnet retten til frit at udtrykke sine synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet, og barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.
Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget (2.3.3), at en elev, der har været udsat for magtanvendelse og dennes forældre skal gøres bekendt med den efterfølgende registrering og indberetning og have lejlighed til at udtale sig om episoden. I forbindelse med registreringen skal personalet tale med eleven om hændelsen, årsagen m.v. Formålet hermed er, at personalet får forklaret eleven, hvorfor der blev anvendt magt i den konkrete situation, og at eleven får mulighed for at sætte ord på, hvordan situationen blev oplevet af den pågældende, samt at personalet sammen med eleven kan finde en løsning på, hvorledes magtanvendelse kan undgås fremover i lignende situationer. Der skal i den forbindelse tages hensyn til elevens alder, modenhed og funktionsevne.
Det er Red Barnets vurdering, at der med de foreslåede bemærkninger kan opstå tvivl om, hvordan og i hvilket omfang barnets perspektiv skal inddrages i indberetningen til kommunalbestyrelsen. Det er desuden uklart, om processen vil føre til reel inddragelse, hvor barnet føler sig set og hørt eller risikerer blot at blive en voksens fortælling til barnet om, hvorfor en magtanvendelse kan retfærdiggøres.
Red Barnet *anbefaler*, at det eksplicit fremgår af bemærkningerne, at barnets perspektiv og oplevelse skal fremgå tydeligt af indberetningen til kommunalbestyrelsen, og at inddragelsen tager udgangspunkt i principperne i FN's Børnekonventions artikel 12 og FN's Børnekomités General Comment nr. 12 om børneinddragelse.[4]

Ad begrundelses- og dokumentationspligt
Det fremgår af bemærkningerne, at det på folkeskoler er skolens leder, som skal sikre registrering og indberetning af episoden til kommunalbestyrelsen. Frie grundskoler og efterskoler og frie fagskoler er ikke omfattet af denne indberetningspligt til kommunalbestyrelsen.
Red Barnet mener ikke, at der skal være forskel for retssikkerheden for elever, alt efter hvilket undervisningstilbud de gør brug af.
Red Barnet *anbefaler* derfor, at registrerings- og indberetningspligten omfatter alle børn på alle de skoler og institutioner, hvor loven finder anvendelse.
Red Barnet *anbefaler* desuden, at Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder en vejledning til indberetninger og registreringer vedr. magtanvendelser, således at der nationalt skabes en ensartet praksis, som der løbende kan føres tilsyn med.

Ad klageadgang
Lovforslaget indeholder ikke bestemmelser om klageadgang i forbindelse med magtanvendelser. Det vil således være særdeles vanskeligt for elever og forældre at få efterprøvet, om en magtanvendelse har været lovlig og proportional. Dette kan hverken være i barnets eller de voksnes interesse, idet den eneste form for klageadgang vil være politianmeldelser, hvilket vil være voldsomt og både for de implicerede børn og voksne og ganske uhensigtsmæssigt i de situationer, hvor en administrativ klageproces havde været tilstrækkelig.

[4] CRC_C_GC_12-EN (2).pdf

Red Barnet *anbefaler*, at lovforslaget sikrer en reel klageadgang vedrørende foretagne magtanvendelser.[5]

Ad eksternt tilsyn

For at sikre, at det nye hjemmelsgrundlag administreres til barnets bedste og på en ensartet måde i landets kommuner, er der behov for et eksternt, nationalt tilsyn. Et sådant tilsyn bør efter Red Barnets opfattelse føre tilsyn med hele undervisningsmiljøområdet i Danmark – også for at dæmme op om de nuværende udfordringer med netop undervisningsmiljø.[6]

Internationale forpligtelser

FN's Børnekomité har i juli 2025 udtrykt bekymring over den norske lovgivning vedrørende udvidet hjemmel til magtanvendelse i skoler og institutioner – en lovgivning som har inspireret nærværende danske lovforslag. Børnekomitéen anbefalede blandt andet, at stigende voldelig og aggressiv adfærd blandt børn i skolesystemet bør imødegås af forebyggende tiltag, herunder ved handleplaner udarbejdet med inddragelse af børn og øget uddannelse af personale.
Red Barnet *anbefaler*, at Danmark lader sig inspirere af Børnekomitéens anbefalinger til Norge, ikke mindst i lyset af Danmarks kommende rapportering til Børnekomitéen.

Red Barnet står til rådighed ved ønske om uddybelse af ovenstående. Kontakt senior børnerettighedsjurist, Amalie Bang, amba@redbarnet.dk

Med venlig hilsen

Johanne-Schmidt Nielsen, generalsekretær

[5] Dette vil være i tråd med FN's Børnekomités anbefalinger, se e.g. CRC_C_NOR_CO_7-EN.pdf punkt 10 (a).
[6] Red Barnet finder det dybt problematisk, at det formelle tilsyn med undervisningsmiljøloven blev afskaffet pr. 1. juli 2025 med nedlæggelsen af Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Jørn Vestergaard
Professor emeritus
Det Juridiske Fakultet
Københavns Universitet

+45/21 60 26 80
jv@jur.ku.dk
http://jura.ku.dk/jv

Til Børne- og Undervisningsministeriet – Sagsnr.: 25/26298 Den 10. december 2025

Bemærkninger til Børne- og Undervisningsministeriets udkast af 3. november 2025 til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Børne- og Undervisningsministeriet har den 3. november 2025 iværksat en høring over et udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Nedenstående anbefalinger og bemærkninger fremsættes i lyset af, at jeg som universitetsjurist gennem en årrække har beskæftiget mig med spørgsmålet om hjemmel til magtanvendelse over for skoleelever. Min dagsorden i den sammenhæng er at bidrage til den bedst mulige retsbeskyttelse og retssikkerhed for alle parter i skolens hverdag gennem klare og tydelige regler. På den baggrund er det min opfattelse, at den foreslåede lovgivning alt andet lige vil kunne føre til en klar forbedring af retstilstanden. I den forbindelse vil jeg gerne påpege, at de foreslåede regler ikke i sig selv vil være afgørende for, om der fremover udøves mere eller mindre magt i skolens hverdag. Dette vil langt hen ad vejen bero på andre forhold end de snævert juridiske, herunder hvordan lovgivningen følges op og ledsages af fagpædagogiske, ressourcemæssige og ledelsesmæssige tiltag.

Anbefalinger:

- Det anbefales, at der under den videre behandling af forslaget foretages en yderligere uddybning og præcisering af de anvendte begreber samt eksempler på situationer, hvor magtanvendelse eller enden fysisk indgriben kan komme på tale.
- Det anbefales, at reglerne i den påtænkte lovgivning så vidt muligt får samme indhold som de tilsvarende regler på voksenansvarslovens område, og at eventuelle afvigelser fra dette udgangspunkt fremtræder så tydeligt som muligt, hvilket særligt kan have betydning i forhold til fastlæggelsen af grænserne for fysisk magtanvendelse.
- Det anbefales, at der i lov om undervisningsmiljø fastsættes udtrykkelige bestemmelser om pligten til forebyggelse af situationer, der kan give anledning til magtanvendelse, herunder såvel ved fremadrettede strategiske tiltag som ved opfølgende udarbejdelse af handleplaner.

- Det anbefales at forpligte kommunerne til at trække på kompetencerne i Socialtilsynet i forbindelse med indberetninger om magtanvendelse.
- Det anbefales, at de foreslåede bestemmelser indsættes i folkeskoleloven, og at der i den øvrige relevante lovgivning på skoleområdet indsættes bestemmelser med henvisninger til bestemmelserne i folkeskoleloven.
- Det anbefales, at der i en udførlig vejledning giver fyldestgørende anvisninger om, hvordan en underviser kan eller skal forholde sig i forbindelse med konflikter, hvor det i lyset af fagpædagogiske overvejelser eller almindelig sund fornuft kan være formålstjenligt, at en lærer fører et barn væk fra en tilspidset situation eller fysisk fastholder barnet.

Bemærkninger til lovudkastet:

1. I mange år har der været betydelig usikkerhed om beføjelserne til magtanvendelse og anden fysisk indgriben over for elever med forstyrrende, krænkende eller farebetonet adfærd. Det nødtørftige regelgrundlag for fysisk magtanvendelse har siden 1967 været hængt op på den såkaldte ordensbekendtgørelses kortfattede og helt utilstrækkelige henvisning til straffelovens regler om nødværge og nødret.

Hverken lovgivningen, bekendtgørelsen eller den tilhørende ministerielle vejledning giver fyldestgørende anvisninger om, hvordan en underviser kan eller skal forholde sig i forbindelse med konflikter, hvor det i lyset af fagpædagogiske overvejelser eller almindelig sund fornuft kunne være formålstjenligt, at en lærer uden egentlig magtanvendelse fører et barn væk fra en tilspidset situation eller fysisk fastholder barnet.

Flere rapporter og omfattende dækning har afdækket alvorlige problemer med elevers støjende, krænkende eller farebetonede adfærd. På grund af omfattende uro i klasserne er det ofte vanskeligt eller umuligt at gennemføre undervisningen på en tilfredsstillende måde. Mange børn lider under andre børns ubeherskede opførsel. Mange undervisere udsættes for verbale og fysiske ubehageligheder, herunder ikke mindst fra børn i indskolingen. De voksne kan f.eks. blive revet, kradset, nappet, blive truet eller at få genstande kastet efter sig.

Det kan få alvorlige følger for en lærer, som i en vanskelig situation vælger at tage fat i et barn for at få en situation under kontrol. Lærerforeningen har oplevet en markant stigning i tilfælde, hvor forældre anmelder lærere for vold. Mange lærere er ængstelige for fyring og strafforfølgning, hvis elever påstår at være blevet udsat for ulovlig magtanvendelse. I tilspidsede situationer kan det imidlertid være utilfredsstillende at afstå fra fysisk indgriben.

Problemerne forstærkes af usikkerheden om grænserne for lovlig magtanvendelse og andre fysiske indgreb. Retstilstanden er utilfredsstillende for både børn og voksne, hvilket kan bidrage til uhensigtsmæssig håndtering af konflikter.

Børne- og Undervisningsministeriets lovudkast lægger op til en tiltrængt tydeliggørelse af de nugældende uklare regler.

2. Det daværende Børne- og Undervisningsudvalg afholdt for fire år siden en høring om chikane, trusler og fysisk vold i grundskolen. Ved den lejlighed anbefalede jeg at søge inspiration i det regelsæt, som i 2016 blev indført med lov om voksenansvar for anbragte børn og unge. Efterfølgende redegjorde jeg nærmere for retstilstanden og gav et bud på et mere tilfredsstillende regelsæt. Det skete dels i en fyldig hvidbog, som jeg udarbejdede efter aftale med Danmarks Lærerforening, dels i en artikel i *Ugeskrift for Retsvæsen*. Både hvidbogen og artiklen er tilgængelige på Folketingets hjemmeside, se henvisninger nedenfor.

Voksenansvarsloven blev indført i 2016 med det dobbelte formål at forebygge unødvendig magtanvendelse og indgreb i selvbestemmelsesretten samt at værne om de anbragtes retssikkerhed. Loven indeholder bl.a. udtrykkelige bestemmelser om fysisk guidning, om afværgehjælp og om fysisk magtanvendelse. I tilknytning til den bekendtgørelse, der ledsager loven, er der udsendt en udførlig og oplysende vejledning, som på udmærket vis bidrager til at skabe klarhed over, hvornår forskellige slags foranstaltninger er tilladelige.

Med det fremlagte lovudkast er der lagt op til at indføre lignende regler på skoleområdet. Den foreslåede lovgivning vil på tilsvarende vis kunne ledsages af nærmere anvisninger på, hvordan personalet kan forholde sig i mere eller mindre tilspidsede situationer, og hvor grænserne går for lovlig fysisk indgriben. Med de foreslåede regler vil der desuden kunne skabes tiltrængt ensartethed på tværs af sektorer og institutionstyper på skoleområdet.

3. Debatten om lovudkastet har afdækket de modstridende hensyn, der gør sig gældende, når hensynet til det enkelte barn står over for hensynet til fællesskabet og helheden. I det væsentlige er der med lovudkastet lagt op til at opnå en fornuftig balance.

En væsentlig styrke ved de foreslåede bestemmelser er, at det grundlæggende og styrende princip om proportionalitet nu beskrives udførligt, sådan som det ganske udmærket kommer til udtryk i den foreslåede § X3. Bestemmelsen fastslår, at magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg og en pædagogisk indsats, og at et indgreb skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået.

Der gælder altid et grundlæggende og styrende princip om proportionalitet, som er det juridiske udtryk for rimelighed og almindelig sund fornuft. Kravet om proportionalitet indebærer, at de foreslåede bestemmelser om afværgehjælp og fysisk magtanvendelse ikke står alene. De konkretiserer og afgrænser situationer, hvor magtanvendelse kan komme på tale, men vel at mærke kun hvis kravene om saglighed, nødvendighed, rimelighed og skånsomhed er opfyldt i det konkrete tilfælde.

Proportionalitetsprincippet i sine forskellige forgreninger gælder også nu, selv om det ikke er udtrykkeligt udpenslet i lovgivningen. En lovfæstelse vil kunne bidrage positivt til at tydeliggøre betingelserne for anvendelse af fysisk magt.

4. Da man i voksenansvarsloven fastsatte udtrykkelige bestemmelser om magtanvendelse og anden fysisk indgriben over for anbragte børn og unge, var formålet ikke at udvide hjemmelen, men alene at formalisere og tydeliggøre retstilstanden. Indførelse til tilsvarende bestemmelser på skoleområdet behøver faktisk heller ikke at indebære øgede magtbeføjelser.

Bestemmelser om afværgehjælp og fysisk magtanvendelse kan aldrig stå alene, men skal udmøntes i overensstemmelse med de forskellige forgreninger af proportionalitetsprincippet. Så juridisk set indebærer bestemmelser som de foreslåede ikke i sig selv en udvidelse af de beføjelser, som hidtil har haft et ulovbestemt grundlag.

I overskriften til lovudkastet tales der imidlertid om en udvidet hjemmel til magtanvendelse, og i bemærkningerne tales der om øgede beføjelser. Det har givet anledning til kritik og indvendinger.

Det har specielt vakt bekymring, at der i lovudkastet er hjemmel til fysisk magtanvendelse, hvis der er tale om chikane eller krænkelse "i et ikke ubetydeligt omfang", eller hvis eleven "væsentligt forstyrrer undervisningen". I ovennævnte hvidbog foreslog jeg som samlende kriterium, at eleven "vedvarende udviser uacceptabel adfærd, herunder vedvarende chikane". Sprogligt er det ikke let at afgrænse sådanne situationer præcist. Lovgivning om magtanvendelse vil altid efterlade plads til et vist skøn i konkrete tilfælde. Det afgørende er som nævnt, at loven skal altid tolkes i overensstemmelse med de grundlæggende principper om proportionalitet.

I lovudkastet fastslås det som nævnt, at magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg og en pædagogisk indsats, og at et indgreb skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Det nævnes fornuftigvis også, at adgangen til magtanvendelse "er snæver", og at indgreb skal ske under iagttagelse af de generelle principper om proportionalitet, der som nævnt beskrives udførligt. Det er udmærket.

For at opnå størst mulige klarhed er det under alle omstændigheder af stor betydning at få grænserne præciseret så godt som muligt, så der i praksis ikke er grundlag for misforståelser om hjemmelsgrundlaget.

Nogle af eksemplerne i bemærkningerne til lovudkastet kunne godt fortjene yderligere overvejelse. Det gælder f.eks. beskrivelsen af en situation, hvor fysisk magtanvendelse over for en dreng, der spærrer for indgangen til et klasseværelse. Også i et sådant tilfælde skal de hensyn, der kommer til udtryk i proportionalitetsprincippet naturligvis tages i betragtning, herunder om andre midler kunne tages i anvendelse for at undgå fysisk magtanvendelse. Måske kunne undervisningen af de øvrige elever f.eks. flyttes til en anden lokalitet.

Også det i bemærkningerne anførte eksempel med en elev, der ikke vil aflevere sin mobiltelefon, bør foldes mere ud, idet det næppe kan være meningen, at en sådan situation skaber beføjelse til magtanvendelse alene af den grund, at elevens adfærd er i strid med skolens ordensregler. Ligeledes bør det klargøres, at magtanvendelse i almindelighed ikke er tilladt alene af den grund, at en elev er højrøstet eller taler grimt.

5. Fagfolk har med rette peget på de negative aspekter ved gribe ind med fysisk magt over for børn. En række organisationer, der repræsenterer børns interesser, har slået til lyd for at forpligte kommuner og skoler til systematisk forebyggelse af situationer, der kan føre til magtanvendelse. Der ønskes midler til "evidensbaseret uddannelse og efteruddannelse i forebyggelse, nedtrapning og håndtering af konfliktsituationer" (*Berlingske* den 20. november).

Ministeren har tilkendegivet, at han er åben over for at indskrive en forpligtelse til forebyggelse i lovforslaget (*Folkeskolen* den 26. november 2025). Så om ikke andet har lovudkastet da haft en positiv virkning ved at stimulere en faglig debat, som tydeligvis er tiltrængt. Det kan forhåbentlig medvirke til, at der sættes fokus på behovet for udvikling af pædagogiske metoder, der kan gøre magtanvendelse unødvendig.

6. Nærmere regler om placeringen af det ledelsesmæssige ansvar for tiltag mod problemer med det psykiske arbejdsmiljø er fastsat i lov om undervisningsmiljø §§ 1 a – 1 c. Ansvaret for at skabe et godt psykisk undervisningsmiljø påhviler skolens leder, der har det daglige ledelsesmæssige ansvar for skolens virksomhed og dermed ansvaret for at forebygge situationer, der kan føre til magtanvendelse eller anden fysisk indgriben over for eleverne som led i opretholdelse af god orden. Den enkelte lærer har inden for sit arbejdsområde et ansvar for at bidrage hertil gennem sin tilrettelæggelse af undervisningen, sin daglige omgang med eleverne og sin kontakt til elevernes hjem. For folkeskolens vedkommende påhviler det overordnede ansvar dels skolebestyrelsen, dels kommunalbestyrelsen.

Bestemmelserne i undervisningsmiljøloven fremhæver særligt pligten til at fastsætte en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning, jf. § 1 b. Ved konstatering af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning el.lign. skal ledelsen udarbejde en handlingsplan, jf. § 1 c.

Det kan med fordel overvejes at tydeliggøre i undervisningsmiljøloven, at pligten til at sikre et godt psykisk undervisningsmiljø omfatter en pligt til at forebygge situationer, der kan give anledning til magtanvendelse, herunder såvel ved fremadrettede strategiske tiltag som ved opfølgende udarbejdelse af handleplaner.

6. Et vigtig led i ministerens forslag er, at skolerne får pligt til registrering og indberetning af magtanvendelse. En sådan ordning kan forhåbentlig bidrage til transparens, som er en forudsætning for at afdække behovet for at understøtte forebyggende indsatser på alle relevante niveauer.

For at en indberetningsordning kan skabe den fornødne sikkerhed for, at der følges op på relevant vis, er det væsentligt, at indberetningen sker til en instans med tilstrækkelige ressourcer og kompetencer til at forholde sig til, om reglerne er overholdt, og om der er behov for en særlig indsats. Det er ikke særlig nærliggende at forvente, at dette uden videre vil være tilfældet i alle landets kommuner. På voksenansvarslovens område indberettes der til Socialtilsynet. Det kunne med fordel overvejes at forpligte kommunerne til at trække på kompetencerne i Socialtilsynet i relation til spørgsmålet om magtanvendelse.

Med venlig hilsen,

Jørn Vestergaard

Henvisninger:

Jørn Vestergaard: *Fysisk indgriben og andre foranstaltninger til fremme af god orden i grundskolen – veje til en bedre retstilstand.* (HVIDBOG, 66 sider).

[REU Almdel Bilag 47 Jørn Vestergaard Fysisk indgriben og andre foranstaltninger til fremme af god orden i grundskolen veje til en bedre retstilstand HVIDBOGpdf]

[REU Almdel Bilag 47 Jørn Vestergaard Magtanvendelse i skolen følgeskrivelse til FTpdf]

Jørn Vestergaard: Magtanvendelse over for skoleelever. *Ugeskrift for Retsvæsen*, 2024, side 172-182.

[REU Almdel Bilag 47 Jørn Vestergaard Magtanvendelse over for skoleelever Ugeskrift for Retsvæsen 2024 side 172182pdf]

[REU Almdel Bilag 47 Jørn Vestergaard Magtanvendelse i skolen artikel i Ugeskrift for Retsvæsen følgeskrivelse til FTpdf]

Høringssvar fra Marstal Skoles Skolebestyrelse

Vedr. lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben (3. november 2025).

Marstal Skoles Skolebestyrelse takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Vi anerkender intentionen om at skabe større klarhed og tryghed i skolernes arbejde med fysisk guidning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Det er et område, hvor manglende tydelighed i de nuværende regler udfordrer både elevernes sikkerhed, personalets arbejdsmiljø og skolernes mulighed for at skabe ro og orden i undervisningen.

På den baggrund ønsker vi at fremhæve tre centrale punkter, hvor lovforslaget efter vores vurdering mangler præcisering og struktur for at opnå sit formål.

1. Behov for konkrete praksiseksempler og operationalisering af lovteksten

I dag oplever vi og mange andre skoler i Danmark, at lærere og pædagogisk personale er usikre på, hvornår de *må* gribe ind fysisk, og hvordan begreber som "nødvendighed", "proportionalitet" og "forstyrrelse af undervisningen" skal tolkes i praksis.

Det foreslåede lovforslag indfører desuden det nye kriterium "alvorlig forstyrrelse", som hjemmel for fysisk indgriben. Vi vil understrege, at begrebet er *meget abstrakt*, og uden yderligere definition risikerer der at opstå en retlig og pædagogisk gråzone, hvor personale på forskellige skoler tolker begrebet forskelligt.

Som skolebestyrelse vurderer vi, at ansatte fortsat vil være i tvivl om:

- Hvornår en elevs adfærd er *så alvorlig*, at fysisk guidning er tilladt
- Hvor grænsen går mellem almindelig uro, højlydt utilfredshed eller konfliktsituationer
- Hvordan proportionalitet konkret vurderes i situationer, der udvikler sig hurtigt
- Hvornår fysisk magtanvendelse reelt er et nødvendigt middel

For at undgå utilsigtet forskelsbehandling, uens praksis eller unødvendig tilbageholdenhed anbefaler vi, at der udarbejdes omfattende nationale praksiseksempler, gerne i form af:

- scenarier med konkrete vurderinger
- beskrivelser af situationsudvikling og alternativer, der først skal være afsøgt
- eksempler på *ikke-tilstrækkelige* og *tilstrækkelige* indgreb
- eksempler på, hvornår indgreb *ikke* må foretages

Sådanne eksempler bør have samme status som ministerielle vejledninger og være obligatoriske at bruge i skolernes interne kompetenceudvikling.

2. Behov for en statslig plan for implementering og systematisk evaluering

Lovforslaget har som mål at skabe "udtrykkelige bestemmelser", der giver en tydeligere retsstilling for personalet. Dette mål kan efter vores vurdering kun opfyldes, hvis loven suppleres af en forpligtende, statslig evalueringsplan, der følger effekten af lovens implementering.

Vi anbefaler:

- En national evaluering efter 1, 3 og 5 år, gennemført af en uafhængig instans
- Systematisk indsamling af data om:
    - antal indgreb
    - typer af indgreb
    - årsager og situationer
    - oplevelser hos både personale, elever og forældre
- Fokus på både retssikkerhed, trivsel, læringsmiljø og personalets arbejdsmiljø
- Klare krav om, at denne evaluering offentliggøres og kan bruges af skoler til forbedring af praksis

Uden en national evaluering risikerer vi, at lovens virkninger ikke dokumenteres, og at eventuelle utilsigtede konsekvenser, fx stigning i konfliktniveau eller uens praksis, først opdages for sent.

3. Skolebestyrelsens mulighed for tilsyn og opfølgning

Som skolebestyrelse har vi ansvar for at føre tilsyn med skolens virksomhed, herunder elevernes trivsel og undervisningsmiljø. Med lovforslaget udvides personalets mulighed for fysisk indgriben, men der gives ingen vejledning om, hvordan skolebestyrelser konkret kan føre tilsyn med dette område.

Vi anbefaler derfor, at der:

- udarbejdes national vejledning målrettet skolebestyrelser, som beskriver:
    - hvilke data skolebestyrelsen bør have adgang til
    - hvordan registreringer kan indgå i bestyrelsens tilsyn
    - hvordan persondata håndteres korrekt i denne sammenhæng
    - hvordan skolebestyrelsen kan stille opfølgende krav til ledelsen
- angives minimumskrav til skolens interne praksis for opfølgning, læring og forebyggelse
- skabes gennemsigtighed i skolens arbejde, uden at det kompromitterer elevers privatliv

Dette er afgørende for, at skolebestyrelser reelt kan påtage sig ansvaret for tilsyn og understøtte en ensartet og professionel praksis.

Afsluttende bemærkning

Marstal Skoles Skolebestyrelse støtter ambitionen om at skabe trygge, klare og robuste rammer for både elever og personale. Men for at lovforslaget reelt skal blive et værktøj, der skaber tydelighed frem for ny usikkerhed, er der brug for:

- konkrete praksiseksempler
- en forpligtende national evalueringsplan
- klare retningslinjer for skolebestyrelsens tilsyn

Vi opfordrer derfor kraftigt til, at disse tre elementer indarbejdes i forbindelse med det endelige lovforslag eller som del af den efterfølgende implementerings- og vejledningsindsats.

På vegne af den samlede skolebestyrelse:

Med venlig hilsen
Lea Storm, formand

Aarhus d. 10. december 2025

Høringssvar vedrørende lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

1. Generelt

1.1. Indledning

Overordnet finder vi det positivt, at der fastsættes regler om magtanvendelse på skoleområdet, men lovforslaget giver efter vores opfattelse anledning til en række retssikkerhedsmæssige problemer.

1.2. Forholdet til forældreansvaret

Det skal indledningsvis bemærkes, at vi finder sammenblandingen med forældreansvaret særdeles uheldig, da loven – efter vores opfattelse – ikke indeholder tiltag, som forældremyndighedsindehaveren *ikke* selv ville kunne foretage (alene) som led i omsorgspligten efter forældreansvarslovens § 2, stk. 1. Vi deler naturligvis ministeriets opfattelse af, at det kræver udtrykkelig hjemmel, når andre end barnets forældremyndighedsindehavere anvender magt overfor barnet, men dette skyldes *netop*, at de ikke er omfattet af forældreansvarsloven og derfor ikke har beføjelser efter dennes § 2, stk. 1. Omtalen af skolens ansvar for at varetage elevernes trivsel i skoletiden, som en slags "forældreansvar", er desuden problematisk, da de to forpligtelser ikke er ensartede. Man kan, lidt polemisk, spørge sig selv, om forældrene så *ikke* har noget forældreansvar i skoletiden, og f.eks. vil kunne nægte at hente et sygt barn, fordi skolen jo har overtaget ansvaret?

At opdelingen er kunstig, tydeliggøres af bemærkningerne til § 1, hvor det understreges, at forældreansvaret ligger hos forældremyndighedsindehaveren, når denne er til stede på skolen. Dette er indlysende korrekt, men sammenblandingen af skolens og forældrenes ansvar kan også her medføre, at der opstår tvivl om, hvorvidt en lærer må før en elev væk fra en eskaleret situation i et tilfælde, hvor barnets forældremyndighedsindehaver er tilstede, men på grund af sin fysik *ikke* er i stand til selv at føre barnets væk.

Situationen er af flere årsager væsensforskellig fra anbringelsesområdet, hvor omsorgspligten (her kaldes det ikke forældreansvaret) *i sin helhed* overgår til kommunen/anbringelsesstedet, jf. barnets lovs § 97, stk. 1 og voksenansvarslovens § 3, stk. 1. Da det anbragte barns forældre netop *ikke* har tilstrækkelige ressourcer til at møde det anbragte barns behov, er det et grundvilkår, at kommunen og anbringelsesstedet i vidt omfang *overtager* pligter og ansvar fra barnets forældre, som samtidig *løsnes* fra de disse pligter og dette ansvar. Derfor kan forældrene eksempelvis ikke bedes om at hente barnet/overtage ansvaret.[1] Forældremyndighedsindehaverne bevarer i et vist omfang adgangen til at handle på vegne af

[1] At der er tale om en helhedsoverdragelse af ansvaret i anbringelsessager afspejles også i lovbekendtgørelse nr. 178 af 5. marts 2018 om hæftelse for børns erstatningsansvar m.v. § 1, stk. 1, hvor forældremyndighedsindehaveren er ansvarlig for barnets handlinger så længe, det er hjemmeboende, men derimod ikke under en anbringelse.

barnet, men ansvaret for at beskytte barnet og drage omsorg for barnet, er overgået til kommunen/anbringelsesstedet. I modsætning til det, der gælder for anbringelsesområdet, så kommer det absolutte flertal af børn i grundskolen fra hjem med forældre, der *er* i stand til at møde barnets behov og drage den nødvendige omsorg for barnet. Der er således ikke noget behov for overlade pligten til at drage omsorg for barnet i dagligdagen eller retten til at bestemme, hvordan barnet i almindelighed skal opdrages, til andre end forældremyndighedsindehaveren. Der er heller ikke nogen afgørende hensyn, der taler for at løsne forældrene fra hverken deres ansvar overfor barnet eller deres ansvar overfor tredjemand – herunder deres hæftelse for barnets skadevoldende handlinger.

Der er da heller ikke noget, der tyder på, at det har været intentionen med det fremsendte lovudkast. Det synes derimod at have været formålet at sikre, at skolens personale fremover kan håndhæve regler, som skolen allerede nu har adgang til at fastsætte, men som der ikke er adgang til at håndhæve gennem fysisk magt, inddragelse af genstande m.v. Vi vil derfor på det kraftigste appellere til, at regler om skolernes adgang til fysisk indgriben over for elever, ikke modelleres efter samme form, som regler om overgang af dele af forældreansvaret til kommuner/anbringelsessteder.

For at undgå forveksling eller fejlagtig sammenblanding af skolens ansvar for eleverne i skoletiden, og det væsensforskellige forældreansvar, mener vi, at omfanget af skolens ansvar og ret til at træffe beslutninger vedrørende eleverne i skoletiden skal defineres selvstændigt, som en klar hjemmel til, at skolernes personale kan håndhæve bestemte af skolernes regelsæt gennem anvendelse af bestemte indgrebsmidler, herunder fysisk indgriben og fysisk magtanvendelse.

1.3. Reglernes anvendelsesområde

Vi finder det ligeledes betænkeligt, at man foreslår at lade reguleringen omfatte grundskolen som helhed – herunder evt. fritidstilbud i form af SFO, fritidshjem, klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud. De hensyn, der skal afvejes mod hinanden ved fastsættelse af hjemmel til indgriben i elevers adfærd i undervisningssituationen, kan ikke uden videre sammenlignes med de hensyn, der skal afvejes mod hinanden i et fritidstilbud. Vi finder det derfor risikabelt at forsøge at regulere de to situationer i et fælles regelsæt, hvori der ikke er givet særregler for fritidstilbuddene.

2. Fysisk guidning

2.1. Fysisk guidning og magtanvendelse

Opdelingen mellem fysisk guidning og fysisk magtanvendelse kendes fra voksenansvarslovens §§ 6 og 9, hvor de to indgrebstyper også rubriceres som hhv. pædagogik og magtanvendelse. Den ses ligeledes i servicelovens kap. 24 om magtanvendelse over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor det fremgår af § 124 b, stk. 4, at fysisk guidning er et omsorgstiltag, mens fastholdelse og føring til andet opholdsrum i medfør af § 124 d er magtanvendelse.

Denne reguleringsform indebærer betydelige retssikkerhedsmæssige problemer på de områder, hvor den allerede anvendes. Det skyldes bl.a. at lovgivning om handlinger, der *aldrig har krævet lovhjemmel*, skaber et fejlagtigt indtryk af hvilke aktiviteter der forudsætter lovhjemmel og hvilke aktiviteter, der ikke gør det.

Dertil kommer, at der heller ikke i dette lovudkast foretages en relevant grænsedragning mellem den lovlige guidning af et andet menneske, og de hjemmelskrævende indgreb i en persons i øvrigt beskyttede rettigheder. I stedet for at beskrive den altid lovlige guidning som det at støtte og hjælpe det berørte barn

Forskellen på guidning og hjemmelskrævende magtanvendelse beskrives heller ikke i bemærkningerne til lovudkastet med afsæt i *hensigten*. I stedet beskrives forskellen med afsæt i karakteren og udstrækningen af fysisk kontakt mellem den voksne og barnet. Det fremgår således, at det er fysisk guidning, hvis man "*Lægger armen rundt om barnet og signalerer, at barnet skal gå væk fra en tilspidset situation*" (alm.bem pkt. 2.3.1.), ligesom det fremgår i bemærkningerne til § 2, at man "*kortvarigt kan fastholde eleven*" uden at dette er magtanvendelse. Herefter fokuseres der i bemærkningerne på at redegøre for, at der ikke kan sættes en tidsgrænse for varigheden af den type fastholdelse, som ikke skal betragtes som magtanvendelse. Noget, der i øvrigt turde være helt indlysende, eftersom det at holde trøstende om et barn ikke bliver magtanvendelse blot ved at udstrække sig over mange minutter eller ligefrem timer.

Det fokus på varigheden af den fysiske omfavnelse eller fysiske berøring, som også ses på andre retsområder, er uegnet til at støtte personalet i at kende forskel på den berøring, som ikke er hjemmelskrævende, og den fastholdelse og føring, der *er* hjemmelskrævende og/eller som det er hensigten at regulere med lovforslagets § 5. Også fastholdelse omfattet af forslagets § 5 vil i sagens natur skulle være kortvarig (også for at kunne afgrænses fra en frihedsberøvelse) og forarbejderne giver ikke klare retningslinjer for, hvor grænsen går. Henset til, at loven lægger op til, at der kun skal ske efterkontrol (gennem registrering og indberetning) af episoder, som personalet opfatter som omfattet af § 5, mens der ikke skal ske registrering og indberetning af episoder, som personalet opfatter som den tilladte fysiske guidning, bør det – også af hensyn til personalet – stå helt klart, hvad forskellen på guidning og magtanvendelse er. Det er vigtigt at være opmærksom på, at det er umuligt at undgå bevistvivl i sager om magtanvendelse. Det skyldes bl.a. at det i mange tilfælde udelukkende er de involverede parter, der kan vide hvilken karakter interaktionen havde.. Risikoen for bevistvivl må dog ikke blive en undskyldning for at acceptere regler, der efterlader tvivl om den juridiske definition af det hjemmelskrævende. Tværtimod. Hvis det både er uklart, hvad der skal til for at interaktionen kan anses for lovlig, så svækkes retssikkerhedsbeskyttelsen af de involverede parter (både børnene og de ansatte) i ganske betydelig grad.

2.2. Betydningen af elevens modstand

Det forekommer os at være i strid med helt grundlæggende individbeskyttelsesregler og retssikkerhedshensyn at anvende barnets fysiske modstand som afgørende for, om en handling skal behandles som en ikke-hjemmelskrævende fysisk guidning eller som en magtanvendelse, der skal have hjemmel i loven, sådan som det ellers fremgår af bemærkningerne til § 2.

Der er i sagens natur tale om et ulige magtforhold, og det barn, der følger med på grund af utryghed/frygt for den voksne, vil ud fra lovforslagets forståelse være frivilligt medvirkende, ligesom dette vil være tilfældet for en elev, der grundet handicap ikke er i stand til at gøre fysisk modstand. Den "pædagogiske praksis" overfor disse børn, vil aldrig skulle registreres og indberettes, og kun hvor eleven eskalerer situationen og gør modstand, vil der komme et eksternt blik på det, der er foregået. Det betyder, at den elev, der har den grad af impulskontrol og respekt for den voksnes anvisninger, som synes at være målet med reglerne, ikke værnes lige så godt mod tilfælde af magtmisbrug fra den voksnes side, som den elev, der mangler den nødvendige impulskontrol eller respekt for den voksnes anvisninger. Ligeledes vil børn med fysiske eller psykiske handicap risikere et mindre værn mod evt. magtmisbrug fra læreres side.

Det er da også netop disse forhold, der gør, at man i dansk ret og i international menneskeret i årevis har arbejdet sig væk fra anvendelsen af fysisk modstand som metode/kriterium til afgrænsning mellem det den hjemmelskrævende magtanvendelse og de ikke-hjemmelskrævende pædagogiske indsatser på både det somatiske og psykiatriske

sundhedsområde samt på det sociale område. Opmærksomheden henledes ligeledes på Højesterets dom i U 2023.1935 H, hvoraf det fremgår, at manglende fysisk modstand ikke var nok til at bringe en tilbageholdelse ud af området for hjemmelskrævende tvangstilbageholdelse på psykiatrilovens område. Vi er naturligvis bekendt med, at der i en del tilfælde accepteres en øget anvendelse af fysisk tvang overfor børn *uden* at dette anses som magtanvendelse i juridisk forstand, men det skyldes primært, at man i dansk ret har accepteret, at forældremyndighedsindehaveren i betydeligt omfang kan samtykke til anvendelse af fysisk tvang i konkrete situationer, og derved bringe situationen ud af det område, der er omfattet af det juridiske magtanvendelsesbegreb. Det skyldes, at barnets interesser i disse tilfælde varetages af forældremyndighedsindehaveren, der i givet fald skal være til stede og give konkret samtykke til anvendelsen af fysisk tvang. Den betryggelse af barnets retssikkerhed, som forældremyndighedsindehaverens samtykke kan give, er helt fraværende i de tilfælde, der foreslås reguleret af det fremsendte lovudkast.

3. Fysisk magtanvendelse

3.1. Varigheden af magtanvendelsen

Som nævnt ovenfor under afsnittet om guidning, er det problematisk, at det ikke fremgår af bemærkningerne til § 5, at fastholdelsen skal være kortvarig (det fremgår også af bemærkningerne til § 4 om afværgehjælp). Da det må forventes, at vejledningen til loven udarbejdes med udgangspunkt i forarbejderne, bør det indskærpes, at *alle* fastholdelser skal være kortvarige. Både på grund af proportionalitetsprincippet *og* fordi længerevarende fastholdelser kan få karakter af frihedsberøvelse.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det med fordel kan overvejes, om der skal indføres særlige retssikkerhedsgarantier ved gentagne, længerevarende fastholdelser overfor det samme barn, da en sådan adfærd kan indikere, at der enten er noget galt i den pædagogiske praksis, eller at barnet har problemer, der skal afklares/udredes yderligere.

3.2. Fysiske berøringer, trøst og magtanvendelse

Det er endvidere problematisk, at man i lovforslaget synes at forudsætte, at alle former for fysisk berøring som udgangspunkt har karakter af juridisk magtanvendelse. Dette fremgår f.eks.af ministeriets overvejelser (alm.bem pkt. 2.2.):

> *"Ministeriet finder ligeledes, at det er nødvendigt at skrive omsorgsansvar og fysisk guidning ind i lovgivningen for at tydeliggøre, at der er en mindstegrænse for, hvad der kan karakteriseres som en magtanvendelse. Det betyder, at skolens personale som led i varetagelsen af den daglige omsorg over for skolens elever kan foretage visse indgreb over for en elev, som bl.a. at lægge en arm om skulderen på eleven for at trøste eller skærme eleven."*

Grunden til, at trøst ikke udgør magtanvendelse er *ikke*, at handlingen ligger under en bagatelgrænse. Når det, der kaldes trøst i eksemplet, almindeligvis ikke vil være hjemmelskrævende magtanvendelse i juridisk forstand, så skyldes det, at *formålet* med at trøste ikke er at forhindre barnet i at agere frit, sådan som formålet f.eks. er med den hjemmelskrævende fastholdelse. *Formålet* med at trøste gennem fysisk omfavnelse eller berøring er, at skabe tryghed for barnet og at støtte barnet gennem en svær situation *på barnets præmisser*. I det omfang, en voksen insisterer på at fastholde et barn i en trøstende omfavnelse, som barnet reagerer på med paniske forsøg på at slippe fri, så overgår den trøstende omfavnelse i øvrigt til at blive en fysisk fastholdelse af den karakter, der efter en almindelig forståelse af magtanvendelsesbegrebet, skal have hjemmel.

3.3. Indgreb ved elevens ubevidste handlinger

Den uheldige forståelse af alle fysiske indgreb som en slags potentiel magtanvendelse genfindes desværre i selve ordlyden af § 5, hvorefter der kan anvendes magt, hvis eleven "ubevidst" er til fare for andre. Disse tilfælde, der ganske vist kan medføre et behov for at forhindre barnet i at agere frit, og dermed kan få magtanvendelsens karakter, vil i langt de fleste tilfælde ikke udgøre en magtanvendelse. Alligevel fremgår det herom i de alm.bem. pkt. 2.3.2. at:

> *"Adgangen til fysisk magtanvendelse i tilfælde, hvor det er de øvrige elever, personalet eller andre, der bevidst eller ubevidst udsættes for fare, vil f.eks. kunne være relevant i situationer, hvis eleven truer med eller udøver vold. [...] Der kan også være tale om en situation, hvor en elev* ***som følge af uopmærksomhed er ved at skubbe en elev ned af en trappe****, og hvor personalet derfor* ***er nødt til at gribe umiddelbart ind fysisk*** *for at forhindre, at den pågældende elev eller andre kommer til skade." [vores fremhævninger]*

Som eksemplet er beskrevet, er der ikke tale om en intentionel handling fra elevens side, og der er desuden ikke tale om, at eleven på nogen måde (i ord, ønske eller handling) har eller ville have modsat sig indgrebet. Det forekommer på den baggrund noget anstrengt at tale om en magtanvendelse, hvorfor dette bør udgå af loven.

3.4. Hvornår kan der anvendes magt efter § 5?

Det fremgår af forarbejderne, at magtanvendelse begrundet i, at barnet er ved at skade sig selv alene kan ske, når barnet "*står lige over for eller er i færd med at skade sig selv*". Det fremgår endvidere, at dette ikke alene kan bygge på en *formodning*. For så vidt angår skader på andre, fremgår det af forarbejderne, at der skal være tale om en "*reel og begrundet risiko*". Henset til det skærpede hjemmelskrav, der gælder ved magtanvendelse, er det vores opfattelse, at dette bør fremgå udtrykkeligt af lovteksten.

På baggrund af ovenstående foreslår vi, at § 5 får følgende ordlyd:

> § X5. Skolens personale kan fastholde eller føre en elev væk fra en situation, hvis eleven udviser en adfærd, der
> 1) medfører en overhængede fare for, at eleven skader sig selv fysisk, eller hvis der er en begrundet formodning for, at eleven skader øvrige elever, personalet eller andre personer fysisk,
> 2) i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for eleven selv, øvrige elever, personalet, andre personer eller
> 3) væsentligt forstyrrer undervisningen for andre.
> *Stk. 2.* Det er en betingelse for at anvende magt efter stk. 1, at eleven ikke ønsker eller formår at ophøre med den uønskede/farlige adfærd

4. Registrering og indberetning

Det er i vores øjne et stort retssikkerhedsmæssigt problem, at registreringen og indberetningen af magtanvendelserne *ikke* er en del af en egentlig kontrol med indgrebene, og at der ikke indgår nogen mekanisme, der er egnet til at opfange, hvis en lærer misbruger sin position som den, der *foretager* et indgreb og samtidig som den, der *vurderer* om indgrebet defineres som magtanvendelse, der skal registreres og indberettes. Derudover finder vi det

særdeles problematisk, at der ikke sker en systematisk indberetning af magtanvendelse på de frie grundskoler.

5. Nødret og nødværge

Vi noterer os med stor tilfredshed, at der ikke i regelsættet findes en henvisning til straffelovens §§ 13 og 14 om nødværge og nødret (som det er tilfældet i den gældende bekendtgørelse nr. 1551 af 3. december 2024, § 17).

Da det må forventes, at vejledningsmaterialet udarbejdes på baggrund af forarbejderne, finder vi det dog væsentligt at påpege følgende. Af lovforslagets pkt. 2.1.1. om "Gældende ret" fremgår det, at der efter gældende ret er mulighed for magtanvendelse efter straffelovens § 13 om nødværge/selvforsvar og § 14 om nødret. Denne udlægning af gældende ret finder vi misvisende. Offentlig virksomhed kræver i sagens natur et hjemmelsgrundlag, mens det samme ikke er gældende for private individer. Straffelovens §§ 13 og 14 er *straffrihedsgrunde*, og ikke hjemler til indgreb for offentlige myndigheder. Bestemmelserne beskriver således, hvornår en ellers strafbar handling vil være straffri og er ikke tænkt som en positiv hjemmel for myndighederne til at foretage indgreb.

Med venlig hilsen

Juridisk konsulent, cand.jur., Bente Adolphsen, lektor, cand.jur., ph.d., Eva Naur, professor, cand.jur. ph.d., Nicolaj Sivan Holst og professor, cand.jur. ph.d., Caroline Adolphsen